

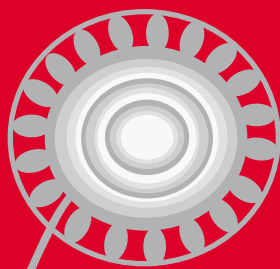

Årsberetning 2014

RINGSAKER KOMMUNE

VEKST OG UTVIKLING

Innholdsfortegnelse

I	Oversikt og analyser	
1.1	Innledning	5
1.2	Om virksomheten	9
1.3	Økonomisk analyse	34
1.4	Kort om finansforvaltningen	55
1.5	Regnskapsmessig resultat	57
II	Rapport for virksomhetsområdene	
2.1	Politiske styringsorganer mv (VO 10)	60
2.2	Adm. og fellesutgifter (VO 11)	63
2.3	Barnehage (VO 20)	75
2.4	Undervisning (VO 30)	84
2.5	Pleie og omsorg (VO 40)	105
2.6	Barne og ungdomsvern (VO 50)	116
2.7	Sosiale tjenester (VO 51)	121
2.8	Helsestasjoner (VO 52)	124
2.9	Kultur og fritid (VO 55)	127
2.10	Kulturskole (VO 56)	132
2.11	Bibliotek (VO 57)	134
2.12	Brann (VO 60)	137
2.13	Landbruk (VO 61)	140
2.14	Teknisk drift (VO 62)	143
2.15	Kart og byggesak (VO 63)	148
2.16	Kemnerkontoret (VO 70)	150
2.17	Servicesenteret (VO 71)	152
2.18	Renhold (VO 80)	156
2.19	Bygg og eiendom (VO 81)	158
2.20	Matproduksjon (VO 82)	162
2.21	Overføringer (VO 87)	164
III	Avslutning	
3.1	Avslutning.	167
	Vedlegg 1: Plan og utredningsarbeid.	168
	Vedlegg 2: Organisasjonskart.	170

Ordfører Anita Ihle Steen.

I Oversikt og analyser

1.1 Innledning

Rådmann Jørn Strand.

Rådmannen legger med dette frem årsberetningen for 2014. Ringsaker kommune driver en omfattende virksomhet som spenner over et vidt spekter av samfunnsområder. Gjennom årsberetningen beskrives omfanget og resultatene av virksomheten, utviklingstrekk og viktige hendelser for kommunen gjennom 2014. Årsberetningen forteller også om et høyt aktivitetsnivå og godt faglig arbeid fra engasjerte og kompetente medarbeidere.

Det er god styring med økonomien i Ringsaker. Også i 2014 legges det fram et godt netto driftsresultat og balansen er solid. Det har vært arbeidet systematisk etter strategiene for vekst og utvikling og for videreutvikling av tjenestetilbudet. Ringsaker er stadig bedre posisjonert for å skape vekst.

Ringsaker opplever interesse og får oppmerksomhet for sin satsing. Som foregående år var 2014 preget av investeringslyst, etableringer og planlegging for fremtidig vekst. Utviklingen i folketallet ble imidlertid lavere enn forventet, med en netto vekst på 140 innbyggere. Ved utgangen av året var folketallet 33.603. Selv om kommunen fikk en lavere vekst enn landsgjennomsnittet, er det helt avgjørende å holde fast på de langsiktige strategiene for vekst og utvikling, slik at en sikrer det økonomiske grunnlaget for velferdsproduksjonen. Uten vekst i folketallet på linje med landsgjennomsnittet vil inntektsgrunnlaget

svekkes ved at andelen av rammeoverføringene fra staten reduseres. Det er stor aktivitet i bolig- og hyttemarkedet i kommunen. Dette gir grunnlag for videre vekst, både i folketallet og for næringslivet.

Ringsaker kommune fikk et netto driftsresultat for 2014 på 89 mill. kroner eller 3,8 prosent. Resultatet for virksomhetsområdene er med noen unntak gjennomgående gode og viser at driften har vært under god kontroll og at planlagte aktiviteter har vært gjennomført i henhold til vedtatte budsjettammer. Samlet omsatte kommunen for i underkant av 2,8 mrd. kroner, hvorav 2,2 mrd. kroner var knyttet til løpende drift. Det ble investert til sammen 370 mill. kroner i bygninger og anlegg.

Nivået på frie inntekter pr. innbygger i Ringsaker var på 95 prosent av landsgjennomsnittet i 2014, mens nivået på skatteinntekter pr. innbygger var på 75,7 prosent mot 76,6 prosent i 2013. De økonomiske rammene som er til rådighet kombinert med økende forventninger til kommunens tjenestetilbud og en voksende befolkning, stiller stadig krav til effektivisering, fornying og omstilling i kommuneorganisasjonen. Gjennom langsiktighet og evne og vilje til å ta grep for å tilpasse seg endrede økonomiske rammebetingelser, kan en likevel legge grunnlaget for en robust økonomi fremover. Dette sikrer at en har handlefrihet til å levere gode tjenester til kommunens innbyggere.

I årsberetningen er ovennevnte forhold utdypet samtidig som det er gitt utførlige kommentarer til den øvrige virksomheten som er utøvet i 2014. Årsberetningen foreligger til behandling samtidig med at årsregnskapet legges frem. De to dokumentene bør behandles parallelt og ses nært i sammenheng. Sammen skal de gi et grunnlag for å evaluere virksomheten og de oppnådde resultater siste år. I tillegg er en slik vurdering av kommunens virksomhet et verdifullt bidrag til den forestående budsjett- og økonomiplanprosess.

Rådmannen vil innledningsvis trekke frem noen områder hvor det er lagt ned betydelig innsats i 2014.

- Kommuneplanens arealdel ble vedtatt av kommunestyret 10.9.2014 etter en omfattende revisjon. Arealplanen skal bidra til å fremme videre vekst og utvikling i Ringsaker, og det er planavklart arealer for nye nærings- og boligområder med sentral beliggenhet. I planarbeidet er det lagt til grunn samordnet areal- og transportplanlegging, hvor det er lagt vekt på at områder nær sentrum og kollektivknutepunkt skal utnyttes godt gjennom fortetting og omforming til bybebyggelse. Det ble i 2014 lagt ut 13 reguleringsforslag til offentlig ettersyn, og 14 reguleringsplaner ble vedtatt av kommunestyret.
- Gjennom revidering av kommuneplanens arealdel ble det vedtatt nye næringsarealer i sentrale utbyggingsområder som bl.a. Nydal, Furnes, Brumunddal, Moelv og Sjusjøen. Dette legger et godt grunnlag for næringsutvikling i mange år framover. Enkelte av næringsarealene i Nydal forventes å være klare for utbygging allerede i 2015. I Brumunddal ble det startet områderegulering av næringsarealene langs E6 der det særlig legges til rette for kunnskapsarbeidsplasser.
- «Den store infrastrukturen» gir muligheter for vekst i Mjøsområdet, og dette arbeidet har derfor høyeste prioritet. For bygging av tospors jernbane gjennom Ringsaker fram til Lillehammer er det gjennomført en konseptvalgutredning (KVU). Denne er fulgt opp med varsel om oppstart av kommunedelplan med konsekvensutredning for strekningen Sørli-Brumunddal. Planprogram for denne planen ble lagt ut til offentlig ettersyn i desember 2014. Selve kommunedelplanen forventes sluttbehandlet i 2016/2017.
- I forbindelse med utbygging av firefelts E6 gjennom Ringsaker pågår flere planprosesser. Strekningen er delt i tre parseller; Arnkvern-Tjernli ble vedtatt i 2012, Tjernli-Botsenden ble vedtatt i 2013, mens planen for strekningen Botsenden-Moelv ble vedtatt i 2014. Kommunedelplan med konsekvensutredning for ny Mjøsbru på strekningen Moelv-Biri forventes sluttbehandlet i løpet av 2015.
- Satsingen på Brumunddal by er helt sentral for å oppnå vekst. Torget ble for alvor tatt i bruk i 2014, og det var arrangementer på torget 33 lørdager gjennom året. Ombyggingen av biblioteket med ny hovedinngang, kafé og formidlingssal gjør biblioteket til en integrert del av sentrum. Arbeidet med flomsikringen av Brumunda og bygging av elvepromenade fortsatte i 2014, og lekeplassen på Bro ble ferdigstilt. Mulighetsstudien for Brumunddal skysstasjon ble avsluttet, og det foreslås der både midlertidige løsninger for bedret bussavvikling i sentrum utenom stasjonsområdet og en langsiktig løsning for hvordan en helhetlig og framtidrettet skysstasjon skal framstå etter at tospors jernbane er etablert. Prosjekt «Sykkelby Brumunddal» ble startet opp.
- Det ble i 2014 lagt grunnlag for en rekke større investeringer i Moelv. Det ble vedtatt å bygge et nytt svømmebasseng sammen med nye Moelv skole. Reguleringsplanen for E6 til Moelv ble vedtatt og gir Moelv et nytt landemerke i form av en spektakulær rundkjøring og gangbru. I Moelv sentrum ble prosjektet med oppgradering av Parkvegen/Bettavegen til miljøgate fullført, og den indre kjernen av sentrum i Moelv er nå definert av en ring med miljøgatestandard. Området utenfor Moelv stasjon ble rustet opp i 2014, med universell utforming, forbedret bussavvikling og en mer trafiksikker løsning i området. Det har gjennom året vært tett dialog med Moelv handelsstand om videre utvikling av Moelv som handelssted.
- Tilrettelegging for salg av tomter og boliger har høy prioritet. Det ble i 2014 godkjent 184 nye boliger og 193 nye hytter/fritidsboliger. Tilrettelegging av infrastruktur for boligområdene B41 på Stavsjø og Minka i Brumunddal er fullført.
- IKEA startet høsten 2013 med grunnarbeidene for sitt nye varehus i Nydal, som planlegges åpnet tidlig 2015. Denne etableringen gir grunnlag for ytterligere vekst og utvikling i vår region, og har blant annet utløst stor etterspørsel etter nye næringsarealer i Nydal, der en gjennom en felles utredning med Hamar kommune og revisjon av kommuneplanens arealdel nå foreslår attraktive næringsarealer på begge sider av E6. Tilretteleggingen i Nydalsområdet som følge av IKEA-etableringen har også i 2014 hatt høy prioritet. Utbyggingen av vann og avløp til IKEA inklusive en forbedret leveringssikkerhet i områdene Kårtorp, Olrud, Krokstadvegen og Nydal ble fullført.
- For å legge til rette for flere kunnskapsarbeidsplasser ble det i 2014 igangsatt et forprosjekt med mål om etablering av et IKT-kompetansesenter i kommunen. Som et ledd i dette arbeidet arrangerte Ringsaker kommune i samarbeid med Evry et IKT-seminar med tett oppunder 200 deltakere på Prøysenhuset 30. oktober 2014. Forprosjektet ferdigstilles september 2015.

- Nes og Helgøya blir et stadig mer populært reisemål, og det har vært jobbet med tilrettelegging for og understøtting av de ulike reiselivsaktørene.
- Utviklingen i fjellet er stor, og Sjusjøen ble i bladet Dine Penger kåret til det mest populære området i Norge for kjøp og salg av hytter. Tilrettelegging for videre vekst på Sjusjøen er gjort både gjennom revisjon av kommuneplanens arealdel, og gjennom understøtting av arbeidet i Destinasjon Sjusjøen. Vekst på Sjusjøen er viktig med tanke på de investeringer kommunen gjør i vann og avløp.
- 2014 var Prøysenåret. Markeringen av Alf Prøysens 100-årsjubileum ble storslått. Det ble gjennomført en rekke lokale, regionale og nasjonale arrangementer, toppet med markeringen av 100-årsdagen og åpningen av det nye Prøysenhuset 23. juli. I løpet av det første halve året med drift besøkte over 38 000 mennesker det nye Prøysenhuset. Prøysenåret ga Ringsaker kommune en unik markedsføring og medieoppmerksomhet, og det ble jobbet aktivt med å utnytte dette på best mulig måte.
- Gjennom 2014 har Ringsaker kommune igjen fått mye positiv oppmerksomhet for sin rolle som aktør og tilrettelegger innenfor kulturarrangement og opplevelser. Høydepunktene i 2014 har vært mange, med eksempler som RingsakerGallaen, sykkelfest i Brumunddal, Byfest og Tømmerstock. En opplever at kultursatsingen har gitt ønsket effekt i form av et sterkere folkelig engasjement og et tydeligere positivt omdømme for Ringsaker kommune.
- I markedsføringen av Ringsaker i 2014 ble kvalitetene ved å bo, leve og jobbe, samt turistopplevelsene særlig vektlagt. Kampanjen «Leve i Ringsaker» rettet seg mot utflyttede Ringsaksokninger, mens kampanjene «Sommer i Ringsaker» og «Jul i Ringsaker» både rettet seg mot potensielle tilflyttere og turister, i tillegg til at de ga opplevelser også til innbyggere i kommunen og regionen. En har søkt å utnytte de muligheter som har åpnet seg for å skape større synlighet, slik som Prøysenåret og at «God Kveld Norge» sendte fra en av tretoppfytterne i Ringsaker, med målrettet digital annonsering. I tillegg har det vært samarbeid regionalt om tiltak.
- Det har vært en økning i etterspørselen etter barnehageplasser de siste årene. For å sikre full barnehagedekning har det derfor blitt bygget flere barnehager i både kommunal og privat regi. Tre nye avdelinger i nytt bygg ved Nes barnehage ble tatt i bruk i november 2014. Alle barn med lovfestet rett til barnehageplass fikk tilbud om dette i 2014, og i tillegg ble det gitt tilbud til flere yngre barn, samt søkere gjennom året. For å videreutvikle kvaliteten på barnehagetilbudet arbeides det kontinuerlig med kompetanseheving av ansatte.
- Det arbeides systematisk med å øke læringsutbyttet over tid med utgangspunkt i statlige føringer, forskning om læringsutbytte og erfaringer fra utviklingsarbeid på skoler i og utenfor kommunen. Satsingen konsentrerer seg om fagene norsk, matematikk og engelsk. Resultatene fra nasjonale prøver og eksamen varierer fortsatt fra år til år. Det er meget positivt at en på 5. trinn nå er over landsgjennomsnittet i lesing og regning, men det er fortsatt behov for langsiktig og systematisk arbeid for å få stabilt gode resultater på alle trinn. Det har også vært rettet spesiell innsats mot vurdering for læring og klasseledelse i 2014.
- Det er klare føringer for prioritering av investeringer i skolebygg, jf. k.sak 43/2008, og bygging av de fire skolene i pulje 1 har prioritet. I løpet av 2014 ble Brøttum skole ferdigstilt, alt av planarbeid for bygging av Moelv skole ble gjennomført og sak om revidert forprosjekt og kostnadsoverslag for Mørkved skole ble vedtatt. Rivningen av den gamle skolen er igangsatt, og elevene er flyttet inn i midlertidige lokaler. Det har i tillegg vært arbeidet med rom- og funksjonsprogram for ny skole på Stavsberg, som ventelig legges frem i løpet av 2015. Det har videre vært jobbet med bassengeløsninger i Moelv, Brøttum og Brumunddal.
- Forebygging og mestring er utpekt som hovedstrategi for at helse- og omsorgstjenestene skal kunne møte fremtidens utfordringer. I 2014 er det jobbet med alle innsatsområdene i strategien. Kommunestyrets vedtak om å avvikle til sammen 9 dobbeltrom på Ringsaker bo- og aktivitetssenter ble iverksatt sommeren 2014, mens de siste dobbeltrommene planlegges avvirket innen juli 2016. Kommunen klarte i all hovedsak å ta i mot og ivareta de utskrivningsklare pasientene som trengte oppfølging i 2014. Det kommunalmedisinske senteret har vært avgjørende for at kommunen har greid å håndtere utfordringene med samhandlingsreformen på en betryggende måte. Det har i løpet av 2014 blitt innført et 4. måltid ved alle bo- og aktivitetssentrene.

- 2014 har vært et år med et høyt aktivitetsnivå med ferdigstilling av flere byggprosjekter, deriblant Prøysenhuset, utvidelse av Nes barnehage, Brøttum barne- og ungdomsskole og biblioteket i Brumunddal. Byggingen av nytt avlastningssenter for barn og unge, samt rivning av eksisterende bygningsmasse på Mørkved skole og detaljprosjektering av ny skole ble igangsatt. Sak om vedlikeholdsbehovet i barnehager, skoler og basseng ble behandlet av kommunestyret i 2014. Kartleggingen av den øvrige kommunale bygningsmassens tilstand er videreført, og resultatet av denne kartleggingen vil bli lagt fram i løpet av 2015.
- Ringsaker kommune hadde i 2014 et samlet sykefravær på 8,9 %. Det er en nedgang på 0,7 prosentpoeng sammenlignet med 2013. Langtidsfraværet var på 6,5 %, og korttidsfraværet 2,4 %. Til tross for at sykefraværet i organisasjonen fortsatt er høyt, så mener rådmannen at det generelt arbeides godt med både helsefremmende, forebyggende og oppfølgende tiltak/prosesser. Dette bekreftes også gjennom tilsyn fra Arbeidstilsynet, tilbakemeldinger fra NAV Arbeidslivssenter blant annet i form av pris for IA-arbeid, og den innleide bedriftshelsetjenesten i løpet av året. Vernetjenesten og tillitsmannsapparatet støtter opp og bidrar aktivt inn i de tiltak og prosesser som iverksettes. Det vil bli jobbet videre med de tiltak/prosesser som ser ut til å ha effekt og søke å bedre kvaliteten på disse.
- Ringsaker kommune har siden 2011 jobbet målrettet for å redusere antall deltidsstillinger i kommunen. Arbeidet har resultert i økte stillingsstørrelser for deltidsansatte og en reduksjon i antall deltidsstillinger. Gjennomsnittlig deltidsstilling har siden målingene startet i 2011 økt fra 46,93 % til 48,35 %. Samtidig er antall deltids hjemler redusert med 80 hjemler fra 1.672 til 1.592. Antall deltidsårsverk er i samme periode redusert med 15. Antall heltidsårsverk har økt med 158 fra 1.193 til 1.351. Rådmannen ser at det ikke er realistisk å innfri målsettingen om å redusere antall deltidsstillinger med 50 % innen våren 2015, men mener det er viktig å holde fast på tiltak som er innført i organisasjonen slik at resultatet blir at så mange ansatte som mulig får heltidsstillinger.
- Som foregående år har det også i 2014 vært arbeidet med tilpasning av tjenesteproduksjonen til endrede økonomiske rammebetingelser. Budsjettet for 2014 ble vedtatt med en rekke innsparingstiltak, og det har vært jobbet aktivt med å realisere tiltakene. Enkelte av tiltakene har imidlertid ikke latt seg realisere som forutsatt, eller har dratt ut i tid.

Skibladner på vei gjennom Nessundet.

1.2 Om virksomheten

1.2.1 Måloppnåelse samfunn

I dette kapitlet presenteres resultater fra kommunens overordnede styringskort vedrørende samfunnsperspektivet.

Samfunn	Mål	Akseptabelt	Resultat
Befolkningsvekst	300	200	140
Nye boliger	150	100	184
Nye hytter/fritidsboliger	80	50	193
Antall arbeidsplasser (vekst i %)	0,6	0,4	2,7
Nytt godkjent næringsareal (kvm)	35 000	30 000	22 587
Nyetablerte virksomheter	300	250	284
Antall miljøsertifiserte bedrifter	5	2	2

Målsetting ble oppnådd på alle indikatorene med unntak av «Befolkningsvekst» og «Nytt godkjent næringsareal (kvm)».

Det har av kapasitetsgrunner ikke blitt gjennomført bruker- og medarbeiderundersøkelse i 2014. Forrige undersøkelse ble foretatt i 2013. Indikatorene for brukere og medarbeidere vises derfor ikke i årsberetningen.

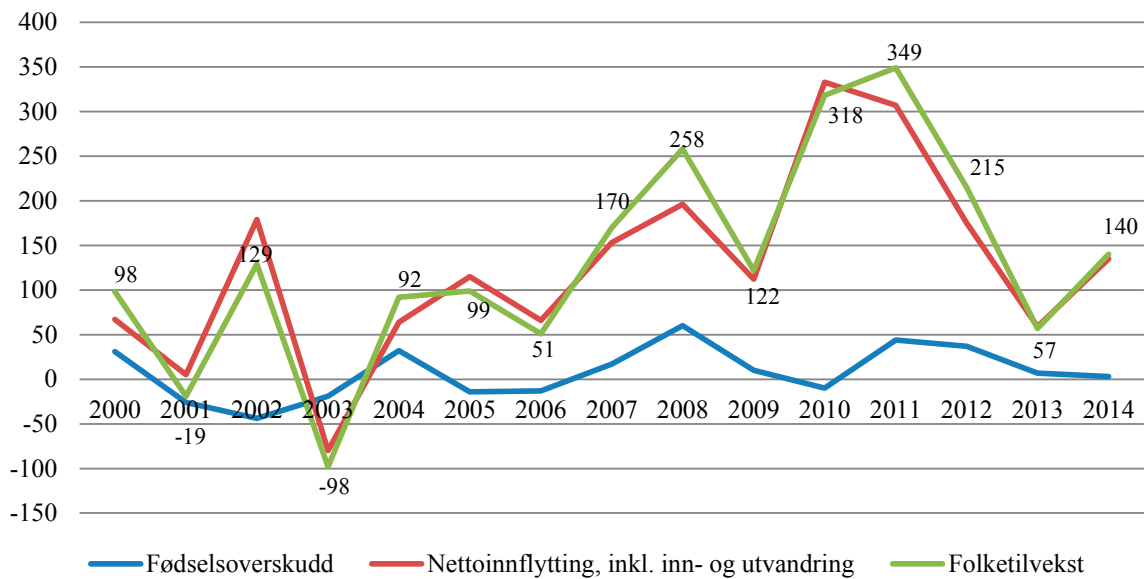
1.2.2 Befolkningsutviklingen i Ringsaker fra 2007 til 2014

Befolkningsutvikling i Ringsaker 2007 til 2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Folketallet 1. januar	31 971	32 144	32 402	32 524	32 842	33 191	33 406	33 463
Fødte	336	388	354	344	337	370	306	298
Døde	319	328	344	354	293	333	299	295
Fødselsoverskudd	17	60	10	-10	44	37	7	3
Innflytting	1 318	1 289	1 284	1 548	1 521	1 491	1 410	1 427
Utflytting	1 165	1 093	1 172	1 215	1 214	1 316	1 351	1 292
Nettoflytting inkl. inn- og utvandring	153	196	112	333	307	175	59	135
Folketilvekst	170	258	122	318	349	215	57	140
Folketallet 31. desember	32 144	32 402	32 524	32 842	33 191	33 406	33 463	33 603
Prosentvis vekst	0,54	0,80	0,38	0,98	1,06	0,65	0,17	0,42

Den 1. januar 2015 var innbyggertallet i Ringsaker 33.603. Befolkningsveksten i 2014 var på 140. Dette utgjør en prosentvis vekst på 0,42.

Fødselsoverskudd, nettoinnflytting og folketilvekst for Ringsaker 2000-2014

Figuren over viser en sammenheng mellom folketilvekst og nettoutflytting. I all hovedsak har årsaken til befolkningsveksten i Ringsaker vært en positiv nettoinnflytting. Det er fortsatt fødselsoverskudd i kommunen, selv om dette i 2014 var mindre enn foregående år.

1.2.3 Oversikt over kommunens personalressurser

Tabellen nedenfor viser omfang og fordeling av personalressursene etter gjeldende inndeling i virksomhetsområder/enheter.

Personalressurser, faste årsverk pr. 31.12.2014

Virksomhetsområde/resultatenhet	Årsverk	Virksomhetsområde/resultatenhet	Årsverk
11 Adm. og fellesutgifter	77,29	40 Pleie og omsorg	801,73
20 Barnehage	219,51	401 Omsorgsdistrikt Moelv	148,99
200 Lismarka, Brøttum og Åsen barnehage	26,40	405 Omsorgsdistrikt Nes	265,98
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	40,17	407 Omsorgsdistrikt Brumunddal	194,07
204 Nes barnehage	36,44	420 Bjønnhaug avlastningssenter	20,31
205 Tømmerli barnehage	14,32	422 Enhet for demente	63,85
206 Hempa og Vesleparken barnehage	20,04	423 Ringsaker AO-senter	28,79
207 Buttekvern og Fredheimveien barnehage	26,42	424 Psykisk helse	37,67
208 Furnes, Kylstad og Simenstua barnehage	25,69	425 Kommunal medisinsk senter	42,07
209 Bakkehaugen barnehage	24,00	449 Pleie- og omsorg ikke fordelt	0,00
249 Barnehageformål ikke fordelt på enheter	6,03	500 Barnevern	54,95
30 Undervisning	583,26	510 Sosiale tjenester	31,35
300 Brøttum ungdomsskole	19,54	520 Helsestasjoner	28,84
301 Moelv ungdomsskole	31,87	550 Kultur og fritid	28,39
302 Nes ungdomsskole	23,15	560 Kulturskole	12,19
303 Brumunddal ungdomsskole	49,23	570 Bibliotek	10,68

Virksomhetsområde/resultatenhet	Årsverk	Virksomhetsområde/resultatenhet	Årsverk
304 Furnes ungdomsskole	45,75	600 Brann	18,82
310 Brøttum skole	19,12	610 Landbruk	10,09
312 Messenlia og Lismarka skole	18,54	620 Teknisk drift	59,50
313 Fagernes og Åsen skole	18,08	630 Kart og byggesak	17,50
314 Kilde og Fossen skole	42,47	700 Kemnerkontoret	13,05
315 Skarpsno skole	13,96	710 Servicesenter	11,65
316 Gaupen skole	17,94	800 Renhold	103,05
319 Kirkekretsen skole	18,01	810 Bygg og eiendom	47,07
321 Hempa skole	17,95	820 Matproduksjon	21,93
322 Fagerlund skole	72,45		
323 Mørkved skole	39,89		
324 Kirkenær skole	23,40		
325 Kylstad skole	17,87		
326 Stavsberg skole	17,96		
327 Nes barneskole	33,33		
340 Hagen skole	3,67		
342 Voksenpedagogisk senter	18,25		
343 PPT	19,83		
399 Undervisningsformål ikke fordelt	1,00		
Sum årsverk			2 150,85
Årsverk lærlinger			36,00
Totalt antall årsverk			2 186,85

Personalressurser, årsverk, 2007 – 2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sum årsverk	1 842,66	1 904,54	1 979,39	2 027,45	2 045,11	2 056,22	2 077,84	2 150,85
Årsverk lærlinger	25,00	28,00	32,00	32,00	32,00	32,00	34,00	36,00
Totalt antall årsverk	1 867,66	1 932,54	2 011,39	2 059,45	2 077,11	2 088,22	2 111,84	2 186,85

Endringene i tabellene foran er kommentert i budsjett 2014, og videre under hvert virksomhetsområde i del II i årsberetningen der hvor det er endringer i forhold til budsjettet.

1.2.4 Organisasjonsstruktur

Hvordan kommunens administrasjon og tjenesteproduserende virksomhet er organisert, fremgår av vedlegg 3.

1.2.5 Likestilling og mangfold

Overordnet mål for arbeidet med likestilling og mangfold

Det fremgår av kommunens arbeidsgiverpolitiske dokument, vedtatt av kommunestyret 17.6.2009, at kommunens arbeidsgiverpolitikk blant annet har som målsetting å fremme likestilling mellom kjønn, mangfold i alderssammensetning, og motvirke forskjellsbehandling/diskriminering på grunnlag av etnisitet og nedsatt funksjonsevne.

Faktisk likestillingstilstand pr. 31.12.2014

Ved utgangen av 2014 hadde Ringsaker kommune 2.150,85 faste årsverk.

Kjønnsbalanse

	2012		2013		2014	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Faste stillinger	1 919	527	1 910	518	1 916	516
	78,45 %	21,55 %	78,67 %	21,33 %	78,78 %	21,22 %
Midlertidige stillinger	915	196	830	189	785	175
	82,36 %	17,64 %	81,45 %	18,55 %	81,77 %	18,23 %
Totalt	2 834	723	2 740	707	2 701	691
	79,67 %	20,33 %	79,49 %	20,51 %	79,63 %	20,37 %

Tabellen over viser kjønnsfordelingen fordelt på faste og midlertidige stillinger. Faste stillinger inkluderer ansatte i permisjon med lønn, reduserte stillinger og faste ansatte i foreldre-/adopsjonspermisjon. Midlertidige stillinger inkluderer engasjement, vikarer for faste ansatte og vikarer i ledig hjemmel. Tabellen viser at 81,77 % av de midlertidige ansatte er kvinner, som er en marginal økning fra 2013. Kjønnsfordelingen totalt i kommunen har endret seg marginalt i 2014. 79,63 % av kommunens ansatte er kvinner i 2014 mot 79,49 % i 2013.

Kjønnsbalanse for stillingsgrupper

	2012		2013		2014	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Rådmannens ledergruppe	2	6	2	6	3	6
	25,0 %	75,0 %	25,0 %	75,0 %	33,3 %	66,7 %
Resultatenhetsledere	33	19	31	19	31	19
	63,5 %	36,5 %	62,0 %	38,0 %	62,0 %	38,0 %
Mellomledere (kap.4)	115	55	116	56	123	56
	67,6 %	32,4 %	67,4 %	32,6 %	68,7 %	31,3 %
Min. 4-årig høyskole (kap.5)	67	66	78	82	82	85
	50,4 %	49,6 %	48,8 %	51,3 %	49,1 %	50,9 %
Krav om høyskole (kap.4)	651	157	692	138	715	138
	80,6 %	19,4 %	83,4 %	16,6 %	83,8 %	16,2 %
Fagarbeidere	628	89	625	86	627	85
	87,6 %	12,4 %	87,9 %	12,1 %	88,1 %	11,9 %
Ufaglærte	412	134	366	131	334	126
	75,5 %	24,5 %	73,6 %	26,4 %	72,6 %	27,4 %

Tabellen over viser kjønnsfordelingen av faste stillinger på ulike stillingsgrupper. Andelen kvinner i rådmannens ledergruppe har økt fra 25 % til 33 % i 2014. Andelen av kvinnelige resultatenhetsledere er på samme nivå som foregående år og ligger nå på 62,0 %. Tabellen viser at Ringsaker kommune har flere kvinnelige mellomledere enn menn. Fordelingen mellom kvinner og menn har her vært tilnærmet stabil de siste tre årene. Antall ansatte i kap. 5 har økt fra 78 i 2013 til 82 i 2014. Økningen har ikke hatt noen innvirkning på fordelingen mellom kvinner og menn som for denne gruppen er på om lag 50 %. For stillinger i kap. 4, fagarbeidere og stillinger uten særskilt krav til utdanning er det en høy andel kvinner. Kjønnsfordelingen er tilnærmet lik tidligere år.

Lønn

	2012		2013		2014	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Faste stillinger	395 370	429 755	405 120	439 216	424 924	462 641
	92,0 %		92,2 %		98,2 %	
Midlertidige stillinger	363 076	360 369	365 487	373 347	383 140	372 210
	100,8 %		97,8 %		100,5 %	
Totalt	385 167	411 202	393 114	421 607	412 780	439 739
	93,7 %		93,2 %		98,7 %	

Tabellen over viser gjennomsnittslønn fordelt på faste og midlertidig stillinger. Totalt utgjør gjennomsnittlig lønn for kvinner 98,7 % av gjennomsnittlig lønn for menn. Dette er en endring fra 2013 hvor tilsvarende tall lå på 93,2%. I faste stillinger tjener kvinner 98,2 % av menns gjennomsnittlige lønn, mens i midlertidige stillinger tjener kvinner 0,5 % mer enn menns gjennomsnittlige lønn. Det vil si at det på midlertidige stillinger er tilnærmet likelønn.

Likelønn for stillingsgrupper

	2012		2013		2014	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Rådmannens ledergruppe	744 500	768 338	773 500	803 417	798 667	869 750
	96,9 %		96,3 %		91,8 %	
Resultatenhetsledere	576 833	622 105	599 710	649 211	622 531	678 105
	92,7 %		92,4 %		91,8 %	
Mellomledere (kap.4)	456 149	436 183	463 861	442 416	489 574	452 326
	104,6 %		104,8 %		108,2 %	
Min. 4-årig høyskole (kap.5)	530 930	548 359	565 031	576 999	586 758	607 640
	96,8 %		97,9 %		96,6 %	
Krav om høyskole (kap.4)	437 676	440 027	440 921	443 919	460 681	469 170
	99,5 %		99,3 %		98,2 %	
Fagarbeidere	359 813	364 138	362 427	366 337	375 438	382 811
	98,8 %		98,9 %		98,1 %	
Ufaglærte	329 652	343 923	339 712	347 713	355 447	361 777
	95,9 %		97,7 %		98,3 %	

Tabellen over viser gjennomsnittslønn for faste stillinger fordelt på stillingsgrupper. Prosenten viser hvor mye kvinners gjennomsnittslønn utgjør av menns gjennomsnittslønn. I alle stillingsgruppene, bortsett fra blant mellomledere, tjener menn bedre enn kvinner. Stillingsgruppen resultatenhetsledere har størst forskjell mellom kvinner og menn, og kvinnelige resultatenhetsledere tjener 91,8 % av menns inntekt.

Kjønnsfordeling og arbeidstid

	2012		2013		2014	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Faste deltidsansatte	61,9 %	26,9 %	66,7 %	48,5 %	65,2 %	47,3 %
Faste heltidsansatte	38,1 %	73,1 %	33,3 %	51,5 %	34,8 %	52,7 %
Midlertidig deltidsansatte	83,9 %	75,4 %	91,6 %	88,4 %	91,0 %	88,6 %
Midlertidig heltidsansatte	16,1 %	24,7 %	8,4 %	11,6 %	9,0 %	11,4 %

Tabellen over viser faste og midlertidig ansatte fordelt på heltids- og deltidsstillinger, og det er tatt høyde for at noen er ansatt i flere deltidsstillinger. Totalt i kommunen er 65,2 % av faste ansatte kvinner i deltidsstilling, og 47,3 % av mannlige ansatte. Av kvinner som er midlertidig ansatt er 91,0 % ansatt i deltidsstilling, og for menn er dette 88,6 %. Tabellen viser at en stor andel av kommunens ansatte er deltidsansatte, og dette gjelder i større grad kvinner enn menn.

Kjønnsfordeling og overtid

	2012		2013		2014	
	Antall ansatte	Antall timer overtid pr. ansatt	Antall ansatte	Antall timer overtid pr. ansatt	Antall ansatte	Antall timer overtid pr. ansatt
Kvinne	1 010	19,49	1 066	21,13	1 062	18,88
Mann	244	36,37	268	39,11	254	34,69
Totalt	1 254	22,78	1 334	24,74	1 316	21,93

Tabellen over viser antall ansatte med registrert bruk av overtid og hvor mange timer overtid disse jobber i gjennomsnitt. Tabellen viser at menn jobber flere timer overtid i gjennomsnitt enn kvinner, men at det er flere kvinner som jobber overtid. Noe som kan bidra til at det blir flere timer overtid for menn er at disse i større grad har heltidsstillinger. Kvinner har oftere deltidstillinger hvor arbeid utover avtalt arbeidstid ofte blir merarbeid og ikke alltid overtid. Antall timer overtid per ansatt har gått noe ned for begge kjønn fra 2013-2014.

Kjønnsbalanse i politiske styringsorganer

Ringsaker kommunes politiske styringsorganer har en balansert representasjon av menn og kvinner. I kommunestyret er 16 av 41 medlemmer kvinner, og i formannskapet er 5 av 11 medlemmer kvinner.

Tiltak for likestilling og mangfold

Under redegjøres det for iverksatte og planlagte tiltak for å bedre likestillings- og mangfolds situasjonen i Ringsaker kommune.

Arbeidet med likestilling og mangfold er forankret i Ringsaker kommunes arbeidsgiverpolitiske dokument og i kommunens lønnsstrategiske plan. Arbeidsgiverpolitisk dokument beskriver at kommunen som arbeidsgiver har en plikt til å ivareta hensynet til likestilling mellom kvinner og menn, og motvirke forskjellsbehandling/diskriminering på grunnlag av etnisitet og nedsatt funksjonsevne.

Likestilling og forbud mot forskjellsbehandling skal ivaretas i kommunens personalpolitikk, og spesielt i kommunens rekrutterings- og lønnspolitikk, i arbeidet for å redusere antallet deltidstillinger og gjennom livsfaseorienterte tiltak. Kommunens mål for likestilling og mangfold er:

« Kommunens arbeidsgiverpolitikk skal fremme likestilling mellom kvinner og menn og motvirke forskjellsbehandling/diskriminering på grunnlag av etnisitet og nedsatt funksjonsevne.»

I lønnsstrategisk plan påpekes det at kommunens lønnspolitikk skal fremme likestilling. Arbeidsgiver skal arbeide målbevisst for at kvinner og menn får samme mulighet til lønnsutvikling og avansement. Kriterier som benyttes i lokale lønnsforhandlinger er kjønnsnøytrale og skal brukes slik at de fremmer likestilling. For å jobbe mot et mål om likelønn blir det i forbindelse med de årlige lønnsforhandlingene utarbeidet en lønnsstatistikk som viser lønnsforskjeller mellom kvinner og menn før og etter forhandlingene. Denne lønnsstatistikken er tilgjengelig for begge parter.

Likestilling, mangfold og livsfaser – videre tiltak

I 2014 ble arbeidet med å utarbeide en ny livsfase- og likestillingsplan startet opp. Planen ferdigstilles og presenteres i 2015.

Ringsaker kommune skal være en diskrimineringsfri arbeidsplass, og det skal legges til rette for rekruttering uavhengig av kjønn, alder, etnisitet eller nedsatt funksjonsevne. Kommunen arbeider for en jevnere kjønnsfordeling innenfor alle yrkesgrupper. Særlig oppmerksomhet rettes mot leder- og mellomledersjiktet. Likestillingsspørsmålet vurderes ved alle kunngjøringer og ansettelser samt personalplanlegging og etter- og videreutdanning.

Kompetanse er et viktig virkemiddel for å arbeide med likestilling i kommunen. Ansatte uten formell utdanning har hovedvekt av kvinner, men antallet er redusert betydelig de siste årene. Flere ansatte deltar på kompetanseheving gjennom f.eks. fagarbeiderutdanning eller andre videreutdanninger. Som arbeidsgiver benytter Ringsaker kommune lønn som et aktivt virkemiddel for å stimulere ansatte til å øke sin kompetanse.

Det arbeides aktivt for å redusere antallet deltidsstillinger, jf. kapittel 1.2.6. Nesten 80 % av de ansatte i Ringsaker kommunen er kvinner. Det er tydelig at utfordringer med deltid er størst i kvinnedominerte virksomhetsområder, og reduksjon av antallet deltidsstillinger er en viktig del av likestillingsarbeidet.

Kommunen har tidligere deltatt i et prosjekt for å tilrettelegge arbeidsplassen slik at gravide kan stå i jobb under graviditeten. Erfaringene fra dette prosjektet videreføres og det tilrettelegges på arbeidsplassene for gravide.

I 2014 ble Ringsaker kommune med i prosjektet «Menn i helse». Prosjektet er et samarbeid mellom KS, NAV og deltakende kommuner. Målet er å rekruttere flere menn inn i den kvinnedominerte helse- og omsorgssektoren. Prosjektet gir deltakerne fagbrev som helsefagarbeidere gjennom kombinert arbeidserfaring og utdanningsløp over 2 år.

1.2.6 Heltid/deltid

Ringsaker kommune har siden 2011 jobbet målrettet for å redusere antall deltidsstillinger. Målene for dette arbeidet ble satt av kommunestyret i k.sak 88/2010. Arbeidet har resultert i økte stillingsstørrelser for deltidsansatte og en reduksjon i antall deltidsstillinger.

Det er innført flere rutiner og tiltak for å redusere deltid. Disse rutinene innebærer blant annet:

- Enhetsleder pålegges til enhver tid å ha en oppdatert liste over egne faste deltidsansatte som ønsker utvidet stilling.
- Stillingshjemler under 100 % kan deles opp og lyses ut blant deltidsansatte innen enheten under forutsetning av at hele hjemmelen forsvinner.
- Deltidsstillinger skal først lyses ut internt i egen enhet.
- Leder har ansvar for å dele ut stillingsannonse til sine ansatte med uønsket deltid.

I tillegg skal det alltid gjøres en stillingsvurdering ved ledighet i en stilling hvor en bl.a. skal vurdere om det er behov for stillingen slik den er i dag, om stillingen kan slås sammen med en annen og om det er ansatte i enheten som har fortrinnsrett til stillingen. For stillinger under 50 % skal det sendes skriftlig begrunnelse til rådmannen før de lyses ut.

Det har vært viktig å implementere rutinene i alle deler av organisasjonen. Det er innført egne rapporteringsrutiner for lettere å kunne spore utviklingen og resultatene av de tiltakene en har innført.

For å redusere antall deltidsstillinger har utprøving av alternative arbeidstidsordninger blitt utredet. Dette har medført at det er innført langturnus og vikarpool i noen enheter. Utprøvingen av alternative arbeidstidsordninger er gjort i samarbeid med tillitsvalgte og verneombud. For å kunne utprøve vakter opp til 13,5 timer må det søkes om godkjenning fra fagforeningene sentralt.

Bjønnhaug avlastningssenter innførte i mars 2014 langturnus for en avdeling. Turnusen er bygget opp slik at ansatte jobber 7 dager i strekk etterfulgt av 3 uker helt fri, deretter har de 7 dager med 13 timers vakter, 1 uke helt fri, 1 uke med bakvakt (hvor de vil kunne være vikar ved fravær) og til slutt 1 uke helt fri. Erfaringene med utprøvingen av langturnusen skal evalueres i februar 2015. De foreløpige evalueringsmøtene og tilbakemeldingene fra ansatte er positive, og de sier at de trives med langvaktene og fritiden de opparbeider seg gjennom dette. Dersom evalueringen etter ett år viser at langturnusen oppleves positivt av både brukere og ansatte, vil en søke å videreføre ordningen. Gjennom innføring av langturnusen har seks ansatte fått økt sin stilling, hvorav tre av disse har fått 100 % stillinger.

Omsorgsdistrikt Brumunddal startet en prøveordning med bruk av langvakter i helgene ved kort-/langtidsavdelingen ved Tømmerli bo- og aktivitetssenter. Det er her inngått avtale om langturnus med Norsk Sykepleierforbund og Delta. Fagforbundet avsto søknaden. Hjemmetjenesten i omsorgsdistrikt Brumunddal startet også utprøving av langvakter i november etter å ha fått innvilget sin søknad om langturnus fra Norsk Sykepleierforbund. Fagforbundet avsto søknaden. I kort-/langtidsavdelingen ble 9 stillinger i avdelingen økt med til sammen 1,25 årsverk i forbindelse med etablering av langturnusen. I hjemmetjenesten hadde de fleste ansatte som er med på utprøvingen større stillinger allerede, og der har ingen fått økt sine stillinger. Langvaktene i helgene har vært et forsøkt på å dekke inn manglende bemanning i helgene, og for å unngå flere små helgestillinger. Ordningene vil bli evaluert i 2015.

Omsorgsdistrikt Nes har i 2014 søkt om utprøving av langturnus ved Penningrud bofellesskap og Rusletun aldershjem. Søknaden for Rusletun aldershjem ble godkjent fra Delta, men avslått fra Fagforbundet og Fellesorganisasjonen. Det ble derfor ikke satt i gang utprøving av langturnus ved Rusletun. Penningrud bofellesskap fikk innvilget søknad om langturnus fra Delta, Fagforbundet og Fellesorganisasjonen. Betingelsene i protokollen fra Fagforbundet ble derimot ikke mulig å overholde da den krevde at de ansatte som ville trekke seg fra ordningen skulle ha mulighet til å gå tilbake til ordinær turnus på samme arbeidsplass. Langturnusen som Penningrud da søkte om å innføre var avhengig av at alle ansatte hadde langvakter, og det var ikke mulig at en eller flere ansatte skulle hatt ordinær turnus. Penningrud vil derfor utarbeide en ny turnus og sende inn ny søknad så snart dette arbeidet ferdigstilles.

Omsorgsdistrikt Moelv har innført en vikarpoolordning ved Brøttum bo- og aktivitetssenter og avdeling for hjemmetjenester. De har gjennom vikarpoolen fått økt opp stillingen til fire deltidsansatte ved Brøttum bo- og aktivitetssenter, og en deltidsansatt ved hjemmetjenesten. Ordningen videreføres ved enhetene.

I det følgende gis en kort redegjørelse for situasjonen i Ringsaker kommune som helhet, og noen kommentarer knyttet til enkelte virksomhetsområder (VO). For mer detaljert informasjon om arbeidet i den enkelte enhet vises det til del 2 rapport for virksomhetsområdene.

Antall stillingshjemler fra oppstart av arbeidet med reduksjon av deltid i 2011 til 31.12.2014

VO	Status pr. 1.1.2014				Status pr. 31.12.2014			
	Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler		Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler	
	Heltid	Deltid	Antall	Gj.snitt	Heltid	Deltid	Antall	Gj.snitt
11	73	7,09	15	47,27 %	74	3,29	8	41,17 %
20	169	28,28	59	47,93 %	192	21,23	46	46,15 %
30	377	153,44	312	49,18 %	425	152,21	322	47,27 %
40	303	429,63	899	47,79 %	346	441,04	899	49,06 %
50	37	5,75	18	31,94 %	51	3,95	15	26,36 %
51	32	3,35	6	55,83 %	30	1,35	2	67,50 %
52	7	16,03	29	55,28 %	15	10,84	24	45,17 %
55	13	10,42	33	31,58 %	18	11,74	27	43,47 %
56	3	8,69	17	51,12 %	3	9,19	18	51,06 %
57	8	3,36	8	42,00 %	8	2,68	4	66,95 %
60	17	0,50	1	50,00 %	17	0,60	1	60,00 %
61	10	0,09	1	9,00 %	10	0,09	1	9,00 %
62	42	11,00	25	44,00 %	49	13,00	30	43,33 %
63	15	1,50	3	50,00 %	16	1,50	3	50,00 %
70	12	3,06	4	76,50 %	13	0,50	1	50,00 %
71	9	1,15	3	38,33 %	10	1,65	4	41,25 %
80	15	86,97	207	42,01 %	23	76,81	152	50,54 %
81	42	2,68	6	44,67 %	41	6,07	10	60,70 %
82	9	11,68	26	44,92 %	10	11,93	25	47,71 %
Sum	1 193	784,67	1 672	46,93 %	1 351	769,67	1 592	48,35 %

Gjennomsnittlig deltidstilling har siden målingene startet i 2011 økt fra 46,93 % til 48,35 %.

Samtidig er antall deltidshjemler redusert med 80 hjemler fra 1.672 til 1.592. Antall deltidsårsverk er i samme periode redusert med 15. Antall heltidsårsverk har økt med 158 fra 1.193 til 1.351.

En gjør oppmerksom på at én person kan inneha flere hjemler og dermed totalt ha tilnærmet full stilling. Ideelt sett burde disse hjemlene vært slått sammen for å gi et riktigere bilde av situasjonen. Det jobbes opp mot enhetene for å sikre at hjemler slås sammen der det er mulig. En del hjemler må være splittet av regnskapsmessige hensyn for å få frem riktig kostnadssted.

Antall stillingshjemler i 2014

VO	Status pr. 1.1.2014				Status pr. 31.12.2014			
	Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler		Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler	
	Heltid	Deltid	Antall	Gj.snitt	Heltid	Deltid	Antall	Gj.snitt
11	73	6,09	13	46,87 %	74	3,29	8	41,17 %
20	186	24,52	52	47,15 %	192	21,23	46	46,15 %
30	413	157,49	325	48,46 %	425	152,21	322	47,27 %
40	333	426,04	874	48,75 %	346	441,04	899	49,06 %
50	47	4,75	17	27,96 %	51	3,95	15	26,36 %
51	29	3,35	6	55,83 %	30	1,35	2	67,50 %
52	10	14,13	27	52,33 %	15	10,84	24	45,17 %
55	16	11,15	26	42,89 %	18	11,74	27	43,47 %
56	3	10,19	20	50,95 %	3	9,19	18	51,06 %
57	8	2,68	5	53,56 %	8	2,68	4	66,95 %
60	17	0,60	1	60,00 %	17	0,60	1	60,00 %
61	10	0,09	1	9,00 %	10	0,09	1	9,00 %
62	25	7,92	19	41,67 %	49	13,00	30	43,33 %
63	16	1,50	3	50,00 %	16	1,50	3	50,00 %
70	11	3,06	4	76,50 %	13	0,50	1	50,00 %
71	10	1,65	4	41,25 %	10	1,65	4	41,25 %
80	17	82,66	191	43,28 %	23	76,81	152	50,54 %
81	41	4,57	9	50,77 %	41	6,07	10	60,70 %
82	9	12,93	26	49,72 %	10	11,93	25	47,71 %
Sum	1 274	775,37	1 623	47,77 %	1 351	769,67	1 592	48,35 %

Gjennom 2014 økte gjennomsnittlig stillingsstørrelse i deltidshjemmel med 0,58 %. Antall faste deltidshjemler ble redusert med 31. Antall årsverk i faste deltidshjemler ble redusert med 5,70. Gjennom året økte faste heltidsårsverk med 77. VO 80, Renhold, har hatt den største endringen på antall deltidshjemler og gjennomsnittlig stillingsstørrelse i deltidshjemler. I VO 80 har gjennomsnittlig stillingsstørrelse i deltidshjemmel økt med over 7,26 %, samtidig som antall faste deltidshjemler ble redusert med 39. Det har vært gjort en grundig jobb i VO 80 gjennom 2014 for å rydde opp i stillingshjemler, slå sammen deltidshjemler og gjennom dette øke stillingsstørrelsen for deltidsansatte.

Antall ansatte

VO	Status pr. 1.1.2011		Status pr. 1.1.2014		Status pr. 31.12.2014	
	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid
	Antall ansatte	Antall ansatte	Antall ansatte	Antall ansatte	Antall ansatte	Antall ansatte
11	74	10	71	5	71	5
20	152	46	186	38	190	34
30	366	207	387	183	407	174
40	280	671	318	646	317	658
50	32	17	49	13	50	13
51	31	6	28	3	26	2
52	10	21	13	18	15	19
55	13	29	17	31	17	32
56	3	14	3	13	4	13
57	7	7	8	4	8	5
60	13	1	16	2	17	1
61	10	0	10	0	10	0
62	49	0	57	0	57	1
63	14	1	15	1	15	1
70	10	3	11	4	13	1
71	9	1	9	1	11	2
80	28	98	32	86	41	81
81	40	3	42	5	42	6
82	8	19	11	17	12	17
SUM	1 149	1 154	1 283	1 070	1 323	1 065

Gjennom 2014 er antall ansatte i deltidsstillinger redusert med 5 ansatte. Siden oppstart av målingene i 2011 er antall ansatte i heltid redusert med 89. I samme periode har det vært en betydelig økning av antall ansatte i heltidsstillinger med 174. Tabellen over er en oversikt over utviklingen i de forskjellige virksomhetsområdene. VO 11, VO 51 og VO 70 har alle nådd målet om å redusere antallet deltidsstillinger med 50 % siden oppstart av arbeidet i 2011.

Det som vanskelig lar seg synliggjøre gjennom de overstående tabellene er de ansatte som har fått økt sin stillingsprosent, men som fortsatt har en deltidsstilling. Det jobbes målrettet med at ledige hjemler fordeles på allerede deltidsansatte i kommunen slik at de som ønsker det kan få en større fast stilling. Noe av dette er synlig i gjennomsnittlig stillingsstørrelse, jf. tabell om antall stillingshjemler i 2014.

Fordeling av stillingsstørrelse for ansatte

Pr. 31.12.14	Pr. 31.12.2011		Pr. 1.1.2014		Pr. 31.12.2014	
	Antall faste ansatte i RK	Årsverk	Antall faste ansatte i RK	Årsverk	Antall faste ansatte i RK	Årsverk
over 100 %	5	7,33	10	15,72	8	11,79
100 %	1 197	1 197,00	1 285	1 285,00	1 327	1 327,00
90-99,99 %	56	51,52	57	52,54	52	48,29
80-89,99 %	175	143,78	166	136,00	171	140,45
70-79,99 %	188	138,98	154	113,66	157	115,85
60-69,99 %	100	62,86	110	69,04	113	70,84
50-59,99 %	297	158,21	287	152,82	283	151,59
40-49,99 %	56	24,62	59	25,94	51	22,13
30-39,99 %	46	15,90	39	13,35	48	16,05
20-29,99 %	81	19,19	76	18,15	76	18,25
10-19,99 %	67	10,33	67	10,73	58	9,17
0,1-9,99 %	10	0,88	13	1,12	14	1,22
Sum	2 278	1 830,60	2 323	1 894,06	2 358	1 932,62

Tabellen viser fordelingen av stillingsstørrelse for ansatte. Antall fast ansatte i Ringsaker kommune har økt gjennom 2014 med 35, mens antall årsverk er økt med 38,56. I dag er det kun 10,5 % av de faste ansatte som har under 50 % stilling, og en ser at 66 % av kommunens ansatte har stillinger fra 80 % og oppover.

KS har publisert kommunesektorens arbeidsgivermonitor for 2014 som blant annet viser stillingsstørrelsene i Ringsaker kommune sammenlignet med andre kommuner i Hedmark og i landet. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse i Ringsaker kommune er på 77 %. Dette er noe lavere enn gjennomsnittet for kommuner hvor gjennomsnittlig stillingsstørrelse er på 80 %. I Hedmark har en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 81 %. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse for kvinner i Ringsaker kommune er 75 % som er likt som landsgjennomsnittet og gjennomsnittet i Hedmark.

Oversikten fra KS over fordeling av stillingsstørrelse for ansatte etter alder viser at det er ansatte under 30 år som har lavest gjennomsnittlig stillingsstørrelse i Ringsaker. Disse har en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 63 %.

Aldersgruppen 40 til 49 år har størst gjennomsnittlig stillingsstørrelse i Ringsaker kommune med en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 80 %. For å imøtekomme det store arbeidskraftbehovet en vil stå overfor i årene som kommer, bl.a. innen helse- og omsorgssektoren, er det viktig at en tilrettelegger for at spesielt unge medarbeider får større stillingsprosent.

Ufrivillig deltid

Det er en viktig målsetting for kommunen å redusere antall ansatte som jobber ufrivillig deltid. Oversikten over ufrivillig/frivillig deltid skal oppdateres kontinuerlig gjennom året, og spørsmål om ufrivillig/frivillig deltid skal alltid være en del av medarbeidersamtalen for ansatte med deltidsstilling.

Registrering av ufrivillig deltid pr. 31.12.2014

RE		Antall ansatte deltid	Frivillig deltid	Ufrivillig deltid	Sum reg. deltid	Andel deltidsansatte som er registrert (%)
110	Rådmannen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
120	Org.- og adm.seksjonen	3	2	1	3	100,00
130	Strategi- og utviklingsseksjonen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
140	Økonomiseksjonen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
150	Planseksjonen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
160	Skole og barnehageseksjonen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
170	Helse- og omsorgsseksjonen	1	1	0	1	100,00
180	Seksjon øvrige enheter	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
200	Brøttum og Lismarka bhg	5	5	0	5	100,00
201	Fagernes, Fossen, Moelv bhg	6	5	1	6	100,00
204	Nes barnehage	4	2	2	4	100,00
205	Tømmerli barnehage	1	1	0	1	100,00
206	Hempa, Vesleparken, bhg	6	5	1	6	100,00
207	Butterkvern og Fredheimvg bhg	5	4	1	5	100,00
208	Furnes, Kylstad, Simenstua bhg	2	2	0	2	100,00
209	Bakkehaugen barnehage	1	1	0	1	100,00
249	Barnehage ikke fordelt	3	2	1	3	100,00
300	Brøttum u-skole	1	1	0	1	100,00
301	Moelv u-skole	2	2	0	2	100,00
302	Nes u-skole	3	2	1	3	100,00
303	Br.dal u-skole	7	6	1	7	100,00
304	Furnes u-skole	8	7	1	8	100,00
310	Brøttum skole	7	7	0	7	100,00
312	Messenlia og Lismarka skoler	12	10	2	12	100,00
313	Fagernes og Åsen skoler	7	2	5	7	100,00

RE		Antall ansatte deltid	Frivillig deltid	Ufrivillig deltid	Sum reg. deltid	Andel deltidsansatte som er registrert (%)
314	Kilde og Fossen skoler	15	11	4	15	100,00
315	Skarpsno skole	6	4	2	6	100,00
316	Gaupen skole	10	7	3	10	100,00
319	Kirkekretsen skole	9	7	2	9	100,00
321	Hempa skole	7	5	2	7	100,00
322	Fagerlund skole	18	8	10	18	100,00
323	Mørkved skole	12	11	1	12	100,00
324	Kirkenær skole	12	9	3	12	100,00
325	Kylstad skole	4	2	2	4	100,00
326	Stavsberg skole	7	6	1	7	100,00
327	Nes barneskole	15	15	0	15	100,00
340	Hagen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
342	Voksenpedagogisk senter	4	4	0	4	100,00
343	PPT	6	4	2	6	100,00
399	Ufordelt undervisning	1	1	0	1	100,00
401	Omsorgsdistrikt Moelv	143	102	41	143	100,00
405	Omsorgsdistrikt Nes	222	134	88	222	100,00
407	Omsorgsdistrikt Br.dal	157	78	79	157	100,00
420	Bjønnhaug avlastningssenter	21	17	4	21	100,00
422	Demente	60	37	23	60	100,00
423	AO-senter	7	7	0	7	100,00
424	Psykisk helse og rustjenester	16	15	1	16	100,00
425	Kommunalmedisinsk senter	33	16	17	33	100,00
500	Barnevern	12	6	6	12	100,00
510	Sosiale tjenester	2	1	1	2	100,00
520	Helsestasjoner	18	12	6	18	100,00
550	Kultur og fritid	29	21	8	29	100,00
560	Kulturskolen	13	9	4	13	100,00
570	Bibliotek	4	3	1	4	100,00
600	Brann	1	1	0	1	100,00
610	Landbruk	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
620	Teknisk drift	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
630	Kart og bygg	1	0	1	1	100,00
700	Kemnerkontoret	1	1	0	1	100,00
710	Servicesenteret	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
800	Renhold	80	59	21	80	100,00
810	Bygg og eiendom	6	6	0	6	100,00
820	Matproduksjon	16	12	4	16	100,00
Totalt 31.12.2014		1 052	697	354	1 051	100,00
Totalt 1.1.2014		1 069	637	415	1 052	98,41

Gjennom 2014 er antall deltidsansatte redusert fra 1.069 til 1.052. Antall ansatte i ufrivillig deltid er redusert med 61 gjennom 2014.

Årsaken til at tallet for antall deltidsansatte varierer i forskjellige tabeller er at dersom en har ansettelsesforhold i flere VO eller RE, blir en registrert som én deltidsansatt i alle disse VO eller RE når tallene tas ut på VO-nivå og RE-nivå. Disse ansatte får da en dobbeltregistrering. Dersom en tar ut tallene for antall deltidsansatte totalt i Ringsaker kommune fjernes disse dobbeltregistreringene.

Arbeidet for å redusere deltidsstillinger og veien videre

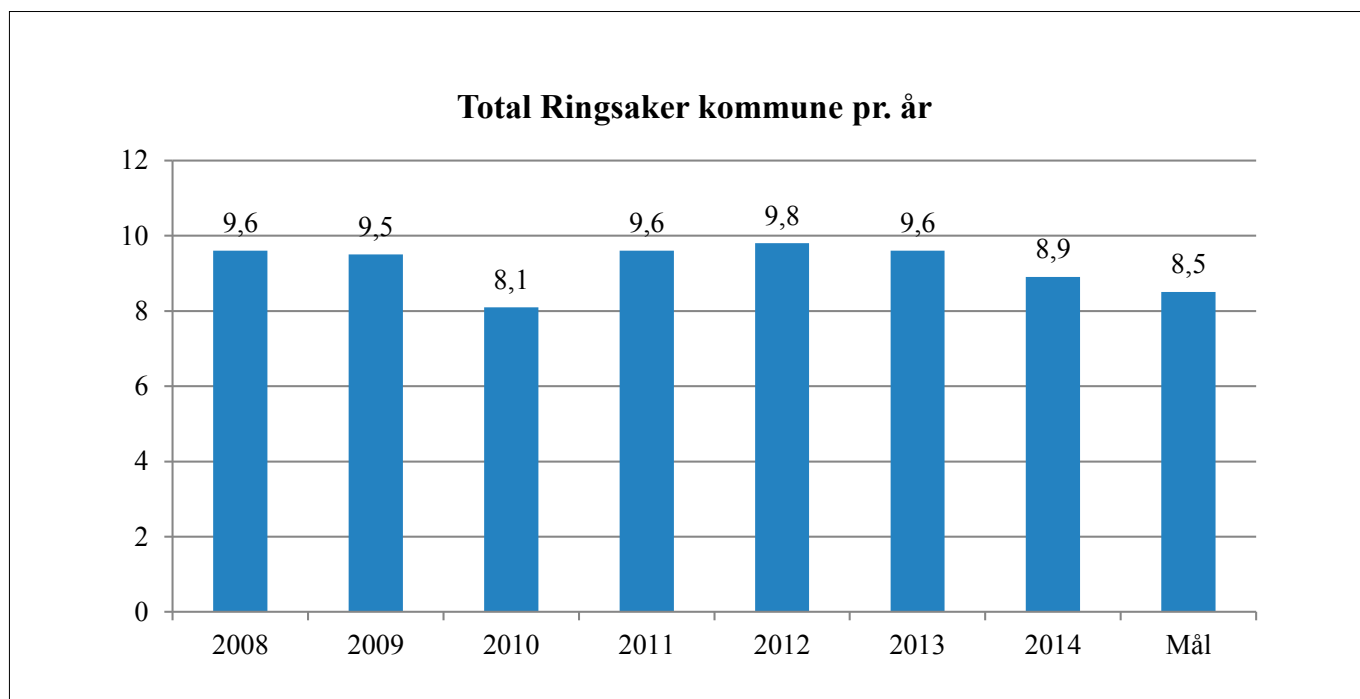
Det har vært en positiv utvikling i arbeidet med å redusere deltid i kommunen siden målene for arbeidet ble satt i k.sak 88/2010. Antall deltidsstillinger er redusert samtidig som at veksten i antall årsverk gir utslag på flere heltidsstillinger. En arbeidsgruppe har utredet utprøving av alternative arbeidstidsordninger for å redusere deltid. Denne utredningen har resultert i utprøvinger av langturnus og vikarpool som i løpet av 2014 er satt i gang ved ulike virksomheter som avlastningssenter for barn og unge, hjemmetjenesten og sykehjem. Utprøvingene skal evalueres i 2015, og en vil vurdere om ordningene kan implementeres som varige tiltak for å imøtekomme deltidsutfordringene. I arbeidet med å redusere deltidsstillinger er det viktig å finne løsningene som passer for hvert enkelt arbeidssted. Det som fungerer i et bofelleskap fungerer nødvendigvis ikke ved et sykehjem.

Alternative arbeidstidsordninger er ett virkemiddel for å redusere deltid. Rutinene som er innført ved ledighet i stillinger er et annet. Disse rutinene forutsetter at ledere har god oversikt over egne deltidsansatte som ønsker større stillinger, at det ses etter muligheter for å slå sammen deltidsstillinger og å lyse ut ledige stillinger i egen enhet for å søke å gi deltidsansatte økte stillinger. Ved enhver utlysning skal det gjennomføres en stillingsvurdering som tar hensyn til disse momentene.

Rådmannen er fornøyd med arbeidet som gjøres ute i enhetene i kommunen, men en ser at det ikke er realistisk å innfri målsettingen som ble satt i k.sak 88/2010 om å redusere antallet deltidsstillinger med 50 % innen våren 2015. Rådmannen mener at det er viktig å holde fast på tiltak som er innført i organisasjonen slik at resultatet blir så godt som mulig og at så mange ansatte som mulig får heltidsstillinger

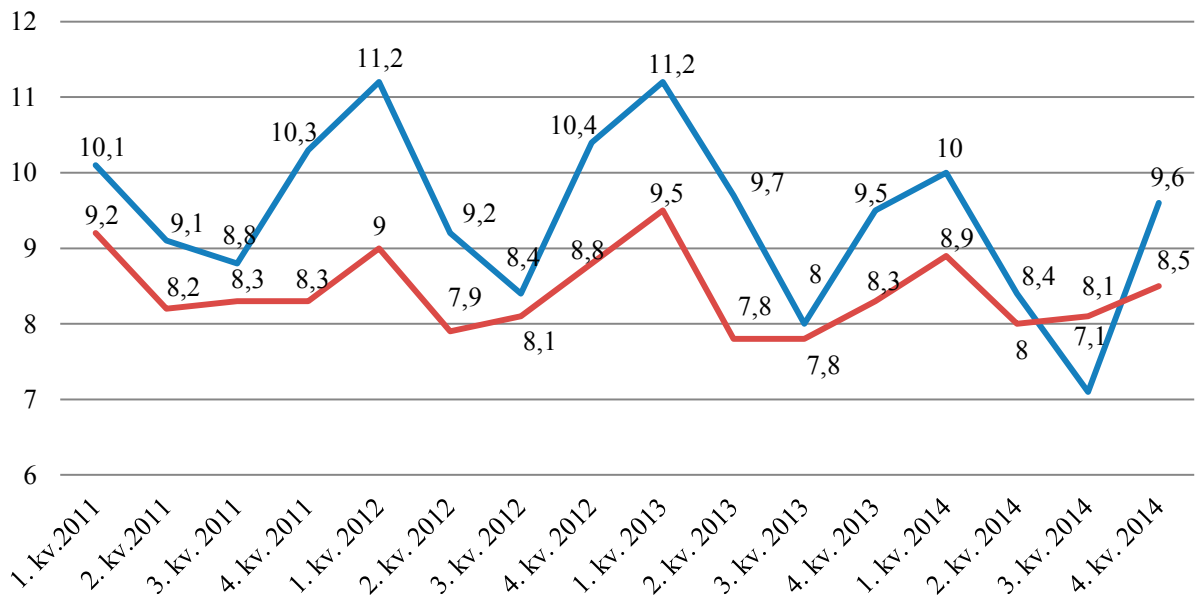
1.2.7 Sykefravær

Nedenfor vises en oversikt over hvordan sykefraværet i Ringsaker kommune har utviklet seg siden 2008.

Ringsaker kommune hadde i 2014 et samlet sykefravær på 8,9 %. Det er en nedgang på 0,7 prosentpoeng sammenlignet med 2013.

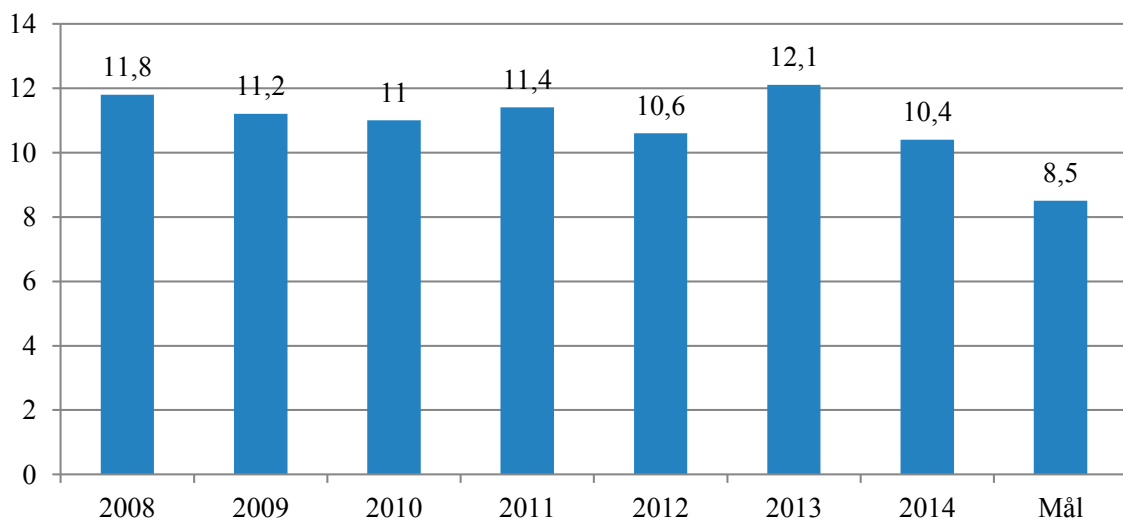
Sykefravær 1. kvartal 2011-4. kvartal 2014

Kommunen har som målsetting å ha et samlet sykefravær som ikke er høyere enn landsgjennomsnittet for kommune-Norge. For 3. kvartal 2014 ble det målet nådd. Ringsaker kommune hadde i 3. kvartal 2014 et sykefravær på 7,1 %, mens landsgjennomsnittet for kommune-Norge var 8,1 %. For 4. kvartal 2014 hadde Ringsaker kommune et sykefravær på 9,6 %, mens landsgjennomsnittet var på 8,5 %. Sammenlignet med 4. kvartal 2013 har Ringsaker kommune hatt en økning på 0,1 prosentpoeng i sykefravær, mens landsgjennomsnittet har hatt en økning på 0,2 prosentpoeng.

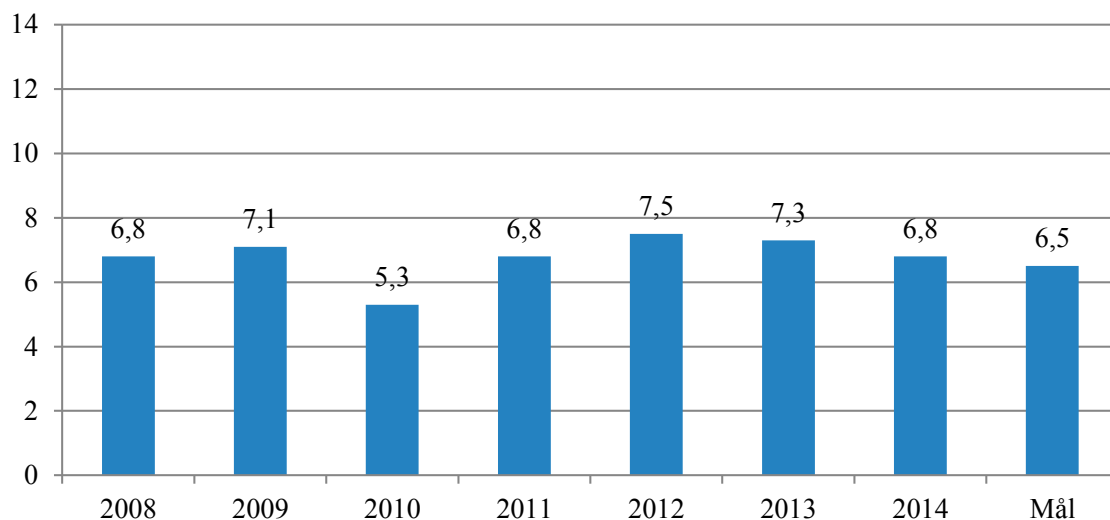
Sykefravær for hvert virksomhetsområde

VO 20 - Barnehage

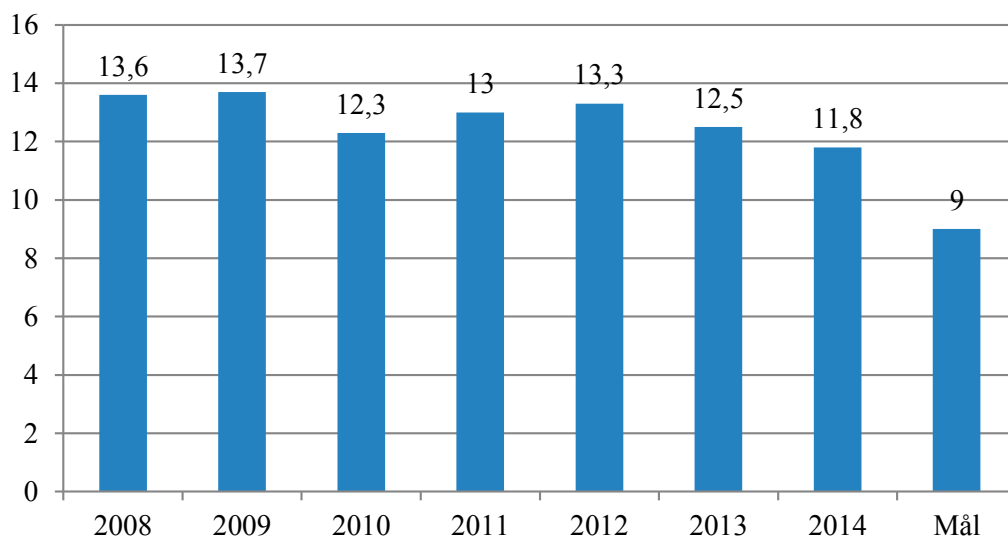
For VO 20 Barnehage, registreres en nedgang i sykefraværet på 1,7 prosentpoeng, fra 12,1 % i 2013 til 10,4 % i 2014. Gjennomsnittlig måltall for sykefravær i barnehage var på 8,5 % i 2014.

VO 30 - Undervisning

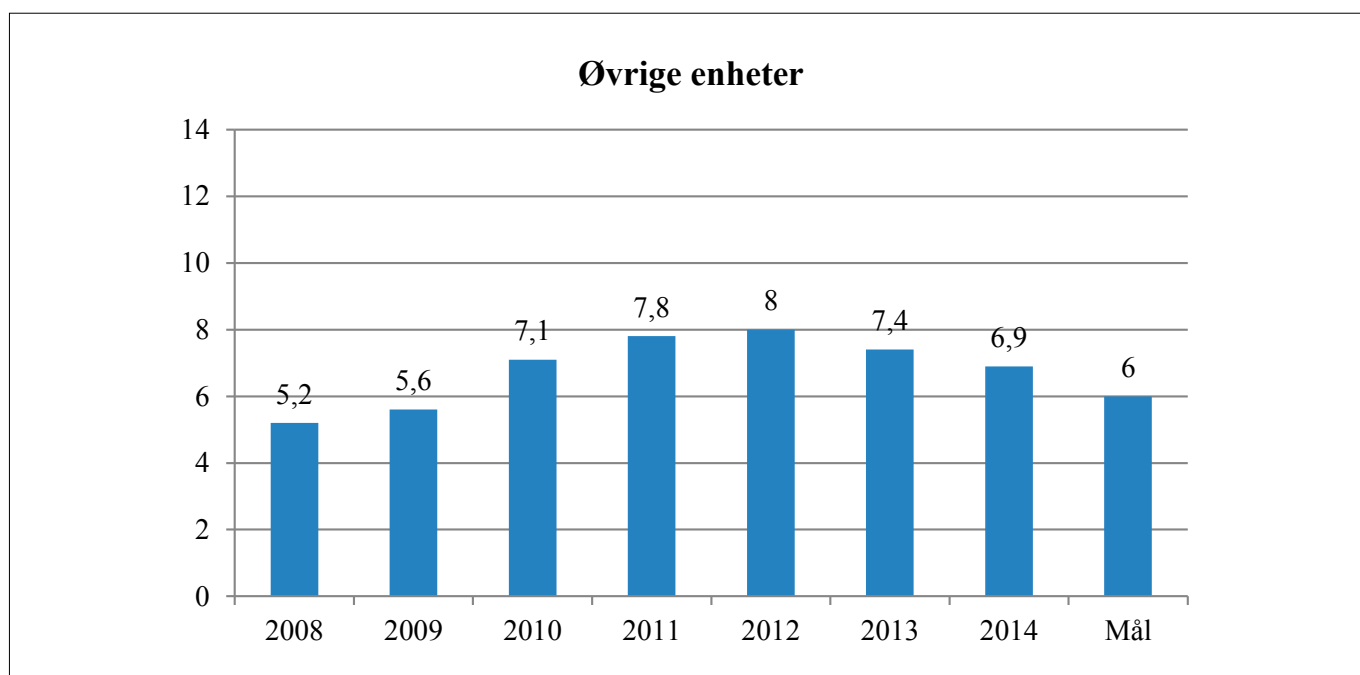

For VO 30 Undervisning, registreres en nedgang i sykefraværet på 0,5 prosentpoeng, fra 7,3 % i 2013 til 6,8 % i 2014. Gjennomsnittlig måltall for sykefravær i skolene var samlet på 6,5 % i 2014.

VO 40 - Pleie og omsorg

For VO 40 Pleie og omsorg, registres en nedgang i sykefraværet på 0,7 prosentpoeng fra 12,5 % i 2013 til 11,8 % i 2014. Gjennomsnittlig måltall for pleie og omsorg samlet var på 9 % for 2014.

For øvrige virksomhetsområder, registreres en nedgang i sykefraværet på 0,5 prosentpoeng, fra 7,4 % i 2013 til 6,9 % i 2014. Gjennomsnittlig måltall for øvrige enheter var på 6 % i 2014.

Fordeling av korttidsfravær/langtidsfravær samlet for hele organisasjonen

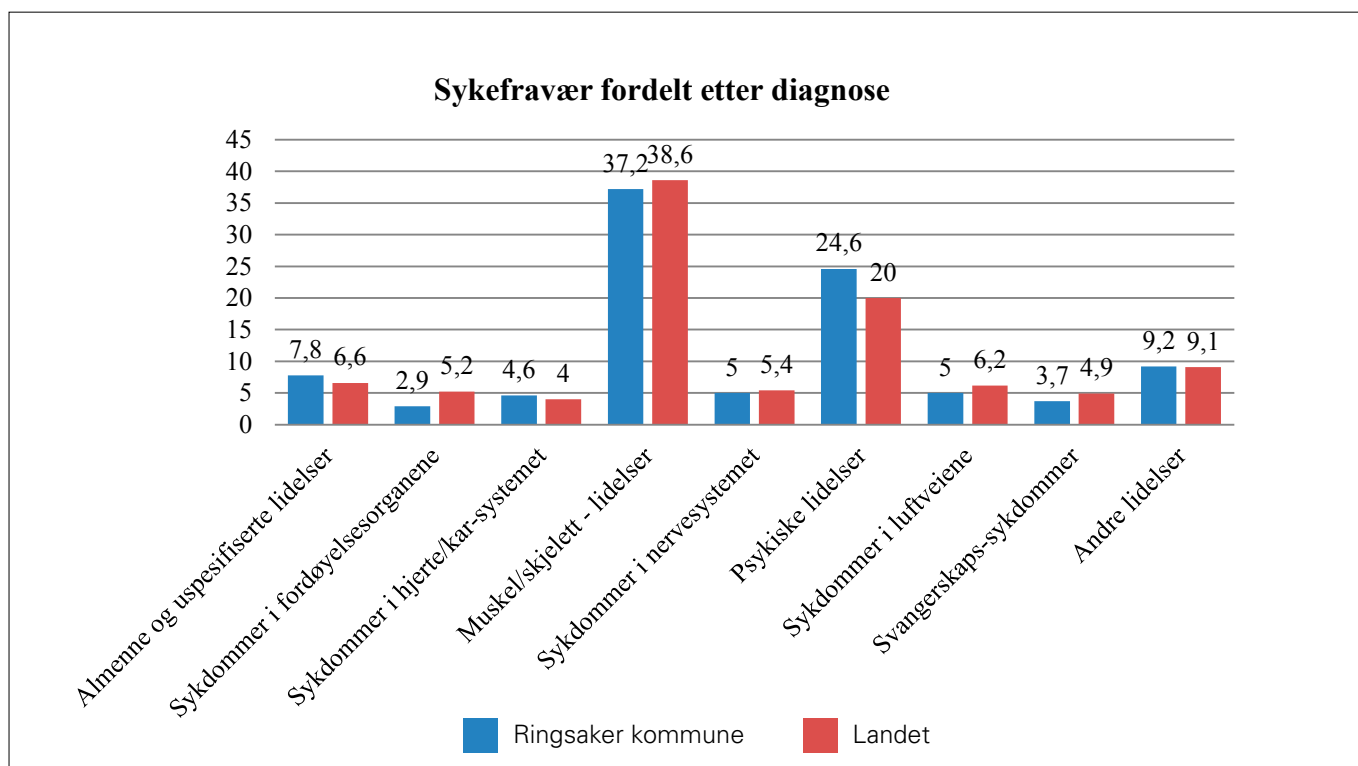
Tabellen nedenfor viser både det egenmeldte og legemeldte sykefraværet fordelt på ulike sykefraværsperioder i sykepengeåret (ett år) fra korttid til langtid.

År	1-8 dager egenmeldt	1-8 dager legemeldt	9-16 dager legemeldt	17-56 dager legemeldt	>57 dager legemeldt
2010	1,2 %	0,4 %	0,5 %	1,5 %	5,1 %
2011	1,3 %	0,4 %	0,5 %	1,6 %	5,8 %
2012	1,4 %	0,4 %	0,5 %	1,4 %	6,2 %
2013	1,4 %	0,4 %	0,4 %	1,3 %	6,1 %
2014	1,4 %	0,4 %	0,6 %	1,3 %	5,2 %

Tabellen viser at korttidsfraværet, som er fravær fra 1 til 16 dager, er ganske stabilt. Det er langtidsfraværet over 57 dager som representerer den største utfordringen i kommunen.

Diagnosefordelt sykefravær – Ringsaker kommune og kommune-Norge
Oversikten nedenfor viser legemeldt sykefravær fordelt på diagnoser for 4.kvartal 2014.

Muskel- og skjelettlidelser samt psykiske lidelser er fortsatt de dominerende diagnoser, og disse utgjør til sammen 61,8 % av det legemeldte sykefraværet i kommunen.

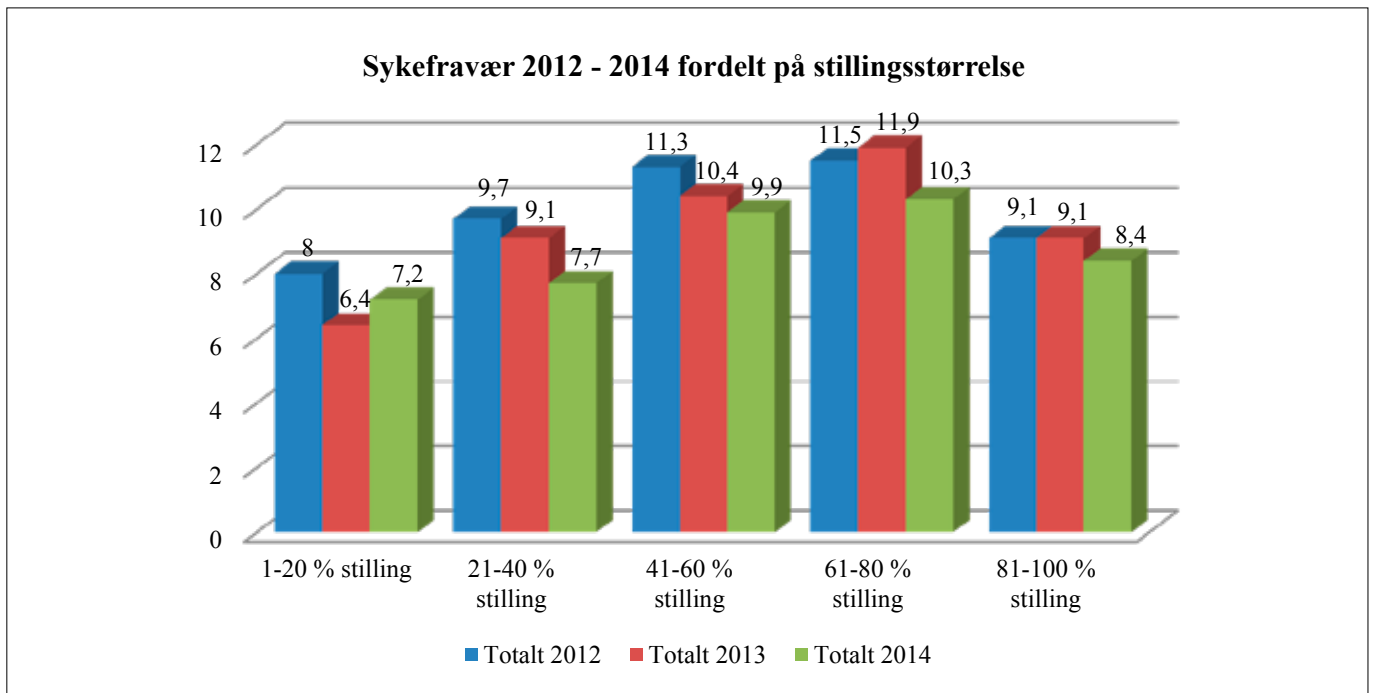
Sykefraværet i Ringsaker fordelt på kvinner og menn

	2011	2012	2013	2014
Kvinner	10,4	10,8	10,7	9,9
Menn	6,7	6,6	5,9	5,0
Totalt	9,6	9,8	9,6	8,9

Sykefraværet blant kvinnelige medarbeidere i Ringsaker kommune har gått ned med 0,8 prosentpoeng fra 2013 til 2014. I samme periode har menns sykefravær gått ned med 0,9 prosentpoeng.

Sykefravær fordelt på stillingsstørrelse

Diagrammet nedenfor viser fordelingen av sykefraværet i ulike intervaller av stillingsstørrelser i 2012, 2013 og 2014.

Diagrammet viser at det er ansatte i stillingsstørrelse 60 % til 80 % som prosentvis står for det meste av sykefraværet, mens det er ansatte i stillingsstørrelse 1 % til 20 % som står for den største økningen i fraværet fra 2013 til 2014.

Analysar/forklaringer

Ringsaker kommune har inntil 3. kvartal 2014 hatt en positiv sykefraværsutvikling sammenlignet med de tre foregående år. For 4. kvartal 2014 har det vært en svak økning i sykefraværet på 0,1 prosentpoeng. For 3. kvartal 2014 var Ringsaker kommune under sykefraværnivået i kommune-Norge. Sykefraværet er totalt sett fortsatt for høyt.

Det er i all hovedsak det lange legemeldte sykefraværet som er utfordringen. Korttidsfraværet er forholdsvis stabilt både når det gjelder egenmeldt og legemeldt fravær. Fra 2013 til 2014 var det en nedgang på 0,9 prosentpoeng for sykefravær over 57 dager, og for legemeldt fravær fra 17 til 56 dager er fraværsprosenten uforandret fra 2013 til 2014. Det egenmeldte sykefraværet og korttidsfraværet er forholdsvis lavt. De siste fem årene har det ligget på mellom 0,4 % til 1,4 %.

Muskel- og skjelettplager og psykiske plager utgjør over 60 % av sykefraværet i Ringsaker kommune. Dette samsvarer med bildet for sykefraværet i hele Norge. Det fokuseres på både forebygging og tilrettelegging knyttet til disse diagnosene i organisasjonen.

Ringsaker kommune har en stor andel kvinnelige medarbeidere. Om lag 80 % av kommunens ansatte er kvinner. Når statistikk viser at kvinner har nesten dobbelt så høyt sykefravær som menn, så er nok dette fortsatt en relevant forklaringsfaktor, også for Ringsaker kommune. Forskning på det høye sykefraværet blant kvinner gir ingen sikre konklusjoner. Sykefraværet er høyt i brukernære omsorgsyrker som i pleie og omsorg og i barnehage. Analyser fra Sintef viser at også mannlige ansatte i pleie- og omsorgssektoren har høyere sykefravær enn i andre sektorer og næringer. Det advares fra enkelte mot å se på høy kvinneandel som hovedforklaringen til at sykefraværet i kommunene ikke går ned. En studie fra det svenske Arbeidstilsynet viser at større tidspress, færre ressurser og flere oppgaver kan forklare hvorfor kvinner har høyere sykefravær enn menn. Tunge oppgaver både fysisk og psykisk kombinert med mange deltidsstillinger kan også være en forklaring på noe av fraværet. Det er ulike oppfatninger av hva som kan være årsaken til at Norge har et høyt sykefravær sammenlignet med andre land. En har ikke lyktes med å finne en samlet forklaring på sykefraværet som fenomen. Risikovurderinger som er gjennomført ved enheter i Ringsaker bekrefter at årsaker til sykefraværet er svært sammensatt. Faktorene er relatert både til fysisk og psykososialt arbeidsmiljø, og varierer fra arbeidsplass til arbeidsplass.

Tiltak for å redusere sykefravær kan være tidkrevende. Eksempler på dette kan være adferds- og holdningsendringer som det må arbeides med over tid. Innenfor store virksomhetsområder og enheter er det nødvendig at prosessene/tiltakene går over tid for å gi positive resultater. Generelt antas det at to til fem år med systematisk arbeid der de ansatte medvirker er nødvendig for slike prosesser. Slik sett er det grunn til å gi iverksatte tiltak tid, før konklusjon på effekt foreligger.

Det er grunn til å trekke frem at sykefraværnivået i Ringsaker kommune med stor sannsynlighet er påvirket av de faktorer som gjør at det totale sykefraværet i arbeidslivet i kommunen, både i privat og offentlig sektor, ligger høyt. Foreliggende forskning peker på at forhold som spredt bosetning, utdanningsnivå og inntektsnivå, kan være forklaringsmomenter på variasjoner i sykefraværet fra kommune til kommune.

Faser i sykefraværarbeidet

Det er hensiktsmessig å dele sykefraværarbeidet inn i fire faser; en helsefremmende fase, en forebyggende fase, en oppfølgingsfase og en avslutningsfase.

I den helsefremmende fasen av sykefraværarbeidet fokuseres det på faktorer på arbeidsplassen som kan øke nærværet. Dette arbeidet omfatter bl.a. trivsel, utvikling og vekst. Noen prinsipper ved helsefremmende arbeid er:

- Samsvar mellom holdning og handling.
- Tydelig ledelse og struktur i arbeidet.
- Fremme mestringsskapiteten hos den enkelte medarbeider.
- Ha en involverende og ansvarliggjørende dialog på arbeidsplassen.

Tydelige målsettinger for enheten, velfungerende HMS-utvalg, kompetansekartlegging og kompetanseheving er eksempler på helsefremmende tiltak som benyttes i organisasjonen.

I den forebyggende fasen av sykefraværarbeidet er tema hva som kan iverksettes for at sykdom/skade ikke skal oppstå. I denne fasen er risikovurderinger et tiltak som benyttes. Generelt gjøres det mange risikovurderinger i kommunen, men mest på fysiske forhold. Risikovurderinger på psykososiale forhold er ikke så utbredt. Motivasjonsmålinger og medarbeidersamtaler kan anses som en del av en slik risikovurdering. I den forebyggende fasen av sykefraværet inngår også opplæring, involvering, tilbakemeldinger og forventningsavklaringer.

Den oppfølgende fasen starter når et sykefravær registreres. Stikkordsmessig kan nevnes følgende:

- Oppmerksomhet på tidlige faresignaler som hyppige egenmeldinger og gjentatte korte sykemeldinger, vurdering av mulige tilretteleggingstiltak.
- Gjennomføring av obligatoriske oppfølgingsrutiner som tidlig kontakt/avklaring, dialogmøte 1, utarbeidelse av oppfølgingsplan og samtalenotat med fokus på mulige tilretteleggingstiltak, samarbeid med sykmelder der det er nødvendig, bistand fra bedriftshelsetjeneste, NAV, bruk av tiltak gjennom «Raskere tilbake» via blant annet oppfølgingsenheten Frisk.
- Utprøving, omplassering, omskolering.

Dersom den oppfølgende fasen ikke avsluttes ved at medarbeideren er tilbake i arbeid, så går en over i den avsluttende fasen. Den ansatte har da vært sykmeldt i 52 uker. Målet er også i denne fasen at medarbeider skal tilbake i jobb. I en del tilfeller avsluttes likevel prosessen med hel eller delvis uføretrygd og pensjonering, og i noen tilfeller også ved at arbeidsforholdet avsluttes ved oppsigelse etter langvarig fravær uten at det er utsikt til at medarbeideren vil kunne komme tilbake i arbeid.

Sykefraværarbeid/nærværarbeid i 2014

I 2013 startet Ringsaker kommune en målrettet utvikling av struktur og systemer som er forankret i arbeidsgiverpolitisk dokument, sykefraværstrategien i Ringsaker kommune og handlingsplan for inkluderende arbeidsliv. Sykefraværarbeidet i 2014 har hatt fokus på de tiltak som er nedfelt i sykefraværstrategien og handlingsplanen for inkluderende arbeidsliv. Det er tiltak både på system, gruppe og individnivå innenfor områdene ledelse, helsefremmende arbeid, forebyggende og oppfølgende sykefravær.

I alle tiltak er personalledere sentrale pådrivere, men de er også avhengige av å involvere tillitsvalgte og verneombud som kan bidra som ressurspersoner i arbeidsmiljøet. Eksterne aktører som NAV Arbeidslivssenter og bedriftshelsetjenesten HMS Øst har også bistått med tiltak i disse prosessene.

Det er ikke mulig eller hensiktsmessig her å liste opp alt sykefraværarbeidet eller nærværarbeidet som i løpet av rapporteringsåret er utført. Det kan likevel nevnes følgende:

- Det gjennomføres kurs og opplæring på konsernnivå, enhetsnivå og avdelingsnivå når det gjelder det beskrevne sykefraværarbeidet. Det ytes også lederstøtte og individuell opplæring når det er nødvendig.
- Grunnkurs i HMS-arbeid/40 timers kurs for ledere med personalansvar, verneombud, tillitsvalgte og medlemmer av arbeidsmiljøutvalget avholdes hver vår.
- Det er gjennomført fire frokostmøter med ulike tema innenfor HMS-arbeid i løpet av året.
- Det har vært gjennomført et dagskurs i arbeid og psykisk helse for å øke kunnskapen innenfor det området som er en økende sykefraværårsak. Målgruppe for disse møtene er ledere med personalansvar, verneombud og tillitsvalgte. Samme tema har også vært presentert i noen personalmøter i enhetene.
- Det har med bistand fra bedriftshelsetjenesten vært undervist i arbeidsrett for personalledere, verneombud og tillitsvalgte.
- Bedriftshelsetjenesten har videre gjennomført kurs/opplæring i konflikthåndtering, vold og trusler, førstehjelp, ergonomi, inneklima, stressmestring, støttesamtaler, røykeslutt, støy/hørsel, helsefremmende faktorer, risikovurderinger og i kommunikasjon og kultur.
- NAV Arbeidslivssenter, hovedverneombudet, personalsjef, organisasjonsrådgiver, personalrådgiver og HMS-rådgiver har deltatt på personalmøter og HMS-utvalgsmøter i svært mange enheter med ulike temaer/problemstillinger knyttet til sykefraværarbeidet.
- Ergonomi har hatt fokus i barnehagene blant annet med egen fagdag for ledere, verneombud og tillitsvalgte.
- Det har vært egen treningsgruppe for de enheter som er utsatt for belastningsplager.
- Tidlig avklaring av type arbeid og vurdering av restarbeidsevne har vært et satsningsområde. I disse sakene er det et godt samarbeid med eksterne samarbeidspartnere.
- Det har vært gjennomført en rekke målrettede tiltak av ulikt omfang i de ulike enheter. Blant annet rolle- og forventningsavklaring i store personalgrupper og stressmestringskurs for noen ansatte i barnehage.

Oppsummering

Til tross for at sykefraværet i organisasjonen fortsatt er høyt, så mener rådmannen at det generelt arbeides godt med både helsefremmende, forebyggende og oppfølgende tiltak/prosesser. Dette bekreftes også gjennom tilsyn fra Arbeidstilsynet, tilbakemeldinger fra NAV Arbeidslivssenter, bl.a. i form av pris for IA-arbeid, og den innleide bedriftshelsetjenesten HMS-Øst i løpet av året. Vernetjenesten og tillitsmannsapparatet støtter opp og bidrar aktivt inn i de tiltak og prosesser som iverksettes. Likevel er sykefraværet fortsatt høyt, og derfor må en jobbe videre med de tiltak/prosesser som ser ut til å ha effekt og søke å bedre kvaliteten på disse.

1.2.8 Kommunens påvirkning på ytre miljø

Klima- og energiplaner

Kommunens viktigste bidrag for å nå målsettinger fastsatt i klima- og energiplanen, er gjennom arealplanleggingen.

Målet er å redusere transportbehovet og bruk av privatbil, og i stedet legge til rette for gående og syklende og økt bruk av kollektivtransport. Gjennom den nylig vedtatte kommuneplanens arealdel er nye byggeområder for bolig og næring lokalisert til byene og eksisterende tettsteder, samt at nye næringsområder er lokalisert langs E6 og jernbanen.

Energi

Kommunens samlede energiforbruk i 2014 for kommunens tjenestebygg og boliger var ca. 30,455 mill. kWh mot ca. 36,651 mill. kWh i 2013. Olje benyttes fortsatt som energikilde, men det pågår et arbeid med utfasing av gamle oljekjeler. I henhold til kommunens handlingsplan for energi og klima, skal fornybar energi og energieffektive løsninger prioriteres i nye bygninger og ved ombygging av eksisterende bygninger. Kommunens samlede energiforbruk i 2014 var ca. 30,8 mill. kWh mot ca. 31,9 mill. kWh i 2013.

Sentralt driftssystem (SD-system) gir god energistyring og er et viktig ENØK-tiltak. I alle nye bygg og ved rehabilitering av eldre bygg, blir det installert SD-anlegg. Energioppfølging er en forutsetning for et godt ENØK-arbeid, og ved hjelp av energioppfølgingsystemet EOS kartlegges energibruken.

Kommunen er i full gang med energimerking av yrkesbygg. I løpet av 2014 er 5 yrkesbygg blitt energimerket. Det er inngått en rammeavtale for å få yrkesbyggene energimerket, og hittil er 17 yrkesbygg, fem boliger og to nedlagte skoler blitt energimerket.

I 2014 er Moelv brannstasjon og Herredshuset i Moelv tilknyttet fjernvarme. Totalt 18 kommunale bygg er nå tilkoblet fjernvarme i tillegg til NAV-bygget som kommunen drifter.

Transport

Kommunal tjenesteyting innebærer en god del transport og dermed utslipp av blant annet klimagassen CO². Kommunen har 159 biler som går på bensin eller diesel og 9 hybridbiler. Kommunen har i sin handlingsplan for energi og klima, mål om reduksjon av CO² utslipp fra bl.a. kjøretøy. Det stilles krav til lavest mulig utslipp fra kommunale kjøretøyer. Kommunen vil i samarbeid med utbyggere, energiselskap m.fl. bidra til økt bruk av el-biler, bl.a. ved å etablere ladepunkter/-stasjoner på strategiske plasser i kommunen. Det er ved utgangen av 2014 etablert to ladepunkter for el-biler ved Kommunebygget, Administrasjonsbygget og ved Mølla Storsenter i Brumunddal, to ladepunkter ved Herredshuset i Moelv. I tillegg er det en hurtigladestasjon ved McDonald's i Brumunddal, en ved Coop Obs på Rudshøgda og en ved Coop Obs på Olrud.

Avløp

Kommunen drifter 8 renseanlegg, hvorav 7 er kommunale. I tillegg overføres avløpsvann til renseanlegget til Hias og Lillehammer. I 2014 overholdt alle kommunale avløpsanlegg sine utslippstillatelser, med en fosforfjerning på 92-99 % og organisk fjerning på 79-98 %.

Ca 1/3 av det kommunale kloakknettet er eldre enn 50 år, og det er fortsatt stort innlekk av fremmedvann. Gamle, utette ledninger betyr også at kloakk i noen grad lekker ut i vassdrag. Utskifting av ledningsnettet er et kontinuerlig arbeid som gir resultater både på innlekkgrad, strømforbruk på pumpestasjonene og utgifter til avløpsrensing.

Avfall

Kommunen er en stor avfallsprodusent. Sorteringsgraden for avfallshåndtering i kommunale tjenestebygg ligger rundt 65-70 %, og er innenfor måltallet. Det er kjøpt flere nye søppelsorteringshus ved skoler og barnehager. På Brøttum barne- og ungdomsskole er det innført nytt sorteringssystem med Molok. I 2014 har det pågått en opprydning i antall fraksjoner, fraksjonsstørrelse og behov i kommunens enheter. Det er jobbet med en ny rammeavtale for avfallshåndtering som forventes å være på plass i midten av 2015.

1.2.9 Etikk

Ved endringer av kommuneloven i 2009 ble det i § 48 nr. 5 inntatt en bestemmelse om at det i årsberetningen skal redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard i virksomheten. Bakgrunnen for en slik redegjøringsplikt i årsberetningen er at dette vil kunne bidra til en skjerpet og mer systematisk oppmerksomhet rundt de etiske forholdene i kommuner og fylkeskommuner. Det er et mål at redegjøringsplikten for tiltak som er iverksatt for å sikre en høy etisk standard, skal bidra til at kommunene og fylkeskommunene jevnlig vier oppmerksomhet til og reflekterer rundt etiske problemstillinger. Det er videre et mål at rapporteringsplikten skal bidra til at kommunene og fylkeskommunene initierer konkrete tiltak for å heve den etiske standarden.

Selv om Ringsaker kommune ikke har vedtatt overordnede etiske retningslinjer for folkevalgte og ansatte, er etikk og etiske problemstillinger kontinuerlig på dagsorden innenfor de ulike virksomhetsområdene i kommunen. For å få et inntrykk av hvordan temaet behandles har rådmannen valgt å gi en samlet presentasjon av hvordan det arbeides med tiltak for å høyne den etiske standarden i virksomheten.

Innledningsvis nevnes at det i kommunens ansettelses- og arbeidsreglementet er inntatt bestemmelser om at kommunens medarbeidere skal unngå å sette seg i situasjoner som kan medføre en konflikt mellom kommunens interesser og personlige interesser, med henvisning til kommunelovens og forvaltningslovens habilitetsbestemmelser.

Ansatte i kommunen, enkeltpersoner og grupper, har bl.a. ikke anledning til å motta arv, gaver eller fordeler av noen art fra kommunens leverandører, kunder, klienter, pasienter o.l. Dette gjelder likevel ikke gaver av ubetydelig verdi, så som reklamemateriell, blomster o.l. Ansatte kan heller ikke gis fordeler som f.eks. personlige

rabatter ved kjøp av varer og tjenester eller faglige reiser. Privat bruk av kommunens maskiner, biler og annet utstyr kan bare skje etter samtykke fra rådmannen. Fortrolige opplysninger som ansatte blir kjent med i sitt arbeid, må respekteres og ikke brukes til personlig vinning. For øvrig vises til forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt.

Av kommunens økonomireglement fremgår det bl.a. at gjennom valg av handelspartner og ved å bruke sin innflytelse som kunde overfor leverandører og produsenter, skal kommunen, innenfor de begrensninger som til enhver tid følger av norsk lov og internasjonal rett og avtaleverk, bygge opp under en anerkjent etisk norm som bidrar til at varer produseres etisk forsvarlig. I økonomireglementet er det også inntatt en bestemmelse om at de etiske retningslinjene som til enhver tid er gjeldende for Statens Pensjonsfond Utland, skal være retningsgivende for Ringsaker kommunes etiske håndtering av kapitalforvaltningen.

Ringsaker kommune har en gjeldende rammeavtale på kontraktsoppfølging av etiske krav, hvor Oslo kommune er avtaleansvarlig. Rammeavtalen har 60 offentlige oppdragsgivere og omfatter bistand ved leverandørmøter samt kontroller ved leverandørens hovedkontor i Norge, og / eller inspeksjoner på lokasjoner der leverandøren enten produserer varer eller hvor underleverandører tilvirker varer. Oppdragsgiverne vil få tilgang til hverandres rapporter gratis gjennom Oslo kommunes web-portal.

Kommunen benytter norske standardavtaler (NS-kontrakter) ved prosjekter eller større anskaffelser innenfor bygg og anlegg. Disse kontraktene henviser til at kontraktarbeidet skal utføres i henhold til enhver tids gjeldende lover, forskrifter og andre offentlige vedtak.

Ved rammeavtaler er krav til etikk og lønns- og arbeidsvilkår regulert i Ringsaker kommunes alminnelige innkjøpsvilkår. Innkjøpsvilkårene vedlegges alltid konkurransegrunnlaget.

Innenfor de ulike tjenesteproduserende enhetene i kommunen jobbes det med temaet etikk på flere måter. I det videre gis det en oppsummering av dette arbeidet.

Barnehager

Barnehagens formål er å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling, i samarbeid og forståelse med barnas hjem. I rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver står det at barnehagen skal bygge på verdier som fellesskap, omsorg og medansvar og representere et miljø som bygger opp om respekt for menneskeverd og retten til å være forskjellige. Menneskelig likeverd, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse og solidaritet er sentrale samfunnsverdier som skal legges til grunn for omsorg, danning, lek og læring i barnehagen. Den etiske veiledningen barnehagen gir må ta hensyn til barnas alder og det enkelte hjems kulturelle, religiøse og verdimeslige tilknytning. Det er avgjørende å legge arbeidet til rette for en felles forståelse for det som skjer i barnehagen. De ansatte diskuterer felles verdigrunnlag i fagmøter for å øke den enkeltes bevissthet om ulike etiske tema og reflektere om etiske dilemmaer som kan oppstå.

Undervisning

Skolens samfunnsmandat er å fremme elevers læring, utvikling og dannelse. Etikk er både et kunnskapsfag og holdningsfag i grunnopplæringen. Det krever at lærerprofesjonen må ha tydelig etisk bevissthet og høy faglighet. Samfunnet skal ha tillit til at de profesjonelle i grunnskolen opptrer på en etisk forsvarlig måte.

Grunnopplæringen bygger på verdier og prinsipper nedfelt i læreplanens generelle del og læringsplakaten. Etiske spørsmål omfatter hele grunnopplæringen på områder som læring, trygghet, inkludering, respekt, mangfold og medansvar. For elevene i grunnskolen er utvikling av sosial kompetanse og relasjonelle ferdigheter viktig for å legge til rette for gode læringsmiljø og best mulig læringsutbytte for den enkelte elev. Opplæringen skal medvirke til å utvikle sosial tilhørighet og mestring av ulike roller i samfunns- og arbeidslivet og i fritida.

Dette krever god læringsledelse og samarbeid med foresatte. Elevene skal møtes med respekt og likeverd, og den enkelte elev har rett til et godt psykososialt skolemiljø etter opplæringslovens bestemmelser. For at denne retten skal innfris, må arbeid med klasse-, skole- og læringsmiljø til enhver tid ha høy prioritet. Skolene følger opp arbeidet med det psykososiale skolemiljøet ut fra et årshjul med internkontroll for oppfølging av opplæringsloven § 9a-3, og skolenes egne planer for å ivareta et godt læringsmiljø. Det er utarbeidet et felles ordensreglement for skolene, og klasse-/samværsregler gir etiske retningslinjer i skolehverdagen.

Videreutvikling av gode læringsmiljø er jevnlig temaer i dialogmøter mellom skoleeier og skoleledere. Etiske spørsmål drøftes jevnlig på alle nivå i virksomhetsområdet, enten det gjelder læringsarbeid, omdømmebygging eller arbeid for profesjonsutvikling.

Pleie og omsorg

Etikk er en svært viktig del av arbeidet innen pleie og omsorg. En jobber hele tiden for økt bevissthet knyttet til brukermedvirkning og at alle pasienter blir behandlet med respekt og verdighet. I dette ligger etikk i forhold til hvordan pasienten omtales og sikres medbestemmelse. Etikk er også viktig i samspillet mellom kollegaer og hvordan en gir og mottar veiledning og råd.

Etikk er tema på ledermøter, fagmøter og en fast del av opplæringen for lærlingene. De ansatte for øvrig deltar på kurs og nettverkssamlinger. Flere enheter deltar i prosjektet «Sammen om etisk kompetanseheving» og deltar i kurs i regi av dette. Målet er å bli mer bevisst og øke evnen til etisk refleksjon over egen arbeidspraksis. Enkelte medarbeidere har gjennomført videreutdanning i etisk refleksjonsveiledning.

I tillegg har en ved enkelte arbeidssteder hatt fokus på arbeidsmiljø og etikk knyttet til hvordan ansatte kommuniserer seg i mellom.

Øvrige enheter

Også de øvrige av kommunens enheter jobber bevisst med etikk, både internt og i forholdet til brukere og andre. Taushetsplikt, innkjøpsreglement, kommunens rutiner for varsling og respektfull behandling av brukere er viktige elementer i arbeidshverdagen. Alle ansatte har et ansvar for å sørge for god orden i alle ledd, ha rutiner som gir innsyn, som er dokumenterbare og etterprøvbare. Dette må gjenspeile måten enhetene jobber på og hvordan de framstår i hverdagen.

Innenfor skatteoppkreverfunksjonen gjelder også de etiske retningslinjene som er vedtatt for statstjenesten og Skatteetaten. Kemnerkontorets arbeidsområde tilsier en høy etisk standard og denne sikres ved etterlevelse av nevnte retningslinjer. Matproduksjon arbeider for at brukere får et variert og ernæringsriktig mattilbud.

Oppsummering

Arbeidet som er beskrevet over vil bli videreført i 2015, og anses å være det viktigste bidraget både til omdømmebygging, arbeidsmiljø og god økonomistyring.

1.2.10 Intern kontroll

I kommunelovens § 48 nr. 5 er det inntatt en bestemmelse om at det i årsberetningen skal redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll i virksomheten. I tillegg til kontrollaktiviteter knyttet til gjennomføringen av konkrete oppgaver, aktiviteter og prosesser omfatter intern kontroll også virksomhetsovergrepene systemer og strukturer som fullmakter, fordeling av roller og ansvar i virksomheten, kompetanse, kultur og holdninger, mv.

Selv om virksomhetsledelsen har ansvaret for intern kontroll i virksomheten bidrar alle arbeidere til intern kontroll i sitt daglige arbeid ved å gjennomføre sine oppgaver. En strukturert prosess for intern kontroll vil gi viktige bidrag til læring og forbedring i virksomheten.

Intern kontroll generelt og økonomisk intern kontroll er prosesser som er utformet for å gi en rimelig sikkerhet knyttet til måloppnåelse innenfor områder som:

- Målrettet og effektiv drift
- Pålitelig rapportering
- Overholdelse av lover og regler

Rådmannen skal i henhold til kommunelovens § 23 påse at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. Revisor skal også i henhold til revisjonsforskriftens § 3, 3. ledd kontrollere at den økonomiske intern kontrollen er ordnet på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

Ringsaker kommune arbeider mye med intern kontroll. Det er bl.a. utarbeidet et økonomireglement som vedtas av kommunestyret hvert år i forbindelse med budsjettbehandlingen. Hovedmålet med økonomireglementet er å legge til rette for en god økonomistyring og en effektiv økonomiforvaltning i kommunen basert på prinsippene om mål- og rammestyring.

Økonomireglementet skal bidra til å:

- Klargjøre arbeids- og ansvarsfordeling i økonomisaker
- Dokumentere hovedelementene i viktige økonomirutiner
- Sikre at økonomireglene i kommuneloven med tilhørende forskrifter følges
- Tilrettelegge for at de folkevalgte skal få tilfredsstillende beslutningsgrunnlag

Reglementet skal videre bidra til å dokumentere hovedelementene i viktige økonomirutiner innenfor blant annet kjøp av varer og tjenester, bygg- og anleggsprosjekter og finansforvaltning, for å redusere risiko for misligheter.

Økonomireglementet gir rammer for hvordan kommunens ansatte skal opptre i økonomiforvaltningen. Bestilling av varer og tjenester, fakturakontroll, attestasjon og anvisning skjer gjennom fullmakter i elektroniske systemer.

Kontrollrutinene i alle ledd er bygd opp slik at ingen ansatte skal utføre alle funksjoner i arbeidsprosess uten kontroll fra en overordnet eller personer med andre myndigheter. Økonomirutinene er bygd opp slik at tilgangskontroller, attestasjonsfullmakter og anvisningsmyndighet i de elektroniske systemer ajourføres jevnlig for å redusere risiko for feil og samtidig bygge kontroll omkring rutinene for å oppfylle kravene til god kommunal regnskapsskikk. Det gjennomføres kontinuerlig opplæring i regelverk og systemer.

Kommunens elektroniske innkjøpssystem sikrer at det hovedsakelig er samme person som bestiller, gjennomfører varemottak og behandler fakturaen. Innkjøpssystemet sikrer at enhets- eller stabsleder som er budsjettansvarlig og har anvisningsfullmakt, godkjenner anskaffelsen.

Kommunen har siden 2010 benyttet det elektroniske kvalitetssystemet EQS (Extend Quality System). EQS er et web-basert ledelsesverktøy for kvalitetsstyring der alle styrende dokumenter, prosedyrer, avvik og risikostyring kan forvaltes. Systemet tilfredsstillende alle krav for ISO-sertifisering. EQS er ikke et arkivsystem, men skal gjøre alle styrende dokumenter og prosedyrer lett tilgjengelig for alle ansatte. Enhetenes intern kontroll gjennomføres som kontroll av om styrende dokument og prosedyrer følges som forutsatt. For at dette skal gi mening må dokumentene være oppdatert og må revideres i henhold til relevante tidsperioder. All historikk om dokumenter og avvik blir ivaretatt. Avvik meldes i EQS, og behov for korrigerende tiltak skal vurderes/iverksettes av enhetsleder. All kommunikasjon innenfor systemet skjer automatisk via e-post.

Brumunddal tok Norgesrekord i Luciatog. Emma Evensen ledet an toget.

1.2.11 Bruk av delegert myndighet

Administrasjonen har fått delegert avgjørelsesmyndighet innenfor ulike områder. Nedenfor er det gitt en oversikt over antall slike saker.

Antall delegerte saker registrert i saksbehandlingssystemet WEBSAK

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Delegerte barnehagesaker (DBH)	42	57	72	62	55	65	34	65
Delegerte boligsaker (DBO)	77	133	84	69	67	114	117	226
Delegerte brann saker (DBR)	42	19	10	9	16	15	14	39
Delegerte byggesaker (DBS)	828	802	744	765	842	778	939	1 011
Delegerte delingssaker (DDS)	209	143	175	143	204	269	223	231
Delegerte dispensasjonssak PBL (DPU)	97	105	86	109	149	204	221	201
Delegerte forurensingssaker (DFS)	93	131	148	82	42	75	61	78
Delegerte gjeldssaker (DGJ)	7	13	10	4	5	8	3	6
Delegerte helsesaker (DHS)	16	19	12	6	8	5	11	3
Delegerte innkjøpsaker (DIK)	66	119	169	181	146	135	151	164
Delegerte landbrukssaker (DLB)	156	146	146	118	172	225	211	212
Delegerte personalsaker (DPE)	560	586	470	543	479	463	440	371
Delegerte plansaker (DPS)	0	3	3	13	1	0	0	0
Delegerte saker – avskr. restanse (DAV)	28	33	24	5	34	32	29	8
Delegerte saker – endelig utgiftsføring (DKU)	16	28	33	16	40	31	11	34
Delegerte saker – parkeringstillatelse (DPT)	109	91	90	115	126	144	130	119
Delegerte skolesaker (DSK)	595	760	867	960	835	781	903	812
Delegerte valgsaker (DVA)	7	-	5	-	7	2	0	0
Delegerte vegsaker (DVS)	27	14	13	10	11	19	45	15
Delegerte økonomisaker (DØK)	482	442	364	492	446	441	344	298

I tillegg kommer bruk av delegert myndighet registrert i egne fagsystemer for barnevern, jf. avsnitt 2.6.4 og sosiale tjenester jf. avsnitt 2.7.4.

1.2.12 Rådmannens årslønn

Rådmannens årslønn pr. 31.12.2014 utgjorde kr 992.000.

1.3 Økonomisk analyse

1.3.1 Generelt om årsregnskapet og regnskapsskjemaene

Gjennom den økonomiske analysen redegjøres det for utviklingen i kommunens økonomi med grunnlag i de transaksjoner som er registrert i 2014-regnskapet. Analysen tar utgangspunkt i hovedstørrelser og sentrale nøkkeltall fra regnskapet. For å vise kommunens økonomiske utvikling, vises sammenlignbare tallstørrelser for de siste fem årene.

Kommunens regnskap består av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter og noter. I drifts- og investeringsregnskapet registreres all anskaffelse og all anvendelse av midler i løpet av året. Årsregnskapsheftet inneholder de obligatoriske regnskapsskjemaene 1A/1B og 2A/2B, økonomiske oversikter for henholdsvis drifts-, investerings- og balanseregnskap og til sammen 24 noter over bl.a. endring arbeidskapital, pensjonskostnader, garantiansvar, kapitalkonto, investeringsoversikt, mv. Dessuten er det tatt inn et detaljert drifts-, investerings- og balanseregnskap.

1.3.2 Driftsregnskapet

Driftsregnskapet viser kommunens driftsutgifter/-inntekter, finansutgifter/-inntekter, avsetninger/bruk av tidligere avsetninger og regnskapsresultatet for året. Driftsregnskapet er i oppbygging og innhold samsvarende med budsjettet.

I regnskapsskjema 1A føres inntekter og utgifter knyttet til virksomhetsområde 90 Felles. I skjemaet vises først summen av de frie disponible inntektene og deretter hvordan de er disponert til netto finansutgifter, netto avsetninger, investeringsformål og til driftsformål (skjema 1B).

Regnskapsskjema 1A (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2014	Regulert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
Skatt på inntekt og formue	-639 220	-634 110	-648 606	-640 456
Ordinært rammetilskudd	-906 376	-914 077	-921 926	-855 343
Skatt på eiendom	-93 889	-93 900	-95 000	-71 661
Andre direkte eller indirekte skatter	-982	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	-75 744	-73 046	-74 558	-74 408
<i>Sum frie disponible inntekter</i>	<i>-1 716 211</i>	<i>-1 715 133</i>	<i>-1 740 090</i>	<i>-1 641 869</i>
Renteinntekter og utbytte	-89 376	-87 415	-77 521	-87 424
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	69 398	70 335	66 443	62 318
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0
Avdrag på lån	78 189	78 281	78 281	71 881
<i>Netto finansinntekter/-utgifter</i>	<i>58 211</i>	<i>61 201</i>	<i>67 203</i>	<i>46 774</i>
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	2 397	2 397	0	6 409
Til bundne avsetninger	3 992	370	120	2 184
Bruk av tidl. regnsk.m. mindreforbruk	-1 597	-1 597	0	-971
Bruk av ubundne avsetninger	-36 874	-36 874	-780	-3 455
Bruk av bundne avsetninger	0	0	0	0
<i>Netto avsetninger</i>	<i>-32 082</i>	<i>-35 704</i>	<i>-660</i>	<i>4 168</i>
Overført til investeringsregnskapet	1 217	1 633	2 433	25 511
Til fordeling drift	-1 688 864	-1 688 003	-1 671 114	-1 565 416
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	-1 688 003	-1 688 003	-1 671 114	-1 563 820
<i>Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk</i>	<i>-861</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-1 597</i>

Skjema 1B viser fordelingen av netto driftsutgifter for de ulike virksomhetsområders hovedtjenester i samsvar med økonomireglementets bestemmelser. Regnskapsskjema 1B viser det regnskapsmessige resultatet for de ulike virksomhetsområder etter at det er foretatt avsetninger av mindreforbruk til disposisjonsfond eller bruk av disposisjonsfond for å dekke opp merforbruk i enhetene.

Regnskapsskjema 1B (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2014	Regulert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
10 Politiske styringsorganer mv	9 182	9 182	8 932	10 069
11 Adm. og fellesutgifter	121 295	121 295	117 575	113 753
20 Barnehage	200 393	200 393	200 549	193 758
30 Undervisning	364 933	364 933	363 760	355 364
40 Pleie og omsorg	466 238	466 238	460 580	449 656
50 Barnevern	55 961	55 961	51 375	45 425
51 Sosiale tjenester	68 242	68 242	64 370	60 501
52 Helsestasjoner	16 523	16 523	16 465	14 930
55 Kultur og fritid	30 954	30 954	30 846	27 005
56 Kulturskole	7 079	7 079	7 110	6 460
57 Bibliotek	6 726	6 726	6 720	6 570
60 Brann	19 672	19 672	19 299	18 902
61 Landbruk	5 547	5 547	5 541	5 389
62 Teknisk drift	30 406	30 406	30 395	29 156
63 Kart og byggesak	-2 133	-2 133	657	1 684
70 Kemnerkontoret	4 909	4 909	4 901	5 025
71 Servicesenter	7 830	7 830	7 823	6 412
80 Renhold	50 527	50 527	50 290	47 921
81 Bygg og eiendom	60 099	60 099	58 904	70 968
82 Matproduksjon	16 513	16 513	15 833	15 682
87 Overføringer	24 389	24 389	22 882	23 912
88 Tilleggsbevilgninger	140 573	140 573	144 763	100 231
89 Felles (i skjema B)	-17 855	-17 855	-18 456	-44 954
TOTALT	1 688 003	1 688 003	1 671 114	1 563 820

I kapittel 1.5 vises det regnskapsmessige resultatet for de ulike virksomhetsområder og resultatenheter før det er foretatt avsetninger av mindreforbruk til disposisjonsfond eller bruk av disposisjonsfond for å dekke opp merforbruk i enhetene.

Økonomisk oversikt drift viser summer for de eksterne driftsinntekter, driftsutgifter, finansinntekter og finansutgifter. Ut fra disse summene beregnes resultatstørrelsene brutto og netto driftsresultat. Analysen av disse resultatbegrepene er gjort under punkt 1.3.4 finansieringsanalyse. Til slutt i oversikten vises de interne finansieringstransaksjonene i driftsregnskapet.

Økonomisk oversikt drift (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2014	Regulert bud- sjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	93 465	95 032	94 042	89 621
Andre salgs- og leieinntekter	262 758	209 302	204 921	197 982
Overføringer med krav til motytelse	249 971	149 673	152 027	284 555
Rammetilskudd	906 376	914 077	921 926	855 343
Andre statlige overføringer	89 048	121 345	122 283	95 124
Andre overføringer	9 636	3 899	462	5 156
Skatt på inntekt og formue	639 220	634 110	648 606	640 456
Eiendomsskatt	93 889	93 900	95 000	71 661
Andre direkte og indirekte skatter	982	0	0	947
<i>Sum driftsinntekter</i>	<i>2 345 345</i>	<i>2 221 338</i>	<i>2 239 267</i>	<i>2 240 845</i>
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	1 180 547	1 175 694	1 127 273	1 132 877
Sosiale utgifter	324 315	375 730	273 898	324 188
Kjøp av varer og tj. som inngår i tj.produksjon	242 163	221 888	221 691	223 878
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	262 453	251 997	240 376	240 963
Overføringer	188 557	177 079	307 071	177 347
Avskrivninger	57 533	0	0	55 123
Fordelte utgifter	0	0	0	0
<i>Sum driftsutgifter</i>	<i>2 255 567</i>	<i>2 202 388</i>	<i>2 170 309</i>	<i>2 154 377</i>
<i>Brutto driftsresultat</i>	<i>89 778</i>	<i>18 950</i>	<i>68 958</i>	<i>86 468</i>
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	89 376	87 415	77 521	87 424
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidl.)	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	623	684	684	718
Sum eksterne finansinntekter	89 999	88 099	78 205	88 142
Finansutgifter				
Renteutgifter og låneomkostninger	69 402	70 335	66 443	62 288
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0
Avdrag på lån	78 234	78 341	78 341	71 956
Utlån	674	606	606	618
<i>Sum eksterne finansutgifter</i>	<i>148 310</i>	<i>149 282</i>	<i>145 390</i>	<i>134 861</i>
<i>Resultat eksterne finanstransaksjoner</i>	<i>-58 311</i>	<i>-61 183</i>	<i>-67 185</i>	<i>-46 719</i>
<i>Motpost avskrivninger</i>	<i>57 533</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>55 123</i>
<i>Netto driftsresultat</i>	<i>89 000</i>	<i>-42 233</i>	<i>1 773</i>	<i>94 873</i>
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	1 597	1 597	0	971
Bruk av disposisjonsfond	273 883	214 976	780	173 469
Bruk av bundne fond	20 133	3 840	0	15 505
<i>Sum bruk av avsetninger</i>	<i>295 612</i>	<i>220 413</i>	<i>780</i>	<i>189 946</i>
Overført til investeringsregnskapet	4 732	5 298	2 433	32 146
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	304 006	172 512	0	210 292
Avsatt til bundne fond	75 013	370	120	40 783
<i>Sum avsetninger</i>	<i>383 751</i>	<i>178 180</i>	<i>2 553</i>	<i>283 222</i>
<i>Regnskapsmessig mer/mindreforbruk</i>	<i>861</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1 597</i>

For kommunen samlet er det god kontroll på økonomien. Regnskapet viser et positivt brutto driftsresultat på 89,778 mill. kroner i 2014. Dette betyr at driftsinntektene har vært høyere enn driftsutgiftene inkludert avskrivninger. Etter netto renter og avdrag, netto utlån, samt motpost avskrivninger ble netto driftsresultat 89 mill. kroner i 2014. Tar en hensyn til de interne finanstransaksjonene som avsetning og bruk av fond og overføring fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet, fikk kommunen et regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) i 2014 på kr 860.898,42. Disponeringen av mindreforbruket vil en komme tilbake til i regnskapssaken.

Rådmannen ser behov for å forklare noen av avvikene mellom regnskap og regulert budsjett slik dette fremkommer i den økonomiske oversikten over.

Andre salgs- og leieinntekter ble 53,5 mill. kroner høyere enn regulert budsjett og skyldes bl.a. økte årsgebyr for VAR-området på 35 mill. kroner og 10,5 mill. kroner i økte tilknytningsgebyrer vedrørende store næringsutbygginger i kommunen. Økningen i inntekter i årsgebyrene skyldes at det fra og med 2014 betales forskudd for vann og avløp for hele året og ikke for et halvt år slik det tidligere ble gjort.

Overføringer med krav til motytelse ble 100,3 mill. kroner høyere enn regulert budsjett. Budsjettavviket må ses i sammenheng med avviket under andre statlige overføringer. Budsjettert tilskudd til ressurskrevende tjenester på 43,4 mill. kroner er klassifisert under andre statlige overføringer, mens det er regnskapsført som overføringer med krav til motytelse i samsvar med Kostra. Budsjettavviket skyldes tilskudd til ressurskrevende tjenester med om lag 59 mill. kroner, og økt refusjon fra staten med 12,6 mill. kroner. Videre ble syke- og fødselspengerefusjoner om lag 19 mill. kroner høyere enn budsjettert, mens refusjon NAV-trygd ble om lag 2 mill. kroner høyere. Momskompensasjon drift ble om lag 6,6 mill. kroner høyere enn budsjettert.

Skatt og rammetilskudd (frie inntekter) ble 2,6 mill. kroner lavere enn regulert budsjett. Skatteinntektene ble 5,1 mill. kroner høyere, mens rammetilskuddet ble 7,7 mill. kroner lavere. De frie inntektene fordeles til kommunene gjennom inntektssystemet. Endringene gjennom året har i hovedsak sammenheng med skatteinngangen i kommunene samlet og inntekstutjevningen mellom kommunene.

Andre statlige overføringer ble 32,3 mill. kroner lavere enn regulert budsjett. Dette skyldes som nevnt over at budsjettet til ressurskrevende tjenester inngår i andre statlige overføringer med 43,4 mill. kroner, mens det er regnskapsført iht. Kostra som en overføring som nevnt overfor. I tillegg forklares budsjettavviket med at kommunen mottok 5 mill. kroner i statstilskudd vedrørende Prøysen 2014, økt integreringstilskudd med om lag 3 mill. kroner, tilskudd til ungdomshelsetjenesten og skolehelsetjenesten med 1 mill. kroner og økt tilskudd vedrørende styrkningsmidler til barnevernet med om lag 1 mill. kroner.

Andre overføringer ble 5,7 mill. kroner høyere enn budsjett og skyldes mottatt testamentarisk gave på 5,6 mill. kroner, jf. f.sak 181/2012.

Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon ble 20,3 mill. kroner høyere enn regulert budsjett. Avviket har sammenheng med bl.a. økte utgifter til kommunale avgifter, økt vedlikehold av bygg og serviceavtaler på bygg og anlegg, samt innkjøp av inventar, utstyr, møbler og datamaskiner.

Bruk av disposisjonsfond ble 58,9 mill. kroner høyere enn regulert budsjett. Årsaken til avviket er inntektsføring av tidligere års overskudd og bruk av årsavregningsfondet til å dekke opp enhetenes merforbruk i 2014.

Avsetning til disposisjonsfond ble 131,5 mill. kroner høyere enn regulert budsjett, og skyldes tilbakeføring av enhetenes akkumulerte merforbruk for 2013, avsetning av årets premieavvik til pensjonsfondet og avsetning av resultatenehetenes mindreforbruk i 2014.

Det ble avsatt 74,6 mill. kroner mer til budne fond enn budsjettert, hvorav 50,2 mill. kroner gjelder avsetning til selvkostfond vann og avløp.

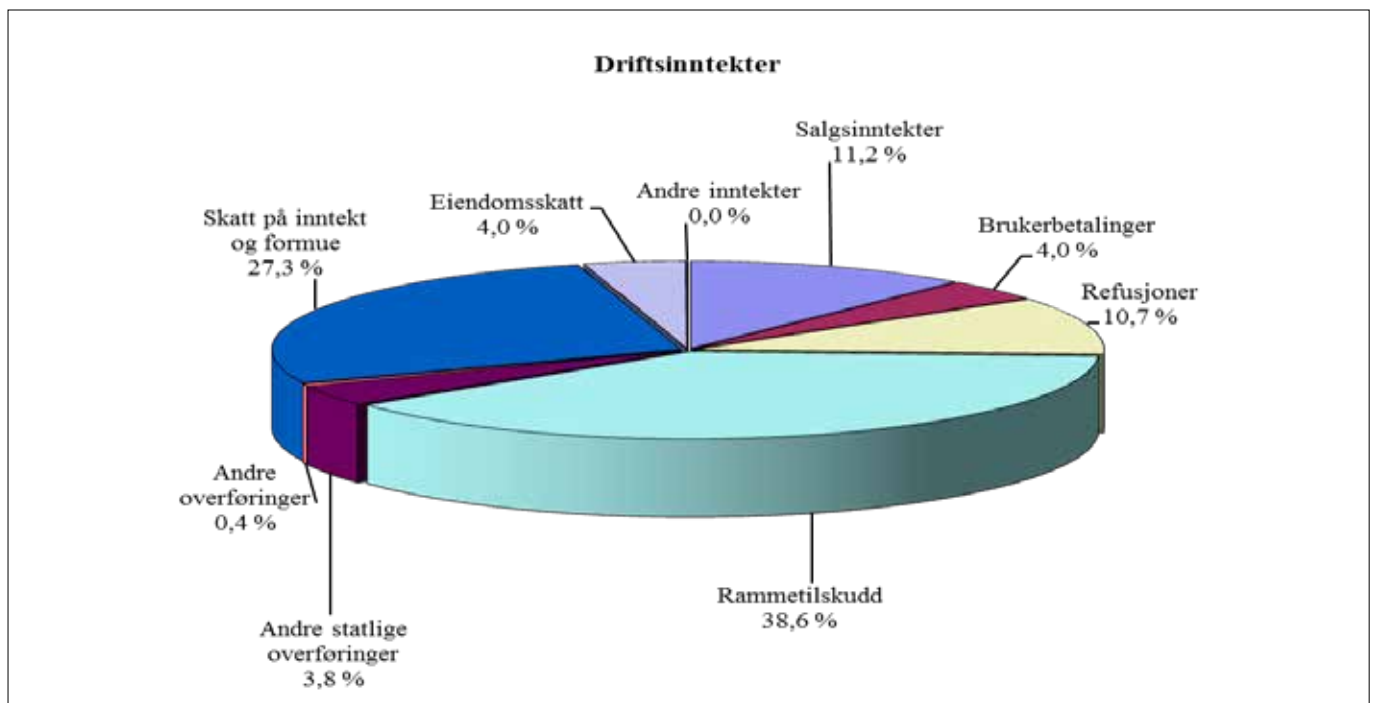
I tabellen under vises disponeringen av netto driftsresultat på 89 mill. kroner (beløp i kr 1.000).

Overført til finansiering av investeringer	4 732
Mindreforbruk i enhetene - avsatt til disposisjonsfond	47 972
Merforbruk i enhetene - dekket av disposisjonsfond	-45 177
Øvrig netto avsetninger	80 612
Regnskapsmessig overskudd	861
Sum disponering av netto driftsresultat	89 000

Øvrig netto avsetninger består bl.a. av avsetning til disposisjonsfond pensjon for amortisering av tidligere års og årets premieavvik med netto 38,6 mill. kroner og netto avsetning til bundne driftsfond innenfor VAR-området med 50,2 mill. kroner.

Driftsinntekter

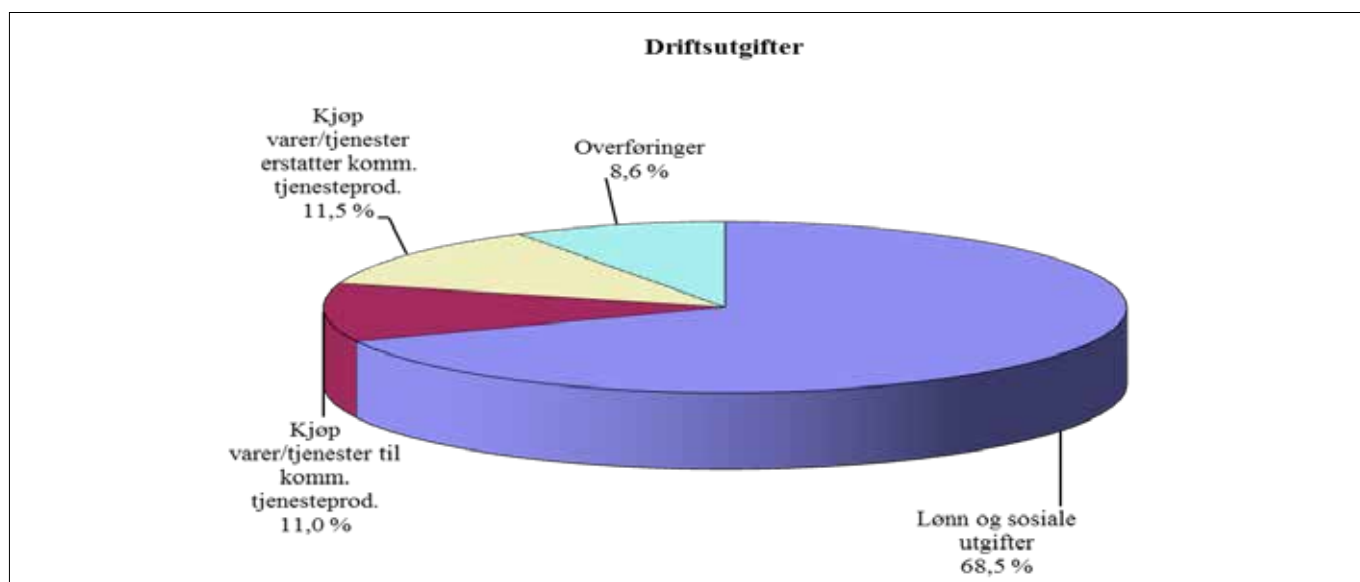
Kommunens driftsinntekter består av formues-, inntekts- og eiendomsskatt, rammetilskudd fra staten, refusjoner, øremerkede tilskudd, brukerbetalinger og salgsinntekter. Figuren nedenfor viser fordelingen av regnskapsførte driftsinntekter i 2014 med i overkant av 2,3 mrd. kroner.

Driftsinntektene økte nominelt med til sammen 104,5 mill. kroner, eller 4,66 % fra 2013. Den prosentvise fordelingen mellom de ulike inntektstypene er omtrent den samme i 2014 som i 2013. De største endringene er at salgsinntektenes andel har økt fra 8,8 % i 2013 til 11,2 % i 2014, mens refusjonsinntektenes andel er redusert fra 12,7 % i 2013 til 10,7 % i 2014. Sistnevnte har sammenheng med at momskompensasjon for investeringer fra og med 2014 regnskapsføres i investeringsregnskapet og ikke i driftsregnskapet.

Driftsutgifter

Kommunens driftsutgifter består av lønn og sosiale utgifter, kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon, kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon og overføringer. Figuren nedenfor viser fordelingen av regnskapsførte driftsutgifter i 2014 med 2,2 mrd. kroner.

Driftsutgiftene økte nominelt med 98,781 mill. kroner, eller 4,71 % fra 2013. Kostra-avskrivninger på 57,5 mill. kroner er holdt utenom. Den prosentvise fordelingen mellom de ulike utgiftstypene er omtrent den samme som i 2013.

1.3.3 Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet viser årets investeringsutgifter inkl. utlån og aksjekjøp med tilhørende finansiering. Investeringsregnskapet er i oppbygging og innhold samsvarende med budsjettet.

I regnskapsskjema 2A føres virksomhetsområde 90 Felles. Regnskapsskjemaet viser først summen av investeringer i anleggsmidler (skjema 2B), utlån, avdrag vedrørende formidlingslån og avsetninger. Deretter vises det hvordan investeringsbeløpene er finansiert.

Regnskapsskjema 2A (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2014	Regulert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
Investeringer i anleggsmidler	369 877	305 660	285 249	261 303
Utlån og forskutteringer	21 097	30 000	30 000	29 366
Aksjer og andeler	4 544	4 183	10 543	0
Avdrag på lån	19 915	9 224	9 224	24 410
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0
Avsetninger	27 085	18 361	10 061	41 409
Årets finansierungsbehov	442 518	367 428	345 077	356 489
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	-306 461	-255 337	-277 134	-256 932
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-16 691	-18 954	-10 000	-9 484
Tilskudd til investeringer	-25 552	-46 320	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-45 283	-29 600	-35 000	0
Mottatte avdrag på lån og refusjoner	-20 120	-8 967	-8 967	-15 058
Andre inntekter	-3 882	0	0	-40
Sum eksternt finansiering	-417 988	-359 178	-331 101	-281 514
Overført fra driftsregnskapet	-4 732	-5 298	-2 433	-32 146
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-19 797	-2 952	-11 543	-42 829
Sum finansiering	-442 518	-367 428	-345 077	-356 489
Udekket/udisponert	0	0	0	0

Investeringsregnskapet er i 2014 avsluttet i balanse.

Ringsaker kommune har fra 2012 fulgt Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) veileder fra oktober 2011 om budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet. Ifølge veilederen skal det for investeringsprosjekter som går over flere budsjettår kun budsjetteres med den delen av utgiftene til prosjektene som en forventer blir brukt i løpet av året. Dette innebærer at det må foretas rebudsjettering dersom forsinkelser eller forsering av investeringsprosjekter påvirker kommunestyrets bevilgning. Tilsvarende gjelder for forventninger om kostnadsøkninger/-reduksjoner eller inntektsreduksjoner/-økninger.

Ringsaker kommune har i samråd med Hedmark Revisjon IKS valgt en gradvis innføring av prinsippene i den nye veilederen. Prosjekter som ble startet opp før 2012 følger det gamle prinsippet, mens nye prosjekter følger den nye veilederen. Dette innebærer at for prosjekter før 2012, skal en bruke opp tidligere bevilgninger (ubrukne lånemidler/investeringsfond) før en bruker av årets bevilgning. På bakgrunn av dette ble det i k.sak 83/2014 foretatt budsjettjustering av investeringsprosjekter med netto 263,9 mill. kroner. Dette medfører at det blir vesentlige budsjettavvik i investeringsregnskapet både for regnskapsskjema 2A og 2B, frem til de gamle prosjektene er ferdig avsluttet.

Skjema 2B viser fordelingen av netto investeringsutgifter for de ulike virksomhetsområders hovedtjenester i samsvar med økonomireglementets bestemmelser.

Regnskapsskjema 2B (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2014	Reg. budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
11 Adm. og fellesutgifter	6 336	2 571	8 500	6 500
20 Barnehage	20 039	18 300	17 000	522
30 Undervisning	51 755	46 204	61 705	91 528
40 Pleie og omsorg	20 201	7 610	9 909	2 661
51 Sosiale tjenester	5 804	1 594	0	15 340
55 Kultur og fritid	3 910	4 675	7 600	88
57 Bibliotek	8 871	8 730	0	305
60 Brann	763	2 325	770	3 349
62 Teknisk drift	227 496	202 032	165 935	115 623
63 Kart og byggesak	0	0	150	672
80 Renhold	0	0	0	66
81 Bygg og eiendom	17 163	8 415	11 280	19 517
82 Matproduksjon	138	54	500	915
87 Overføringer	7 400	3 150	1 900	250
89 Felles (i skjema B)	0	0	0	3 967
T O T A L T	369 877	305 660	285 249	261 303

Budsjettavvikene i regnskapsskjema 2B skyldes gradvis innføring av prinsippene i veilederen fra KMD om budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet, jf. kommentarene under regnskapsskjema 2A.

Økonomisk oversikt investering viser hvordan en kommer frem til et samlet finansieringsbehov på 351,1 mill. kroner for 2014 og videre hvordan dette behovet er dekket opp.

Økonomisk oversikt investering (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2014	Regulert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
Inntekter				
Salg av driftsmidler og fast eiendom	16 691	18 954	10 500	11 216
Andre salgsinntekter	3 850	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	0	0	0	1 526
Kompensasjon for merverdiavgift	45 283	29 600	35 000	0
Statlige overføringer	1 231	0	3 147	223
Andre overføringer	24 321	46 320	79 320	21 448
Renteinntekter og utbytte	32	0	0	40
<i>Sum inntekter</i>	<i>91 408</i>	<i>94 874</i>	<i>127 967</i>	<i>34 452</i>
Utgifter				
Lønnsutgifter	421	0	0	225
Sosiale utgifter	99	0	0	53
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	323 532	305 660	368 216	246 564
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	0	0	0	0
Overføringer	45 825	0	0	35 423
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0
<i>Sum utgifter</i>	<i>369 877</i>	<i>305 660</i>	<i>368 216</i>	<i>282 265</i>
Finansransaksjoner				
Avdrag på lån	19 915	9 224	9 224	24 410
Utlån	21 097	30 000	30 000	29 366
Kjøp av aksjer og andeler	4 544	4 183	10 543	3 967
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	14 796	18 361	10 061	31 955
Avsatt til bundne investeringsfond	12 289	0	0	9 454
<i>Sum finansieringstransaksjoner</i>	<i>72 641</i>	<i>61 768</i>	<i>59 828</i>	<i>99 153</i>
<i>Finansieringsbehov</i>	<i>351 110</i>	<i>272 554</i>	<i>300 077</i>	<i>346 966</i>
Dekket slik:				
Bruk av lån	306 461	255 337	277 134	256 932
Salg av aksjer og andeler	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	20 120	8 967	8 967	15 058
Overført fra driftsregnskapet	4 732	5 298	2 433	32 146
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	2 103	1 482	0	1 742
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	2 415	0	11 543	25 214
Bruk av bundne investeringsfond	15 280	1 470	0	15 873
<i>Sum finansiering</i>	<i>351 110</i>	<i>272 554</i>	<i>300 077</i>	<i>346 966</i>
<i>Udekket/udisponert</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Brutto investeringsutgifter (ekskl. utlån, aksjekjøp, renter og avdrag) ble på 369,877 mill. kroner i 2014. For nærmere informasjon om omfang av prosjektene i investeringsregnskapet vises det til årsregnskapsheftets detaljerte prosjektoversikt i note 11, hvor medgått beløp er vist pr. prosjekt. I tillegg er det redegjort kort for investeringsaktiviteten i 2014 både under kapitlene 2.14 Teknisk drift og 2.19 Bygg og eiendom.

1.3.4 Finansieringsanalyse

Tallene i oppstillingene under er hentet fra økonomisk oversikt for drifts- og investeringsregnskapet. Finansieringsanalysen gir uttrykk for hvordan midler er anskaffet og på hvilken måte disse midlene er benyttet.

Finansieringsanalyse (beløp i kr 1.000)

	2010	2011	2012	2013	2014
I. Drift					
+ Driftsinntekter	1 828 233	1 930 784	2 098 967	2 240 845	2 345 345
- Driftsutgifter	1 820 220	1 962 833	2 042 026	2 154 377	2 255 567
= Brutto driftsresultat	8 013	-32 049	56 941	86 468	89 778
+ Renteinntekter	75 965	199 530	106 211	87 424	89 376
+ Mottatte avdrag startlån	249	487	886	718	623
- Renteutgifter	52 229	59 313	59 659	62 288	69 402
- Avdrag på lån og utlån	71 490	78 896	84 752	72 573	78 908
+ Motpost KOSTRA-avskrivning	50 725	52 029	53 888	55 123	57 533
= Netto driftsresultat	11 233	81 788	73 515	94 873	89 000
II. Investeringer					
- Investeringsutgifter/overføringer	180 043	132 080	264 010	282 265	369 877
- Netto utlån og aksjekjøp	15 876	15 289	22 586	18 275	5 521
- Renter/avdrag startlån	35 565	12 693	7 947	24 410	19 915
+ Investeringssinntekter	31 902	28 378	34 683	34 452	91 408
= Netto finansieringsbehov ¹	188 349	49 896	186 345	195 626	214 905
III. Finansiering					
+ Bruk av lån	173 814	138 009	257 543	256 932	306 461
+ Bruk av arbeidskapital	14 535				
- Økning i arbeidskapital ²		88 113	71 198	61 306	91 556
= Sum	188 349	49 896	186 345	195 626	214 905

¹ Netto finansieringsbehov = Investeringsutgifter + Utlån + Renter/avdrag startlån - Netto driftsresultat

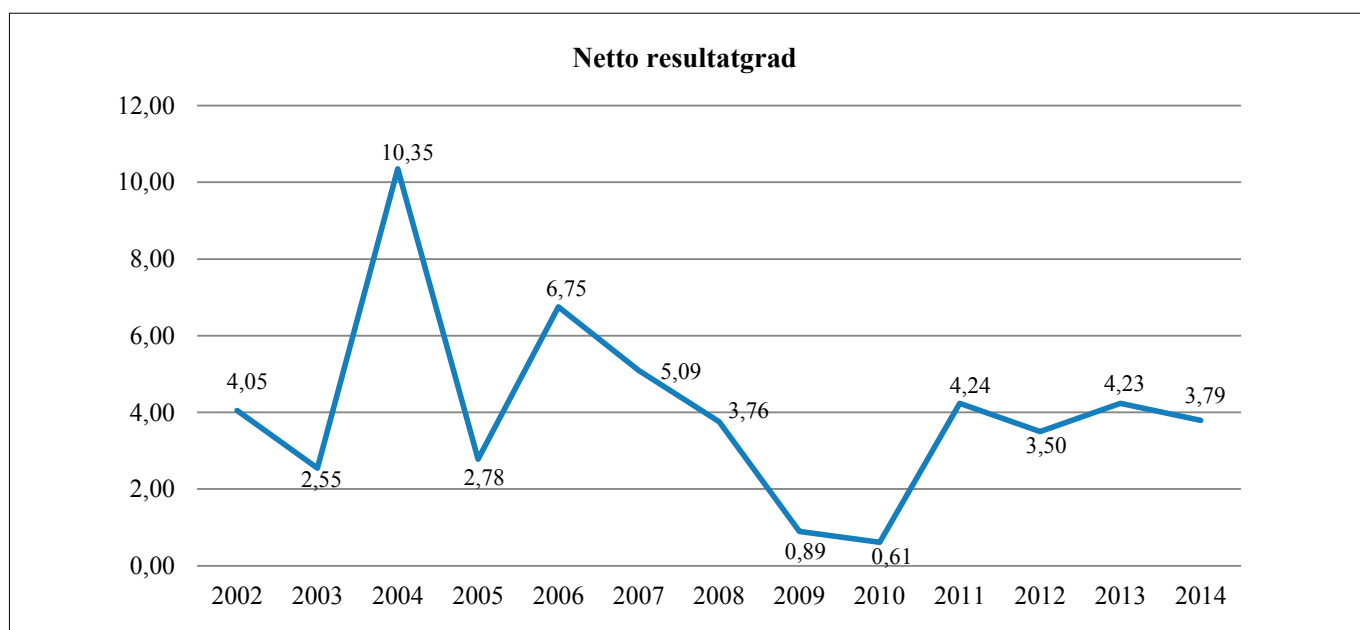
² Denne økningen/bruken av arbeidskapitalen er den del av endringen som er forårsaket av transaksjoner (utgifter, inntekter, utbetalinger og innbetalinger) i drifts- og investeringsregnskapet.

Brutto driftsresultat er resultatet av kommunens ordinære driftsvirksomhet inkludert avskrivninger før det tas hensyn til finansposter, som renteutgifter/-inntekter, utbytte, avdrag på lån og utlån. Det finansielle kravet i kommuneloven er at brutto driftsresultat i størrelse må være stort nok til å dekke netto finansutgifter samt nødvendige avsetninger. Finansieringsanalysen viser et brutto driftsresultat på 89,778 mill. kroner.

Brutto driftsresultat i % av driftsinntektene er tilnærmet uendret fra 2013 til 2014 til tross for at momskompensasjon for investeringer ble inntektsført i driftsregnskapet i 2013 med 34,9 mill. kroner. Dersom en korrigerer driftsinntektene for 2013 med momskompensasjon for investeringer utgjør brutto driftsresultat i prosent av driftsinntektene 2,34 % i 2013 mot 3,83 % i 2014; dvs. en forbedring på 1,49 prosentpoeng.

Størrelsen på netto driftsresultat gir uttrykk for hvilke driftsinntekter kommunen har tilbake etter at driftsutgifter og netto finansutgifter (renter og avdrag) er dekket. Resultatbegrepet viser dermed hvilke midler kommunen, gjennom den løpende drift, har frigjort til investeringer og avsetninger. Ringsaker kommune fikk et netto driftsresultat på 89 mill. kroner i 2014.

Netto resultatgrad viser hvor stort netto driftsresultat er i forhold til de samlede driftsinntekter. Så lenge momskompensasjon for investeringer ble inntektsført i driftsregnskapet var målet at kommunen over tid burde ha en netto resultatgrad på minimum 3 %. Teknisk beregningsutvalg (TBU) har oppgitt at netto resultatgrad bør være på 1,75 % fra og med 2014 så lenge momskompensasjon for investeringer ikke lenger inntektsføres i driftsregnskapet. Figuren nedenfor viser hvordan netto resultatgrad har utviklet seg fra 2002. Merk at momskompensasjon for investeringer inngår i tallene t.o.m. 2013.

Med en netto resultatgrad på 3,79 % i 2014 ligger Ringsaker kommune over normtallet for en sunn kommuneøkonomi på 1,75 %. En lavere resultatgrad enn 1,75 % vil i utgangspunktet ikke frigjøre tilstrekkelig midler til avsetninger og fremtidige investeringer. Over tid vil dette påvirke egenkapitalsituasjonen og dermed lånefinansieringsgraden.

En må imidlertid være klar over at driftsresultatet er påvirket av forhold utenfor den ordinære driften. I denne sammenheng nevnes reglene for regnskapsføring av pensjonspremie, pensjonskostnad og premieavvik og endrede regler for regnskapsføring av momskompensasjon for investeringer. For å få et best mulig bilde av den reelle økonomiske situasjonen bør slike forhold trekkes ut av analysen.

I 2014 er netto driftsresultat påvirket negativt av et positivt premieavvik fra 2013 på 12,8 mill. kroner, og positivt av et positivt premieavvik i 2014 på 51,4 mill. kroner. Netto premieavvik inkludert arbeidsgiveravgift har påvirket netto driftsresultat positivt med 38,6 mill. kroner. Dette forholdet bedrer driftsresultatet i 2014 sammenlignet med 2013.

Som tidligere nevnt ble merverdiavgift for investeringsprosjekter t.o.m. 2013 belastet investeringsregnskapet, mens motposten, momskompensasjonen for investeringsprosjekter, ble inntektsført i driftsregnskapet. Ordningen påvirket netto driftsresultat positivt i de årene den ble praktisert. Fra 2014 skal momskompensasjonen knyttet til investeringsprosjekter føres i investeringsregnskapet. Netto driftsresultatet i 2014 svekkes som følge av dette sammenlignet med 2013 hvor inntektsføringen av momskompensasjon for investeringsprosjekter påvirket netto driftsresultat positivt med 34,9 mill. kroner.

Tabellen nedenfor viser utviklingen fra 2010 i netto driftsresultat både med og uten korreksjoner for premieavviket ved kommunens pensjonsordninger og mottatt momskompensasjon for investeringer.

Netto driftsresultat (beløp i kr 1.000)

	2010	2011	2012	2013	2014
Netto driftsresultat	11 234	81 788	73 515	94 873	89 000
- Netto premieavvik	-13 244	12 844	31 152	-24 650	38 588
- Momskompensasjon investeringer	23 541	15 047	25 531	34 859	0
= Korrigert netto driftsresultat	937	53 897	16 832	84 663	50 412

Korrigert for premieavvik og momskompensasjon investeringer er netto resultatgrad redusert fra 3,78 % i 2013 til 2,14 % i 2014.

Kommunens frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter, og fordeles til kommunene gjennom inntektssystemet. Frie inntekter utgjør 1.546 mill. kroner i 2014.

Skattedekningsgraden viser hvor stor del av sum driftsutgifter som blir finansiert ved skatteinntektene, mens skatte- og rammetilskuddsgraden viser hvor stor del av driftsutgiftene som blir finansiert av frie inntekter.

Frie inntekter i % av sum driftsutgifter

	2010	2011	2012	2013	2014
Skattedekningsgrad i %	33,38	27,91	29,14	29,73	28,34
Rammetilskudd i %	26,92	38,70	40,59	39,70	40,18
Skatte- og rammetilskuddsgrad i %	60,30	66,61	69,73	69,43	68,52

Fra 2013 til 2014 er både i skattedekningsgraden og skatte- og rammetilskuddsgraden redusert ved at en mindre del av driftsutgiftene blir finansiert av de frie inntektene. En skatte- og rammetilskuddsgrad på 68,52 % innebærer at 31,48 % av driftsutgiftene finansieres med andre inntekter som for eksempel brukerbetaling, salgs- og leieinntekter, eiendomsskatt, refusjoner og overføringer fra andre. En evt. økning i tjenestetilbudet må i en slik situasjon skje gjennom omprioriteringer og/eller effektivisering av driften.

For å få en vekst i frie inntekter er kommunen helt avhengig av å ha en befolkningsvekst minst på linje med landsgjennomsnittet. Så lenge folketallsveksten er lavere vil andelen av de samlede rammeoverføringene til kommunen reduseres. Det er derfor viktig å stå fast ved strategiene for vekst og utvikling.

Det samlede investeringsnivået har ligget relativt høyt de siste årene. Rene investeringsprosjekter utgjorde til sammen 369,9 mill. kroner i 2014, mens de i 2013 var på 282,3 mill. kroner. I 2014 er det bl.a. gjennomført investeringer ved Brøttum barne- og ungdomsskole, utvidelse av Nes barnehage, nytt avlastningssenter for barn og unge samt boliger for rusmisbrukere på Kjerringhaugen. Det er videre foretatt betydelige investeringer knyttet til flomsikring av Brumunda, i vann- og avløpsnettet, infrastruktur rundt Prøysenhuset og i Nydal.

Normtallet tilsier at brutto investeringsutgifter ikke bør utgjøre mer enn 15 % av de totale driftsinntektene. Tabellen under viser at Ringsaker kommune ligger noe høyere enn normtallet i 2014. Frem til 2014 har kommunen ligget under normtallet.

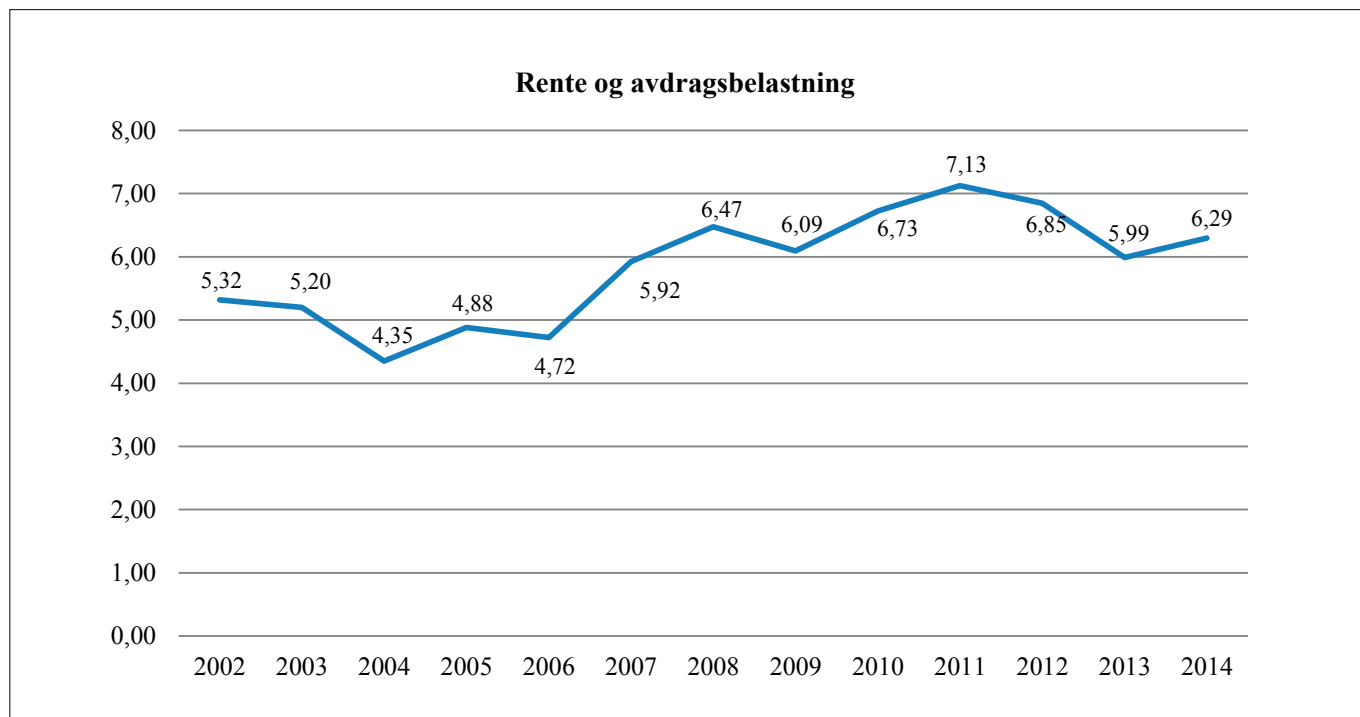
Investeringsstall i % av driftsinntekter

	2010	2011	2012	2013	2014
Brutto investeringsutgifter	9,85	6,84	12,58	12,60	15,77
Netto finansieringsbehov ¹	10,30	2,58	8,88	8,73	9,16

¹ Netto finansieringsbehov = Investeringsutgifter + Utlån/aksjer + Renter/avdrag startlån0 Investeringsinntekter0 Netto driftsresultat

Avdragsutgiftene økte med totalt 6,3 mill. kroner i 2014, fra 72,6 mill. kroner i 2013 til 78,9 mill. kroner i 2014. Renteutgiftene økte i samme periode fra 62,3 mill. kroner til 69,4 mill. kroner.

Figuren nedenfor viser hvor stor andel av driftsinntektene som har gått med til å dekke renter og avdrag på kommunens lån siden 2002.

Rente- og avdragsbelastningen var stigende fra 2006 til 2011, men unntak av liten nedgang fra 2008 og 2009. Fra 2012 og 2013 var rente- og avdragsbelastningen igjen synkende, før den igjen har økt i 2014. Normtallet tilsier at rente- og avdragsbelastningen ikke bør overstige 7 %. Ringsaker kommune har med unntak av 2011 alltid ligget under normtallet.

1.3.6 Balanseregnskapet

Balanseregnskapet er en oppstilling over kommunens økonomiske status pr. 31.12. i regnskapsåret. Balansen viser på den ene siden kommunens bokførte eiendeler og på den andre siden bokført gjeld og egenkapital.

I oversikten under presenteres hovedtall fra balanseregnskapet, og en henvisning til noter til årsregnskapet. Hovedtallene vises detaljert i årsregnskapsheftet under kontoklasse 2. Eiendelene i balansen gjenfinnes på hovedkapitlene 2.1 (omløpsmidler) og 2.2 (anleggsmidler). Tilsvarende er passivasiden spesifisert gjennom hovedkapitlene 2.3 (kortsiktig gjeld), 2.4 (langsiktig gjeld) og 2.5 (bokført egenkapital). Notene vises detaljert i årsregnskapsheftet etter de obligatoriske regnskapsskjemaene og økonomiske oversikter.

Som en note til balanseregnskapet inngår memoriakonti for bl.a. ubrukte lånemidler. Hensikten med slike konti er å holde rede på hvor stor andel av opptatte lån som fremdeles ikke er benyttet til finansiering av en investeringsutgift. På grunn av forskjell i tid mellom budsjettering/finansiering og gjennomføring av investeringsprosjektene vil det som regel være en beholdning av ubrukte lånemidler. Selve låneopptaket er imidlertid bokført som langsiktig gjeld med motpost i omløpsmidlene. Ved vurdering av kommunens finansielle stilling må det korrigeres for ubrukte lånemidler i og med at disse er av midlertidig karakter. Ubrukte lånemidler utgjør 231,5 mill. kroner ved utgangen av 2014.

Endringer i sammensetningen av balanseregnskapets aktiva (eiendeler) og passiva (gjeld og egenkapital) pr. 31.12.2014 er et resultat av kommunens økonomiske virksomhet i året som har gått. Med unntak av interne overføringer i drifts- og investeringsregnskapet påvirkes balansen av alle andre regnskapstransaksjoner.

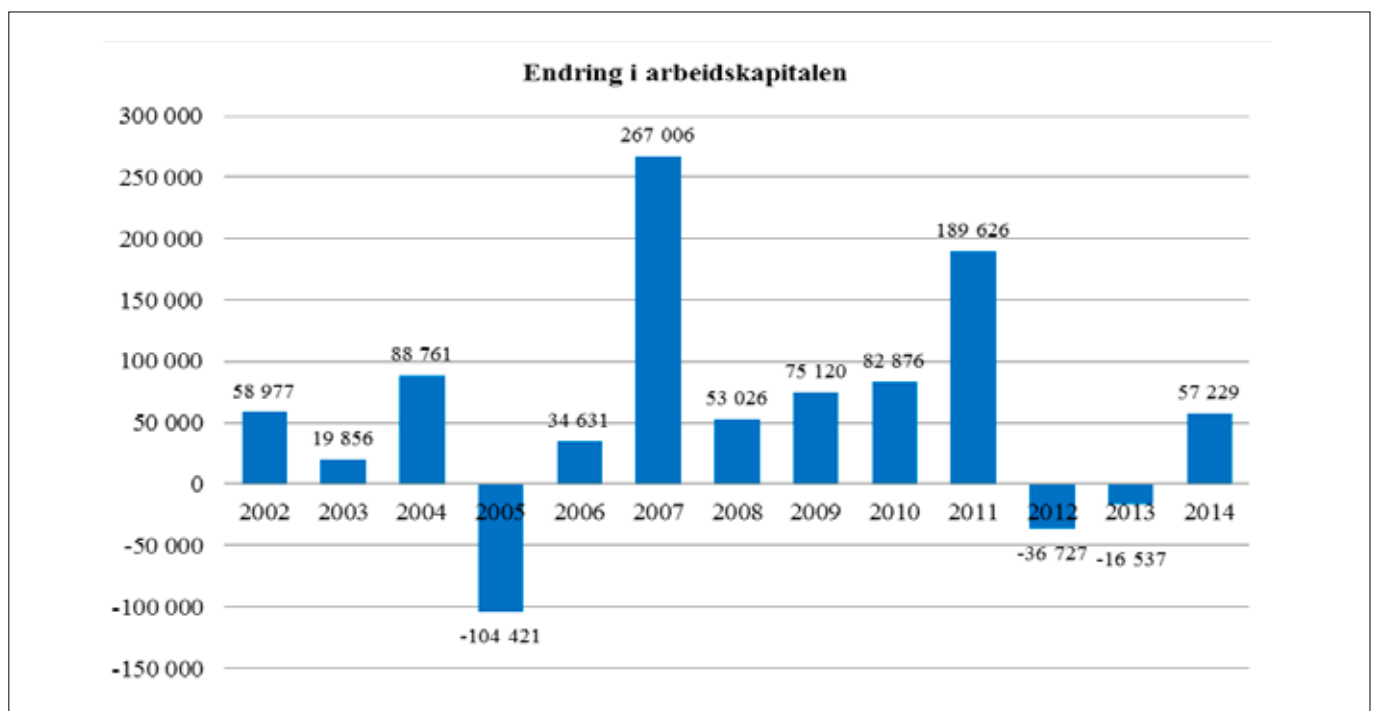
Balansen (beløp i kr 1.000)

	Note	Regnskap 2014	Regnskap 2013
EIENDELER			
<i>Anleggsmidler</i>		5 744 825	5 268 100
Herav:			
Faste eiendommer og anlegg	10	2 345 029	2 075 086
Utstyr, maskiner og transportmidler	10	69 619	59 276
Utlån	22	405 631	404 784
Aksjer og andeler	7	797 807	793 263
Pensjonsmidler	4	2 126 738	1 935 691
<i>Omløpsmidler</i>		1 502 594	1 401 390
Herav:			
Kortsiktige fordringer		191 107	161 146
Premieavvik	4	52 497	16 237
Aksjer og andeler		0	0
Sertifikater		0	0
Obligasjoner		0	0
Kasse, postgiro, bankinnskudd		1 258 990	1 224 007
SUM EIENDELER		7 247 418	6 669 490
EGENKAPITAL OG GJELD			
<i>Egenkapital</i>		2 267 470	2 071 678
Herav:			
Disposisjonsfond	8	457 279	429 258
Bundne driftsfond	8	144 862	89 982
Ubundne investeringsfond	8	286 092	273 711
Bundne investeringsfond	8	16 244	19 234
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	20	-15 906	-15 906
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Invest	20	-314	-314
Regnskapsmessig mindreforbruk	21	861	1 597
Regnskapsmessig merforbruk		0	0
Udisponert i investeringsregnskap		0	0
Udekket i investeringsregnskap		0	0
Kapitalkonto	9	1 378 353	1 274 117
<i>Langsiktig gjeld</i>		4 597 940	4 259 779
Herav:			
Pensjonsforpliktelser	4	2 748 107	2 583 930
Ihendehaverobligasjonslån			0
Sertifikatlån			0
Andre lån	14	1 849 833	1 675 849
<i>Kortsiktig gjeld</i>		382 008	338 033
Herav:			
Kassekredittlån		0	0
Annen kortsiktig gjeld		380 892	334 639
Premieavvik	4	1 066	3 394
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		7 247 418	6 669 490

	Note	Regnskap 2014	Regnskap 2013
MEMORIAKONTI			
Memoriakonto		232 314	266 880
Herav:		0	
Ubrukte lånemidler		231 469	265 795
Ubrukte konserninterne lånemidler		0	0
Andre memoriakonti		845	1 085
Motkonto for memoriakontiene		-232 314	-266 880

Nivå, sammensetning og utvikling av arbeidskapitalen er sentrale forhold i et kommunalt regnskap. Arbeidskapitalen er definert som omløpsmidler minus kortsiktig gjeld. Dette gir et bilde av kommunens likviditetssituasjon. Det er viktig at den finansielle styringen er slik at arbeidskapitalen til en hver tid er stor nok til at kommunen kan betale sine forpliktelser til rett tid.

Endring i arbeidskapitalen er bl.a. et uttrykk for om kommunens betalingsevne har forbedret eller forverret seg i løpet av året. Figuren nedenfor viser hvordan arbeidskapitalen har endret seg siden 2002.

I løpet av 2014 er arbeidskapitalen økt med 57,2 mill. kroner. Av dette har transaksjoner i driftsregnskapet (utgifter, inntekter, utbetalinger og innbetalinger) økt arbeidskapitalen med 89 mill. kroner, mens transaksjoner i investeringsregnskapet har økt arbeidskapitalen med 2,6 mill. kroner. Endring i beholdningen av ubrukte lånemidler har redusert arbeidskapitalen med 34,3 mill. kroner. Dette innebærer at transaksjoner i drifts- og investeringsregnskapet har bidratt til økt arbeidskapital, mens endringen i ubrukte lånemidler har bidratt til redusert arbeidskapital.

Ved beregning av arbeidskapitalutviklingen er det viktig å være klar over at det i arbeidskapitalen ligger 231,5 mill. kroner i ubrukte lån. Beholdningen av ubrukte lånemidler ligger som en del av omløpsmidlene frem til de blir brukt. Når disse lånemidlene som forutsatt blir brukt til finansiering av investeringsprosjekter, medfører dette en tilsvarende reduksjon av arbeidskapitalen.

Korrigert for ubrukte lånemidler er arbeidskapitalen 889,1 mill. kroner, en økning på 91,6 mill. kroner fra 2013. Denne korrigerede arbeidskapitalen tilsvarer egenkapitalens fondsdel.

Tabellen nedenfor viser hvordan denne korrigerte arbeidskapitalen har utviklet seg de siste fem årene.

Korrigert arbeidskapital (beløp i kr 1.000)

	2010	2011	2012	2013	2014
Arbeidskapital	926 995	1 116 620	1 079 894	1 063 357	1 120 585
- Ubrukte lånemidler	350 051	451 563	343 639	265 795	231 469
Korrigert arbeidskapital	576 944	665 057	736 255	797 562	889 117

Kommunens likvide midler ligger innenfor balansekapitlene 2.10 (kasse, postgiro og bankinnskudd), 2.11 (ihendehaverobligasjoner) og 2.12 (lånesertifikater). I forbindelse med avviklingen av likviditetsreserven i 2009, ble det opprettet ett likviditetsfond drift og ett likviditetsfond investering. Ved å trekke ut fondsmidler unntatt likviditetsfondene og ubrukte lån, fordi disse fondsmidlene er reservert til bestemte drifts- og investeringsformål, vil en sitte igjen med de såkalte driftslikvider. Denne delen av de totale likvidene skal dekke behovet for midler til den daglige driftsvirksomheten.

Sammensetningen av kommunens likvide midler viser at en betydelig del av arbeidskapitalen er reservert bestemte formål, mens kun en begrenset andel er reell driftslikviditet. Hvordan de likvide midlene er fordelt mellom bankinnskudd og andre typer plasseringer, er beskrevet under kapittel 1.4 om finansforvaltningen. Nedenfor vises hvordan driftslikvidene har utviklet seg de siste fem årene.

Driftslikvider (beløp i kr 1.000)

	2010	2011	2012	2013	2014
Kasse/bank	1 020 460	1 235 750	1 223 019	1 224 007	1 258 990
Obligasjoner	3 000	3 000	3 000	0	0
Sertifikater	2 500	0	0	0	0
Sum likvide omløpsmidler	1 025 960	1 238 750	1 226 019	1 224 007	1 258 990
Bundne driftsfond	69 782	53 309	64 704	89 982	144 862
Ubundne investeringsfond	286 724	282 263	266 970	273 711	286 092
Bundne investeringsfond	5 343	21 408	25 653	19 234	16 244
Disposisjonsfond	258 915	350 604	394 177	429 258	457 279
Sum fratrekk fondsmidler	620 763	707 584	751 504	812 185	904 476
Likviditetsfond drift	64 081	86 618	86 618	86 618	86 618
Likviditetsfond investering	52 325	52 325	52 325	52 325	52 325
Fratrekk ubrukte lånemidler	350 051	451 563	343 639	265 795	231 469
Driftslikvider	171 553	218 547	269 819	284 970	261 988

I en sunn kommuneøkonomi bør arbeidskapitalen utgjøre minst 8-10 % av driftsinntektene. Tabellen nedenfor viser arbeidskapitalen og driftslikvidene i % av driftsinntektene for de siste fem årene.

Nøkkeltall vedr. likviditeten

	2010	2011	2012	2013	2014
Arbeidskapital i % av driftsinntektene	50,70	57,83	51,45	47,45	47,78
Driftslikvider i % av driftsinntektene	9,38	11,32	12,85	12,72	11,17

Ved utgangen av 2014 har Ringsaker kommune en arbeidskapital i prosent av driftsinntektene på 47,78 %, som er over normtallet. Så lenge en stor andel av arbeidskapitalen består av ubrukte lånemidler, er ikke den reelle arbeidskapitalsituasjonen så sterk som forholdstallet gir uttrykk for. Korrigert for ubrukte lånemidler utgjør arbeidskapitalen 37,91 % av driftsinntektene. Det må i tillegg tas hensyn til at betydelige deler av fondsmidlene er knyttet til bestemte formål. Driftslikvider i prosent av driftsinntektene utgjør 11,17 % i 2014. Dette er en nedgang fra 2013 hvor tilsvarende tall var 12,72 %.

Kommunale krav er økt fra 2013 til 2014. Et kommunalt krav oppstår når kommunen sender faktura for betalbare tjenester. Forfallsdato fremkommer tydelig på alle fakturaene. Hvis fakturaen ikke er betalt innen forfall, går fakturaen over fra å være et kommunalt krav til å bli en kommunal restanse. Tabellen nedenfor viser utviklingene i de ulike typer av krav pr. 31.12.2013 og pr. 31.12.2014.

Kommunale krav (beløp i kr 1.000)

	2014	2013	Endring	% vis endring
Eiendomsskatt	62	462	-400	-87 %
Eiendomsavgifter	10 325	2 820	7 504	266 %
Div. tekniske tjenester	2 025	163	1 862	1 143 %
Teknisk oppmåling	1 282	1 205	77	6 %
Bygg og vedlikehold	0	4	-4	-91 %
Skolefritidtsordning	563	539	24	4 %
Barnehager	675	616	59	10 %
Kulturskolen	83	82	1	2 %
Hjemmetjenester	2 684	2 684	-1	0 %
Bibliotek	177	191	-14	-7 %
Diverse	1 873	1 505	368	24 %
Refusjonskrav	12 666	10 471	2 196	21 %
Husleie	1 765	1 581	183	12 %
Septiktømming	0	189	-188	-100 %
Vann- og avløpsavgift	2 701	652	2 049	314 %
Kommunal fakturering	269	0	269	0%
Jordleie	7	28	-20	-73 %
Brann	217	84	133	159 %
Sum	37 373	23 276	14 097	61 %

Når kommunale krav har økt med 61 % fra 2013 til 2014 skyldes dette overgang fra to til fire betalingsterminer knyttet til vann og avløp, renovasjon, feiing og eiendomsskatt. Endringen innebærer at innbyggerne nå innbetaler forskudd gjennom hele året og ikke for et halvt år slik de har gjort tidligere. Forfallet siste termin er videre endret fra 20. oktober til 20. desember. Dette medfører at mange innbetalinger først kommer etter årsskiftet. Den store prosentvise økningen for debitorer eiendomsavgifter og debitorer vann- og kloakkavgifter knytter seg til dette forholdet.

Teknisk drift foretok ved årsskiftet noen store ekstraordinære faktureringer. Kravet knyttet til disse var ikke forfalt pr. 31.12.2014. Den store prosentvise økningen for debitorer teknisk div. har sammenheng med dette.

Også refusjonskrav har økt, men dette gjelder refusjoner fra andre kommuner, Bufetat, Hedmark fylkeskommune m.m. hvor fakturaen ikke var forfalt pr. 31.12.2014.

I saldoen pr. 31.12.2014 i tabellen ovenfor inngår også fakturaer for 2014, men som ikke har forfallsdato før i 2015. Korrigert for ikke forfalte fakturaer pr. 31.12.2014, blir restansene følgende:

Restanse kommunale krav (beløp i kr 1.000)

	Saldo 31.12.2014	Fakturert, forfall 2015	Korrigert saldo 2014
Eiendomsskatt	62	0	62
Eiendomsavgifter	10 325	362	9 962
Div. tekniske tjenester	2 025	1 290	734
Teknisk oppmåling	1 282	657	625
Bygg og vedlikehold	0	0	0
Skolefritidsordning	563	0	563
Barnehager	675	0	675
Musikkskolen (op.35)	83	0	83
Hjemmetjenester (op.40)	2 684	1880	803
Bibliotek (op.70)	177	0	177
Diverse (op.90)	1 873	1 760	113
Refusjonskrav	12 666	11 533	1 134
Husleie (op.50)	1 765	0	1 765
Septiktømming	0	0	0
Vann- og avløpsavgift	2 701	1029	1 672
Kommunal fakturering	269	269	0
Jordleie	7	0	7
Brann	217	153	64
Sum	37 373	18 934	18 439

Korrigert for krav som har forfall i 2015, har kommunen restanser på 18,4 mill. kroner pr. 31.12.2014.

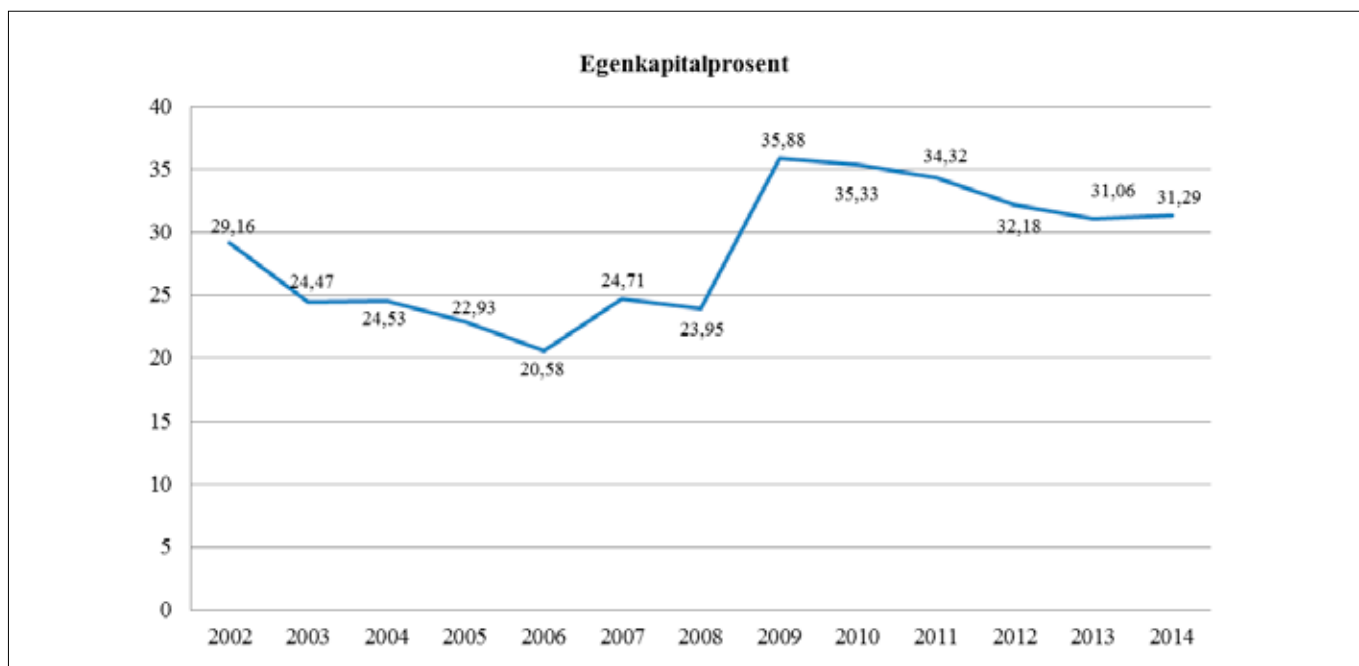
Finansieringsgrad 1 viser i hvilken grad anleggsmidlene er finansiert med langsiktig gjeld, og denne bør være mindre enn 1. Finansieringsgrad 2 viser i hvor stor grad kortsiktig gjeld benyttes til å finansiere omløpsmidler, og denne bør være større enn 2. Tabellen nedenfor viser hvordan disse finansieringsgradene har utviklet seg de siste fem årene.

Finansieringsgrader

	2010	2011	2012	2013	2014
Finansieringsgrad 1	0,85	0,77	0,78	0,79	0,84
Finansieringsgrad 2	4,90	4,94	4,42	4,15	3,93

Tabellen viser at Ringsaker kommune har finansieringsgrader godt innenfor normtallene for alle de siste fem årene.

Et vanlig mål for å beregne soliditet er egenkapitalprosenten. Med egenkapitalprosent menes den bokførte egenkapitalen sett opp mot sum av gjeld og egenkapital (passiva). Egenkapitalprosenten viser hvor stor del av eiendelene som er finansiert med egenkapital. I grafen nedenfor vises utviklingen i egenkapitalprosenten siden 2002.

Ringsaker kommune har ved utgangen av 2014 en egenkapitalgrad på 31,29 %. Dette er over normtallet som tilsier en egenkapitalgrad på minst 30 %. Egenkapitalgraden må ses i sammenheng med andre nøkkeltall. Utviklingen i resultatgrad vil som oftest gjenspeile seg i egenkapitalgraden.

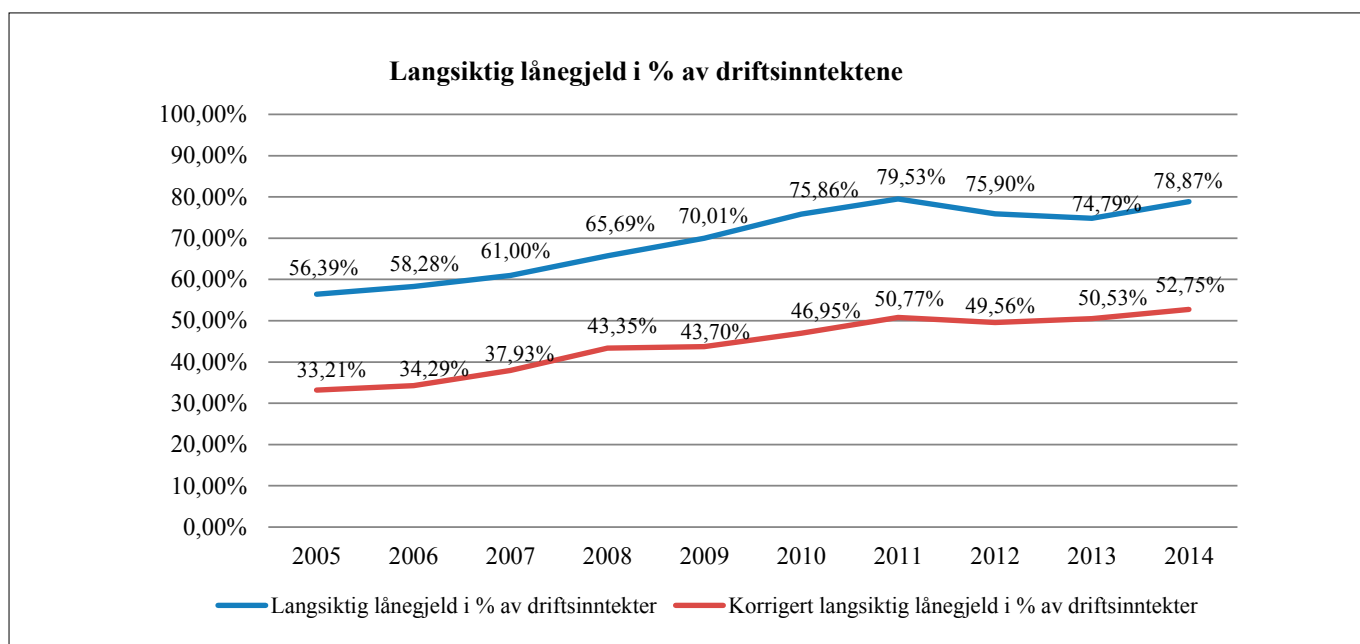
Ringsaker kommunes langsiktige lånegjeld pr. 31.12.2014 utgjør 1,850 mrd. kroner, en økning på 174 mill. kroner i løpet av 2014. Tabellen nedenfor viser utviklingen i langsiktig lånegjeld.

Utvikling av kommunens lånegjeld (beløp i kr 1.000)

	2010	2011	2012	2013	2014
+ Bruk av lån	173 814	138 009	257 543	256 932	306 461
+ Endring ubrukte lån	97 410	101 513	-107 925	-77 843	-34 327
- Avdrag	106 291	90 967	91 983	96 366	98 149
= Netto økning i gjeld	164 933	148 555	57 635	82 723	173 985
Langsiktig gjeld (LG)	1 386 936	1 535 491	1 593 125	1 675 849	1 849 833
LG pr. innbygger (i kr)	42 231	46 262	47 690	50 081	55 050

Ringsaker kommunes lånegjeld har økt med 10,38 % fra 2013 til 2014.

Den langsiktige lånegjelden bør ikke overstige 50 % av driftsinntektene. Her vil imidlertid gjeldens sammensetning spille inn, som hvor stor andel av gjelden som er helt eller delvis selvfinansierende. Figuren nedenfor viser hvordan den langsiktige lånegjelden i % av driftsinntektene har utviklet seg siden 2005 både før og etter korreksjoner for den delen av gjelden som er helt eller delvis selvfinansierende.

Ringsaker kommune har ved utgangen av 2014 en langsiktig lånegjeld som tilsvarer 78,87 % av driftsinntektene. For å få låneandelen ned mot anbefalt nivå på 50 %, betinger dette enten et lavere investeringsvolum og/eller frigjøring av midler i driftsregnskapet til finansiering av investeringer.

Av kommunens samlede langsiktige lånegjeld pr. 31.12.2014 på 1,850 mrd. kroner, utgjør gjeld knyttet til selvkostområdet for vann, avløp og renovasjon (VAR) 392,4 mill. kroner. Denne gjelden blir finansiert gjennom brukerbetaling. Gjeld knyttet til selvkostområdet har økt med 79,8 mill. kroner fra 2013 og utgjør 21,21 % av den totale langsiktige gjelden ved utgangen av 2014. Korrigert for den langsiktige lånegjelden knyttet til VAR-sektoren utgjør den langsiktige lånegjelden 1,457 mrd. kroner ved utgangen av året. Dette tilsvarer 62,14 % av driftsinntektene.

Kommunen mottar også rentekompensasjonstilskudd for skoleanlegg, og kompensasjonstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem fra Husbanken til delvis finansiering av lån knyttet til skoleanlegg og omsorgsboliger/sykehjem.

Ringsaker kommune mottok 2,7 mill. kroner fra Husbanken i 2014 til dekning av renteutgifter for investeringer utført ved ni skoler. Rentekompensasjonen beregnes sjablongmessig med utgangspunkt i et serielån med 20-års løpetid, 5-års avdragsfrihet og flytende rente i Husbanken. Beregningsgrunnlaget for kommunens rentekompensasjon er 118,3 mill. kroner. Dette utgjør anslagsvis 6,4 % av kommunens langsiktige lånegjeld ved utgangen av året.

Kompensasjonstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjem dekker utgifter både til renter og avdrag. Tilskuddets størrelse beregnes ut fra godkjente kostnader for en omsorgsbolig/sykehjem, og vil tilsvare utgifter knyttet til et serielån i Husbanken med 30 års løpetid, ingen avdragsfri periode og med den til enhver tid flytende husbankrenten. Ringsaker kommune mottok 7,6 mill. kroner fra Husbanken i 2014 til dekning av renter og avdrag på lån for investeringer utført ved 17 omsorgsboliger/sykehjem. Beregningsgrunnlaget for kommunens kompensasjon er 101,9 mill. kroner. Dette utgjør anslagsvis 5,51 % av kommunens langsiktige lånegjeld ved utgangen av året.

Korrigert for den andelen av gjelden som er helt/delvis selvfinansierende, utgjør den langsiktige lånegjelden ved utgangen av året anslagsvis 1,237 mrd. kroner. Dette utgjør 52,75 % av driftsinntektene, og er tilnærmet lik normtallet på 50 %. Tilsvarende andel lå i 2013 på 50,53 %.

Nærmere oversikt over langsiktig gjeld finnes under hovedkapittel 2.4 i regnskapsheftet.

Fra og med 2002 føres pensjonsforpliktelsene, både de forpliktelser som er knyttet til nåværende pensjonister og kommunens aktive arbeidstakere, sammen med den ordinære langsiktige lånegjelden. Pensjonsforpliktelsene er bokført med 2,748 mrd. kroner i balansen. Dette er en økning på 164,2 mill. kroner fra 2013. Pensjonsforpliktelsene er nåverdien av de ansattes opptjente pensjonsrettigheter, og beregnes av pensjonskassens aktuarer. Forutsetningene for beregningene bestemmes av kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).

Under kommunens anleggsmidler fremgår beholdningen av pensjonsmidler, dvs. summen av de pensjonspremier kommunen har innbetalt til pensjonsordningene i KLP og SPK. Pensjonsmidler er midler satt av til å dekke de ansattes opptjente pensjonsrettigheter. Pensjonsmidlene, som i balansen står registrert som en del av anleggsmidlene, utgjør ved utgangen av 2014 et beløp stort 2,127 mrd. kroner. Dette er en økning på 191 mill. kroner fra 2013.

I løpet av 2014 er netto pensjonsforpliktelse redusert med 26,9 mill. kroner, og utgjør ved årsskiftet 621,4 mill. kroner. Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser beregnes av pensjonsleverandørene. I 2014 øker pensjonsmidlene mer enn pensjonsforpliktelsene.

Langsiktig gjeld inkludert pensjonsforpliktelsene utgjør 4,598 mrd. kroner. Dette korrigerede uttrykket for langsiktig gjeld tilsvarer 196,1 % av driftsinntektene. Dette er en liten økning fra 2013 hvor tilsvarende tall var 190,1 %.

I tabellen under vises utviklingen i kommunens fondsbeholdning.

Utvikling av kommunens fond (beløp i kr 1.000)

	2010	2011	2012	2013	2014
Disposisjonsfond	258 915	350 604	394 177	429 258	457 279
Bundne driftsfond	69 782	53 309	64 704	89 982	144 862
Ubundne investeringsfond	286 723	282 263	266 970	273 711	286 092
Bundne investeringsfond	5 343	21 408	25 653	19 234	16 244
Sum fond	620 763	707 584	751 504	812 185	904 477

Disposisjonsfond er midler avsatt av netto driftsresultat, og som i henhold til lov eller forskrift ikke er formelt øremerket for bestemte formål. Totalt har kommunen ved årsskiftet 457,3 mill. kroner i slike ubundne driftsfond. Dette er en økning på 28 mill. kroner i forhold til regnskapet for 2013.

Dette er et resultat av mindreforbruk i enhetene som er avsatt til disposisjonsfond med 47,972 mill. kroner, merforbruk i enhetene som er dekket av disposisjonsfond med 45,177 mill. kroner, netto reduksjon av lønnsreserven med 22,825 mill. kroner og netto økt avsetning til pensjonsfondet med 38,588 mill. kroner vedrørende premieavvik (årets og amortisering av fjorårets).

Total fordeling av disposisjonsfond fremgår av balansens kapittel 2.56. Selv om disse fondene i navnet er frie fond, må en være klar over at de likevel i praksis vil være knyttet til bestemte formål.

Bundne driftsfond er fond som i henhold til lov eller forskrift er avsatt til bestemte driftsformål. Som vilkår for et tilskudd kan det være forutsatt at midlene er øremerket og kun kan anvendes for spesielle formål. Dersom det i lov/forskrift eller som vilkår for tilskuddet er angitt at midler ikke kan nyttes til andre formål, er avsetning til fond eneste mulighet dersom midlene ikke er oppbrukt i løpet av året.

Samlet har kommunen ved årsskiftet 144,9 mill. kroner i slike bundne driftsfond. Dette er en økning på 54,9 mill. kroner fra 2013, som i all hovedsak skyldes avsetning til VAR med 50,2 mill. kroner, samt testamentarisk gave på 5,6 mill. kroner. Total fordeling av bundne driftsfond fremgår av balansens kapittel 2.51.

Ubundne investeringsfond er avsatte midler av inntekter fra salg av fast eiendom eller andre anleggsmidler som fritt kan nyttes av kommunen generelt til finansiering av utgifter i investeringsregnskapet. Driftsmidler og tilskudd til et investeringsprosjekt som budsjetteres et år, men ikke kommer til utbetaling før et senere år, vil i mellomtiden bli plassert på et slikt ubundet investeringsfond. Kommunen har ved årsskiftet 286,1 mill. kroner i ubundne investeringsfond. Dette er en økning på 12,4 mill. kroner fra 2013, som i hovedsak skyldes salg av tomter. Total fordeling av ubundne investeringsfond fremgår av balansens kapittel 2.53.

Investeringsfondet utgjør 108 mill. kroner og fond jordkjøp utgjør 78,6 mill. kroner pr. 31.12.2014. Det er imidlertid gjort vedtak om bruk av en andel av begge disse fondene slik at de reelle/disponible beløp er lavere. I tabellen nedenfor er dette vist:

Investeringsfondet og fond jordkjøp (beløp i kr 1.000)

	Investeringsfondet	Fond jordkjøp
Balansført fondsstørrelse 31.12.2014	108 008	78 561
Bundet til prosjekter pr. 31.12.2014	32 358	2 850
Bevilget i grå bok 2015	5 675	15 700
Korrigert uttrykk for fondenes størrelse	69 975	60 011

Hvor mye fondene vil bli tilført i perioden, vil avhenge av størrelsen på tomtosalget, tilbakeføring til fond jordkjøp i forbindelse med utbyggingsprosjekter samt avsetninger i forbindelse med avslutning av prosjektregnskap. Rådmannen vil imidlertid understreke behovet for å ha midler disponibelt i disse to fondene.

Bundne investeringsfond er avsatte inntekter/innbetalinger i investeringsregnskapet som i henhold til lov eller forskrift, eller etter nærmere bestemmelse av innbetaler, er forutsatt nytt til bestemte formål i investeringsregnskapet.

Kommunen har ved årsskiftet 16,2 mill. kroner i bundne investeringsfond. Dette er en nedgang fra 2013 på 2,990 mill. kroner, som i all hovedsak skyldes bruk av bundne investeringsfond til utbedring av tilfluktsrom og til VA-avtalen Sjusjøen-Moelv. Total fordeling fremgår av balansens kapittel 2.55.

Tour of Norway hadde etappestart i Brumunddal.

1.4 Kort om finansforvaltningen

I årsberetningens kapittel 1.3 inngår en nærmere analyse av kommunens likviditetssituasjon og langsiktige gjeld pr. 31.12.2014. Under gis en redegjørelse om kommunens finansforvaltning, både forvaltningen av kommunens likviditet og langsiktige lån.

I henhold til kommunens finansreglement er det utarbeidet en egen finansrapport for 2014. Denne legges frem som egen sak.

1.4.1 Aktiva

I tabellen under har en vist sammensetningen av de likvide midlene (innen omløpsmidlene) slik det fremgår av de avlagte regnskapene i perioden 2011-2014. Utviklingen har for de ulike aktivaklassene vært slik:

Likvide midler (beløp i kr 1.000)

	2011	2012	2013	2014
Kasse	114	102	123	83
Bank	1 235 637	1 222 917	1 223 884	1 258 907
Sertifikater og obligasjoner	3 000	3 000	0	0
Sum	1 238 751	1 226 019	1 224 007	1 258 990

Bortsett fra små kassebeholdninger er nå alle likvide midler plassert innen kategorien bankinnskudd. Disse følger bankavtalens vilkår om flytende rente basert på pengemarkedsrenten NIBOR 3 måneder korrigert for margin. Dette innbefatter også ikke-disponible bankinnskudd med 96,7 mill. kroner, som består av særinnskudd, skattetrekkmidler, legat- og gavekonti. I 2014 var årlig gjennomsnitt for 3 måneder NIBOR 1,70 %. I tillegg kommer avtalt margin med banken. I kommunens beholdning av likvide midler ligger bl.a. ubrukte lånemidler på 231,5 mill. kroner og fondsmidler på til sammen 904,5 mill. kroner.

Av praktiske grunner hadde kommunen 48,7 mill. kroner i andre banker pr. 31.12.2014. Dette er banker som brukes i forbindelse med handelen på kraftbørsen og som er godkjente avregningsbanker for Nordpool. Det er opprettet en eurokonto i DNB Bank ASA. Saldo på konto pr. 31.12.2014 var 81.950 euro.

I nedenstående tabell har en vist utviklingen gjennom året for de ulike kategorier likvide midler.

Likvide midler pr. utgangen av hver måned (beløp i kr 1.000)

	Kasse	Bank	Sum
Desember 2013 (Inngående balanse)	123	1 223 884	1 224 007
Januar	124	1 126 227	1 126 351
Februar	122	1 126 675	1 126 797
Mars	200	1 170 040	1 170 240
April	171	1 179 183	1 179 354
Mai	210	1 396 260	1 396 470
Juni	218	1 484 133	1 484 351
Juli	200	1 399 228	1 399 428
August	153	1 397 994	1 398 147
September	170	1 368 670	1 368 840
Oktober	122	1 325 760	1 325 882
November	124	1 275 773	1 275 897
Desember 2014 (utgående balanse)	83	1 258 907	1 258 990

1.4.2 Passiva

Kommunens langsiktige gjeld utgjorde 1,850 mrd. kroner pr. 31.12.2014. Av dette var lån til videreutlån 188,8 mill. kroner. Utviklingen av den langsiktige gjeldens sammensetning er vist i tabellen under.

Langsiktig lånegjeld (beløp i kr 1.000)

	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014
Investeringslån Husbanken	20 220	18 029	15 778	13 502
Formidlingslån Husbanken	164 276	176 329	183 718	188 803
Lån i Kommunalbanken	1 341 802	1 391 246	1 470 503	1 643 350
Lån i Sparebanken Hedmark	9 192	7 521	5 850	4 178
Sum	1 535 490	1 593 125	1 675 849	1 849 833

Låneporteføljen er i 2014 fulgt opp i nært samarbeid med kommunens hovedbankforbindelse, som har etablert et rådgivningsteam for kommunen. I kombinasjon med referert sammensetning av gjelden benyttes fremtidige renteavtaler og rentebytteavtaler. En vesentlig andel av kommunens lån, til sammen 1.180 mill. kroner, er sikret mot renteoppgang gjennom rentebytteavtaler. Det aller meste av kommunens lån med flytende rente er knyttet opp mot 3 måneders NIBOR som var gjennomsnittlig 1,70 % i 2014.

Det gjøres fortløpende vurderinger av behovet for rentebindinger for bl.a. å sikre et stabilt rentenivå i samsvar med budsjettforutsetningene. Det er inngått to nye rentebytteavtaler med start i 2014. Begge er på 100 mill. kroner og løper til hhv. 17.3.2022 og 18.3.2024. I tillegg er det inngått en rentebytteavtale med start 20.6.2016 på 150 mill. kroner som løper til 20.6.2023. Bokføringen av rentebytteavtalene følger gjeldende regnskapspraksis.

Det vises for øvrig til finansrapporteringen for 2014 som inneholder detaljert oversikt og markedsverdier pr. 31.12.2014 for rentebytteavtalene.

For formidlingslånene i Husbanken er den gjennomsnittlige renten 2,30 % i 2014.

1.4.3 Forvaltningen av kommunens konsesjonskraft

Det ble i 2005 gjennom f.sak 96/2005 lagt til rette for finansielt salg av kommunens konsesjonskraft. For 2014 var det inngått avtale om salg via Eidsiva Markets AS for en fast pris på 34,85 øre/kWh, og salget i 2014 innbrakte om lag 1,645 mill. kroner.

Kommunen, med ordføreren i spissen, viste frem Ringsaker på en egen stand under Prøysenfestivalen.

1.5 Regnskapsmessig resultat

Kommunens økonomistyring er blant annet basert på prinsippet om at resultatenheter, så langt regnskapsforskriftene og kommunens samlede resultat tillater det, skal få overført enhetens mindreforbruk til påfølgende år. På samme måte skal resultatenheter også få overført et eventuelt merforbruk til inndekning påfølgende år. En vil på denne måten forebygge hastige disposisjoner mot slutten av året til fordel for at langsiktige vurderinger legges til grunn for disponeringen.

Det er opprettet et eget disposisjonsfond (årsavregningsfond), balansekonto 2.5600.08, for å kunne håndtere de enkelte resultatenheters merforbruk rent regnskapsmessig, ved at fondet benyttes til å dekke opp/avregne merforbruk i de aktuelle resultatenheter i 2014.

Resultatenheter med merforbruk i 2014 er tilført midler fra årsavregningsfondet for å få et regnskap i balanse. I 2015 tilbakeføres fondet tilsvarende midler fra driftsbudsjettet til de samme enheter som har merforbruk i 2014. I 2014 er fondet belastet for følgende resultatenheter med merforbruk:

Resultatenheter med merforbruk i 2014 (beløp i kr 1.000)

		Akkumulert merforbruk 2014	Utgifts-/inntektsført mer-/mindreforbruk 2013	Mer-/mindre- forbruk 2014
20	Barnehage	-358	-438	80
204	Nes barnehage	-358	-438	80
30	Undervisning	-193	-70	-123
303	Brumunddal ungdomsskole	-25	-88	63
315	Skarpsno skole	-16	18	-34
316	Gaupen skole	-152	0	-152
321	Hempa skole	0	81	-81
340	Hagen skole	0	89	-89
40	Pleie og omsorg	-12 204	-5 261	-6 943
401	Omsorgsdistrikt Moelv	-5 891	-2 627	-3 264
405	Omsorgsdistrikt Nes	-630	142	-772
407	Omsorgsdistrikt Brumunddal	-4 354	-2 011	-2 343
422	Demente	-1 329	-765	-564
	<i>Andre resultatenheter</i>	-24 796	-18 721	-6 075
500	Barne- og ungdomsvern	-12 987	-10 831	-2 156
510	Sosiale tjenester	-11 090	-7 915	-3 175
520	Helsestasjoner	0	25	-25
810	Bygg og eiendom	-719	0	-719
	<i>SUM merforbruk</i>	-37 551	-24 490	-13 061

Totalt merforbruk som er belastet årsavregningsfondet i 2014 og som tilbakeføres til enhetene i 2015 er 37,551 mill. kroner.

Øvrige resultatenheter har alle et positivt budsjettavvik, som beløper seg til totalt 43,905 mill. kroner. Følgende resultatenheter fikk mindreforbruk i 2014:

Resultatenheter med mindreforbruk i 2013 (beløp i kr 1.000)

		Akkumulert mindreforbruk 2014	Utgifts-/inntektsført mer-/mindreforbruk 2013	Mer-/mindreforbruk 2014
100	Pol.styringsorganer	25	47	-22
				0
11	<i>Adm. og fellesutgifter</i>	2 682	701	1 981
110	Rådmann/kommunalsjefer	287	0	287
120	Org. og adm.seksjonen	1 091	0	1 091
130	Strategi- og utviklingsseksjonen	53	0	53
140	Økonomiseksjonen	201	100	101
150	Planseksjonen	79	0	79
160	Skole- og barnehageseksjonen	48	0	48
170	Helse- og omsorgsseksjonen	14	0	14
180	Seksjon for øvrige enheter	909	601	308
20	<i>Barnehager</i>	2 336	2 419	-83
200	Brøttum, Lismarka og Åsen bhg	54	142	-88
201	Fossen, Moelv og Fagernes bhg	523	0	523
205	Tømmerli bhg	358	411	-53
206	Hempa og Vesleparken bhg	208	228	-20
207	Buttekvern og Fredheimvegen bhg	363	100	263
208	Furnes, Kylstad og Simenstua bhg	130	300	-170
209	Bakkehaugen bhg	187	200	-13
249	Barnehageformål - ikke fordelt	513	1 038	-525
30	<i>Undervisning</i>	8 708	2 183	6 525
300	Brøttum ungdomsskole	238	0	238
310	Brøttum barneskole	836	500	336
301	Moelv ungdomsskole	175	60	115
302	Nes ungdomsskole	126	- 60	186
304	Furnes ungdomsskole	382	79	303
312	Messenlia og Lismarka barneskole	52	197	-145
313	Fagernes og Åsen barneskole	247	76	171
314	Kilde og Fossen barneskoler	713	- 106	819
319	Kirkekretsen barneskole	130	99	31
322	Fagerlund barneskole	370	13	357
323	Mørkved barneskole	439	200	239
324	Kirkenær barneskole	116	126	-10
325	Kylstad barneskole	269	59	210
326	Stavsberg barneskole	379	98	281
327	Nes barneskole	48	277	-229
342	Voksenpedagogisk senter	231	1	230
343	PPT	1 070	0	1 070
399	Undervisningsformål - ufordelt	2 887	564	2 323

		Akkumulert mindreforbruk 2014	Utgifts-/inntektsført mer-/mindreforbruk 2013	Mer-/mindreforbruk 2014
40	<i>Pleie og omsorg</i>	23 541	23 423	118
420	Bjønnhaug avlastningssenter	15	0	15
423	Ringsaker AO-senter	1 103	827	276
424	Psykisk helse	695	0	695
425	Kommunalmedisinsk senter (KMS)	2 097	175	1 922
449	Pleie- og omsorgsformål - ufordelt	19 630	22 421	-2 791
	<i>Andre resultatenheter</i>	6 610	1 098	5 512
550	Kultur og fritid	2 196	0	2 196
560	Kulturskolen	30	158	-128
570	Bibliotek	158	0	158
600	Brann	640	23	617
610	Landbruk	41	60	-19
620	Teknisk drift uten VAR	70	268	-198
630	Kart og byggesak	1 507	0	1 507
700	Kemnerkontoret	360	485	-125
710	Ringsaker kommunale servicesenter	602	0	602
800	Renhold	630	0	630
820	Matproduksjon	280	104	176
870	Overføringer	96	0	96
	SUM mindreforbruk	43 902	28 872	14 031

Ovennevnte resultat indikerer at det også i 2014 totalt sett har vært god kontroll på økonomien. En stram økonomistyring har gitt besparelser innenfor flere resultatenheter. Samtidig er det enheter som har hatt store økonomiske utfordringer i 2014, og som i utgangspunktet må finne inndekning for merforbruket i 2014 gjennom innsparinger i budsjett 2015.

Budsjettavvikene for alle virksomhetsområder er kommentert pr. virksomhetsområde i årsberetningen, og det henvises til del II for mer detaljerte forklaringer til mindre-/merforbruk.

Etter avsetning/inndekning av mindre-/merforbruket i 2014 for virksomhetsområdene 10 til 89 er det for Ringsaker kommune samlet et regnskapsmessig mindreforbruk for 2014 på kr 860.898,42.

II Rapport for virksomhetsområdene

2.1 Politiske styringsorganer mv (VO 10)

2.1.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter de sentrale folkevalgte styringsorganer som kommunestyret, formannskapet, komitéene, landbruksnemnda og kontrollutvalget. I tillegg inngår politiske styrer, råd og utvalg, politiske ad-hoc-komitéer samt brukerrådene. Videre omfattes støtte til politiske partier, kjøp av revisjonstjenester samt bidrag til interkommunale/regionale råd og samarbeidstiltak.

2.1.2 Hovedkommentar

Det har i løpet av 2014 ikke blitt gjort endringer i den politiske strukturen.

2.1.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det er ikke fastsatt resultatmål for dette virksomhetsområdet.

Driftsregnskapet (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	10 266	10 871	9 928	10 163
Driftsinntekter	1 655	802	746	981
Netto driftsutgifter	8 611	10 069	9 182	9 182

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
100 Pol. styringsorganer mv	9 182	9 157	25	0,3 %

Virksomhetsområdet har et mindreforbruk ved utgangen av 2014 på kr 25.000. Dette inkluderer et inntektsført mindreforbruk på kr 47.000 fra 2013. I 2014 har merforbruket således vært kr 22.000. Det ble tilført kr 250.000 i forbindelse med 1. tertialrapport 2014 for å dekke opp forventet merforbruk knyttet til tjenestene «Kommunestyre og formannskap», «Komiteer» og «Politiske styrer, råd og utvalg mv». Sammenlignet med budsjett er det størst merforbruk på trykking og godtgjørelse til folkevalgte.

Ungdommens kommunestyre for 2014-2015.

2.1.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Møter i styrer råd og utvalg

	2012		2013		2014	
	Møter	Saker	Møter	Saker	Møter	Saker
Administrasjonsutvalget	4	13	5	23	4	24
Arbeidsmiljøutvalget	4	33	4	28	4	37
Eldrerådet	7	31	7	46	9	46
Innvanderrådet	7	31	7	30	5	21
Formannskapet	18	224	20	209	18	195
Funksjonshemmedes råd	7	33	6	29	7	31
Komité for omsorg	8	35	7	30	8	30
Komité for oppvekst	8	34	7	27	7	27
Kommunens klageorgan	3	14	2	4	3	3
Kommunestyret	9	125	9	104	9	92
Kontrollutvalget	11	78	8	69	7	53
Landbruksnemnda	8	42	7	31	6	32
Planutvalget	16	108	18	109	16	185
Valgstyret	0	0	4	10	1	2
Ungdommens kommunestyre	5	30	4	10	5	10
Antall i alt	115	831	115	759	109	788

Formannskapet for perioden 2011-2015.

Lavrants Kongssund fikk tilbringe en hel dag på jobb med ordføreren.

For å sette fokus på årets TV-aksjon samarbeidet Ringsaker og Gjøvik om vannbæring over Mjøsbrua.

2.2 Adm. og fellesutgifter (VO 11)

Rådmann:	Jørn Strand
Assisterende rådmann:	Espen Hvalby
Kommunalsjef:	Ola Øverli/Sverre Rudjord
Kommunalsjef:	Anne Kari Thorsrud
Kommunalsjef:	Ole Martin Hermansen
Organisasjonssjef:	Hilmar Skår
Strategisjef:	Alf Thomassen
Økonomisjef:	Rita Hidemstrædet
Plansjef:	Anne Gunn Kittelsrud

2.2.1 Ansvarsområde

Virksomhetsrådets ansvar og oppgaver er i praksis tillagt rådmannskontoret, som ivaretar tilrettelegging av arbeidet for de politiske styringsorganer og utøver ledelse, koordinering og rådgivning overfor resultatenehetene. Dessuten utføres direkte brukerrettede tjenester for næringsaktører og en rekke typer utbyggere. Videre er forvaltning og kontroll av kommunehelsetjenesten, samt miljøvern arbeidsområder som er lagt til rådmannskontoret. Til sist ivaretar rådmannskontoret fellesordninger som personal- og organisasjonstiltak, HMS-rådgivning og bedriftshelsetjeneste, IKT-tjenester, innkjøpsordninger, regnskaps- og lønnsfunksjon, økonomisk planlegging og rapportering samt en rekke andre administrative oppgaver.

Personellmessig er rådmannskontoret inndelt slik; organisasjons- og administrasjonsseksjonen, strategi- og utviklingsseksjonen, økonomiseksjonen, planseksjonen, skole- og barnehageseksjonen, helse- og omsorgsseksjonen, samt seksjon for øvrige enheter.

2.2.2 Hovedkommentar

Prioritering av arbeidsoppgaver ved rådmannskontoret har vært styrt av strategiene for å oppnå vekst og utvikling, både gjennom arbeidet med handlingsprogram med økonomiplan og budsjett og i arbeidet med næringsutvikling, boligprosjekter, revisjon av kommuneplanens arealdel, reguleringsplaner, fag/temaplaner og enkeltsaker. Av enkeltsaker, hvor det er nedlagt et betydelig arbeid i 2014 nevnes Prøysen 2014, tilrettelegging for etablering av IKEA, planlegging av firefelts E6 og tospors jernbane, sentrumsutvikling i Brumunddal og Møelv, områderegulering av næringsområder i Brumunddal, mulighetsstudium for Brumunddal skystasjon, utvikling av markedsføringsstiltak, oppfølging av sykefravær og tiltak mot ufrivillig deltid.

2.2.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	4,0 %	5,0 %	4,8 %

Av sykefraværet på 4,8 % er 1,4 % korttidsfravær og 3,4 % er langtidsfravær. Sammenlignet med 2013, hvor sykefraværet var på 6,0 %, har stabsenhetene en samlet nedgang på 1,2 prosentpoeng det siste året. Alle stabsenhetene har etablert HMS-utvalg med verneombud. Enhetene har hatt tilbud om individuell arbeidsplassvurdering for å forebygge belastningsplager, og rutinene for forebygging og oppfølging av sykefravær har blitt fulgt opp.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	77,49	77,29	77,29	77,29

Ved utgangen av 2014 var det fire deltidsansatte ved rådmannskontoret, dette er tilsvarende som i 2013. Av disse er tre registrert med frivillig deltid, og en med ufrivillig deltid. Antallet med ufrivillig deltid er uendret sammenlignet med fjoråret.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	140 354	146 477	142 752	155 175
Driftsinntekter	34 564	32 724	21 457	33 880
Netto driftsutgifter	105 790	113 753	121 295	121 295

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Investeringsutgift	57 290	6 500	2 571	6 336
Investeringsinntekt	1 537	0	0	0
Netto investeringsutgift	55 735	6 500	2 571	6 336

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
11 Adm. og fellesutgifter	121 295	118 665	2 630	2,2 %

Virksomhetsområdet har et mindreforbruk på 2,630 mill. kroner. Inkludert i dette tallet er midler som skal benyttes til bestemte formål neste år, og som er avsatt til disposisjonsfond i forbindelse med årsoppgjørdisposisjoner. Dette utgjør til sammen kr 384.000. Resultatet inkluderer også et inntektsført mindreforbruk fra 2013 på kr 701.000, og bruk av markedsføringsfondet med kr 351.000. Tar en hensyn til disse postene, utgjør mindreforbruket 1,896 mill. kroner isolert for regnskapsåret 2014.

Mindreforbruket er knyttet til IKT-virksomheten, lavere forbruk innenfor HMSbudsjettet og sentrale opplæringsmidler, lærlinger samt kommunens andel av utgifter til NAV. Mindreforbruket på IKT har sammenheng med bl.a. utsettelse av utskiftninger av datautstyr som følge av lengre levetid på dagens løsninger, samt utsettelse av utskiftninger til nye operativsystemer/systemprogramvare som er tilgjengelig for server/ klientplattform og videre støttes av programvareløsninger. Videre har noen innføringsprosjekter og utskiftninger på system/programvaresiden blitt forskjøvet ut i tid av samme årsaker.

Varaordfører Geir Roger Borgedal, varehussjef Jens Listrup og rådmann Jørn Strand på IKEA Ringsakers kranselag.

Rådmannskontoret har også hatt noen overskridelser i forbindelse med budsjettposter som porto, lisenser, abonnemeter, legetjeneste og legevakt. Budsjettavviket på disse postene er dekket innenfor virksomhetsområdets budsjettamme.

2.2.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Areal- og samfunnsplanlegging

Kommuneplanen (KDP) er et overordnet styringsdokument for kommunen som skal gi rammer for utviklingen av samfunnet og forvaltningen av arealressursene. Kommuneplanen består av en samfunnsdel som ble vedtatt i 2006 og en arealdel som ble vedtatt av kommunestyret 10.9.2014 ved sak 58/2014. Arealdelen er juridisk bindende og skal legges til grunn for arbeidet med detaljplaner og gjennomføring av enkelttiltak. Den nylig vedtatte arealplanen skal bidra til å fremme videre vekst og utvikling i Ringsaker, og det er planavklart arealer for nye nærings- og boligområder med sentral beliggenhet. I planarbeidet er det lagt til grunn samordnet areal- og transportplanlegging, hvor det er lagt vekt på at områder nær sentrum og kollektivknutepunkt skal utnyttes godt gjennom fortetting og omforming til bybebyggelse.

I regi av Statens vegvesen og i nært samarbeid med kommunen, pågår flere planprosesser for utbygging av firefelts E6 gjennom Ringsaker. Strekningen er delt i tre parseller; Arnkvern-Tjernli ble vedtatt i 2012, Tjernli-Botsenden ble vedtatt i 2013, mens planen for strekningen Botsenden-Moelv ble vedtatt av kommunestyret ved k.sak 18/2014. Kommunedelplan med konsekvensutredning for ny Mjøsbru på strekningen Moelv-Biri forventes sluttbehandlet i løpet av 2015.

For bygging av tospors jernbane gjennom Ringsaker fram til Lillehammer er det gjennomført en konseptvalgutredning (KVU). Denne er fulgt opp med varsel om oppstart av kommunedelplan med konsekvensutredning for strekningen Sørli-Brumunddal. Planprogram for denne planen ble lagt ut til offentlig ettersyn i desember 2014. Selve kommunedelplanen forventes sluttbehandlet i 2016/2017.

Mulighetsstudien for Brumunddal skystasjon ble avsluttet i 2014. Dette er en studie som er delt i to faser. Fase I omfatter perioden fram til 2026, og foreslår midlertidige løsninger for bedret bussavvikling i sentrum utenom stasjonsområdet. Fase II foreslår hvordan en helhetlig og framtidrettet skystasjon skal framstå etter at tospors jernbane er etablert, trolig etter 2026.

Rådmann Jørn Strand tok innbyggerne med på en guidet tur i Brumunddal og fortalte om de ulike utviklingstiltakene.

Arbeidet med revideringen av trafikksikkerhetsplan ble startet opp i 2014 med involvering av bl.a. FAU ved skolene, Statens vegvesen og Trygg trafikk. Planen forventes avsluttet i 2015.

Prosjekt «Sykkelby Brumunddal» startet opp høsten 2014. Ett av målene er å øke bruken av sykkel i Brumunddal i årene framover. En prosjektgruppe med representanter fra Statens vegvesen, Hedmark fylkeskommune og Ringsaker kommune samarbeider om utarbeidelsen av handlingsprogram og gjennomføring av tiltak.

Det er igangsatt reguleringsplanarbeid for flere nye byggeområder som ble godkjent i ny kommuneplan. Dette gjelder to forretningsområder for plasskrevende handel i Nydal; Ikea handelspark nord og Ringsaker handelspark, samt boligområdene Nydalsenga og Lykset i Nydal. Det pågår også et viktig planarbeid i form av en områdeplan for næringsområdene i Brumunddal langs E6; Globusområdet, Granerudjordet, Strand og Pellerviken.

I Ringsakerfjellet har det vært utarbeidet og endret reguleringsplaner siste året for å tilrettelegge for utbygging av ny fritidsbebyggelse, hovedsaklig gjennom fortetting, men også i form av nye områder innenfor Brøttum almenning og i Natrudstilen. På Sjusjøen pågår planarbeid for leilighetsbebyggelse og mer ordinær fritidsbebyggelse i Sjusjøparken og Fjellheimen. Økt utbygging i fjellet fører til økt trafikk langs fv. 2 til Sjusjøen. Dette har medført behov for utbygging av gang- og sykkelveg langs fylkesvegen. Planer for deler av strekningen er under utarbeidelse, herunder gjennom Mesnali sentrum og på strekningen Rømåsen – Sjusjøen sentrum.

I 2014 ble 13 reguleringsforslag lagt ut til offentlig ettersyn av planutvalget. Kommunestyret vedtok i alt 14 reguleringsplaner. For status i planarbeidet pr. 31.12.2014, se vedlegg 1.

Næring

Gjeldende strategisk næringsplan gir overordnede føringer for arbeidet med næringsutvikling framover mot 2020. Tilrettelegging for næringsetableringer, næringsutvikling i byene, reiseliv/opplevelsesnæringer og omdømme/profilering/markedsføring har hatt høy prioritet også i 2014.

Gjennom revidering av kommuneplanens arealdel i 2014, er det vedtatt nye næringsarealer i sentrale utbyggingsområder som bl.a. Nydal, Furnes, Brumunddal, Moelv og Sjusjøen. Enkelte av næringsarealene forventes å være klare for utbygging allerede i 2015. Dette gjelder særlig Nydalsområdet der etableringen av IKEA har stor effekt. 12. mai 2014 la ordføreren ned grunnsteinen til IKEA Ringsaker som åpner sitt varehus i Nydal 19. mars 2015.

Hamarregionen inviterte til treff på Alna i Oslo.

På Rudshøgda har det vært mange forespørsler på ledige næringsstomter. I 2014 er det solgt/gitt opsjon på tomter til tre større næringsaktører, som vil bruke 2015 på utredning og planlegging av sine etableringer. Det er noen ledige enkelttomter av varierende størrelse på det gamle næringsområdet på Rudshøgda, i tillegg til et nytt større næringsområde syd for Nortura.

For Pellerviken, Strand Nordre, Granerudjordet og Globusområdet er det startet opp en prosess med områderegulering, for å klargjøre disse områdene for næringsaktiviteter som vil understøtte vekst og utvikling av Brumunddal by.

Den pågående sentrumsutviklingen i Brumunddal og Moelv er et godt grunnlag for økt handel. Det er jobbet bevisst for å redusere handelslekkasjen fra Ringsaker, hvilket SSBs statistikk dokumenterer at en har lyktes med. Etableringen av nytt kjøpesenter på Hamar synes ikke å ha påvirket handelslekkasjen nevneverdig. Flere nisjeforretninger i Brumunddal og Moelv har hatt en økning i handlende fra omliggende Mjøsbyer.

Det er god dialog med handelsnæringen i begge byer. Samarbeidsprosjektet med Moelv handelsstandsforening og Moelv idé- og næringsforum har i 2014 hatt fokus på vertskapsrollen, synlighet, bevissthet i handelen og å tiltrekke seg nye bransjer/butikker. I Brumunddal har torget vært utgangspunkt for arrangementer med mål om å trekke handlende til sentrum. I tillegg var Byfest og Tømmerstock-festivalen viktige elementer. I begge byene har det vært gjennomført infrastrukturiltak som gjør det mer attraktivt bl.a. å handle der.

Gjennom prosjektet Brumunddal Næringshage, hvor Ringsaker Vekst deltar med finansiell støtte til prosjektledelse for å stimulere til økt gründeraktivitet og nyetableringer, er det siden starten høsten 2013, utviklet ca. 25 arbeidsplasser. Et par virksomheter har i løpet av 2014 foretatt flere ansettelser, slik at de har vokst seg ut av Næringshagen.

IKT-næringen i Innlandet er fragmentert og geografisk spredt, og mange aktører innen næringen søker et sterkere fagmiljø gjennom samlokalisering. Siden det i Ringsaker finnes mange små og noen store IKT-bedrifter, gjennomførte Ringsaker kommune, sammen med aktører fra lokalt næringsliv, en forstudie for å avdekke om det er vilje og entusiasme til å skape et IKT-cluster i Hedmark. Tilbakemeldingen var entydig positiv, og det ble antydnet at antall arbeidsplasser i Ringsaker i et felles IKT-senter raskt ville kunne vokse til over 150. På denne bakgrunn ble det søkt Hedmark fylkeskommune om støtte til et forprosjekt for å utrede muligheter for etablering av et IKT-senter i kommunen. Prosjektperioden har varighet fra 1.10.2014 til 31.9.2015. Som et ledd i dette arbeidet ble det arrangert et IKT-seminar med tett oppunder 200 deltakere på Prøysenhuset 30. oktober 2014.

Deler av styringsgruppa i prosjektet for IKT-klynge i Ringsaker.

Utflytta Ringsaksokninger ble invitert til Byfestvorspiel der Kaia Huuse underholdt.

Mange reiselivsbedrifter i kommunen fortsatte den gode utviklingen i 2014. Prøysenjubileet ga også enkeltbedrifter i kommunen mulighet til å gi tematiserte inntektsbringende tilbud, og det store besøkstallet resulterte i økt handel hos mange aktører i hele kommunen. Større og mer synlige kulturarrangement øker attraktiviteten og skaper grunnlag for vekst. Gode arrangement har også gitt flere profesjonelle kulturaktører lokale oppdrag i 2014.

Nes og Helgøya har etablert seg som et attraktivt «landlig besøksmål» på Østlandet. Nye leverandører av opplevelser er kommet til i «Midt i Mjøsa», og forsterker det helhetlige tilbudet til de besøkende. Tomannsboligen ved Tingnes kulturhus ble satt i stand slik at den kan inngå som en helhetlig del av Tingnes Spiseri og Tingnes kulturhus og komplettere tilbudet ved spiseriet.

Utviklingen i fjellet er stor, og Sjusjøen ble i bladet Dine Penger kåret til det mest populære området i Norge for kjøp og salg av hytter. Trenden med økende interesse for mindre hytter gjelder også på Sjusjøen. Dette tiltrekker seg hyttebrukere som benytter hytta mye hele året. Ringsaker kommune samarbeider med Destinasjon Sjusjøen og allmenningene om å videreutvikle Sjusjøen og Ringsakerfjellet som reiselivsdestinasjon.

Samarbeidet mellom skole og næringsliv er styrket i 2014. Dette gjelder særlig samarbeidet om karriereveiledning/rådgivning inn mot yrkesvalg.

I henhold til avtale har rådmannen gjennom næringsavdelingen utført de funksjoner som er tillagt driften av kommunens næringssselskap Ringsaker Vekst AS. I hovedsak er dette rådgivningstjenester overfor bedrifter og nyetablerere i Ringsaker, oppfølging av eksisterende låneengasjement, forberede og innstille saker som styrebehandles i Ringsaker Vekst AS, herunder søknader til næringsfondet, samt administrere den daglige driften av selskapet. Ringsaker Vekst AS ga i 2014 tilsagn om lån til to prosjekter og tilskudd til seks prosjekter fra selskapets egne frie midler, og tilskudd til 24 prosjekter fra næringsfondets midler.

Miljø- og naturvern

I handlingsprogram for klima og energi, som ble vedtatt i 2012, foreslås ulike tiltak for reduksjon av energiforbruk og klimagassutslipp innenfor kommunale bygg og anlegg, husholdninger, landbruk, øvrig næringsliv og transport. Tiltak er innarbeidet i budsjett og blir ivarettatt i ulike deler av organisasjonen.

I 2014 sertifiserte kommunen to private virksomheter samt den kommunale barnehagen Tømmerli etter miljøfyrtårnordningen. Sertifiseringsordningen skal hjelpe private og offentlige virksomheter til å drive lønnsomt og miljøvennlig.

Sommerkampanjen Sommer i Ringsaker trakk innbyggere, hytteturister og besøkende rundt i hele kommunen.

Ringsaker kommune deltar i ei styringsgruppe for produksjon og utgivelse av bok om Mjøsgeologi. Arbeidet er initiert av Hedmark geologiforening og planlegges slutført i 2015.

I forbindelse med EUs vanddirektiv ble det krav om utarbeidelse av tiltaksplan for vassdragene i Norge. Vassdragene i Ringsaker er en del av vannregion Glomma. Kommunen har gitt uttalelse til forslag til tiltaksplan.

Kommunen har deltatt i Europeisk mobilitetsuke, hvor det blant annet ble gjennomført et prosjekt for å motivere elever til å sykle og gå til skolen.

Kommunikasjon og markedsføring

Det har vært jobbet aktivt med mediekontakt, kommunikasjon og markedsføring gjennom året. Kvalitetene ved å bo, leve og jobbe i Ringsaker, samt turistopplevelser, har blitt særlig vektlagt i kampanjer i 2014. I tillegg er arrangementer og begivenheter i kommunen benyttet som anledning for synliggjøring av kvaliteter ved å bo, leve, jobbe og være turist i kommunen, og Ringsaker som næringskommune.

Dorthe Skappel hadde «God Kveld Norge»-sendinger på TV2 fra en av tretoppfytene i Ringsaker. Denne anledningen ble brukt for å få større synlighet og oppmerksomhet om Ringsaker gjennom uttesting av betalt annonsekampanje på Facebook i samme periode som programmet gikk på TV på lørdagskveldene. Målgruppen for kampanjen var primært yngre voksne bosatt utenfor kommunen, med tyngde i det sentrale østlandsområdet i og rundt Oslo. Totalt fikk kampanjen over 13.000 klikk og 350 personer meldte seg på nyhetsbrev fra Ringsaker kommune.

Det ble laget et magasin med tema og tittel «Leve i Ringsaker?», som ble fulldistribuert til alle innbyggere i kommunen i samarbeid med Ringsaker Blad. Magasinet dekket ulike temaer fra kvaliteter ved å bo i Ringsaker, næringslivet, turisttilbud og attraksjoner. Underliggende budskap for magasinet var et ønske om å få hjem utflyttede Ringsaksokninger. Det var også tilknyttet en vervekampanje, med rekruttering av utflyttede Ringsaksokninger til nyhetsbrev fra Ringsaker kommune.

Kommunens ansatte fikk oppleve hva Nes og Helgøya kan by på under årets ansattes dag.

Kampanjen «Sommer i Ringsaker» ble videreført og videreutviklet fra foregående sommer til å innebære 12 poster som skulle besøkes. Til kampanjen ble det laget en brosjyre som ble lagt ut på kommunens servicesentre og hos lokale reiselivstilbydere, samt at den ble sendt til hytteeiere bosatt utenfor Ringsaker med fritidseiendom i kommunen. For synliggjøring av kampanjen ble det brukt annonsering på Facebook, bannerannonsering på klikk.no, og printannonsering i lokale medier. Tilhørende Instagram-konkurranse ble som i foregående år brukt for å oppnå synliggjøring av kvaliteter ved Ringsakersommeren gjennom sosiale medier, og en oppnådde mer enn en dobling av antall publiserte bilder sammenlignet med året før.

Det har gjennom året vært mange arrangementer der en har koblet arbeidet med byutvikling, kultur og markedsføring for å skape attraktivitet og økt handel. Ved utvalgte arrangementer har det vært aktiviteter eller stand for å nå et eksternt publikum, slik som på Prøysenfestivalen, musikkfestivalen Tømmerstock, Innlandsmarkedet i Moelv og Hagehistorisk marked på Sveinhaus Gård. På standene ble det delt ut materiell fra «Sommer i Ringsaker»-kampanjen, magasinet «Leve i Ringsaker?», og ny Ringsakerbrosjyre, samt jobbet aktivt med rekruttering av nye mottakere til nyhetsbrev.

For å løfte jul i Ringsaker ble brosjyren til kommunens julekalender sendt til hytteeiere boende utenfor kommunen. Det ble laget matkasser med et utvalg av produkter fra lokale produsenter samt brosjyremateriell som ble solgt som et julegaveprodukt på Prøysenhuset. Hensikten var å synliggjøre tilbudet av lokalprodusert mat fra Ringsaker, da tilgangen på kortreiste matprodukter er en av mange kvaliteter ved både å bo her og være turist i kommunen.

Det har gjennom året blitt jobbet med å utvide bildedatabasen gjennom tilstedeværelse og fotografering ute på begivenheter der hvor ting skjer, samt gjennom regisserte fotograferinger. Temaer for bilder og foto har vært bokkvaliteter, reiseliv og næring i kommunen. Bildedatabasen skal utvides ytterligere, men danner nå et godt grunnlag for markedsføring av Ringsaker for ulike sammenhenger.

Tiltakene innen markedsføring har gitt en økning i besøkstallene på ringsaker.no med 55 % sammenliknet med året før. På den kommunale nettsiden ringsaker.kommune.no har det kontinuerlig blitt jobbet med forbedringstiltak, både på struktur og tekst.

Av regionale tiltak nevnes at det ble utarbeidet en ny logo for Hamarregionen som et ledd i arbeidet med utvikling av en felles kommunikasjonsplattform. Tiltaket med tilstedeværelse for regionen i Oslo ble videreført fra foregående år som felles arrangement også i 2014, under navnet «Tirsdag kveld fra Alna». Målgruppen for arrangementet var utflyttede hedmarkinger, og hensikten å vise fram jobbmuligheter i regionen. Invitasjoner ble i hovedsak spredt gjennom sosiale medier, og det kom over 100 deltakere i tillegg til representanter fra næringsliv og kommuner.

Flere av kommunens lærlinger deltok i fylkesmesterskapet for lærlinger.

Opplæring/kompetanseforvaltning

Det har vært gjennomført flere interne kurs i 2014. Stabene har tilbudt de ulike enhetene i kommunen kurs innen økonomi, personaladministrasjon, IKT, saksbehandling og øvrig forvaltning.

Innen lederutviklingsprogrammet er det gjennomført/igangsatt individuelle opplæringstiltak basert på kartlegging av kompetansebehov hos den enkelte leder, og flere ledere får støtte til lederutdanning på høyskole/universitet. I tillegg har det vært arrangert en to-dagers ledersamling der hovedtemaet var strategisk ledelse og innovasjon.

Gjennom det statlige «Kompetanseløftet 2015» mottok kommunen kr 1.060.000 av fylkesmannen til kompetansehevede tiltak innenfor pleie og omsorg. Disse midlene ble benyttet til å gi støtte til ulike utdanninger og felles samlinger for ledere i pleie og omsorgstjenesten. Som eksempel nevnes masterutdanning med sykepleiefaglige tema, videreutdanning innen aldring og eldreomsorg, rehabilitering, miljøarbeid innen rus og psykiatri, palliativ behandling, legemiddelhåndtering og ledelse. Det ble også gitt støtte til helsefagarbeiderutdanning, og videreutdanning på fagskolen. I alt har 63 ansatte i pleie og omsorg fått støtte til utdanning i 2014 gjennom kompetanseløftet.

Et interkommunalt prosjekt «Fagbrev på jobben» i regi av Utdanningsdirektoratet og VOX, ble startet i 2012. Målet med prosjektet var å utvikle og prøve ut en ny opplæringsmodell for personell uten formell kompetanse i barne- og ungdomsarbeiderfag, og helsearbeiderfag som senere kan iverksettes i videregående utdanning nasjonalt. Fra Ringsaker kommune har det deltatt 12 ansatte som startet på/fullført helsefagarbeiderutdanning og 19 ansatte på barne- og ungdomsarbeiderutdanning. Prosjektet ble sluttført i juni 2014, med svært gode resultater etter gjennomføringen.

Lærlinger

Det ble i 2014 inngått 18 nye lærekontrakter fordelt på en lærekontrakt innen IKT servicefag, åtte innen barne- og ungdomsarbeiderfag og ni innen helsearbeiderfag. Det har vært fokus på tilsettingsprosessen slik at en får motiverte lærlinger. Det ble i 2014 ikke avsluttet noen kontrakter på grunn av fravær eller helsemessige årsaker. Ti lærlinger fikk fagbrev i løpet av året hvorav sju i barne- og ungdomsarbeiderfag. I tillegg til fagene som nevnt over er det en løpende kontrakt innen feierfag. Det er også en hjemmel for lærling innen institusjonskøkkfaget, men her har det ikke vært mulig å rekruttere lærlinger, slik at denne benyttes i andre fag i inneværende skoleår, men vil bli tilbakeført til institusjonskøkk fra august 2015.

Innen helsearbeiderfag er det etablert en rekrutteringspatrolje som en del av et større prosjekt for å rekruttere helsefagarbeidere initiert av KS. Det er gjennomført flere fellessamlinger for lærlinger, samt tre fagsamlinger for lærlingene innen helsearbeiderfag. Det ble også arrangert «Ringsakermesterskap» for alle lærlingene i barne- og ungdomsarbeiderfag og helsearbeiderfag. Seks lærlinger deltok også på Fylkesmesterskapet.

Lærlingeundersøkelsen viste at lærlingene i Ringsaker generelt trives godt med oppgaver og kollegaer.

IKT-området

Sentrale satsningsområder i 2014 har vært:

- Videreutvikle og oppgradere kommunens driftsplattform, infrastruktur og systemløsninger.
- Opprettholde høyt servicenivå overfor brukerne (workshop, kurs, service og daglig support).
- Sette i drift godkjent Feide løsning (nasjonal autentiseringsløsning for elever og lærere).
- Sette i drift ny skybasert e-post og kontorstøtteløsning for lærere (Office 365).
- Utvidet bruk av Helsenett.

Innkjøpsområdet

Det har vært høy aktivitet innenfor innkjøpsområdet også i 2014. Det har vært gjennomført mange store konkurranser, blant annet tømning og transport fra tette tanker, slamavskillere og minirensanlegg. Våren 2014 ble det gjennomført en konkurranse på overvåking i Brumunddal sentrum. Denne konkurransen var et samarbeid mellom Ringsaker kommune og politiet, ved lensmannen i Ringsaker.

Det er gjennomført konkurranser og inngått rammeavtaler på elektro og automasjonstjenester, teknisk gjennomføring av kulturarrangement, arbeidstøy til renholdsnetten og transport av avvannet slam i container fra Moelv og Nes rensanlegg til HIAS IKS sitt rensanlegg i Stange.

Interkommunalt har kommunene Ringsaker, Hamar, Elverum, Stange og Løten inngått nye rammeavtaler for trafikkskilt, vegsikring og utemiljø, matvarer til storhusholdning, institusjonssenger, nattbord og madrasser, aktive og passive personløftere og tolke og oversettelsestjenester.

Det er gjennomført to leverandør- og informasjonsdager for ansatte i Ringsaker kommune i samarbeid med ulike rammeavtaleleverandører. Tema for disse dagene var nye rammeavtaler, nyheter i eHandel og diverse fagtemaer. Forskrift om offentlige anskaffelser er komplisert å håndtere. Kommunen har heller ikke i 2014 mottatt formelle klager på gjennomførte anskaffelsesprosesser.

Forebyggende arbeid overfor barn og unge

Rus- og kriminalitetsforebyggende samarbeid mellom Ringsaker kommune og Ringsaker lensmannskontor er formalisert og samordnet gjennom SLT-modellen (Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak).

Ringsaker kommune og EVERY arrangerte IT-dag der blant annet fremtidsforsker Eirik Newth stod på scenen.

I SLT-samarbeidet deltar i tillegg til kommunale enheter og politi, andre statlige og fylkeskommunale organer samt frivillige organisasjoner og lokalt næringsliv. SLT oppvekstteam på kommunens to største barneskoler, alle ungdomsskolene og i videregående skole har en viktig funksjon i forhold til tidlig og samordnet innsats i det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Den registrerte ungdomskriminaliteten i Ringsaker har de siste 5 årene holdt seg på et stabilt, lavt nivå. Ifølge politiets statistikker for 2014, var 63 gutter og 6 jenter under 18 år registrert med til sammen 69 saker. De fleste av sakene omhandler brudd på vegtrafikkloven (17 saker), bruk av narkotika (13 saker) og skadeverk (10 saker). Kun 4 ungdommer begikk lovbrudd både i 2013 og 2014, noe som tilsier at rask reaksjon og tidlig innsats fører til at de færreste begår gjentatte lovbrudd.

I alt 46 ungdommer i alder t.o.m. 24 år, herav 34 gutter og 12 jenter, ble fulgt opp gjennom TIUR (Tidlig intervensjon unge og rus) i 2014. Av disse var 26 under 18 år og 11 i ungdomsskolealder. Oppfølgingsarbeidet skjer i et tett samarbeid mellom skolen, barnevernet, Ungdomskontakten, NAV, kultur og fritid, ungdomshelsetjenesten og politiet. Ringsaker kommune fikk i 2014 tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet til utvidelse av ungdomshelsetjenestens arbeid i TIUR. De gode resultatene fra TIUR-arbeidet har fått stor oppmerksomhet både regionalt og nasjonalt.

Tidlig innsats mot bekymringsfullt skolefravær har vært en prioritert oppgave i SLT-arbeidet i 2014, og høsten 2014 ble det arrangert et SLT-seminar for ansatte i Ringsaker, med skolefravær og skolenekting som tema. Ringsaker kommune mottok økonomisk tilskudd fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet til gjennomføring av et prosjekt (LOS-Ringsaker), med formål å øke trivsel, faglig utbytte og skolenærver hos elever i alder 14 – 18 år. Flere kommunale tjenester deltar i prosjektet, som er tilknyttet barnevernet ved Ungdomskontakten.

Politiråd

Politirådet i Ringsaker består av følgende faste medlemmer: ordfører, rådmann, lensmann, kommunalsjef for skole- og barnehage og SLT-koordinator, som er rådets sekretær. Politirådet har hatt to møter i 2014.

Eksempler på saker som politirådet har drøftet i 2014 er utviklingstrekk knyttet til kriminalitetsbildet i Ringsaker, status vedrørende MC-miljøet Hells Angels, politiets erfaringer fra kamera-overvåking i Brumunddal sentrum, omorganisering av politiet i Hedmark politidistrikt og den forestående reformen i norsk politi.

Fastlegeordningen

Ringsaker har 26 fastlegeavtaler fordelt på 7 legesentre. Det er for tiden ledige plasser hos 10 av legene, med i overkant av 2.000 ledige plasser. Likevel er valgmulighetene noe begrenset hos befolkningen på grunn av geografiske forskjeller og muligheten til å velge mannlig eller kvinnelig lege. Ved de siste utlysninger av ledige hjemler har det vært noe svak søkning. Legesentrene er fordelt geografisk i kommunen, bortsett fra i Furnes – Nydal området der det ikke er legekantor.

Ringsaker kommune har legevaktsamarbeid med Hamar og Lillehammer. Ca. 9.000 av innbyggerne nord i kommunen sokner til Lillehammer legevakt, resten til Hamar legevakt.

Turnuslegen har i mange år vært plassert ved Nes legesenter. Det er inngått avtale med NAF gården legekantor i Brumunddal om å overta denne oppgaven fra våren 2015.

Avtaler med privatpraktiserende fysioterapeuter

Ringsaker har avtale med 28 privatpraktiserende fysioterapeuter og en selskapsavtale. Til sammen har disse 21,72 hele driftstilskudd. Det er stor etterspørsel etter fysioterapi, spesielt i psykomotorisk psykoterapi.

Rullering av fysioterapiplanen er igangsatt og var høsten 2014 på høring i eldrerådet og funksjonshemmedes råd. Planen skal legges frem for politisk behandling i 2015.

Samfunnsmedisinsk enhet

Felles samfunnsmedisinsk enhet for Hamarregionen ble etablert 1.1.2014 med 6,5 årsverk, hvorav 3,5 årsverk kommuneoverlege og 3 årsverk rådgiver miljørettet helsevern. Det er inngått egen samarbeidsavtale og leveranseavtale. En av kommuneoverlegene har Ringsaker kommune som hovedansvar. I 2014 har enheten innen miljørettet helsevern, for Ringsakers del, prioritert tilsyn med skoler og barnehager.

Folkehelse

For å sikre ivaretagelse av langsiktig og helhetlig planlegging på folkehelseområdet jobbes det tverrfaglig med utarbeidelse av et oversiktsdokument, samt en løpende oversikt over befolkningens helsetilstand. Dette vil danne grunnlag for fremtidig planlegging og tiltak.

Den nasjonale Ungdata-undersøkelsen for elever i ungdomsskole og videregående skole ble for første gang gjennomført i Ringsaker i 2014. Resultatene gir et godt bilde av livssituasjon, oppvekst- og levevilkår for ungdom i Ringsaker, og danner et godt grunnlag for innsatsområder innen det forebyggende arbeidet.

Boligsosialt utviklingsprogram

Boligsosialt utviklingsprogram (BoSo) er en strategisk satsning fra Husbanken region øst for å øke store og mellomstore kommuners måloppnåelse på det boligsosiale området. Ringsaker kommune ble tatt opp i programmet fra 2011 og samarbeidsavtalen med Husbanken går fra 1.3.2011 til 1.3.2015. På bakgrunn av k.sak 66/2014 ble det søkt om forlengelse av avtalen til 31.12.15 for å sikre en god avslutning av programmet.

BoSo-programmet i Ringsaker er forankret hos rådmannen og sorterer under ansvarlig kommunalsjef. Programarbeidet er organisert gjennom et eget programstyre og følgende enheter har på ulike måter vært involvert i programarbeidet i 2014: NAV Ringsaker, Psykisk helse og rustjenester, Servicesenteret og Bygg og eiendom.

Sentrale tiltak i BoSo-programmet i 2014 har vært:

- Implementering av vedtaksbasert tildeling av omsorgsbolig.
- Få på plass rutiner i Bygg og eiendom for forvaltning av omsorgsboliger.
- Revidering av boligforvaltningsplan i Bygg og eiendom.
- Kartlegging av bostedsløshet.
- Boligsosial kompetanseheving.
- Arbeid med boligfremskaffelse i privat regi.
- Arbeid med «leie til eie»-strategier for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Det vises for øvrig til boligsosial statistikk under årsmeldingen til de involverte resultatenehetene.

I samarbeid med Ringsaker Blad gav kommunen ut magasinet «Leve i Ringsaker».

2.3 Barnehage (VO 20)

200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	Barnehageleder:	Gry Hanne Edvardsen
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	Barnehageleder:	Gunn Bjerke
204 Nes barnehage	Barnehageleder:	Tone Beate Kristiansen
205 Tømmerli barnehage	Barnehageleder:	Britt Merete Hval
206 Hempa og Vesleparken barnehage	Barnehageleder:	Gry Gulliksen Kleiven
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	Barnehageleder:	Ivy M. Ludvigsen
208 Furnes, Kylstad og Simenstua barnehage	Barnehageleder:	Kari Lauritzen
209 Bakkehaugen barnehage	Barnehageleder:	Line Nordvik

2.3.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter barnehage tilbud til alle barn i Ringsaker i alderen 0-6 år.

Ringsaker kommune driver 16 barnehager organisert i åtte resultatenheter, samt eget tilbud om åpen barnehage. To avdelinger i paviljonger ved Lismarka barnehage og ved Moelv barnehage er faste plasser i midlertidige lokaler i påvente av utbygginger. Fram til desember 2014 var det 24 private barnehager i Ringsaker, fordelt på 16 heldagsbarnehager og åtte familiebarnehager. Lundbo familiebarnehage la ned driften i desember, slik at det ved årsskifte var sju familiebarnehager.

Kommunen yter tjenester til de private barnehagene. Dette innebærer bl.a. veiledning, godkjenning, tilsyn og formidling av offentlige tilskudd etter forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Videre behandles søknader om ekstra ressurser til barnehagene til barn med nedsatt funksjonsevne, samt søknader om spesialpedagogisk hjelp for barn under skolepliktig alder i henhold til opplæringsloven.

PP-tjenesten har rådgivningsfunksjon når det gjelder tilrettelagt opplæring inkludert spesialpedagogisk hjelp for målgruppen førskolebarn. Helsestasjon og PP-tjenesten har i samarbeid etablert tilbud om åpen barnehage ved Familiens Hus i Brumunddal, Nes og Moelv.

2.3.2 Hovedkommentar

Det har vært en økning i etterspørselen etter barnehageplasser de siste årene. Spesielt har etterspørselen etter plasser for de yngste barna økt. I tillegg har andelen som velger tilbud fire og fem dager pr. uke økt til 93,7 %. Med de nye etableringene som er gjort de siste årene har kommunen full barnehagedekning. Det betyr at alle barn som har lovfestet rett til plass fikk tilbud om dette i 2014. I tillegg ble det gitt tilbud til flere yngre barn uten lovfestet rett til plass, samt nye søkere gjennom året. Antall ledige plasser gjennom året varierer i de ulike delene av kommunen. Brumunddal, Nes og Furnes har en del ledig kapasitet. I Moelv og nordre Ringsaker er det noen få ledige plasser.

På Nes ble tre nye avdelinger i nytt bygg ved Nes barnehage tatt i bruk i november 2014. Med dette har kapasiteten i området økt, og det er noen ledige plasser til å møte nye søkere.

Barnehagene arbeider kontinuerlig med kompetanseheving på ulike områder for å videreutvikle kvaliteten på tjenestetilbudet. Enkelte barnehager driver utviklingsarbeid/prosjekt innen spesielle områder. PP-tjenesten bidrar med å øke kompetansen i barnehagene i forhold til arbeid med barn med nedsatt funksjonsevne

2.3.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Barnehageplass til alle som ønsker det, 0-5 år	100 %	99 %	98 %
Barnehageplass til alle som ønsker det, 3-5 år	100 %	99 %	100 %

Barnehageplass til alle som ønsker det gjelder søkere ved hovedopptaket. Alle med lovfestet rett fikk tilbud om barnehageplass i 2014. Blant de yngste barna, som ikke har lovfestet rett til barnehageplass, ble det gitt avslag til ca. 4 %.

Sykefravær	Mål	Akseptabelt	Sykefravær
200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	8,0 %	9,0 %	8,5 %
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	7,5 %	9,0 %	11,4 %
204 Nes barnehage	9,0 %	10,0 %	14,0 %
205 Tømmerli barnehage	10,0 %	12,0 %	10,6 %
206 Hempa og Vesleparken barnehage	7,5 %	10,0 %	9,5 %
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	11,0 %	12,0 %	8,0 %
208 Furnes, Kilstad og Simenstua barnehage	7,3 %	8,0 %	8,3 %
209 Bakkehaugen barnehage	9,0 %	10,0 %	13,8 %

Barnehagene hadde et samlet sykefravær på 10,4 % i 2014. Dette er en nedgang sammenlignet med 2013 hvor sykefraværet lå på 12,2 %.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	25,40	26,40	26,40	26,40
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	40,17	40,17	40,17	40,17
204 Nes barnehage	29,94	34,44	35,44	36,44
205 Tømmerli barnehage	14,32	14,32	14,32	14,32
206 Hempa og Vesleparken barnehage	17,72	19,72	19,84	20,04
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	26,42	26,42	26,42	26,42
208 Furnes, Kilstad og Simenstua barnehage	22,31	25,81	25,69	25,69
209 Bakkehaugen barnehage	25,00	24,00	24,00	24,00
249 Barnehageformål – ikke fordelt enheter	6,03	6,03	6,03	6,03
Sum årsverk VO 20 barnehage	207,31	217,31	218,31	219,51

I opprinnelig budsjett for 2014 ble noen stillingstyper inndratt og andre opprettet i forbindelse med utvidelsen av Nes barnehage. Til sammen medførte endringene en økning på 1 årsverk. Dette ble senere korrigert igjen gjennom 1. tertialrapport 2014. Da ble det gjenopprettet 1 årsverk som følge av omorganisering av personalet til tre avdelinger i nybygget.

I 1. tertialrapport 2014 ble det også vedtatt en utvidelse av en stilling som barneveileder i Vesleparken barnehage tilsvarende 0,2 årsverk.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	229 936	238 425	253 331	258 543
Driftsinntekter	47 885	44 667	52 938	58 150
Netto driftsutgifter	182 051	193 758	200 393	200 393

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Investeringsutgift	31 626	522	18 300	20 039
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	31 626	522	18 300	20 039

Det er utvidelsen av Nes barnehage som utgjør det meste av investeringsutgiftene i 2014. I tillegg er det montert lekeapparater i Moelv barnehage og Tømmerli barnehage.

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	10 945	10 891	54	0,5 %
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	16 106	15 583	523	3,2 %
204 Nes barnehage	14 077	14 435	-358	-2,5 %
205 Tømmerli barnehage	5 963	5 605	358	6,0 %
206 Hempa og Vesleparken barnehage	8 062	7 854	208	2,6 %
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	10 829	10 466	363	3,4 %
208 Furnes, Kylstad og Simenstua barnehage	10 827	10 697	130	1,2 %
209 Bakkehaugen barnehage	9 643	9 456	187	1,9 %
249 Barnehageformål – ikke fordelt enheter	113 941	113 428	513	0,5 %
Sum	200 393	198 415	1 978	1,0 %

Rapport fra resultatene

200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage

I 2014 ga Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage plass til 99 barn i alderen 0-6 år.

Alle tre barnehagene i enheten jobber kontinuerlig med relasjoner, anerkjennende kommunikasjon og medvirkning. De voksnes tilstedeværelse og samvær med barna er viktig for å påvirke godt samspill og formidle og gi barna gode holdninger og verdier. En har fokusert på barnehagen som lærings- og dannelsesarena og hvordan læring kan skje gjennom lek, rutinesituasjoner og ulike aktiviteter. Ett satsingsområde i 2014 har vært å gi barna kjennskap til Alf Prøysen; hans forfatterskap, diktning og musikk. Fokusområde fra nytt barnehageår i august 2014 var barn og natur. De tre barnehagene har valgt litt forskjellige innfallsvinkler i forhold til temaet. Arbeid med *engelsk og antall, rom og form* er en del av barnehagenes årsplaner og står i sentrum hvert år.

Gjennomsnittlig sykefraværspersent i 2014 var på 8,6 %, som er en nedgang på 4,2 prosentpoeng fra året før. Målet for enheten er 8,0 % og akseptabelt nivå er 9,0 %. Fraværet skyldes i hovedsak langtids-sykemeldinger. Også i 2014 har det vært arbeidet med å utbedre det fysiske miljøet i barnehagene og da med vekt på oppussing og innkjøp av ergonomiske hjelpemidler. Dette er tiltak etter risikovurderinger foretatt i enheten og HMS-utvalgets deltakelse på fagdag om ergonometri i barnehagen. Det jobbes kontinuerlig med det psykososiale arbeidsmiljøet og hele personalgruppa har utarbeidet en handlingsplan med tiltak etter siste motivasjonsmåling. Ansatte blir fulgt opp ved sykefravær i forhold til IA-avtalens bestemmelser og det som gjelder for Ringsaker kommune. En legger vekt på å komme raskt i gang med oppfølgingen og gjennomfører samtaler jevnlig.

Per i dag har enheten fem deltidsstillinger. Av 26,4 årsverk utgjør disse til sammen 3,0 årsverk. Alle som innehar disse stillingene jobber frivillig deltid.

Regnskapet for 2014 viser et mindreforbruk på kr 54.000, etter at fjorårets mindreforbruk på kr 142.000 er inntektsført. Resultatet av årets drift isolert sett gir således et merforbruk på kr 88.000.

201 Fagernes, Fossen og Moelv barnehage

Enheten har i 2014 gitt plass til 168 barn i alderen 0-6 år. Av disse har 143 full plass. Det sto mange barn på venteliste utover høsten, men flere fikk plass da Ringsaker statlige flyktningmottak sa opp 6 plasser i Moelv barnehage på slutten av året. Barnehagene har flere to-språklige barn, og barn fra andre kulturer.

I arbeidet med å øke kvaliteten på barnehagetilbudet har enheten valgt å fokusere på betydningen av trygg tilknytning og vennskap. Kvello-prosjektet med tidlig innsats er videreført i to av barnehagene. Det arbeides kontinuerlig med voksenrollen og mellommenneskelige relasjoner. Respekt og anerkjennelse er verdier som legges til grunn i alt arbeid og i alt samarbeid.

Barnehagene har i 2014 fortsatt med kompetanseheving for personalet. Fire barneveiledere har tatt fagbrev våren 2014, og tre pedagogisk ledere har tatt veiledningspedagogikk.

Enheten har seks deltidsansatte, hvorav fire arbeider frivillig deltid og to arbeider ufrivillig deltid. Det har ikke vært mulig å utvide denne stillingstypen innen egen enhet.

Gjennomsnittlig sykefravær i 2014 var på 11,4 %. Dette er hovedsakelig langtidsfravær. Kronisk sykdom er årsak til mye av fraværet. Det arbeides kontinuerlig med forebyggende tiltak, og både NAV og HMS-rådgiver er gode samarbeidspartnere.

Regnskapet for 2014 viser et positivt budsjettavvik på kr 523.000. Dette skyldes hovedsakelig at lønnsrefusjonene har vært høyere enn utgiftene til vikarer samt at det statlige tilskuddet fra UDI til barnehageplasser for Ringsaker statlige flyktningmottak også har bidratt til mindreforbruket.

204 Nes barnehage

Barnehagen har gjennom 2014 gitt tilbud til 143 barn i alderen 0-6 år. En utvidelse av barnehagen med tre nye avdelinger har ført til at den midlertidige avdelingen på Tingnes er flyttet til Stavsjø, og at førskolebarna i enheten er flyttet til egen avdeling. Enheten har med utvidelsen god kapasitet til å være med å dekke behovet for barnehageplasser på Nes fremover.

I 2014 har de siste tre av i alt ni ansatte i prosjektet *Opplæring på arbeidsplass*, fullført og bestått fagprøve i barne- og ungdomsarbeiderfaget. Av enhetens 36,44 årsverk er det nå 33,64 årsverk som har formell fagkompetanse innen arbeid med barn. Arbeidet med å styrke ledergruppa i enheten til å samlet håndtere utfordringer og endringer er videreført.

I barnehagen jobbes det for å gjøre barnehagen til en enda bedre læringsarena for barn og voksne. *Arbeidet med antall, rom og form, engelsk, og fysisk aktivitet*, er videreført i 2014. Det er også DUÅ, og barnehagen som lærings- og dannelsesarena gjennom temaet vennskap.

Sykefraværet i 2014 var på totalt 14,0 %. Dette er en reduksjon på 2,3 prosentpoeng fra forrige år. Sykefraværet i enheten er fortsatt høyere enn akseptabelt nivå. Langtidsfraværet dominerer, men fraværet er ikke arbeidsrelatert. Det jobbes kontinuerlig med forebygging, oppfølging og tiltak både på individ- og systemnivå. Arbeidet videreføres.

Enheten har to ansatte med ufrivillig deltid. Disse blir ivaretatt ved at de får økt stillingen midlertidig med vikartimer i påvente av at det blir ledig faste hjemler.

Nes barnehage åpnet et nytt bygg, og små nissebarn hjalp ordfører Anita Ihle Steen med å klippe snora.

Resultatet fra årets drift viser et merforbruk på kr 358.000, etter at tidligere års merforbruk på kr 438.000 er utgiftsført. Resultatet av årets drift er således et mindreforbruk på kr 80.000. Tiltakene som er gjort har vært å redusere vikartimer ved sykdom, og å videreføre organiseringen av hovedferien til ansatte i puljer i juni/juli. Tiltakene videreføres.

205 Tømmerli barnehage

I 2014 ga Tømmerli barnehage tilbud til 59 barn i alderen 0-6 år. På høsten feiret enheten 10-årsjubileum. Barnehagen har et godt samarbeid med foreldregruppa. Foreldrene har ansvar for fire årlige arrangement utenom barnehagens åpningstid.

Enheten er blitt re-sertifisert som Miljøfyrtårnbarnehage. Godkjenningen gjelder for tre år.

I 2014 har barnehagen jobbet videre med *TiKvello*, et tverrfaglig og tverretatlig samarbeidsprosjekt. Prosjektet *Leseglede og språkstimulering* er også startet opp og berører alle ansatte og barn i barnehagen. Personalet har sammen utarbeidet mål og metoder for arbeidet.

Det meste av lekeapparater på nedre lekeplass er i 2014 byttet ut. Lekeapparatene er finansiert gjennom mindreforbruk fra 2012 og 2013.

Sykefraværet har gått opp fra 6,9 % i 2013 til 10,6 % i 2014. Det skyldes i hovedsak kroniske diagnoser, og det er langtidsfraværet som er høyt. Det jobbes kontinuerlig med sykefraværarbeid, blant annet gjennom samarbeid med NAV, bedriftshelsetjenesten og HMS-rådgiver i kommunen. Det er tett oppfølging av alle sykmeldte.

Enheten har ingen medarbeidere i ufrivillig deltid, men en medarbeider i frivillig deltid.

Regnskapet for 2014 viser et mindreforbruk på kr 358.000. Dette skyldes i hovedsak at vikarene har lavere lønn enn de som er sykmeldte eller har permisjon. Barnehagen får også en økonomisk kompensasjon for å tilby praksisplasser gjennom NAV.

Vesleparken barnehage hadde tateruke og fikk besøk av to tatere som sang, spilte gitar og fortalte historier om det å være tater.

206 Hempa og Vesleparken barnehage

Hempa og Vesleparken barnehage har i 2014 gitt plass til 86 barn.

Enheten har også i 2014 fokusert på tidlig innsats, fra *Bekymring til handling*, samt holdninger og verdier. I mai 2014 avsluttet enheten prosjektet *Say hello to the world* og fått en sertifisering – *A Tolerant kindergarden*. I prosjektet har det blitt kommunisert med barn fra Lublijania og Buccuresti på Skype om tema som omhandler barn.

Prøysen har vært ett gjennomgående tema første halvår, mens lek og voksenrollen var gjennomgående tema i andre halvår.

Vesleparken barnehage var frem til mai med i prosjektet *Du er en betydningsfull samarbeidspartner for barnehagen og skolen*, i regi av Hedmark Fylkeskommune i samarbeid med Høgskolen i Hedmark, Fagerlund skole, Vesleparken barnehage, Prestrud skole på Hamar og Vestenga barnehage på Hamar. Målet med prosjektet er hvordan øke deltagelsen blant foreldre med minoritetsbakgrunn i råd og utvalg. Prosjektet ble avsluttet mai 2014.

Sykefraværet i 2014 var 9,5 %. Akseptabelt nivå er 10 %. Hovedårsaken er langtidsfravær i forbindelse med kroniske lidelser. Det arbeides mye med sykefraværet og nærværet på arbeidsplassen. Den enkelte ansatte følges opp individuelt, og enheten har tett samarbeid med NAV, bedriftshelsetjenesten og HMS-rådgiver i kommunen. Det jobbes blant annet med tiltak som arbeidsavklaring og omplassering.

Enheten har seks frivillige på deltid og to ufrivillig deltid. Det er for tiden ingen ledig stilling i enheten å tilby de med ufrivillig deltid.

Bemanningen i eventyrhuset i Vesleparken ble økt med 0,2 årsverk fra 1.8.2014 som følge av at avdelingen endret tilbudet sitt fra korttidsplasser til heldagsplasser.

Regnskapet for 2014 viser et mindreforbruk på kr 208.000, inkludert inntektsføring av tidligere års mindreforbruk på kr 228.000. Resultatet av årets drift utgjør et merforbruk på kr 20.000. Det skyldes videre oppgradering av uteområdet i Vesleparken barnehage, IKT-utstyr, innkjøp av inventar og kompetanseheving.

207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage

Buttekvern og Fredheimvegen barnehage har i 2014 gitt plass til 109 barn i alderen 0-6 år.

Enheten har i 2014 videreført arbeidet med De utrolige årene med Dina-samlinger og det tverrfaglige prosjektet *TiKvello*. Det arbeides målrettet med matematikk og engelsk, og videreføring av handlingsveilederen *Fra bekymring til handling*.

Personalet har utarbeidet en felles visjon for enheten; *Vi står sammen om barnas fremtid*. I dette ligger det at en god oppvekst varer i generasjoner, og at de ansatte i samarbeid med foreldrene bidrar til at barna får en god oppvekst.

De ansatte gir uttrykk for stor grad av tilfredshet i sitt arbeid med prosjektene. De har høye ambisjoner om utvikling av et høyt faglig miljø i enheten, og et sterkt ønske om å bidra til et godt læringsmiljø for både barn og voksne.

Sykefraværet i 2014 var på 8 %. Dette er under måltallet på 11 %. Sykefraværet har hatt en stor nedgang siden 2013 da resultatet var på 13 %. Hovedårsaken til fraværet i 2014 er langtidsfravær grunnet slitasjeskader. Ledelsen i enheten har stort fokus på å forebygge sykefravær og tett oppfølging av de sykmeldte. Den enkelte ansatte følges opp individuelt, og enheten har tett samarbeid med HMS-rådgiver i kommunen og NAV.

Enheten har ved årsskifte kun frivillig deltid.

Regnskapet for 2014 viser et mindreforbruk på kr 363.000, inkludert inntektsføring av tidligere års mindreforbruk på kr 100.000. Resultatet av årets drift utgjør et mindreforbruk på kr 263.000 og skyldes blant annet ubesatt sykevikariat over 3 måneder og større sykelønnsrefusjoner enn antatt. Mindreforbruket vil i løpet av 2015 brukes til å oppgradere utelekeplassen i Fredheimvegen barnehage slik at den blir tilfredsstillende. I Buttekvern

Buttekvern barnehage feiret 30 år.

barnehage jobbes det med et prosjekt for å utbedre soveplattingen for småbarnsavdelingene, utvide garderobeforholdene og bygge på et arbeids-/møterom.

Året 2014 sluttet svært uheldig for Buttekvern barnehage med en vannskade som går over to avdelinger i den eldste delen av barnehagen. Denne skaden blir nå reparert og avdelingene blir pusset opp. I tillegg investerer barnehagen av egne midler for å oppgradere garderobeforholdene på disse to avdelingene. Barna går midlertidig i ledige avdelinger på Simenstua barnehage mens skadene repareres.

208 Furnes og Kylstad og Simenstua barnehage

Simenstua, Furnes og Kylstad barnehage har i 2014 gitt plass til 104 barn i alderen 0-6 år. På Simenstua barnehage er det to avdelinger som ikke er tatt i bruk. Etterspørselen etter barnehageplasser vil være avgjørende for når disse to avdelingene vil åpnes.

Enheten har i 2014 videreført arbeidet med prosjektet *Barnehagen som læringsmiljø og danningsarena*. Det har vært knyttet spesiell oppmerksomhet i forhold til barns trivsel i barnehagen og personalet har økt sin kompetanse ved å lese faglitteratur, gjennomføre barnesamtaler, foreta observasjoner og få ekstern veiledning. Personalet har også brukt mye tid på å gjøre seg kjent med modellen: Trygghetssirkelen (Circle of Security®). Denne hjelper de voksne til å forstå hvordan de kan skape trygghet, vise godhet, regulere barnas følelser og hjelpe til i lek og vennskap. Dette har stor betydning i arbeidet med å videreutvikle et godt kvalitativt barnehagetilbud der de voksnes kompetanse og relasjon til barna er en avgjørende faktor.

Det arbeides målrettet med matematikk og engelsk, og en opplever engasjement og positive utfordringer i dette arbeidet.

Uteområdet på Furnes og Simenstua barnehage er oppgradert med nytt lekeplussutstyr og nye gjerder.

Sykefraværet i 2014 var på 8,3 %. Dette er noe over akseptabelt nivå og det arbeides systematisk forebyggende i forhold til blant annet ergonomi og tilrettelegging.

Enheten har tre deltidsansatte, og alle arbeider frivillig deltid.

Regnskapet for 2014 viser et mindreforbruk på kr 130.000, inkludert inntektsføring av tidligere års mindreforbruk på kr 300.000. Resultatet av årets drift gir dermed et merforbruk på kr 170.000. Det er brukt midler til å dekke sykevikar og det er gjort innkjøp av ønskelig materiell og utstyr.

209 Bakkehaugen barnehage

Bakkehaugen barnehage ga i 2014 plass til 99 barn i alderen 0-6 år.

Det første halvåret av 2014 ble viet Alf Prøysens forfatterskap, liv, sanger og fortellinger. De eldste barna i barnehagen fikk også jobbe med profesjonelle musikere, noe som endte opp i en stor Prøysen forestilling i Teatersalen. Enheten har også fordypet seg i det å skape et godt språkmiljø i barnehagen med vekt på læring og gode relasjoner. Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold, der det vektlegges at hvert barn skal føle seg betydningsfullt, sett og hørt. Dette arbeidet knyttes opp mot sosial kompetanse, som fortsetter å være enhetens hovedsatsingsområde. Alle avdelinger har fortsatt å inkludere *engelsk og antall, rom og form* som en del av det pedagogiske innholdet.

TiKvello – modellen har også i 2014 vært benyttet i barnehagen. Dette bidrar til ei personalgruppe med økt kompetanse til å kunne oppdage barn med behov for hjelp og særskilt tilrettelegging tidlig, og at gode tiltak iverksettes.

Enheten har ingen ansatte på ufrivillig deltid.

Gjennomsnittlig sykefravær i 2014 var på 13,8 %, noe som er over akseptabelt nivå. Sykefraværet i første og andre kvartal var gjennomsnittlig på 16,4 %, mens det hadde en positiv nedgang i tredje og fjerde kvartal med et gjennomsnitt på 10,6 %. Høyt fravær skyldes bl.a. operasjon, graviditeter, og kroniske lidelser. Dette resulterte i flere langtidssykemeldinger, noe som er hovedårsaken til sykefraværet i enheten. I enheten jobbes det med arbeidsmiljøet, trivsel, mestring, humor og glede i hverdagen. Her er også tilgjengelighet, kommunikasjon og nærhet mellom ledelsen og de andre ansatte viktig. Det søkes å finne tilpasset tilrettelegging for den enkelte sykmeldte for å komme raskere tilbake i jobb. Ved behov samarbeider enheten med NAV, HMS-rådgiver og bedriftshelsetjenesten.

Regnskapet for 2014 viser et mindreforbruk på kr 187.000, inkludert inntektsføring av tidligere års mindreforbruk på kr 200.000. Resultatet av årets drift gir dermed et merforbruk på kr 13.000.

249 Barnehageformål – ikke fordelt enheter

Kommunale tilskudd til ikke-kommunale barnehager er budsjettetert under dette budsjettansvaret. Dette omfatter tilskudd til drift av de ikke-kommunale barnehagene, tilskudd for å kompensere søskenmoderasjon i de ikke-kommunale barnehagene, og til slutt interkommunalt oppgjør. Sistnevnte gjelder overføringer til andre kommuner dersom foreldre fra Ringsaker velger å ha sine barn i private barnehager i andre kommuner.

Spesialpedagogisk hjelp til førskolebarn og styrkingstiltak for fremmedspråklige barn hører også til på dette budsjettansvaret.

Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 513.000. Hele mindreforbruket gjelder spesialpedagogisk hjelp til førskolebarn og styrkingstiltak for fremmedspråklige barn. På dette tjenesteområdet ble det inntektsført kr 394.000 fra 2013. Det reelle mindreforbruket i 2014 er dermed kr. 119.000.

I 2014 er det utbetalt kr 1.364.000 i søskenmoderasjon til de ikke-kommunale barnehagene. Ringsaker har også hatt en netto utgift på kr 4.564.000 til det interkommunale oppgjøret. Til sammen har disse to elementene gitt en merutgift på kr 721.000 sammenlignet med budsjett.

Det er til sammen utgiftsført 108,5 mill. kroner i tilskudd til ikke-kommunale barnehager i 2014. Tilsvarende tall for 2013 lå på 96,8 mill. kroner. Dette er en økning på 11,7 mill. kroner. I budsjettopplegget er det avsatt midler på lønnsreserven for å dekke økt tilskudd som følge av reguleringspremien i de kommunale barnehagene. Det har vært nødvending å regulere inn 8,6 mill. kroner herfra for at budsjettansvaret skulle balansere.

2.3.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Barnehagedekning

Kommunen har full barnehagedekning. Alle som har lovfestet rett til barnehageplass får tilbud. Noen få barn uten lovfestet rett til barnehageplass fikk avslag. Antall søkere øker, og det er viktig å gjennomføre vedtatte tiltak, slik at barnehagedekningen i alle deler av kommunen blir god.

Kvalitetsarbeid

For å videreutvikle kvaliteten på barnehagetilbudet arbeides det kontinuerlig med kompetanseheving. Barnehagene har felles kommunale målsettinger innen fagområdene engelsk og antall, rom og form. Gjennom lek, eksperimentering og hverdagsaktiviteter utvikles barnas matematiske kompetanse. Videre blir barna glad i engelsk gjennom lek og aktiviteter. Enkelte barnehager gjennomfører prosjekt/utviklingsarbeid innen spesielle områder. Det er sterk satsing på tidlig innsats fra sentrale myndigheter, og kompetansetiltak gjennomføres i tråd med føringene.

Kunnskapsdepartementet har vedtatt *Kompetanse for framtidens barnehage* – en strategi for kompetanse og rekruttering 2010-2014. Ett av målene er å heve kompetansen for alle ansatte i barnehagene. I forbindelse med regjeringens arbeid for å heve kvaliteten på barnehagetilbudet gjennomførte Fylkesmannen i Hedmark opplæringstiltak for assistenter i kommunale og private barnehager i samarbeid med Elverum videregående skole. Dette er tiltak som setter deltakerne i stand til å gå opp til eksamen i teoridelen av fagprøven for barne- og ungdomsarbeiderfaget. Ringsaker har hatt med deltakere både fra kommunale og private barnehager. I tillegg er det mange barneveiledere som har tatt utdanning som fagarbeidere i barne- og ungdomsarbeiderfaget gjennom samarbeidet Ringsaker hadde med Storhamar videregående skole. Dette betyr at andelen barneveiledere som har tatt fagutdanning har økt de siste årene. En barnehageleder har tatt lederutdanning i barnehageledelse og en er i gang med videreutdanningen.

PP-tjenesten bidrar med å øke kompetansen i barnehagene i arbeidet med barn med nedsatt funksjonsevne. Prosjektet, *De utrolige årene (DUA)*, videreføres. Dette er et program for å forebygge atferdsvansker hos små barn, og flere barnehager deltar. TiKvello er en modell for tidlig avdekking og innsats gjennom tverrfaglig samarbeid med utgangspunkt i barnehagen. Arbeidet startet i 2012, og tiltaket fortsetter med observasjonskorps i fem barnehager. Korpsset består av ansatte fra PPT, barnevern og helsestasjoner.

Etter prosjektet *Barnehagen som læringsmiljø og danningsarena* som ble gjennomført i Ringsaker, Hamar og Stange i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og Senter for praksisrettet utdanningsforskning (SePU) ved Høgskolen i Hedmark som et pilotprosjekt i 2012 er det gjennomført kompetansetiltak med bakgrunn i resultater fra undersøkelsen. Fylkesmannen i Hedmark tildelte kr 550.000 i økonomisk støtte til felles tiltak for Hamar, Stange og Ringsaker med oppdraget *Et godt språkmiljø for alle barn*. Det ble arrangert to fagsamlinger for alle barnehageansatte i 2014; *Det er språket som teller og Språkstimulering i barnehagen*. Fra Ringsaker deltok henholdsvis 226 og 299 ansatte fra kommunale og private barnehager på samlingen.

2.4 Undervisning (VO 30)

300 Brøttum ungdomsskole	Skoleleder:	Haldis Sveen
301 Moelv ungdomsskole	Skoleleder:	Kristin Marie Sørlien
302 Nes ungdomsskole	Skoleleder:	Are Solstad/Ann-Therese Dalbakk
303 Brumunddal ungdomsskole	Skoleleder:	Guro Kirkerud
304 Furnes ungdomsskole	Skoleleder:	Terje Nærli
310 Brøttum skole	Skoleleder:	Haldis Sveen
312 Messenlia og Lismarka skole	Skoleleder:	Brite Kandal
313 Fagernes og Åsen skole	Skoleleder:	Jan Kornerud
314 Kilde og Fossen skole	Skoleleder:	Steinar Ulven
315 Skarpsno skole	Skoleleder:	Steinar Ulven
316 Gaupen skole	Skoleleder:	Gerd Elin Borgen
319 Kirkekretsen skole	Skoleleder:	Anna Saug
321 Hempa skole	Skoleleder:	Stine A. Thorstensen
322 Fagerlund skole	Skoleleder:	Kari Storihle Ødegård
323 Mørkved skole	Skoleleder:	Tone Strømberg
324 Kirkenær skole	Skoleleder:	Grethe Granerud
325 Kylstad skole	Skoleleder:	Line Osmo
326 Stavsberg skole	Skoleleder:	Else Margrethe Holst
327 Nes barneskole	Skoleleder:	Stein Skjeseth
340 Hagen skole	Skoleleder:	Line Osmo
342 Voksenpedagogisk senter	Skoleleder:	Svein Kåre Rydland
343 PPT	Skoleleder:	Turid Fauske

2.4.1 Ansvarsområde

Undervisning omfatter grunnskole, pedagogisk-psykologisk tjeneste, voksenopplæring, skole-fri-tids-tilbud, leirskole, skolelokaler og skoleskyss. Virksomhetsområdet består av:

Barneskole:	13 resultatenheter med til sammen 16 skoler
Kombinert:	1 resultatenheter med både barne- og ungdomsskole (Brøttum)
Ungdomsskole:	4 resultatenheter med til sammen 4 skoler
Andre:	3 resultatenheter (PPT, Voksenpedagogisk senter, Hagen)
Sum:	21 resultatenheter

2.4.2 Hovedkommentar

Satsing på økt læringsutbytte for alle elever er videreført i 2014 med vekt på grunnleggende ferdigheter i fagene norsk, engelsk og matematikk. Rådmannen følger opp resultatene på den enkelte skole gjennom fagdager for VO 30 Undervisning, kretsvis dialogmøter hvert halvår, årlige dialogmøter med hver enkelt skole og oppfølgingsmøter med bakgrunn i resultater fra ulike nasjonale prøver og kartlegginger. Her samordnes strategier og tiltak for økt læringsutbytte. Samlet sett skal alle tiltakene bidra til at undervisningen gjennomføres slik at elevene får et best mulig læringsutbytte.

Det samlede elevtallet i de kommunale skolene ved offisiell telledato 1.10.2014 var 4.040 elever. Dette var en økning på 53 elever fra 2013. Elevtallsutviklingen de siste årene vises i følgende tabell (kilde GSI):

År	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Elevtall	4 336	4 345	4 240	4 160	4 151	4 167	4 134	4 050	3 987	4 040

SFO-tilbud ble i 2014 gitt ved de barneskoler der minst 15 søkere meldte interesse for fast plass, med unntak av Fagernes skole som har gjennomført SFO for 13 elever. 65 % av elevene på 1. - 4. trinn benytter seg av tilbud på SFO. Antallet elever ved SFO de siste årene vises i følgende tabell (kilde GSI):

År	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Elevtall	839	845	838	829	845	850	931	959	950	1 037

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT) bistår skolene i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særskilte behov. PPT skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der opplæringsloven krever det. Det er en nasjonal målsetting å få ned andelen elever med vedtak om spesialundervisning, slik at flere elever får sin opplæring innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Ved registreringen 1.10.2014 hadde 269 elever vedtak om spesialundervisning. Det tilsvarer 6,7 % av elevene. Landsgjennomsnittet er 8,1 %. Følgende tabell viser hvor mange elever i de kommunale grunnskolene i Ringsaker som har fått innvilget spesialundervisning de siste årene (kilde GSI):

År	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Elevtall	144	193	224	287	363	389	387	305	279	269

Voksenpedagogisk senter gir voksenopplæring til de som har rettigheter i henhold til opplæringsloven og introduksjonsloven.

2.4.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Resultatmålene for 2014 var vist i styringskortet i blå bok 2014.

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Tilfredshet med tjenestene	5,0	4,0	5,0
Kvaliteten på tjenestene	5,0	4,0	5,2
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	5,0	4,0	5,0
Tilfredshet med informasjon	5,0	4,0	4,8
Elevenes trivsel 7. trinn	5,3	4,8	5,3
Elevenes trivsel 10. trinn	5,0	4,5	4,9
Elevenes tilfredshet med faglig utfordring 7. trinn	4,8	4,3	5,1
Elevenes tilfredshet med faglig utfordring 10. trinn	5,0	4,5	4,9
Elevenes tilfredshet med vurdering for læring 7. trinn	4,6	4,1	4,9
Elevenes tilfredshet med vurdering for læring 10. trinn	3,8	3,4	3,9
Mobbing på skolen 7. trinn	1,3	1,4	1,3
Mobbing på skolen 10. trinn	1,3	1,4	1,3
Standpunktkarakterer norsk	3,8	3,4	3,8
Standpunktkarakterer engelsk	4,0	3,6	3,9
Standpunktkarakterer matematikk	3,5	3,2	3,3
Avgangsprøve norsk	3,4	3,1	3,3
Avgangsprøve engelsk	3,7	3,3	3,6
Avgangsprøve matematikk	3,0	2,7	2,8
Muntlig avgangsprøve samlet	4,2	3,8	4,1
Nasjonale prøver lesing 5. trinn	2,0	1,8	2,0
Nasjonale prøver lesing 8. trinn	3,1	2,8	3,0
Nasjonale prøver lesing 9. trinn	3,4	3,1	3,3
Nasjonale prøver regning 5. trinn	2,0	1,8	1,9
Nasjonale prøver regning 8. trinn	3,1	2,8	2,9
Nasjonale prøver regning 9. trinn	3,4	3,1	3,2
Nasjonale prøver engelsk 5. trinn	2,0	1,8	1,8
Nasjonale prøver engelsk 8. trinn	3,0	2,7	2,7

Elevundersøkelsen ble gjennomført høsten 2014. Den enkelte skole har tilgang til detaljerte resultater. Ringsaker kommune er samlet sett for 7. og 10. trinn på nivå med landsgjennomsnittet når det gjelder trivsel og mobbing. For 7. trinn er de øvrige resultatene i undersøkelsen positive sammenlignet med landsgjennomsnittet. Når det gjelder vurdering for læring er både 7. og 10. trinns elevene i Ringsaker mer fornøyd enn landet for øvrig.

Resultater fra foreldreundersøkelsen gjennomføres i løpet av våren. Resultater fra våren 2014 viser en deltakelse på 45,96 %. Undersøkelsen viser at foreldrene i Ringsaker er noe mer fornøyd enn i landet for øvrig på spørsmålene om barnas utvikling på skolen, interesse for skolearbeidet, om de trives med de andre elevene, og om de får en tilrettelagt opplæring i alle fag i tråd med egne evner og forutsetninger.

Det er et positivt resultat i skriftlig eksamen i norsk for 2014 sammenlignet med landsgjennomsnittet. Det har over flere år vært satsset systematisk på økt læringsutbytte i faget, og i lese- og skriveopplæringen i 2014 er Ringsaker kommune 0,3 karakterpoeng over landsgjennomsnittet. I skriftlig eksamen i matematikk er resultatene varierende, men under landsgjennomsnittet. Resultatene i skriftlig eksamen i engelsk viser seg å være mer stabile enn i norsk og matematikk, men er under landsgjennomsnittet.

Resultatene fra nasjonale prøver i lesing for 5. trinn er over landsgjennomsnittet, mens elevene på 8. trinn er likt med landsgjennomsnittet. 9. trinn scorer under landsgjennomsnittet. I regning er resultatene fra 5. trinn over landsgjennomsnittet, mens det på 8. og 9. trinn er under landsgjennomsnittet. I engelsk er resultatene fra 5. trinn likt med landsgjennomsnittet, og 8. trinn er under landsgjennomsnittet.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	6,1 %	7,5 %	6,9 %

Organisasjon	Sykefravær
301 Moelv ungdomsskole	7,3 %
302 Nes ungdomsskole	3,6 %
303 Brumunddal ungdomsskole	5,0 %
304 Furnes ungdomsskole	6,4 %
310 Brøttum skole	13,9 %
312 Messenlia og Lismarka skole	5,0 %
313 Fagernes og Åsen skole	6,8 %
314 Kilde og Fossen skole	3,9 %
315 Skarpsno skole	8,6 %
316 Gaupen skole	5,4 %
319 Kirkekretsen skole	6,5 %
321 Hempa skole	9,1 %
322 Fagerlund skole	5,7 %
323 Mørkved skole	7,6 %
324 Kirkenær skole	6,9 %
325 Kylstad skole	14,3 %
326 Stavsberg skole	8,4 %
327 Nes barneskole	3,3 %
340 Hagen skole	0,0 %
342 Voksenpedagogisk senter	11,3 %
343 Pedagogisk psykologisk tjeneste	4,8 %

Personalinnsats

	31.12. 2012	31.12. 2013	Budsjett 2014	31.12.2014
300 Brøttum ungdomsskole	16,68	17,26	19,54	19,54
301 Moelv ungdomsskole	30,89	33,56	31,87	31,87
302 Nes ungdomsskole	24,95	25,12	23,15	23,15
303 Brumunddal ungdomsskole	47,67	46,99	49,23	49,23
304 Furnes ungdomsskole	42,12	41,30	45,75	45,75
310 Brøttum skole	20,62	19,68	19,12	19,12
312 Messenlia og Lismarka skole	17,26	17,44	18,54	18,54
313 Fagernes og Åsen skole	19,94	20,16	18,08	18,08
314 Kilde og Fossen skole	39,19	42,24	42,47	42,47
315 Skarpsno skole	15,40	15,43	13,96	13,96
316 Gaupen skole	18,09	20,75	17,94	17,94
319 Kirkekretsen skole	18,10	16,39	18,01	18,01
321 Hempa skole	20,80	18,84	17,95	17,95
322 Fagerlund skole	65,15	69,46	72,45	72,45
323 Mørkved skole	42,59	40,87	39,89	39,89
324 Kirkenær skole	22,15	23,60	23,40	23,40
325 Kylstad skole	18,73	19,62	17,87	17,87
326 Stavsberg skole	18,44	17,62	17,96	17,96
327 Nes barneskole	33,84	33,33	33,33	33,33
340 Hagen skole	6,00	3,67	3,67	3,67
342 Voksenpedagogisk senter	18,50	18,00	18,25	18,25
343 PPT	16,83	16,83	19,83	19,83
399 Undervisningsformål – ikke fordelt	1,00	1,00	1,00	1,00
Sum årsverk VO 30 Undervisning	574,94	579,16	583,26	583,26

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	432 146	442 235	441 504	458 113
Driftsinntekter	97 323	86 871	76 571	93 180
Netto driftsutgifter	334 823	355 364	364 933	364 933

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Investeringsutgift	63 307	91 673	46 204	51 755
Investeringsinntekt	115	145	0	0
Netto investeringsutgift	63 192	91 528	46 204	51 755

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
300 Brøttum ungdomsskole	12 751	12 513	238	1,9 %
301 Moelv ungdomsskole	20 087	19 912	175	0,9 %
302 Nes ungdomsskole	14 735	14 609	126	0,9 %
303 Brumunddal u-skole	31 970	31 995	-25	-0,1 %
304 Furnes ungdomsskole	29 048	28 666	382	1,3 %
310 Brøttum skole	11 835	10 999	836	7,1 %
312 Messenlia/Lismarka skole	10 952	10 900	52	0,5 %
313 Fagernes og Åsen skole	11 021	10 774	247	2,2 %
314 Kilde og Fossen skole	25 085	24 372	713	2,8 %
315 Skarpsno skole	8 585	8 601	-16	-0,2 %
316 Gaupen skole	10 033	10 185	-152	-1,5 %
319 Kirkekretsen skole	9 818	9 688	130	1,3 %
321 Hempa skole	11 539	11 539	0	0,0 %
322 Fagerlund skole	40 988	40 618	370	0,9 %
323 Mørkved skole	26 143	25 704	439	1,7 %
324 Kirkenær skole	13 442	13 326	116	0,9 %
325 Kylstad skole	10 313	10 044	269	2,6 %
326 Stavsberg skole	10 373	9 994	379	3,7 %
327 Nes barneskole	20 381	20 333	48	0,2 %
340 Hagen skole	0	0	0	0,0 %
342 Voksenped. senter/logopedisenter	6 430	6 199	231	3,6 %
343 PPT	12 038	10 968	1 070	8,9 %
399 Undervisningsformål - ikke fordelt	17 366	14 479	2 887	16,6 %
Sum VO 30 undervisning	364 933	356 418	8 515	2,3 %

Resultatet for virksomhetsområdet samlet vurderes som godt. Driften er i stor grad i samsvar med tildelte budsjettrammer.

1.000 barn og unge danset tango på torget. Det hele ble direkte sendt på NRK P1.

300/310 Brøttum barne- og ungdomsskole

I løpet av 2014 har nye Brøttum barne- og ungdomsskole blitt ferdigstilt. Byggetrinn 1 ble tatt i bruk fra februar 2014. Byggetrinn 2 ble tatt i bruk fra årsslutt 2014. Med den nye skolen ligger de fysiske forholdene til rette for et godt pedagogisk innhold. Skolen har kantine/aula, folkebibliotek, liten flerbrukshall, datarom/språkrom, flotte spesialrom og fleksible klasserom med tilhørende grupperom. Skolebygget gir muligheter for variasjon i undervisningen, og IKT har fått en sentral plass i alle rom. IKT er ment å være et sentralt virkemiddel for å nå mål innenfor all undervisning og læring.

Hele enheten er med i prosjektet *Ungdomsskolesatsing med fokus på klasseledelse og støttende relasjoner*. Dette er et prosjekt som går frem til 2017. I tillegg er *Vurdering for læring* en metodikk som videreutvikles ved enheten for å kvalitetsvurdere arbeidet når det gjelder elevenes kunnskapsnivå.

Resultater på de fleste tester og prøver ligger på akseptabelt nivå og bedre. Resultater i avgangsprøvene i norsk og engelsk ligger på landssnittet og bedre, mens matematikk var under.

Brøttum barne- og ungdomsskole har en sykefraværspersent på 13,9 % gjennom 2014. Dette er en negativ utvikling sammenlignet med 2013. Sykefraværet er relatert til langtidsfravær og blir fulgt opp av enheten.

Til sammen er det sju faste deltidsstillinger ved enheten. Ingen ønsker utvidelse av sin faste stilling.

Ved utgangen av 2014 har enheten et akkumulert mindreforbruk på om lag kr 1.074.000. Fra 2013 ble det inntektsført kr 500.000. Isolert for 2014 har enheten dermed et mindreforbruk på kr 574.000. Enheten har holdt tilbake en liten reserve i timetildelingen for i større grad å kunne håndtere korttidsfraværet. Samtidig har enheten hatt et relativt høyt langtidsfravær som til sammen har gitt større sykelønnsrefusjoner enn vikarutgifter. Gjennom 2014 har skolen vært uten spesialrom. Dette har gitt mindre innkjøp.

Skolen ønsker å bruke oppsparte midler til å øke satsingen på IKT. Det foreligger også planer for å etablere et godt utstyrt musikkrom. Det er også aktuelt å bruke ekstra penger til kantina ved skolen.

301 Moelv ungdomsskole

Med bakgrunn i vedlikeholdsbehovet ved Moelv ungdomsskole ble det i 2013 etablert nytt skolekjøkken ved å bygge om et tidligere formingsrom. I 2014 ble det satt i gang rehabilitering av jente- og guttetoalettene.

Nye Brøttum barne- og ungdomsskole ble endelig tatt i bruk.

Svømmebassenget og gymsbygget er stengt. Svømmeundervisningen har blitt gjennomført i Ankerskogen svømmehall. Dette har vært en god løsning, selv om elevene bruker en del tid til reising. Kroppsøving har blitt gjennomført i Moelvhallen.

Ved kartlegging med nasjonale prøver er det stort sett gode resultater på årets 8. trinn. Sammenliknet med landsgjennomsnittet, scorer enheten over i lesing, på landsgjennomsnittet i regning og litt under landsgjennomsnittet i engelsk. På alle tre områdene er nivået høyere enn de foregående årene. Fra 8. til 9. trinn har utviklingen vært god i regning. Det har ikke vært tilsvarende forbedring i leseferdighetene. Eksamensresultatene viser gode resultater i norsk og svake resultater i engelsk og matematikk. På de muntlige avgangsprøvene er resultatene gode.

Skolen har over tid fokusert på lese- og læringsstrategier og *Vurdering for læring*. Høsten 2014 startet skolen opp den nasjonale satsingen *Ungdomstrinn i utvikling*. Denne satsingen omhandler regning og klasseledelse. Gjennomgående tema er *Vurdering for læring* og organisasjonsutvikling. I regning har skolen reflektert rundt dagens praksis med tanke på å endre handlinger. Innenfor klasseledelse har det vært arbeidet spesielt med relasjonen mellom elev og lærer, og hvordan man kan bruke denne til å fremme læring. Et godt samarbeid mellom hjem og skole er avgjørende for gode resultater. Skolen har gjennom flere år gjennomført foreldreskole for foreldre på 8. trinn. Her har det vært god oppslutning og gode tilbakemeldinger. Skolen mener at disse tiltakene på sikt vil bidra til bedre faglige resultater.

Elevundersøkelsen viser at elevene trives godt ved Moelv ungdomsskole. De opplever at de får bra med utfordringer og god hjelp, både på skolen og hjemme. Resultatene på foreldreundersøkelsen er også tilfredsstillende. Det gjelder både samarbeid, medvirkning og informasjon.

Det er ingen fast ansatte ved skolen som arbeider ufrivillig deltid.

Sykefraværet for 2014 ligger på 7,3 %. Dette er noe høyt og skyldes i hovedsak langtidsfravær. Fraværet er ikke oppgitt å være jobbrelatert.

Skolen har hatt god kontroll på økonomien gjennom året. Årets resultat er et mindreforbruk på kr 175.000. Det ble inntektsført kr 60.000 fra skolens disposisjonsfond. Dette gir et resultat på kr 115.000 for året alene. Resultatet skyldes i hovedsak refusjoner som har blitt avklart gjennom året. Lønnsutgiftene samsvarer godt med budsjettforutsetningene.

302 Nes ungdomsskole

Skolen er med i pulje 1 i satsningen *Ungdomstrinn i utvikling*, og samarbeider med Høgskolen i Hedmark om kompetanseheving i klasseledelse og regning i alle fag. Skolen har så vidt startet opp med *Vurdering for læring* i samarbeid med kommunens ressurslærere, og ser på dette som veldig positivt for å øke elevenes læringsutbytte og skolens profesjonalitet.

Siste års resultater på eksamen er de beste resultatene skolen har hatt siden 2008. I både norsk, matematikk og engelsk ligger skolens resultater over landsgjennomsnittet. De muntlige avgangsprøvene viser også gode resultater. De faglige resultatene på nasjonale prøver og annen kartlegging varierer noe, men ligger rundt landsgjennomsnittet på alle nasjonale prøver både på 8. trinn og 9. trinn. I lesing på 8. trinn ligger resultatene over landsgjennomsnittet, mens de ligger noe under på lesing på 9. trinn.

Elevundersøkelsen viser at elevene trives på Nes ungdomsskole og at de har et godt forhold til sine lærere. Motivasjon for skole viser seg å være noe varierende.

Det er en fast ansatt ved skolen som jobber ufrivillig deltid.

Sykefraværet har over flere år vært lavt. I 2014 ligger det på 3,6 %. Dette er en nedgang på 0,3 % fra forrige år. Skolen har kun hatt en langtidsykemelding over tid. Annet fravær har vært kortvarig i forbindelse med egenmeldinger. Skolen vektlegger trivsel, god dialog mellom alle ansatte og nødvendig tilrettelegging av arbeidet.

Skolen startet året med et overført merforbruk på kr 60.000 fra 2013. Ved utgangen av 2014 har skolen et mindreforbruk på kr 126.000. Dette gjør at resultatet for 2014 isolert er et mindreforbruk på kr 186.000. Lavt sykefravær og konkret styring med tildelte timeressurser er hovedforklaringen til dette resultatet.

I samarbeid med kommunen produserte Strand Unikorn, EVRY, Sparebanken Hedmark og Hamar Media refleksevester til alle kommunens barneskoleelever.

303 Brumunddal ungdomsskole

Brumunddal ungdomsskole har de siste årene hatt stabile og tilfredsstillende resultater i de fleste fag. Det er særlig i matematikk og norsk sidemål at elevenes læringsutbytte skulle vært bedre. Skolens kompetansebygging er satt i system slik at lærerne deler erfaringer og kompetanse på tvers av trinn og fagseksjoner for å finne fram til en felles formålstjenlig praksis. Fagseksjonen i matematikk har innledet et samarbeid med kommunens ressurslærer og jobber systematisk med å finne fram til nye arbeidsformer som fører til økt læringsutbytte og bedre karaktersnitt. Skolen deltar i pulje 2 i *Ungdomstrinn for utvikling*. I dette arbeidet vektlegges klasseledelse og regning spesielt.

Elevundersøkelsen viser at elevene i stor grad trives. Tallene fra årets undersøkelse er brutt ned på klassenivå, og kontaktlærerne har jobbet sammen med elevene for å tolke tall og iverksette tiltak. Tallene som sier noe om trivsel, utfordringer og mobbing er akseptable. Skolen ser at det må jobbes mer med *Vurdering for læring*. Dette innebærer bruk av vurderingsmetoder som gjør elevene bedre i fagene.

I 2014 har sykefraværet vært stabilt på om lag 5,0 %. I all hovedsak er dette langtidsfravær som skyldes helsemessige utfordringer. I medarbeidersamtaler rapporterer personalet om godt arbeidsmiljø preget av omsorg og deling.

Skolen har en ansatt som jobber ufrivillig deltid. Dette er en medarbeider som jobber som barne- og ungdomsarbeider. Det er ikke rom for å utvide stillingen til hel stilling på skolen. Tilbud om utvidelse til heltid må skje ved at den ansatte får tilbud på andre enheter.

Årsresultatet for 2014 utgjør et merforbruk på kr 25.000. Fra 2013 hadde skolen med seg et merforbruk på om lag kr 88.000. Gjennom 2014 er dermed merforbruket redusert med kr 63.000. Skolen har ikke klart å ta inn hele merforbruket da det periodevis er enkelte elever med behov for voksenstøtte ut over ordinært tilbud. Ved skolen er det brukt en del penger til biblioteket. Blant annet er det pusset opp, ryddet og anskaffet en del ny litteratur. Skolen har også hatt ekstra utgifter knyttet til at seks lærere har deltatt på etterutdanning.

304 Furnes ungdomsskole

Resultatene fra avgangsprøvene i 2014 viser at Furnes ungdomsskole ligger godt over landsgjennomsnittet i norsk og engelsk. I matematikk ligger skolen under landsgjennomsnittet. Resultatene på nasjonale prøver i regning viser fin fremgang fra 8. til 9. trinn. Resultatene på nasjonale prøver i lesing viser også god progresjon fra 8. til 9. trinn.

Den sist gjennomførte elevundersøkelsen viser at det fortsatt er et godt elevmiljø på skolen. Over 90 % av elevene uttrykker at de trives svært godt eller godt på skolen.

Skolen deltar i pulje 1 i den nasjonale satsingen på *Ungdomstrinn i utvikling* og har hatt et samarbeid med Høgskolen i Hedmark om klasseledelse i 2014. Mye av arbeidet har foregått i lærergrupper på tvers av fag og trinn. Kollegiet opplever at det er lettere å dele pedagogisk praksis nå enn tidligere. De som før har hatt få å snakke med om det som skjer i klasserommet, har nå flere de kan spørre og undre seg sammen med. Det er også en trygghet i forhold til å bli observert i egen praksis. Mye av årsaken til dette ligger i organiseringen av lærergruppene på tvers av trinn og fag. Flere lærere har økt sin kompetanse med tanke på å tilpasse undervisningen til ulike elevgrupper. Det er en dreining i samarbeidsrelasjonene slik at lærere oftere snakker om hvordan undervisningen skal gjennomføres og ikke bare om hva. Det er også økt oppmerksomhet på felles standarder for undervisning.

Sykefraværet er på 6,4 %. Dette er noe høyt, men tilskrives langtidsfravær.

Det er en ansatt på ufrivillig deltid blant fast ansatte på enheten.

Skolen har et mindreforbruk på om lag kr 382.000 ved utgangen av 2014. Fra 2013 ble det inntektsført kr 79.000. Året 2014 har dermed et mindreforbruk på kr 302.000. Regnskapet gjennom året er i stor grad i samsvar med budsjettforutsetningene. Det er allikevel funnet rom for innkjøp av en del IKT-utstyr, samt nye pulter og stoler på to klasserom. Skolen har hatt noen besparelser på lønn/sykelønnsrefusjoner og noe merforbruk på driftsbudsjettet.

Alle skoleelever fikk tilbud om gratis Office-pakke på deres personlige enheter.

312 Messenlia og Lismarka skole

Enheten legger stor vekt på at læringsmiljøet og arbeidsmiljøet skal være godt både for voksne og barn. Skolene har videreført arbeidet som ble gjort i pulje 3 av *Vurdering for læring*. Det har gitt svært god kompetanseheving for de ansatte. Vurderingsprosjektet har gitt god effekt i klasseromsarbeidet for den enkelte lærer.

På nasjonale prøver på 5. trinn i 2014 ligger Lismarka skole over landsgjennomsnittet i alle fag. Messenlia skole ligger litt under landsgjennomsnittet i regning og på landsgjennomsnittet i engelsk og norsk. Nødvendige tiltak er satt inn etter resultater på kartleggingsprøvene. Programmet for systematisk lese- og skriveopplæring som alle skoler i Ringsaker kommune arbeider etter, vurderes å gi økt læringsutbytte på begge skolene.

Lismarka skole er med i et prosjekt hvor 2 timer leksehjelp er erstattet med undervisning i regning og engelsk. Dette er både elever, foreldre og lærere fornøyd med. Dette tiltaket som er for 1. - 4. trinn vurderes å ha en positiv effekt på læringsutbyttet.

I arbeidet med Kunnskapsløftet fortsetter Messenlia skole med å legge til rette for uteaktiviteter i opplæringa. Elevene på 5. - 7. trinn på Messenlia skole får tilbud om leksehjelp 40 minutter hver uke.

Elevundersøkelsen viser at elevene er godt fornøyd med motivasjon, faglig veiledning, trivsel med lærerne, tilfredshet med klasseledelse, faglig utfordring og vurdering for læring. Elevene opplever i liten grad mobbing på skolen.

Foreldreundersøkelsen viser at foreldre og foresatte stort sett er fornøyd med innholdet og kvaliteten på tjenestene. Enheten har dessverre lav deltakelse på denne undersøkelsen, med om lag 20 %. Enheten har god dialog med alle foreldre på begge skolene. Foreldrene er aktive i skole/hjemsamarbeidet.

Sykefraværet i 2014 er på 5,0 %. Det er en liten nedgang sammenlignet med 2013.

Messenlia og Lismarka har til sammen ti faste deltidsansatte. Av disse er det to som er registrert med ufrivillig deltid.

Enheten har et mindreforbruk på kr 52.000 ved utgangen av 2014. Fra 2013 ble det inntektsført kr 197.000 for tidligere års mindreforbruk. I løpet av året er det anskaffet en del nye læremidler til elevene og blant annet tre white-boardtavler med prosjektorer. Lønnsutgiftene samsvarer godt med budsjettet.

313 Fagernes og Åsen skole

Samlet for begge skolene ligger resultatene på nasjonale prøver noe under landsgjennomsnittet i regning, lesing og engelsk. Fagernes skole ligger noe over landsgjennomsnittet i regning. De lokale kartleggingsprøvene blir analysert og brukes i arbeidet med å gi hver enkelt elev god tilpasset opplæring.

Elevundersøkelsen viser at elevene trives godt på begge skolene og resultatene generelt er i samsvar med, eller over målsetting. Åsen skole har på elevundersøkelsen for 2014 bedre resultater enn landsgjennomsnittet på spørsmål om mobbing og trygt miljø. Fagernes skole ligger her på landsgjennomsnittet og på snittet for kommunen. Enheten analyserer resultatene i elevundersøkelsen i sitt videre arbeid med elevmiljøet.

Sykefraværet for 2014 ligger på 6,8 % prosent. Sykefraværet ligger over målsettingen på 5,5 %, men er innenfor akseptabelt nivå på 7,0 %. Korttidsfraværet ligger under en 1,0 %. De langtidssykemeldte får individuell oppfølging.

Enheten har 16 fast ansatte. Av disse jobber sju i deltidsstilling. Fem personer er registrert med ufrivillig deltid og to med frivillig deltid. Dette gjelder merkantilt ansatt, barneveileder, SFO-leder og to lærere.

Enheten har et mindreforbruk for 2014 på kr 247.000. Fra 2013 ble det inntektsført et mindreforbruk på kr 76.000. Isolert for 2014 har dermed enheten et mindreforbruk på kr 171.000 i forhold til netto budsjetttramme. Enheten har et merforbruk på kjøp av varer og tjenester i forhold til budsjett, og et mindreforbruk på lønn.

314 Kilde og Fossen skole

Kilde og Fossen skoler fikk i 2014 status som fokusskole for Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO). Som følge av dette vil enheten gjennom nettverksarbeid bidra til å styrke kommunens kompetanse på området. Fossen skole har for skoleåret 2014/2015 mottatt midler fra *Den naturlige skolesekken* for å videreutvikle uteskolepedagogikken.

Resultatenheten har resultater som er tilfredsstillende eller bedre både på nasjonale prøver og elevundersøkelsen. De nasjonale prøvene i engelsk viser et resultat på landsgjennomsnittet. I regning og lesing er resultatet bedre enn landsgjennomsnittet. De tre barneskolene i Moelv-området har utarbeidet en detaljert plan for oppfølging av all kartlegging, både de nasjonale og lokale.

På elevundersøkelsen på 7. trinn har enheten gode resultater innen trivsel og motivasjon. Elevene opplever at det er godt samarbeid mellom hjem og skole, og det er høye forventninger. Elevene opplever at de får god støtte av lærerne, men noen ganger er leksene noe vanskelig. Elevene sier de får god støtte og tilbakemeldinger for å bli bedre i fagene, og de har stor medvirkning i egen hverdag. De aller fleste opplever at skolemiljøet er trygt og godt.

Foreldrene gir tilbakemelding om at de er tilfreds med samarbeid og medvirkning. De er mest fornøyd med de ansattes engasjement og kompetanse.

Sykefraværet har vært stabilt lavt over tid. For 2014 ligger dette på 3,9 %. Tilsvarende tall for 2013 lå på 5,5 %. Personalet følges opp i henhold til IA- avtalen.

Ved årsslutt hadde enheten 29 ansatte i heltid, og 15 ansatte i deltid. Antall deltidsansatte med frivillig deltid var 11. Enheten hadde samtidig fire ansatte i ufrivillig deltid. Det har over tid vært gjort et betydelig arbeid for å redusere antall ansatte i ufrivillig deltid ved gjennomgang og justering av bemanningsplanen og gjennom rekrutteringsprosesser. Dette har skjedd i samarbeid med de tillitsvalgte. Ved årsslutt 2014 er det gjort beslutninger som gjør at situasjonen bedrer seg ytterligere i det nye året.

Enheten har ved utgangen av 2014 et mindreforbruk på kr 713.000. Dette skyldes at det har vært lavere vikarutgifter enn refusjonsinntekter i forbindelse med flere fødselspermisjoner. Enheten har samtidig vært tilbakeholden i forhold til vikarbruk. Lavt sykefravær har også bidratt positivt. Som følge av positivt budsjettavvik innen lønns- og refusjonspostene har skolene kunnet gjøre større anskaffelser av undervisningsmateriell og pc-er enn hva som er budsjettert på disse postene. Fra 2013 hadde enheten med seg et underskudd på kr 106.000. Dette gjør at resultatet for 2014 isolert er kr 819.000.

315 Skarpsno skole

Skolen har gode resultater på de nasjonale prøvene. Gjennomførte kartlegginger i basisfagene støtter opp under resultatene på de nasjonale prøvene. Fra 2014 er resultatene på de nasjonale prøvene presentert i en ny skala. Etter den nye skalaen er 50 nasjonalt nivå. Skarpsno ligger på 47 i engelsk, 52 i lesing og 55 i regning. I etterkant av kartleggingene både lokalt og nasjonalt, har ledelsen gjennomført egne møter med hvert trinn hvor man drøfter tiltak og videre oppfølging. Ungdomsskolekretsen samarbeider om gode overganger knyttet til basisfagene, med tanke på å øke resultatene for nasjonale prøver på 8.trinn.

Skolen jobber aktivt for å oppnå et godt klassemiljø med god klasseledelse hvor elevene opplever tilfredshet med faglig veiledning. *Vurdering for læring* benyttes som en fast del av undervisningen, og enheten har innværende år innført arbeidsmetoden *Læringspartner* som en del av vurderingsarbeidet.

Elevundersøkelsen viser at skolen har elever som trives og i snitt scorer over nasjonalt nivå knyttet til indeksene læringskultur, mestring, motivasjon og vurdering for læring. Skolen ser også en positiv nedgang knyttet til indeksen mobbing.

Gjennom foreldreundersøkelsen uttrykker foreldrene at de er godt tilfreds med samarbeid og medvirkning med skolen og lærernes engasjement og kompetanse. Skolen jobber aktivt for at dialogen med brukerne skal være god. Det er fokus på god informasjonsflyt og tett skole/hjem samarbeid.

Sykefraværet for hele året ligger på 8,6 %. Dette ligger over akseptabelt nivå som var satt opp til å være 6,0 %. Det skyldes i hovedsak langtidsfravær. De sykmeldte er fulgt opp i tråd med det IA-arbeidet krever. Fraværet er ikke relatert til arbeidsmiljøet.

Ved enheten er det til sammen 11 ansatte på heltid og seks ansatte i deltid. Av disse er det to som jobber i ufrivillig deltid. Skolen har de siste årene hatt nedgang i elevtallet, og det er derfor i dag ikke rom for å tilby økte stillingsprosenter.

Ved utgangen av 2014 hadde enheten et merforbruk på kr 16.000. Dette inkluderer inntektsføring av tidligere års mindreforbruk på kr 18.000.

316 Gaupen skole

Gaupen skole hadde besøk av eksterne skolevurderere høsten 2014. Forarbeidet og etterarbeidet i forbindelse med *Ekstern skolevurdering* har ført til en felles forståelse og praksis i forhold til egen vurderingskultur.

Skolen jobber med PALS som er en skoleomfattende innsatsmodell. I høst har personalet spesielt jobbet med undervisningsopplegget *Mobbeforebygging i PALS*, der hensikten er å forebygge og redusere mobbeadferd i skolen. Skolen ser positive resultater på elevundersøkelsen. Skolen registrerer lite bråk og uro, og opplever god tid til læring.

Skolens målsetting opp mot nasjonale prøver er å ha et jevnt og godt resultat over tid. Skolen jobber hele tiden med å bli dyktigere på å analysere resultater, slik at skolen kan løfte elevene faglig videre. Skolen ser at fokus og satsing på matematikk har hatt god effekt på årets resultat. På nasjonal prøve i regning er Gaupen skole over landsgjennomsnittet. I lesing er resultatet under landsgjennomsnittet, mens det i engelsk er likt med landsgjennomsnittet. Det jobbes fortsatt med å øke kvaliteten inn mot lesing. Det fokuseres mye på lesing i alle fag.

Skolens felles planleggingsplattform og elevenes læringsplaner er nå direkte knyttet til Utdanningsdirektoratets kompetansemål. Skoleleder og lærere bruker plattformen til å øke egen bevissthet i forhold til Kunnskapsløftets generelle del, grunnleggende ferdigheter og kompetansemålene, tilpasset opplæring og hvert enkelt trinns vurderingsarbeid.

Etter behandling av resultater fra medarbeiderundersøkelsen er det innværende skoleår gitt rom og anledning for læring og fornyelse av ansatte. Gjennom kommunale nettverk, ekstern kursing og positive støtte av læreres kompetanseheving er dette punktet imøtekommet.

Sykefraværet for de siste 12 måneder ligger på 5,4 %. Dette er en markant forbedring sammenlignet med 2013. Da lå sykefraværet på 10,8 %. Skolen har for tiden ikke langtidsfravær.

Skolen har sju ansatte som arbeider frivillig deltid og tre ansatte som arbeider ufrivillig deltid.

Skolen har et merforbruk på kr 152.000 ved utgangen av 2014. Lønnsområdet har holdt budsjettet når en tar hensyn til sykelønnsrefusjoner. Derimot har skolen sett det som nødvendig å gjøre en del større innkjøp av undervisningsbøker. Skolen har også hatt utgifter i forbindelse med videreutdanning. På SFO har skolen hatt utfordringer gjennom at plasser er sagt opp i løpet av året.

319 Kirkekretsen skole

Skolens satsningsområder 2014 har vært prosjektet *Vurdering for læring*, samt nettverk i fagene engelsk og matematikk. Det er andre året enheten deltar i *Vurdering for læring*, og enheten er i gang med å utarbeide en plan for det videre vurderingsarbeidet. Gjennom engelsknettverket har Kirkekretsen skole deltatt på samlinger i ungdomsskolekretsen og hatt veiledningsøkter på skolen. I matematikknettverket har det vært to samlinger høsten 2014. Lærerne ved skolen opplever nettverksarbeidet som positivt.

Årets nasjonale prøver viser resultater under målsettingen. Skolen har analysert resultatene nøye og satt i gang tiltak tilpasset hver enkelt elev. De øvrige kartleggingsverktøyene brukes aktivt for å øke elevenes læringsutbytte.

Skolen scorer bra på elevundersøkelsen, og da særlig vurdering for læring. Elevene opplever at de er mer delaktige i læringsprosessen.

Sykefraværet for 2014 ligger på 6,5 %. Målet er 6,0 %. Dette er en økning fra 2013 da sykefraværet lå på 5,0 %. Økningen i sykefraværet for 2014 skyldes i vesentlig grad langtidsfravær. De sykemeldte får tett oppfølging i tråd med IA-avtalen. Det er satt i verk tiltak for å få arbeidstakere tilbake i jobb så raskt som mulig. Sykefraværet skyldes ikke forhold på jobben.

Skolen har for øyeblikket to personer i ufrivillig deltid.

Regnskapet for 2014 viser et mindreforbruk på kr 130.000. Fra 2013 ble det inntektsført kr 99.000 i mindreforbruk fra tidligere år. Dette gjør at resultatet for 2014 alene er om lag kr 31.000. Gjennom året har skolen hatt besparelser på lønn og merforbruk på ulike driftsarter. Resultatet er samlet sett veldig nær netto budsjetttramme.

321 Hempa skole

Skolens satsingsområder gjennom 2014 har vært klasseledelse og *Vurdering for læring*. Høsten 2014 ble det gjennomført ekstern skolevurdering ved skolen, og som oppfølging av det er det satt i gang et samarbeid med kommunens læringsmiljøteam der klasseledelse er tema.

Resultatene på nasjonale prøver lå i år under målsettingen. Samtidig ser skolen at M-prøven og kartleggeren i engelsk viser bedre resultater. Kartleggingene brukes systematisk for å bedre elevenes læringsutbytte. Nasjonal prøve i lesing har bedre resultat enn tilsvarende prøver i engelsk og regning, og ligger rett under målsettingen. Dette vurderes til å være et resultat av systematisk lese- og skriveopplæring på småskoletrinnet gjennom flere år.

Elevundersøkelsen fra høsten 2014 viser at elevene trives godt på skolen. På spørsmålene som dreier seg om vurdering for læring, har skolen gode resultater sammenliknet både med kommunen og nasjonalt.

Skolen ble i 2014 godkjent etter forskrift om miljøretta helsevern for barnehager og skoler.

Sykefraværet i 2014 var på 9,1 %. Dette er for høyt i forhold til målsettingen på 6,0 %. Sykefraværet tilskrives i stor grad langtidsfravær som ikke er jobbrelatert, i tillegg til mye korttidsfravær høsten 2014. Ledelsen har fulgt opp ansatte med høyt korttidsfravær gjennom samtaler. Ellers er sykmeldingene fulgt opp i tråd med gitte retningslinjer og IA-avtalen.

Skolen har i dag to ansatte som jobber ufrivillig deltid.

Skolen gikk ut i budsjettbalanse i 2014. Dette inkluderer inntektsføring av tidligere års mindreforbruk på kr 81.000, som er disponert til anskaffelser av nye pc-er og vikarutgifter.

322 Fagerlund skole

Gjennom 2014 har skolen lagt stor vekt på tilpasset opplæring og økt læringsutbytte gjennom stasjonsundervisning i norsk, engelsk og matematikk. Ulike læringsstrategier som brukes er *Vurdering for læring*, elevsamtaler, bruk av bibliotek og IKT. Enheten har også et stort trykk på å øke leseferdigheten på alle trinn. Fagerlund skole har et bredt samarbeid med kunstnere og kulturelle instanser og jobber tett i forhold til hjem – skole.

Elever fra Fagerlund, Mørkved og Hempa barneskoler lagde Istid med iskunstner Peder Istad.

På «Regnbuen», en avdeling for barn med store psykiske og fysiske handicap, jobbes det aktivt med å gi elevene best mulig utbytte av opplæringen og at de integreres på trinnene sine. Avdelingen har for tiden 9 – 12 elever.

Fagerlund skole scorer bedre enn kommunens målsetting på de nasjonale prøvene i engelsk, regning og lesing for 5. trinn i 2014. Fokuset på begynneropplæringen har gitt gode resultater på disse prøvene. Trykket på hovedfagene på alle trinn er også med på å heve elevenes kompetanse.

Elevundersøkelsen på 7. trinn har ikke kjente tall som kan sammenlignes med måltallene, men skolen ser at besvarelsene på undersøkelsen er svært positive.

Som en konsekvens av satsing på økt læringsutbytte har skolen valgt å vektlegge arbeidet med organisasjonsutformingen ved skolen. Tilpasset opplæring er knyttet til elevnivå, og synliggjør den enkeltes behov og utviklingspotensial.

Arbeidet med organisasjonen handler om tydelig skoleledelse. Gjennom de siste årene er det etablert felles strukturer og praksis for all undervisning. Dette innebærer at alle ansatte arbeider i tråd med de valg som er gjort på skolens systemnivå.

Mål for sykefravær er på 6,5 %, og enhetens resultat for 2014 ligger på 5,7 %. Det jobbes kontinuerlig med å holde den enkeltes sykefravær så lavt som mulig.

Antall ansatte i ufrivillige deltidsstillinger er til sammen ti personer i 2014. I tillegg er det åtte ansatte som arbeider frivillig i deltidsstilling. Det er sju barneveiledere, to lærere og en sekretær som ønsker utvidelse av sine stillinger. På grunn av at barneveilederne følger skoleåret, er det vanskelig å tilby hel stilling til disse.

Enheten har i 2014 et positivt budsjettavvik i resultatregnskapet på om lag kr 370.000. Fra 2013 ble det inntektsført kr 13.000. Dette gir et resultat på kr 357.000 for 2014 alene. Mindreforbruket utgjør 0,9 % av skolens netto budsjetttramme på 40,9 mill. kroner.

323 Mørkved skole

Mørkved skole har i 2014 arbeidet med teamorganisering og pedagogisk utviklingsarbeid knyttet til områdene *fagkompetanse, digital kompetanse, relasjonskompetanse og Vurdering for læring*. Arbeidet med *Vurdering for læring* er knyttet opp til den statlige satsingen. Målsettingen for dette arbeidet er å videreutvikle en vurderingskultur og en vurderingspraksis som har læring som mål, og å øke kompetansen og forståelsen for vurdering som redskap for læring.

Skolen er opptatt av å gi elevene et godt læringsutbytte ut fra den enkelte elevs evner og forutsetninger. Det har i flere år vært arbeidet med *Program for systematisk lese- og skriveopplæring*. I de tre siste årene har skolen hatt et stort fokus på veiledet lesing i alle fag både på småskoletrinnet og mellomtrinnet. Dette arbeidet er fortsatt en viktig del av arbeidet for å øke elevens læringsutbytte. I 2014 har skolen deltatt i nettverk i matematikk for lærere på 1 – 4. trinn, og i engelsk for lærere på 1. – 7. trinn. Mørkved skole har også i 2014 hatt fokus på å forankre, videreutvikle og tilpasse kompetansemålene i Læreplanene. Det er av stor betydning for skolen at det utvikles en helhetlig tenkning for læring fra 1. – 7. trinn. Skolebiblioteket har en sentral rolle. Bibliotekpedagogen er aktivt med på trinnene og bidrar i arbeidet med å utvikle leseopplæringen.

Året 2014 har vært preget av et spennende arbeid knyttet til bygging av ny skole. Elever og personale flyttet høsten 2014 inn i moduler i påvente av at ny skole skal stå ferdig høsten 2016. Rivingen av det gamle skolebygget har kommet godt i gang. Personalet, elever og FAU er involvert og informert i planarbeidet og videre fremdrift. Skolen og prosjektledelsen har gjennomført to foreldremøter hvor alle foreldre og personale har vært invitert.

Mørkved skole har de siste årene jobbet systematisk med basisfagene, og har også i 2014 gode resultater i forhold til lokale og nasjonale kartlegginger. Resultatene for 5. trinns nasjonale prøver ligger over landsgjennomsnittet i norsk, på landsgjennomsnittet i regning og noe under i engelskfaget. Skolen har derfor arbeidet med å styrke engelskfaget.

Elevundersøkelsen viser at elevene trives, og at det er lite konflikter og mobbing.

Sykefraværet er på 7,6 %. Dette er en klar nedgang fra i fjor. Korttidsfraværet ligger gjennomsnittlig på 1,6 %. Medarbeidersamtaler, oppfølging av sykemeldte og HMS-arbeidet er i tråd med de retningslinjer som gjelder i Ringsaker kommune. Skolen fortsetter sitt arbeid med å utvikle et stadig bedre arbeidsmiljø.

Mørkved skole har i underkant av 40 årsverk, hvorav en ansatt er i ufrivillig deltid og elleve ansatte er i frivillig deltid. Det er ikke sannsynlig at disse forholdene lar seg endre i vesentlig grad, spesielt gjelder dette for ansatte i SFO. Det er behov for et visst minimum av voksne, og det er ikke utsikter til at antall deltidsansatte kan reduseres slik elevtallet utvikler seg i nærmeste framtid.

Regnskapet for 2014 viser et mindreforbruk i forhold til budsjett på om lag kr 439.000. Fra tidligere år ble det inntektsført kr 200.000. Dette gjør at resultatet for 2014 isolert er kr 239.000. Overskuddet planlegges blant annet til innkjøp av lærebøker og digitalt utstyr. Det planlegges et personalseminar høsten 2015. Skolen har ikke prioritert nye investeringer av møbler og inventar på grunn av bygging av ny skole, men vil bruke deler av overskuddet på ekstra utstyr i forbindelse med nybyggingen.

324 Kirkenær skole

Inneværende skoleår har Kirkenær 33 elever på 1. trinn. På grunn av rommenes størrelse ble denne gruppen delt i to. Skolen har plassproblemer og har derfor ikke lengre kapasitet til å ta i mot elevgrupper på mer enn 30 elever.

SFO har tilbud for 85 barn, og det er fokus på samhold og fysisk aktivitet. Skole/SFO har praksisplasser for barneveiledere fra Ringsaker videregående skole og NAV.

Skolen er partnerskapskole til Høgskolen i Hedmark avd. Hamar. Inneværende år har skolen fire lærere som er praksislærere.

Resultatene for Kirkenær skole viser at enheten har god kvalitet på tjenestene. Resultatene på nasjonale prøver er noe lavere enn forventet, og er under landsgjennomsnittet. Skolen har analysert resultatene og sett på tiltak. Blant annet vil rutiner i forbindelse med gjennomføring av prøven bli noe endret.

Lærerne ved skolen deltar i nettverk i Ringsaker kommune i engelsk og matematikk. Skolen har også opprettet faggrupper i disse fagene for å kvalitetssikre undervisningen. I nettverkssamarbeid med skolene i Ringsaker fortsetter Kirkenær skole med utviklingsarbeid innenfor *Vurdering for læring*. Alle trinnene ved skolen har tatt i bruk læringspartner som et virkemiddel for å få elevene mer aktive i undervisningen, og som tiltak for å gi økt fokus på *Vurdering for læring*.

To av skolens lærere tar videreutdanning i henholdsvis *regning i alle fag* og *master i tilpasset opplæring*.

Elevundersøkelsen for 7. trinn viser at skolen har elever som er godt motiverte, får god faglig veiledning og er tilfreds med faglig utvikling. I elevundersøkelsen kommer det også fram at skolen viser god framgang i vurdering for læring. Elevene trives godt og i følge elevundersøkelsen er det ikke mobbing ved skolen.

Foreldreundersøkelsen viser at foresatte er godt fornøyd med skolen. Skolen har et aktivt FAU som sammen med skolen jobber for et godt læringsmiljø.

Enheten har et godt arbeidsmiljø blant sine ansatte i skole og SFO.

Sykefraværet for de siste 12 måneder ligger på 6,9 %. Dette er en markant nedgang fra 2013 da sykefraværet var på 11,3 %. Sykmeldte følges opp etter kommunens fastlagte rutiner.

Ved skole er det tre ansatte som går uønsket deltid.

Kirkenær har et mindreforbruk på kr 116.000 ved årsslutt. Fra 2013 ble det inntektsført kr 126.000 i mindreforbruk fra tidligere år. Dette gjør at resultatet for 2014 er et merforbruk på kr 10.000. Som følge av høyt sykefravær har skolen fått forholdsvis store sykelønnsrefusjoner. Skolen har ikke hatt like store vikarutgifter. Samtidig har skolen gjort en del innkjøp ut hva som er budsjettet på driftsartene. Avsatt mindreforbruk er planlagt brukt til oppgradering av skolens møbler og IKT.

325 Kylstad skole

Skolens kartleggingsresultater viser at skolen jobber systematisk og godt med begynneropplæringen. Nasjonale prøver på 5.trinn har en tilfredsstillende utvikling, og skolen er godt fornøyd med årets resultater. I regning har skolen over år hatt stabile og gode resultater, og skolen har gode erfaringer med Ringsaker kommunes program for regneopplæring. I lesing viser resultatet på norskprøven for 5. trinn en god utvikling. Årets trinn er det første trinnet som har fulgt Ringsaker kommunes program for systematisk lese- og skriveopplæring fra 1. trinn. Effekten av blant annet *Ny start* har vært god. Engelskresultatene viser også en ønsket utvikling, men må fortsatt vies økt oppmerksomhet. Skolen har i 2014 fortsatt å jobbe med skolebasert kompetanseheving for lærerne for å kvalitetssikre engelskundervisningen ved bruk av kjennetegn på god engelskundervisning. I tillegg har skolen fra skolestart høsten 2014 knyttet til seg en ekstern ressursperson i faget, noe som sammen med kommunalt nettverk oppleves som svært nyttig.

Elevundersøkelsen viser at skolen har elever som trives og er motiverte for skolearbeidet. Undersøkelsen viser en positiv trend på alle områder. Størst positiv endring ser man på faglig veiledning, noe skolen mener henger sammen med satsingen på *Vurdering for læring*.

Foreldreundersøkelsen viser at skolen har godt fornøyde brukere. Samlet sett er det innenfor læringsmiljø/ klasseledelse og informasjon som skolen mener har de største forbedringspotensialene.

Enheten hadde i 2014 et høyt sykefravær på 14,3 %. Dette skyldes blant annet to langtidssykemeldte. Sykemeldte følges opp etter de etablerte rutiner i kommunen.

Enheten har fire deltidsansatte. Av disse er to i ufrivillig deltid knyttet til SFO.

Enheten har et mindreforbruk på kr 269.000 ved årsslutt 2014. Dette skyldes i hovedsak store refusjoner knyttet til det høye sykefraværet. Fra 2013 hadde skolen med seg et mindreforbruk på kr 59.000. Dette gjør at resultatet for 2014 er et mindreforbruk på kr 210.000.

326 Stavsberg skole

I 2014 vedtok kommunestyret utbygging av nye Stavsberg skole. Dette representerer en svært viktig milepæl for skolen. Selve byggearbeidene er vedtatt med oppstart i 2016, og er påregnet avsluttet skoleåret 2018/2019.

For tiende året på rad deltok Stavsberg skole i regionfinalen First Lego League. Dette er en konkurranse som gir elevene utfordringer og inspirasjon som medfører personlig utvikling, og det er et overordnet mål å øke interessen for teknologi og naturvitenskap. Gjennom denne deltakelsen trenes elevene i prosjektarbeid, og de får en god innføring i vitenskapelig tenkemåte. Stavsberg skole vant ikke regionfinalen denne gang, men vant enkeltkategorier og skolens to deltakende trinn var blant finalistene i flere kategorier.

Den 25. og 26. november 2014 fylte Stavsberg skole Prøysenhuset til randen med framvisning av forestillingen *Tell til ti*. I forestillingen opplevde publikum sterke møter mellom tekstene til Alf Prøysen og Janteloven. Forestillingen ble til i samarbeid med ulike profesjonelle kunst- og kulturarbeidere, og var en sammensatt forestilling med innslag av både sang, dans og drama. Samtlige av skolens elever deltok på scenen. Ved Stavsberg skole står arbeidet med kunst og kultur i skolen sentralt, og enheten satte stor pris på å få være den første skolen i Ringsaker som kunne ta det nye Prøysenhuset i bruk.

Stavsberg skole har gjennomgående gode resultater på gjennomførte elev- og foreldreundersøkelser gjennom året. Foreldre er generelt godt fornøyd med informasjon, men samtidig trekker mangelfull oppfølging av hjemmesiden ned resultatet. Stavsberg skole har også gode resultater på de nasjonale prøvene i basisfagene i 2014. På alle tre prøver scorer skolen godt over det nasjonale gjennomsnittet.

Sammenliknet med foregående år, er det en betydelig oppgang i sykefraværet, fra 4,7 % i 2013 til 8,4 % i 2014. Enheten har lite korttidsfravær. Det er langtidsfraværet som er årsaken til den høye fraværsprosenten. Ingen av fraværene skyldes imidlertid forhold ved arbeidsplassen, og samtlige fravær ved enheten er fulgt opp etter intensjonen.

Stavsberg skole har sju ansatte som jobber deltid. En av disse arbeider ufrivillig deltid. Sistnevnte er barneveileder i SFO og skole. Skolen må følge bemanningskravene om nok personer til stede på ulike tidspunkt

gjennom uken. I kombinasjon med at skolen er en liten enhet, er det ikke rom for å utvide stillingen til 100 % innenfor enheten. Ledelsen har opplyst arbeidstakeren om at full stilling kun kan oppnås ved å arbeide på flere resultatenheter.

Skolen har et mindreforbruk på 3,7 % av netto budsjetttramme for 2014. Mindreforbruket utgjør kr 379.000. Fra 2013 ble det inntektsført kr 98.000 fra tidligere år. De reelle mindreforbruket for 2014 alene utgjør dermed kr 280.000. Inntekter fra sykelønnsrefusjoner har bidratt vesentlig til resultatet for 2014. I tillegg ble planlagt innkjøp av inventar for 2014 forsinket i levering. Dette medfører at noen utgifter først kommer i 2015. Siden enheten er i fasen rundt utformingen av rom- og funksjonsprogram til ny skole, er det et ønske å bruke mindreforbruket til et personalseminar og andre utgifter som vil komme i den forbindelse.

327 Nes barneskole

Skolens hovedsatsningsområde gjennom 2014 har vært *Vurdering for læring*. I tillegg har det vært arbeidet med revidering av lokal læreplan. Skolen har prioritert arbeid med fagene norsk, engelsk og matematikk dette skoleåret. Høsten 2014 var skolen også med i første pulje i Ringsakers satsning rundt *Skolebasert vurdering*. Eksterne fagfolk samarbeidet tett med ledelsen ved skolen, og arbeidet endte opp i en rapport som belyste noen av skolens utviklingsområder. Hovedfokus for dette arbeidet var det lokale læreplanarbeidet.

Dette skoleåret er skolen med i et samarbeidsprosjekt som heter *Spill i skolen*. Dette er et samarbeid mellom Ringsaker kulturskole, Nes barneskole og Nes skolekorps. Instruktører fra kulturskolen har undervisning på messinginstrumenter på 3.trinn to timer i uka.

Nasjonale prøver på 5.trinn høsten 2014 viser at skolen har gode resultater i matematikk, norsk og engelsk. Skolen scorer over landsgjennomsnittet i alle fagene. Matematikkresultatene har vært stabilt gode i noen år. Utfordringen framover blir å få stabilt gode resultater i engelsk og norsk. Skolens ledelse gjennomfører trinnmøter med alle trinn 2-3 ganger i året. Det gir skoleledelsen en fin mulighet til å følge opp resultater og arbeidet i klassene.

Kartlegging på de andre trinnene viser en fin utvikling. Det jobbes systematisk med ulike tiltak, og de ansvarlige for spesialundervisningen og skolens ulike fagteam er viktige bidragsytere.

Sykefraværet i 2014 var på 3,3 %. Det har gått ned i forhold til 2013, og er godt innenfor akseptabelt nivå. Sykefraværet første kvartal 2014 var på 2,6 % og siste kvartal på 2,8 %. Skolen arbeider aktivt med tilstedeværelsesfaktorer og har god dialog med arbeidstakerne. Mulighet for rask tilrettelegging er et viktig element i dette arbeidet. Humor er nedfelt i skolens visjon, og velferdskomiteen er en viktig bidragsyter.

Det er innværende skoleår i underkant av 34 årsverk på Nes barneskole. Skolen har de siste årene jobbet med å redusere antall ansatte med ufrivillig deltid. I dag er det ingen ansatte på Nes barneskole som jobber ufrivillig deltid.

Skolen har et mindreforbruk på kr 48.000 ved utgangen av 2014. Fra 2013 ble det inntektsført kr 277.000. Dette innebærer at skolen har redusert mindreforbruket med kr 229.000 gjennom 2014. Pengene er brukt til styrking av bemanningen og finansiering av samarbeidsprosjektet med kulturskolen, *Spill i skolen*.

340 Hagen skole

Hagen skole er en institusjonsskole for barn innlagt ved Hagen behandlingssenheter etter lov om psykisk helsevern. Hagen behandlingssenheter er en enhet under BUP døgnavdeling, divisjon psykisk helsevern ved Sykehuset Innlandet HF.

Den 5. september 2013 vedtok styret for Sykehuset Innlandet HF at Hagen behandlingssenheter og Familieenheten /Gjøvik skulle samorganiseres og lokaliseres på Gjøvik. Det var nødvendig med ombygging og påbygging av lokalene på Gjøvik. Etter fastsatt tidsplan er høsten 2015 satt som oppstart for det nye tilbudet. Høsten 2014 er Hagen inne i siste skoleår som en resultatenheter i Ringsaker kommune. Skolen har i perioden frem til nedleggelse felles skoleleder med Kylstad skole.

Skolen har i samarbeid med behandlingssenheter gjennomført brukerundersøkelser som viser at enheten har tilfredse brukere. Skolen arbeider målrettet med å gi elevene et godt skoletilbud tilpasset den enkeltes behov.

Medarbeidersamtaler viser at enheten har fornøyde og engasjerte medarbeidere. Det vektlegges å ivareta medarbeiderens behov for informasjon og forutsigbarhet frem mot nedleggelsen.

Sykefraværet har vært tilnærmet 0 % i 2014. Dette er svært positivt, da enheten de foregående år har hatt et betydelig sykefravær.

Hagen skole går ut av 2014 i budsjettbalanse. Inkludert i dette er inntektsføring av tidligere års mindreforbruk med kr 89.000. Etter denne inntektsføringen har skolen et akkumulert mindreforbruk fra tidligere år på kr 568.000 som er avsatt på eget disposisjonsfond. Hedmark fylkeskommune har etter avtale med Ringsaker kommune redusert utbetalt tilskudd for 2014 for å redusere størrelsen på disposisjonsfondet.

342 Voksenpedagogisk senter

Voksenpedagogisk senter (VPS) hadde om lag 300 deltagere på norskopplæring og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven, eksamensrettet grunnskoleopplæring, og opplæring i grunnleggende ferdigheter og spesialundervisning etter opplæringsloven. Disse elevene kom fra til sammen 40 ulike land. Av disse elevene var det 32 deltagere på eksamensrettet grunnskoleopplæring.

Skolen deltar i kompetansehevingsprogrammer i regi av fylkesmannen og Vox i tillegg til kommunens programmer. Konseptet *Walk the talk*, i samhandling med frivillige vandringsvenner, videreføres i daglig drift. For introduksjonsdeltakere med liten skolebakgrunn, deltok VPS sammen med NAV i prosjektet *Språkpraksisutvikling i praksis*. Skolen har også deltatt i NAFO-initierte prosjektet om utviklings av grunnskoletilbudet for minoritetsspråklige ungdommer.

VPS har i løpet av 2014 anskaffet det nye fagprogrammet Visma Voksenopplæring. Dette ble anskaffet for å ha et felles saksbehandlingssystem med kvalifiseringsteamet i NAV.

Logopedisenteret er en ambulant tjeneste der 51 enheter er involvert. Det gis logopedisk hjelp til barn og voksne innen områdene språk- og kommunikasjonsvansker, afasi, uttalevansker, taleflytvansker, stamming, løpsk tale, stemmevansker, spise- og svelgvansker. Gjennom 2014 er det tilmeldt 112 nye personer, og 73 personer er avsluttet. Til en hver tid er det om lag 150 personer som har et tilbud. I gjennomsnitt står det om lag 22 personer på venteliste.

Skolen er også prøvested for etablererprøven og kunnskapsprøven for servering, skjenking og salg av alkohol. Enheten behandler også søknader om kommunal støtte til kurs i regi av studieforbundene.

Kommunene fikk i 2014 en ny oppgave med å arrangere eksamen i norskopplæring og samfunnskunnskap. Norskprøvene består av en skriftlig og en muntlig prøve. Den skriftlige prøven består av delprøver i leseforståelse, lytteforståelse og skriftlig framstilling. Prøven i samfunnskunnskap er en digital flervalgsprøve som kandidatene skal avlegge på et språk de forstår godt. Resultatet på prøven er «bestått» eller «ikke bestått». Deltakernes resultater på norskprøvene ligger over, eller på nivå med landsgjennomsnittet.

Sykefraværet i 2014 er på 11,3 %. Dette er høyere enn akseptabelt nivå, men er ikke vurdert til å være arbeidsplassrelatert.

Ingen arbeidstakere hadde ufrivillig deltid ved årets slutt.

Enheten fikk et mindreforbruk på kr 231.000 ved årsslutt 2014. Gjennom året var det varslet at person- og asylanttilskuddet ble redusert som følge av færre personer i opplæring på denne ordningen. VPS fikk blant annet budsjettet styrket i 2. tertial 2014 for å dekke deler av inntektstapet. Mot slutten av året ble likevel samlet tilskudd noe større enn varslet, da reduksjonen i antall deltagere utløste en økning av et grunntilskudd da antall deltagere falt under 150. Voksenpedagogisk senter har også fått besparelser i lønn ved å redusere bruken av vikar. Dette ble satt i verk etter at det ble kjent at asylmottaket i Moelv skulle legges ned fra januar 2015.

343 Pedagogisk Psykologisk Tjeneste

PP-tjenesten har gjennom Meld. St. 18 *Læring og fellesskap* klare nasjonale føringer om økt systemrettet arbeid som et virkemiddel for tidlig innsats og forebygging av faglige og sosiale vansker. I 2014 ble PP-tjenestens arbeid med å styrke læringsmiljøet i hele grunnskolen forsterket ved opprettelsen av læringsmiljøteamet. Dette gjøres blant annet ved å støtte skoleledere og lærere i arbeidet med å tilrettelegge for gode læringsarenaer både sosialt og faglig for alle elever.

Det er et klart nasjonalt mål at behovet for spesialundervisning må reduseres og at flere elever skal få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet. Hovedfokus i samarbeidet med enhetene har vært å bedre det allmenpedagogiske/ordinære opplæringstilbudet gjennom eksempelvis generelle styrkingstiltak og at barn/elever skal få en likeverdig og tilpasset læring/opplæring innenfor et inkluderende fellesskap. Målet har vært forebygging av ulik art og dermed reduksjon av behov for spesialundervisning. Statistikk viser at antall meldinger registrert i 2014 har holdt seg relativt stabilt sammenlignet med 2013. Tendensen er fortsatt at det er en større andel meldte fra de yngste barna enn elever fra de høyere trinnene på skolene.

PP-tjenesten har en betydelig satsing innenfor tverrfaglig samarbeid både gjennom Familiens Hus og gjennom kommunens SLT-arbeid og oppvekstteam. Gjennom Familiens Hus (barnevern, helsestasjoner, PPT) tilbys brukerne flere forskningsbaserte foreldrestøttende program som et ledd i tidlig innsats. Målet er å styrke foreldreferdighetene til foreldre med barn med begynnende atferdsproblemer, å styrke emosjonell og sosial kompetanse hos barn i alderen 3-12 år som har eller er i ferd med å utvikle atferdsproblemer. I tillegg tilbys barnehager og skoler et forskningsbasert program hvor målet er å styrke personalets kompetanse i forebygging og håndtering av atferdsproblemer i skole og barnehage, støtte personalet i sin gruppe/klasseledelse samt å styrke samarbeidet mellom skole, barnehage og hjem. I tillegg gjennomføres tverrfaglige innsatser i barnehagene for tidlig å oppdage barn i risiko for utvikling av ulike vansker.

Psykologen i PPT/Familiens hus har i 2014 hjulpet ca. 25 familier og gjennomført ca. 170 konsultasjoner. I tillegg til direkte psykisk helsehjelp, har psykologen bistått andre faggrupper i kommunen med veiledning og drøfting individuelt og i team, bl.a. i barnevern, PPT og helsestasjonene. Videre har det blitt gitt veiledning til lærere og sosialrådgivere, holdt foreldrekurs i samarbeid med helsestasjon, deltatt på kontaktmøter med skoler og i barnehager, samt deltatt i SLT oppvekstteam ved to av de største barneskolene. Det er også blitt jobbet med psykisk helse for barn og unge i et folkehelseperspektiv, på mange nivåer i organisasjonen. En del av dette arbeidet har vært undervisning om tanker og følelser i barneskolen for å styrke barns psykiske helse.

Sykefraværet i 2014 lå i gjennomsnitt på 4,8 %. Sykefraværet skyldes i all hovedsak periodevis langtidsfravær. Nivået på sykefraværet er innenfor hva enheten har satt som akseptabelt nivå. Det er ingen indikasjoner på at sykefraværet er arbeidsplassrelatert.

Enheten har hatt og har fokus på nærværsfaktorer i arbeidshverdagen, på å bygge kompetanse hos medarbeiderne som medfører økt mestring av arbeidsoppgaver og det å arbeide under høyt arbeidspress over tid. Alle ansatte arbeider helhetlig i forhold til arbeidsmiljø, mestring og kvalitet på tjenestene vi skal gi.

Enheten har ved utgangen av 2014 to ansatte i ufrivillig deltid og fire ansatte i frivillig deltid.

PPT har et mindreforbruk på kr 1.070.000 ved utgangen av 2014. Det er inntekter fra sykelønnsrefusjoner og vakanser i stillinger som gir dette resultatet.

399 Ufordelt reserve

Innen virksomhetsområdet budsjetteres det med en ufordelt reserve til fordeling i løpet av kalenderåret. Det betyr at nødvendige endringer i timeressurser for grunnskolen gjennom året kompenseres med ressurser fra denne reserven så langt den rekker. I tillegg føres her bl.a. utgifter til skoleskyss, kjøp av tjenester fra andre kommuner og refusjonskrav til andre kommuner og staten.

Ved utgangen av 2014 er det et mindreforbruk på 2,887 mill. kroner. Dette inkluderer 0,564 mill. kroner som ble overført fra 2013. Resultatet for 2014 isolert utgjør dermed 2,323 mill. kroner. En stor del av mindreforbruket er knyttet opp mot utgifter som vil påløpe våren 2015.

2.4.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Det arbeides systematisk med å øke læringsutbyttet over tid med utgangspunkt i statlige føringer, forskning om læringsutbytte og erfaringer fra utviklingsarbeid på skoler i og utenfor kommunen. Satsingen konsentrerer seg om fagene norsk, matematikk og engelsk.

Resultatene fra nasjonale prøver og eksamen varierer fortsatt fra år til år. Det er meget positivt at en på 5. trinn nå er over landsgjennomsnittet i lesing og regning, men det er fortsatt behov for langsiktig og systematisk arbeid for å få stabilt gode resultater på alle trinn. Rådmannen følger utviklingen nøye, og det er tett dialog om styrker, utfordringer og tiltak på den enkelte skole. Det har også vært rettet spesiell innsats mot vurdering for læring og klasseledelse i 2014.

Elevene i Ringsaker kommune kartlegges i lesing, regning og engelsk. Registrering av resultater foregår i en web-basert løsning; VOKAL. Dette verktøyet gjør det mulig å følge elevenes resultater på individnivå.

Vurdering for læring

Ringsaker har videreført den statlige satsingen med *Vurdering for læring - pulje 3*. Dette prosjektet er inneværende skoleår videreført på alle barneskolene. Formålet er å gi gode tilbakemeldinger slik at elevene ser hvor de er i sin egen læring, hvor de skal og hvordan de best kan nå målene sine. Alle barneskolene har deltatt i lærende nettverk.

Ungdomstrinn i utvikling

I perioden 2012-2017 vil nasjonale myndigheter satse spesielt på ungdomstrinnet. Strategien omhandler en felles satsing på klasseledelse, regning, lesing og skiving, der kompetanseutviklingen i all hovedsak skal foregå på den enkelte skole. Skolebasert kompetanseutvikling innebærer at skolen, med ledelsen og alle ansatte, deltar i en utviklingsprosess på egen arbeidsplass. Hensikten er å utvikle skolens samlede kunnskaper, holdninger og ferdigheter når det gjelder læring, undervisning og samarbeid. Fra Ringsaker kommune deltar Furnes og Nes ungdomsskoler i pulje 1 med oppstart høsten 2013, mens Brumunddal, Brøttum og Moelv ungdomsskoler deltar i pulje 2 med oppstart høsten 2014.

Lese- og skriveopplæring

Satsingen på systematikk i lese- og skriveopplæringen er videreført. Arbeidet med tidlig innsats er formalisert med utarbeidelsen av *Program for systematisk lese- og skriveopplæring på 1.-4. trinn*. Programmet ble revidert skoleåret 2012/2013, og det utvikles kontinuerlig.

Regneopplæring

Program for systematisk regneopplæring på 1.-4. trinn er i løpet av 2014/2015 innført på alle skoler. Alle barneskoler deltar i lærende nettverk for regneopplæring.

Nettverk i engelsk

Engelsklærere fra alle barneskoler deltar i et lærende nettverk i engelsk ledet av ressurslærer. Parallelt med dette mottar engelsklærere ved fire barneskoler særskilt veiledning fra ressurslærer i engelsk.

Ekstern skolevurdering

Hamar, Stange, Løten og Ringsaker kommuner har etablert et lokalt nettverk i ekstern skolevurdering. Nettverket er satt sammen av skoleledere og lærere som skal vurdere skolene i regionen. Gjennom ekstern skolevurdering får skolene og skoleeier bistand til å gjennomføre en utviklingsorientert prosess som skal bidra til å gi skolen en god vurdering og retning for det videre utviklingsarbeidet. I vurderingen involveres elever, foreldre, lærere og skoleledere. Prosessen ender opp med en rapport som overleveres skole og skoleeier. Utviklingsområdene følges opp gjennom dialogmøter med skolene.

Kompetanse- og utviklingsarbeid

Det er utarbeidet en ny kommunal strategiplan for kompetanseutvikling innenfor virksomhetsområdet undervisning gjeldende for 2013-2016, jf. f.sak 48/2013. På grunnskoleområdet ble den statlige ordningen for videreutdanning av lærere videreført. Lærerne er frikjøpt i deler fra sine stillinger for å gjennomføre utdanningen, og utgiftene fordeles mellom stat og kommune. Våren 2014 avsluttet ni lærere sin videreutdanning gjennom den statlige strategien for etter- og videreutdanning. Høsten 2014 startet 22 lærere sin videreutdanning i denne strategien.

En skoleleder startet i 2014/2015 utdanning gjennom den statlige rektorskolen. Tre skoleledere avsluttet utdanning gjennom rektorskolen i 2014.

Det er gjennomført etterutdanning i form av kurs og erfaringsdeling i nettverk innenfor begynneropplæring innen lesing, regning, engelsk og IKT. Ved oppstart av skoleåret 2014/2015 ble det gjennomført felles planleggingsdager for alle ansatte på barnetrinnet i Ringsaker med tema skrivning. For ungdomstrinnet ble det gjennomført felles planleggingsdag med tema leseopplæring.

Veiledning av nyutdannede lærere

Veiledning av nyutdannede lærere i samarbeid med Høgskolen i Hedmark er videreført i 2014. Det gjennomføres individuelle og gruppebaserte veiledninger.

Internasjonalt arbeid

Som et ledd i arbeidet med å øke læringsutbyttet, er det tatt initiativ til og iverksatt et samarbeid med skoler i andre land. Høsten 2013 startet kommunene i Hamar-regionen, Hedmark fylkeskommune og Slagelse kommune i Danmark et samarbeid i regi av Comenius Regio. Prosjektet har som mål å utvikle tiltak som kan bidra til å øke gjennomføringsgraden i videregående opplæring. Prosjektet avsluttes våren 2015.

Utbygging og rehabilitering av skoler

Kommunestyret behandlet i møte 9.4.2014 i k.sak 21/2014 vedlikeholdssituasjonen og rehabiliteringsbehovet ved kommunale skoler, svømmebasseng og barnehager. Det er klare føringer for prioritering av investeringer i skolebygg, jf. k.sak 43/2008, og bygging av de fire skolene i pulje 1 har prioritet.

Brøttum skole ble ferdigstilt i 2014. Byggetrinn 1 ble tatt i bruk fra februar, og byggetrinn 2 ble tatt i bruk fra årsslutt. Den nye skolen har lagt et godt grunnlag for fremtidig vekst på Brøttum. Skolen til 200 mill. kroner har plass til 425 elever og er dimensjonert for innbyggervekst. I tillegg til å være skole med god funksjonalitet og fleksible løsninger, inneholder nybygget også bibliotek, flerbrukshall og kantine/aula, som gjør bygget til et sentralt samlingspunkt for idretts- og kulturlivet i bygda og ulike lag og foreninger.

Alt av planarbeid for bygging av Moelv skole ble ferdigstilt i 2014. Det ble foretatt en mindre endring av reguleringsplanen for Moelv skole, jf. PU-sak 6/2014 og forprosjekt ble vedtatt i k.sak 32/2014. Det ble også vedtatt at det skal bygges nytt svømmebasseng i Moelv, jf. k.sak 64/2014. Bygging av Moelv barneskole, nytt svømmebasseng og ombygging/rehabilitering av Moelvhallen organiseres nå som et felles prosjekt med felles samspillsentreprenør. Det er lagt opp til en samspillsfase frem til juni 2015. Mulig byggestart er august 2015 med ferdigstilling av prosjektet høsten 2017.

Sak om revidert forprosjekt og kostnadsoverslag for Mørkved skole ble behandlet høsten 2014. Elever og personale har flyttet inn i moduler, og rivningen av det gamle skolebygget har kommet godt i gang. Fremdriften i prosjektet er opprettholdt, og skolen skal stå ferdig til skolestart august 2016.

Utbyggingen ved Stavsberg skole var planlagt som et felles prosjekt med Hamar kommune, basert på en felles kommunedelplan, jf. k.sak 89/2010. Høsten 2014 fikk Ringsaker kommune beskjed om at Hamar kommune likevel ikke vil delta i byggetrinn 1 ved Stavsberg skole da de vil prioritere egen utbygging for økt kapasitet på elevplasser i egen kommune. Gjennom behandlingen av budsjett 2015 og økonomiplan 2015-2018 vedtok kommunestyret i Ringsaker at en søker å opprettholde fremdriften i utbyggingen uten bidrag fra Hamar kommune, og med mål om byggestart i 2016/2017 og ferdigstillelse i 2018/2019. Det har i 2014 vært arbeidet med rom- og funksjonsprogram, som ventelig legges frem til politisk behandling i løpet av 2015.

Svømmebasseng

Etter behandlingen av saken om vedlikeholdssituasjonen og rehabiliteringsbehovet ved kommunale skoler, svømmebasseng og barnehager, jf. k.sak 21/2014, ble det jobbet videre med vurderinger av bassengløsninger i Moelv, Brøttum og Brumunddal. Det ble videre fattet vedtak om at rådmannen skal utrede videre bl.a. basseng/ bassengstruktur og at eventuelle tiltak skal innarbeides i budsjett 2015 og økonomiplan 2015-2018. Bygging av nytt svømmebasseng i Moelv ble som nevnt vedtatt i k.sak 64/2014. Det er innarbeidet til sammen 120 mill. kroner til prosjektet i budsjett 2015 og økonomiplan 2015-2018. Tilstanden for bassengene i Brumunddal og Furnes ble det redegjort for i k.sak 87/2014, og det ble der vedtatt å undersøke mulighetene for leie av et basseng i Brumunddal til erstatning for de to eksisterende bassengene. Bassengsituasjonen ved Brøttum skole er under utredning og vil bli lagt fram som egen sak i 2015.

2.5 Pleie og omsorg (VO 40)

401 Omsorgsdistrikt Moelv	Resultatsenhetsleder: Hege T. Nysveen
405 Omsorgsdistrikt Nes	Resultatsenhetsleder: Kjell Erik Bjurling
407 Omsorgsdistrikt Brumunddal	Resultatsenhetsleder: Oddvar Johannessen
420 Bjønnehaug avlastingssenter	Resultatsenhetsleder: Hege Terese Granstrøm
422 Demente	Resultatsenhetsleder: Ane Wenche Moen
423 Ringsaker AO-senter	Resultatsenhetsleder: Rune Øygarden
424 Psykisk helse	Resultatsenhetsleder: Inger Stende Kjelsrud
425 Kommunalmedisinsk senter	Resultatsenhetsleder: Jan Robin Manstad

2.5.1 Ansvarsområde

Kommunene har ansvaret for tjenestetilbudet til alle mennesker med behov for omsorgstjenester. Dette er regulert gjennom lov om kommunale helse- og omsorgstjenester som trådte i kraft 1.1.2012. Brukernes rettigheter er samlet i pasientrettighetsloven.

2.5.2 Hovedkommentar

Forebygging og mestring er utpekt som hovedstrategi for at helse- og omsorgstjenestene skal kunne møte framtidens utfordringer. I 2014 er det jobbet med alle innsatsområdene i strategien, slik at tjenestene nå i større grad vris mot målsettingen «forebygging og mestring». Framtidens demografiutfordring betyr at tjenestene må innrettes slik at flere kan greie seg lenger i eget hjem.

Ringsaker kommune har i dag god sykehjemsdekning sammenlignet med omkringliggende kommuner og landet. De som har behov for sykehjems plass får dette innen kort tid.

Kommunestyrets vedtak om å avvikle til sammen 9 dobbeltrom på Ringsaker bo- og aktivitetssenter ble iverksatt i tråd med vedtaket sommeren 2014. Med dette har kommunen avviklet halvparten av dobbeltrommene i kommunen. De siste dobbeltrommene planlegges avviklet innen juli 2016.

Etableringen av kommunalmedisinsk senter (KMS) gjør at kommunen håndterer utfordringene med samhandlingsreformen på en betryggende måte. KMS har i 2014 jobbet med å utvikle sin organisasjonsmodell og drift i tråd med behovet. Kommunen klarte i all hovedsak å ta i mot og ivareta de utskrivningsklare pasientene som trengte oppfølging i 2014.

Kommunen har med tilskudd fra Kreftforeningen etablert en stilling som kreftkoordinator. Stillingen er tilknyttet Kommunalmedisinsk senter, og ble besatt fra april 2014.

Det har i løpet av 2014 blitt innført et 4. måltid ved alle bo- og aktivitetssentrene. Det gjenstår fortsatt noe arbeid med å endre middagstid fra kl. 13 til kl. 16 ved enkelte avdelinger. Innføringen av et 4. måltid vil redusere antall timer mellom kveldsmat og frokost. Tiltaket skal redusere uro og minske behovet for medikamentell behandling.

Helse- og omsorgstjenestene er i rask utvikling med tanke på å ta i bruk ny teknologi. Dette er et viktig innsatsområde i den overordnede strategien. I 2014 er det utredet behov og krav til innkjøp av nye trygghetspakker, som i tillegg til trygghetsalarm og røykvarsler vil kunne utvides til å omfatte ulike typer sensorer og springsteknologi. En tar sikte på å innføre de nye trygghetspakkene fra høsten 2015.

Det ble gjennomført omfattende utskiftninger og nyanskaffelser av IKT-utstyret ved helse- og omsorgsenhetene i 2014. Dette var nødvendig for å kunne tilfredsstille et stadig økende krav om forsvarlig dokumentasjon i kommunens elektroniske journalsystem. For å tilrettelegge for god og effektiv intern opplæring, ble også alt utstyr i opplæringsrommene ved institusjonene skiftet ut. Lovpålagt opplæring i legemiddelhåndtering og en rekke andre tema gis nå gjennom e-læringsprogram som den ansatte selv kan gjennomføre via en PC. Innføring av nettbrett for dokumentasjon og oppslag i journal ble så vidt startet opp for hjemmetjenesten i 2014. Dette tiltaket vil få stor betydning for effektiviseringen av tjenesten, og for pasientsikkerheten.

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) i kommunal regi kom i full drift fra 1.1.2014. En løsning for driftskonto for brukerne ble utredet våren 2014 i k.sak 26/2014.

Ringsaker kommune startet opp arbeidet med innføring av hverdagsrehabilitering høsten 2014. Dette er et tilbud til brukere med brått funksjonsfall der det er mulighet til å trene opp igjen ferdigheter i hverdagen. Det ble etablert en prosjektgruppe som deltar i et nettverk med andre kommuner i regi av KS. Selve tilbudet til brukere startes våren 2015.

Helse og omsorg deltar i rekrutteringsprosjektet «Menn i Helse» i samarbeid med Fylkesmannen, fylkeskommunen og KS. Etablering av koordinator i fylket og planlegging foregikk i 2014, men selve rekrutteringen vil foregå i 2015. Målgruppen er menn på tiltak i regi av NAV, og som vurderes som aktuelle for jobb i sykehjem og hjemmetjeneste.

Virksomhetsområdets regnskap viser et merforbruk på 8,293 mill. kroner eks. budsjettansvar 449 ufordelt pleie og omsorg, og overført driftskonto BPA. Tre av åtte resultatenheter hadde med seg et akkumulert merforbruk fra 2013 på til sammen 10,813 mill. kroner. Etter 2. tertial ble det lagt tilrette for å dekke deler av overført merforbruk i omsorgsdistrikt Brumunddal med 5,4 mill. kroner. De økonomiske utfordringene i sektoren er fortsatt store og omsorgsdistriktene og Demente genererte i 2014 nye budsjettunderskudd på totalt 6,801 mill. kroner. Øvrige resultatenheter kunne vise til et mindreforbruk i 2014.

Som tidligere år knytter budsjettavvikene seg i hovedsak til lønnsområdet og høyere forbruk av vikarer, overtid og ekstrahjelp enn budsjettet. Enhetene har i 2014 lagt ned et betydelig arbeid for å redusere merforbruket på lønnsbudsjettet, blant annet gjennom å etablere nye alternative turnusordninger som gir en bedre bemanningsløsning for driften. Tiltakene vil, om en lykkes, medføre en lavere bruk av ekstrahjelp og overtid. Innføring av nye turnuser med bruk av lengre vakter krever godkjennelse av sentrale arbeidstakerorganisasjoner før de kan iverksettes. Det ble i 2014 gitt avslag på enkelte søknader mens andre ble innvilget.

Statstilskuddet til ressurskrevende tjenester er en viktig faktor for å få virksomhetsområdet i balanse. Tilsammen 21,150 mill. kroner er gjennom året fordelt fra reserven under budsjettansvar 449 for å dekke merutgifter til ressurskrevende brukere i omsorgsdistriktene, Bjønnhaug avlastningssenter, enhet Demente og Psykisk helse og rustjenester. En eventuell statlig innstramning av denne ordningen kan vanskeliggjøre fremtidige mål om budsjettbalanse. En ser at antall unge brukere med store hjelpebehov er økende, noe som vil kunne øke refusjonskravet. Samtidig vil flere brukere fylle 67 år, noe som medfører en reduksjon i kravet da det ikke gis refusjon for brukere over 67 år.

2.5.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	10,0 %	11,5 %	11,8%

Virksomhetsområdet har det siste året hatt ett gjennomsnittlig sykefravær på 11,8 %. Dette er en bedring fra 2013 hvor sykefraværet lå på 12,5 %, men over målsettingen på 10 %.

Det gis utførlige kommentarer til sykefraværet under omtalen av den enkelte enhet. Resultatene for den enkelte enhet er vist i tabellen under.

Organisasjon	Sykefravær
401 Omsorgsdistrikt Moelv	14,4 %
405 Omsorgsdistrikt Nes	11,3 %
407 Omsorgsdistrikt Brumunddal	12,5 %
420 Bjønnhaug avlastningssenter	5,5 %
422 Demente	12,7 %
423 Ringsaker AO-senter	6,7 %
424 Psykisk helse	13,3 %
425 Kommunalmedisinsk senter	6,9 %

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
401 Omsorgsdistrikt Moelv	160,45	129,20	146,19	148,99
405 Omsorgsdistrikt Nes	147,10	240,16	265,98	265,98
407 Omsorgsdistrikt Brumunddal	253,07	189,97	194,07	194,07
420 Bjønnhaug avlastningssenter	18,38	18,88	20,31	20,31
421 Rehabilitering	28,35	0	0	0
422 Demente	66,27	63,85	63,85	63,85
423 Ringsaker AO-senter	28,79	26,79	28,79	28,79
424 Psykisk helse	34,17	35,67	37,67	37,67
425 Kommunalmedisinsk senter	12,06	42,07	42,07	42,07
Sum årsverk VO 40 Pleie og omsorg	748,64	746,59	798,93	801,73

Årsverksrammen i VO 40 økte med 52,34 årsverk fra 2013 til 2014. Økningen i antall årsverk skyldes i hovedsak:

- En økning av stillingsrammen som følge av at medarbeidere har opparbeidet seg rett til fast ansettelse etter å ha vært ansatt i midlertidige engasjementstillinger over flere år. Dette medfører en økning i stillingsrammen til omsorgsdistrikt Nes med 17,61 årsverk, til omsorgsdistrikt Moelv med 1,6 årsverk og til Bjønnhaug avlastningssenter med 1,43 årsverk.
- Endrede regler for beregning av stillingsprosenten knyttet til ansatte som jobbet vakt på vaktrom/hvilende vakt fra 1.1.2014, som medførte en økning av stillingsrammen i omsorgsdistrikt Nes med 8,21 årsverk og omsorgsdistrikt Moelv 0,78 årsverk.
- Kommunen overtok i 2013 avtalene om brukerstyrt personlig assistanse (BPA) som Ringsaker kommune hadde med Uloba. Samtidig overtok kommunen arbeidsgiveransvar for 28 BPA-assistenter, tilsvarende 12,6 årsverk. Ansvar for å drifte BPA-ordningen er for kommunens del lagt til omsorgsdistrikt Moelv.
- Stillingsrammen i omsorgsdistrikt Brumunddal ble styrket med 4,1 årsverk for å øke grunnbemanningen på Tømmerli bo- og aktivitetssenter.
- I omsorgsdistrikt Moelv ble det i budsjett 2014 opprettet 2 årsverk til etablering av en ordning med vikarpool.
- I budsjettet for 2013 ble det innarbeidet et tiltak knyttet til redusert planleggingstid ved AO-senteret med inndragning av 2 årsverk assistent. Gjennom et utredningsarbeid gjennomført vinter/vår 2013 konkluderte en med at tiltaket slik det ble vedtatt i 2013 budsjettet ikke var å anbefale. Tiltaket ble derfor reversert ved behandlingen av 1. tertialrapport 2013. Inndratte stillinger ble gjenopprettet i budsjett 2014.
- Det ble ansatt en ny avdelingsleder for boligsosial avdeling og ett årsverk som ruskonsulent i enhet Psykisk helse og rustjenester.

Enhetene jobber kontinuerlig med å redusere ufrivillig deltid. Det vises til kommentarer under den enkelte enhet, samt til kap. 1.2.6 om heltid/deltid.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	660 001	674 269	677 615	732 512
Driftsinntekter	239 969	224 613	211 377	266 274
Netto driftsutgifter	420 032	449 656	466 238	466 238

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Investeringsutgift	1 722	2 661	7 610	20 201
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	1 722	2 661	7 610	20 201

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
401 Omsorgsdistrikt Moelv	81 013	86 904	-5 891	-7,27 %
405 Omsorgsdistrikt Nes	165 072	165 702	-630	-0,38 %
407 Omsorgsdistrikt Brumunddal	125 194	129 548	-4 354	-3,48 %
420 Bjønhaug avlastningssenter	16 567	16 552	15	0,09 %
422 Demente	35 413	36 742	-1 329	-3,75 %
423 Ringsaker AO-senter	14 732	13 629	1 103	7,49 %
424 Psykisk helse	25 437	24 742	695	2,73 %
425 Kommunalmedisinsk senter	22 022	19 925	2 097	9,52 %
449 Pleie og omsorg ufordelt	-61 610	-79 491	17 881	29,02 %
449 Samhandlingsreformen	41 928	40 178	1 750	4,17 %
Avsetning driftskonto BPA	470	28	442	94,04 %
Sum netto driftsutgifter VO 40	466 238	454 459	11 779	2,53 %

I 2014 fikk virksomhetsområdet et negativt budsjettavvik på 8,293 mill. kroner eks. budsjettansvar 449 og overført driftskonto BPA. Av budsjettavviket er 4,035 mill. kroner knyttet til enhetenes drift i 2014, mens 4,258 mill. kroner skyldes utgifts-/inntektsføring av tidligere års mer-/mindreforbruk. Inkludert budsjettansvar 449 fikk virksomhetsområdet et positivt budsjettavvik på 11,779 mill. kroner etter avsetninger til bundne driftsfond, men før årsoppgjør-disposisjoner i 2014. Av det positive budsjettavviket på 11,779 mill. kroner er 17,881 mill. kroner knyttet til reserven til ressurskrevende brukere. Disse midlene må avsettes og fordeles til å dekke merutgifter ved ressurskrevende brukere i årene fremover.

Som det fremgår av tabellen over, er det store variasjoner i resultatene for de enkelte enhetene. Årsaken til budsjettavvikene kommenteres under de enkelte enheter.

401 Omsorgsdistrikt Moelv

Dobbeltrommene på Ringsaker bo- og aktivitetssenter ble avvirket 1.7.2014, og korttidsavdelingen flyttet inn i de gamle lokalene til rehabiliteringsenheten. I oppstarten ble det driftet 8 korttidsplasser, mens det fra oktober har vært 12 korttidsplasser i drift.

Omsorgsdistriktet har i 2014 hatt utfordringer knyttet til pasienter med stadig større behov. Dette gjelder både økende grad av alvorlig demens i langtidsavdelingene, men også hjemmeboende pasienter med store hjelpebehov. Dette har medført ekstra innleie av bemanning i avdelingene. Det har i tillegg vært en del utfordringer med et høyt sykefravær, hvilket har gjort det vanskelig å oppnå en stabil drift i 2014.

Omsorgsdistriktet har i 2014 mottatt 53 søknader om hjemmehjelp, hvorav 39 er innvilget. Det har vært 170 søknader om hjemmesykepleie og personlig assistanse og opplæring, hvorav 132 er innvilget. Totalt er det mottatt 120 søknader om korttidsopphold og 33 søknader om langtidsopphold, hvorav hhv. 96 og 29 er innvilget. Videre er det mottatt 45 søknader om trygghetsalarm hvorav 41 er innvilget.

Omsorgsdistriktet har i 2014 hatt et gjennomsnittlig sykefravær på 14,4 %. Dette er over omsorgsdistriktets målsetting på 10 % og en økning fra 2013 hvor sykefraværet lå på 12,9 %. Sykefraværet var høyt på Brøttum bo- og aktivitetssenter på begynnelsen av året, og i hjemmetjenesten på slutten av året.

Årsaken til sykefraværet er sammensatt. Det blir gjennomført faste møter med NAV, tilrettelegging av arbeidsoppgaver og tilpassing i den grad dette lar seg gjøre. Situasjonen følges tett opp i samarbeid med bedriftshelsetjenesten, tillitsvalgte og verneombud.

Dobbelttrommene ble byttet ut med enkeltrom på Moelv bo- og aktivitetssenter.

Ved utgangen av 2014 hadde omsorgsdistriktet 143 deltidsansatte. Av disse jobbet 102 frivillig deltid og 41 ufrivillig deltid. Det høye antallet deltidsansatte må ses i sammenheng med enhetens drift av BPA-ordningen, hvor stillinger opprettes etter brukerens vedtak og behov. Flere assistenter jobber annet sted i kommunen eller andre steder, og noen ønsker ikke å jobbe mer enn den stillingsprosenten de er ansatt i.

Regnskapet for 2014 viser et negativt budsjettavvik på 5,891 mill. kroner. Dette inkluderer overført merforbruk fra 2013 på 2,626 mill. kroner. Omsorgsdistriktet er i løpet av året tilført 1,3 mill. kroner fra reserven til ressurskrevende brukere under budsjettansvar 449.

Merforbruket skyldes i all hovedsak et større forbruk av overtid, ekstrahjelp og vikarer enn budsjettet. For langtidsavdelingene skyldes dette blant annet svært pleietrengende pasienter med langtidsopphold, hvor en i flere perioder har måttet sette inn ekstra ressurser utover grunnbemanning. Utgifter som følge av høyt sykefravær kombinert med generelt mer krevende pasienter har på Brøttum bo- og aktivitetssenter alene generert et merforbruk på om lag 1,2 mill. kroner.

I forbindelse med økningen av antall korttidsplasser i hjemmetjenesten, ble det etablert en ny turnus som hadde oppstart 1.10.2014. Det var forventet at dette skulle lette noe av presset i tjenesten og redusere behovet for ekstra innleie og overtid. På grunn av unormalt høyt sykefravær i hjemmetjenesten på slutten av 2014, har en ikke sett tydelige effekter av dette tiltaket.

Omsorgsdistrikt Moelv drifter kommunens BPA-ordning, og alle tilknyttede utgifter regnskapsføres over omsorgsdistriktets budsjett. Regnskapet viser budsjettbalanse for 2014. Etter 1. tertial ble det i k.sak 26/2014 vedtatt etablering av en driftskonto for brukere med BPA-ordning på kr 470.000. Ubenyttede midler tilsvarende kr 442.000 av driftskontoen blir overført til 2015.

405 Omsorgsdistrikt Nes

Omsorgsdistrikt Nes har i 2014 arbeidet med å sikre at tjenesten som ytes har tilstrekkelig kvalitet. Arbeid med pasientjournaler har vært helt sentralt. Det fokuseres kontinuerlig på turnus, både for å få disse så effektive som mulig og for å få økt stillinger der dette er mulig. Det ble søkt om dispensasjon fra arbeidsmiljøloven for å innføre langtjurnus på to arbeidssteder fra høsten 2014. Det ble gitt avslag på den ene søknaden mens den andre ble innvilget.

Det er i 2014 gjennomført en rekke interne og eksterne kurs. Distriktet legger til rette for at én høyskoleutdannet gis tilbud om videreutdanning årlig. Inneværende år er det prioritert kreftomsorg. I tillegg har to ansatte gått Myskjaskolen og tilnærmet samtlige ansatte er gitt opplæring i dokumentasjon av helsehjelp – både i form av dataopplæring og kursing i journal.

Omsorgsdistriktet har i 2014 mottatt 124 søknader om hjemmehjelp, hvorav 114 er innvilget. Det har vært 219 søknader om hjemmesykepleie, hvorav 197 er innvilget. Totalt er det mottatt 123 søknader om korttidsopphold og 34 søknader om langtidsopphold, hvorav hhv. 115 og 32 er innvilget. Videre er det mottatt 24 søknader om omsorgslønn og 33 søknader om trygghetsalarm. For personlig assistanse og opplæring er det mottatt 137 søknader og innvilget 136 vedtak.

Omsorgsdistriktet har hatt et sykefravær på 11,3 % i 2014. Dette er over målsettingen på 10 %, men en forbedring fra 2013 hvor sykefraværet lå på 14,3 %. Sykefraværsoppfølging skjer i tråd med vedtatte retningslinjer. Det er stor bevissthet mot å kunne omplassere ansatte når dette kan være med å hjelpe til at de unngår sykefravær.

Ved utgangen av 2014 var det registrert 222 deltidsansatte. Av disse jobber 134 frivillig deltid og 88 ufrivillig deltid. Det arbeides kontinuerlig med å skape flest mulig heltidsstillinger. Dette gjøres ved at det alltid foretas stillingsvurdering når en stilling blir ledig. At dette arbeidet ikke fører til større endringer skyldes bemanningsbehovet på helg.

Omsorgsdistriktet har et negativt budsjettavvik på kr 630.000 i 2014. Mindreforbruket fra 2013 på kr 142.000 er da inkludert. Omsorgsdistrikt Nes er den enhet innenfor virksomhetsområdet som har flest ressurskrevende brukere. Distriktet er som følge av dette tilført 11,884 mill. kroner fra reserven til ressurskrevende brukere under budsjettansvar 449.

Budsjetterte innsparingstiltak er iverksatt og gjennomført som beskrevet i blå bok for 2014. Tiltakene har totalt sett den ønsket effekt. I tillegg har omsorgsdistriktet foretatt innsparinger på i overkant 2 årsverk gjennom året. Total innsparing knyttet til dette ligger på 1,2 mill. kroner.

Omsorgsdistrikt Nes består av 21 forskjellige arbeidssteder. Det skjer en grundig og løpende oppfølging av drift på alle disse. Når omsorgsdistriktet likevel ikke greier å levere et budsjett i balanse skyldes dette i hovedsak merutgifter på driftsbudsjettet. Driften påvirkes både av planlagte og tilfeldige hendelser. Omsorgsdistriktet benyttet i 2014 om lag 1,4 mill. kroner på transport av brukere. Dette var kr 529.000 utover rammen. Transport av ressurskrevende brukere finansieres ikke av reserven til ressurskrevende brukere, men innebærer en betydelig utgift for omsorgsdistriktet.

Omsorgsdistriktet fikk videre et merforbruk knyttet til medisiner og medisinsk forbruksmateriell. Dette skyldes pasienter med mer sammensatte lidelser som utløser økt behov for medikamenter og økt behov for forbruksmateriell. Også når det gjaldt vedlikehold av transportmidler fikk omsorgsdistriktet et merforbruk på kr 100.000. Innsparinger andre steder i budsjettet forklarer at det totale avviket likevel ikke ble større enn kr 630.000.

407 Omsorgsdistrikt Brumunddal

Omsorgsdistrikt Brumunddal har i 2014 arbeidet med innføring av nye turnuser i hjemmetjenesten og kort-/ langtidsavdelingen ved Tømmerli bo- og aktivitetssenter. Omsorgsdistriktet har også gjennomført en organisatorisk endring ved at en har fjernet et mellomledernivå.

I 2014 har distriktet mottatt 168 søknader om hjemmehjelp, hvorav 139 er innvilget. Det har vært 417 søknader om hjemmesykepleie, hvorav 343 er innvilget. Totalt er det mottatt 661 søknader om korttidsopphold og 77 søknader om langtidsopphold, hvorav hhv. 627 og 68 er innvilget. Videre er det mottatt 56 søknader om omsorgslønn og 103 søknader om trygghetsalarm.

Det er i 2014 gjennomført en rekke interne kurs innenfor områdene demens, forebygging og mestring, forflytning, sårbehandling, ernæring, legemiddelhåndtering, smertekartlegging/smertelindring, bruk av hjertestarter, laboratoriearbeid, kurs for nye vikarer og det er avholdt fagdager for lærlinger. Disse kursene har hatt ca. 350 deltakere. Videre er det blant annet jobbet mye for å utvikle miljø- og aktivitetstilbud til brukerne, pårørendekontakt/samarbeid og ernæring.

Sykehjemsavdelingene deltar i «SAMAKS», et samarbeidsprosjekt mellom kommune og alderspsykiatrisk enhet ved Sykehuset Innlandet for å heve kompetansen om demens. Omsorgsdistriktet deltar også i prosjekt «I trygge hender», med fokus på fallforebygging og legemiddelgjennomgang. Dette er i samarbeid med Høgskolen i Gjøvik.

Årsarbeidstid (en form for ønsketurnus) er innført i alle avdelinger i omsorgsdistriktet. Dette gir de ansatte større fleksibilitet i forhold til egen arbeidstid.

Omsorgsdistriktet har hatt et sykefravær på 12,5 % i 2014. Dette er over målsettingen på 10 %, men en forbedring fra 2013 hvor sykefraværet lå på 14,8 %. Distriktet har arbeidet aktivt med tilstedeværelse og oppfølging av sykmeldte. Tiltak for økt tilstedeværelse vil fortsette i 2015.

Ved utgangen av 2014 var det registrert 157 deltidsansatte. Av disse jobber 78 frivillig deltid og 79 ufrivillig deltid. Oversikten over frivillig/ufrivillig deltid brukes aktivt for at de med ufrivillig deltid skal få økt sine stillinger, for eksempel ved at de blir gjort oppmerksomme på utlyste stillinger internt.

Regnskapet for 2014 viser et negativt budsjettavvik på 4,354 mill. kroner. Dette inkluderer overført merforbruk fra 2013 på 2,011 mill. kroner. Merforbruket i 2014 er i stor grad relatert til lønnsbudsjettet og skyldes et høyere forbruk av ekstrahjelp og vikarer, enn budsjettet. Merforbruket skyldes også inntektssvikt grunnet færre innbetalte langtidsvederlag pga. stor etterspørsel etter korttids plasser bl.a. som følge av flere utskrivningsklare pasienter fra sykehusene. Omsorgsdistriktet er i løpet av året tilført 4,56 mill. kroner fra reserven til ressurskrevende brukere under budsjettansvar 449.

Distriktet har i 2014 gjennomført flere tiltak for å få driften i balanse, hvor det viktigste har vært opprettelsen av 4,1 årsverk for en økt grunnbemanning ved Tømmerli bo- og aktivitetssenter. Tiltaket har medført at omsorgsdistriktet har kunnet etablere nye turnuser som gir en bedre bemanningsløsning for driften både i hjemmetjenesten og inne på Tømmerli bo- og aktivitetssenter. Dette har medført mindre bruk av både ekstrahjelp og overtid sammenlignet med 2013.

Nye turnuser skulle være på plass tidlig på året, men på grunn av alternative turnusordninger med bruk av langvakter på helg fikk en ikke godkjent turnusene av sentrale fagforbund før sent på året. Forsinkelsen av ny turnus medførte høyere lønnsutgifter første del av året og forklarer noe av merforbruket i enheten.

420 Bjønnhaug avlastningssenter

30 familier med barn og unge i alderen 4-18 år har mottatt rullerende avlastning ved enhetens 9 døgnplasser i 2014. I tillegg har 27 familier fått avlastning i private hjem og Inn på tunet-gårder. Det er en tidkrevende prosess å finne passende løsninger for brukere som er blitt 18 år. Noen trenger fortsatt avlastning og andre søker bolig med heldøgns omsorg i kommunen. Det er jevn pågang av nye søkere til enheten, slik at det er viktig at de unge voksne får andre tilbud når de passerer 18 år. 11 nye barn har startet med rullerende avlastning ved Bjønnhaug de tre siste årene. I tillegg kommer barn og unge som har fått økt antall årlige avlastningsdøgn. 3 voksne har fått bolig med heldøgns omsorg eller annen avlastning for voksne i samme periode. Det var ingen søkere til oppdrag som private avlastere ved siste utlysning i 2014.

Byggingen av det nye avlastningssenteret startet våren 2014, og ledelsen har deltatt i planlegging og oppfølging av byggeprosessen. Planlagt ferdigstilling er 1.11.2015.

Alternativ turnus med langvakter startet i mars 2014. Evalueringer viser at det er høy tilfredshet med turnusen og det er søkt om videreføring.

Enhetsleder ble i 2014 deltaker i ledernetverket for Familiens Hus og enheten har samarbeidet om kompetanseheving og arbeidet med «Tidlig innsats barn i risiko» (TIBIR). PMTO-terapeuten i enheten har i samarbeid med barnevernets PMTO-terapeut utdannet 18 TIBIR-rådgivere i Ringsaker kommune i 2014. To av disse rådgiverne er ansatt ved Bjønnhaug. De jobber med veiledning av foreldre til barn med atferdsvansker.

Sykefraværet var gjennomsnittlig på 5,5 % i 2014, hvilket er en forbedring fra 2013 hvor sykefraværet lå på 8,9 %. Enheten jobber kontinuerlig med flere tiltak for å ha et godt arbeidsmiljø og høyest mulig trivsel på jobb.

Enheten har ved utgangen av året 21 ansatte som jobber deltid. Fire ansatte er registrert med ufrivillig deltid.

Regnskapet for 2014 viser et positivt budsjettavvik på kr 15.000. Enheten fikk tilført 2,433 mill. kroner til to ressurskrevende brukere i 2014. Enheten har i stor grad brukt egen bil ved transport av brukere for å redusere transportutgiftene. Utgiftene til privat avlastning i institusjon har vært økende de siste årene og utgjorde i 2014 kr 555.000. Dette skyldes i stor grad mangel på private avlastere.

422 Demente

Demensenheten er en spesialenhet for personer med kognitiv svikt/demens og har avdelinger i Moelv og Brumunddal, samt en forsterket skjermet enhet på Sundheimen på Helgøya. Enheten drifter 50 plasser som er utredningsplasser og langtidsopphold. Det er stor etterspørsel etter disse tilrettelagte plassene i kommunen og enheten tilbyr opphold etter faglige vurderinger sammen med omsorgsdistriktene. I tillegg drifter enheten dagsenter i Moelv og Brumunddal.

Enheten har spesialkompetanse på fagfeltet og siste fem år har det ikke vært nødvendig med innleggelse i spesialisthelsetjenesten slik som praksis var tidligere. Alle høyskolestillinger er besatt med rett kompetanse. Demensenheten har tilknyttet ett årsverk som fagkonsulent, som jobber aktivt mot hele omsorgstjenesten og i ulike interkommunale nettverk. Behovet for individrettede pårørendesamtaler i hjemmet har økt og fagkonsulenten tilbyr dette som et tiltak i forhold til kommunens strategi om forebygging og mestring. Enheten har utarbeidet grunnlagsdokument som beskriver tilbudet som gis, og dette evalueres årlig ut fra endrede behov hos kommunens innbyggere.

En har gjennom året vært med å gjennomføre interkommunal pårørendeskole. Demensenheten deltar fortsatt i prosjekt SAMAKS, som er et samarbeidsprosjekt mellom alderspsykiatrien og den kommunale helse og omsorgstjenesten for å bedre undersøkelse og behandling for pasienter i sykehjem. Enheten har for første gang benyttet GPS hos en pasient som ble vurdert til å ha nytte av dette, og en har god erfaring med at dette kan være nyttig etter individuell kartlegging. Demensenheten fokuserer på individuelle aktivitetstilbud og benytter aktivt blant annet musikk og husdyr som miljøterapi.

Demensenheten har i 2014 hatt et sykefravær på 12,7 %. Dette er over målsettingen på 9 % og en økning fra 2013 hvor enheten hadde et sykefravær på 8,6 %. Sykefraværet er først og fremst langtidsfravær knyttet til konkrete diagnoser og er ikke relatert til arbeidssituasjonen. Sykefraværsoppfølging gjennomføres etter gitte retningslinjer.

Ved utgangen av 2014 var det 60 deltidsansatte. Av disse er 37 registrert med frivillig deltid og 23 med ufrivillig deltid. Antall deltidsansatte med ufrivillig deltid er redusert med 7 siden 2013. Det mangler totalt 6,4 årsverk for å oppfylle ønsker om økt stilling hos de 23 ufrivillige. Enheten følger de prosedyrer/rutiner som er fastsatt vedrørende deltidsstillinger.

Regnskapet for 2014 viser et merforbruk på 1,329 mill. kroner. Kr 765.000 skyldes overført merforbruk fra tidligere år. Driftsmessig merforbruk i 2014 blir da kr 564.000. Utgifter til ressurskrevende bruker utgjør kr 368.000 og er dekket av reserven til ressurskrevende brukere under budsjettansvar 449.

Demensenheten har i 2014 driftet færre langtidsplasser enn budsjettet. Bakgrunnen for dette er stor etterspørsel etter observasjonsplasser fra omsorgsdistriktene. Betalingen for en korttidsplass/observasjonsplass er lavere enn en langtidsplass, noe som har redusert enhetens inntekter i 2014. Dobbeltrommet ved demensenhetens avdeling i Moelv ble avviklet 1. halvår 2014. Merforbruket i 2014 skyldes videre et økt sykefravær og større bruk av sykevikarer og andre vikarer enn budsjettet.

423 Ringsaker AO-senter

AO-senteret har stor søkning til tjenesten og tok inn 11 nye brukere i 2014. Det ble i 2014 skrevet 123 vedtak med tilbud om dagaktivitet eller voksenopplæring. Det er viktig at yngre funksjonshemmede møtes med et godt dagtilbud slik at helse og livskvalitet kan opprettholdes. Ved hjelp av følgepersonale fra bofellesskap har enheten klart å imøtekomme de fleste ønsker om tilbud ved AO-tjenesten i 2014.

I april behandlet kommunestyret evalueringsrapporten om enhetens tjenester og organisering, jf. k.sak 25/2014. Det ble i den forbindelse utarbeidet en omfattende rapport som satte fokus på tjenesteproduksjon, kvalitet, kvantitet og kostnader i enheten. Videre ble organiseringen og de tre lokasjonene gjennomgått for å se om tilbudet til brukergruppen imøtekom brukernes behov. Rapporten konkluderte med at AO-senteret driftes godt, og at brukere i hovedsak er fornøyd med tjenestene. Denne oppmerksomheten skaper motivasjon og entusiasme for å videreutvikle tjenesten.

Full aktivitet hos AO-tjenesten.

I tillegg til å gi dagaktivitet har det også blitt avholdt fem voksenopplæringskurs for funksjonshemmede med behov for opplæring og veiledning i personlig økonomi, kosthold, personlig hygiene, samliv og bruk av mobil/IT.

Enheten har hatt et sykefravær det siste året på 6,7 %, og er innenfor målsettingen på 10 %. Dette er en liten nedgang fra sykefraværet for 2013, som var på 6,8 %.

Enheten har 7 deltidsansatte, og ingen ansatte i ufrivillig deltid.

Enheten har i 2014 et positivt budsjettavvik på kr 1,103 mill. kroner. Dette inkluderer en inntektsføring av kr 827.000 fra 2013. Driften i 2014 har således et positivt budsjettavvik på kr 276.000. Gjennom produktutvikling og aktiv markedsføring gjennom blant annet Facebook, har enheten lyktes med å øke salget av egenproduserte varer. Arbeidsoppdrag for næringslivet har også økt i 2014. Overskuddet er planlagt disponert til kjøp av rullestolbil.

424 Psykisk helse og rustjenester

Enheten har i 2014 utviklet samspillet mellom enhetens behandlingsavdeling og boligsosial avdeling, og har jobbet målrettet mot et koordinert og helhetlig tjenestetilbud. Behandlingsavdelingen har ansvar for alle vedtak og samtalebehandling og boligsosial avdeling utfører miljøarbeid i hjemmet.

Prosjektet «bolig først» ble videreført i 2014 med 1 årsverk prosjektmedarbeider i samarbeid med miljøterapeut fra behandlingsavdelingen. Teoretiske beskrivelser og metoder utviklet i prosjektet har blitt en integrert del av enheten.

Kjerringhaugen boenhet for rusavhengige ble tatt i bruk i mars 2014. 8 beboere er godt etablert og oppstarten har vært uproblematisk for både beboere, ansatte og nærmiljøet. Enhetens to dagsentre har etablert gjensidige, formelle samarbeidsrutiner i 2014, noe som har gitt flere positive effekter, bl.a. etablering av en miljøgruppe for rusavhengige en dag pr. uke. Denne gruppen tar små praktiske oppdrag for blant annet Bygg og eiendom, og deltok aktivt i forberedelser og gjennomføring av Prøysenfestivalen i juli 2014.

Sykefraværet har økt fra 10,9 % i 2013 til 13,3 % i 2014, som hovedsakelig skyldes langtidsfravær og er ikke relatert til arbeidssituasjonen. Korttidsfraværet er på et stabilt, akseptabelt nivå. Enheten har samarbeidet med HMS-rådgiver og NAV arbeidslivssenter i sitt arbeid med sykefravær gjennom året.

Enheten har satset på kompetanseutvikling på områder som tar for seg rusavhengighet, alvorlige sinnslidelser, rusatferd og miljøarbeid. Økt andel av høgskoleutdannede samt fokus på relevant kompetanseheving, veiledning fra spesialisthelsetjenesten og mulighet for videreutdanning, er virkemidler som enheten har tatt i bruk i arbeidet med å redusere sykefraværet.

Ved utgangen av 2014 var det registrert 16 deltidsansatte hvor 15 jobbet frivillig deltid og 1 ufrivillig deltid.

Fylkesmannen i Hedmark har bevilget 1,120 mill. kroner til rusarbeid ved Solsia, dagsenter for rusavhengige, og kr 560.000 til videreføring av prosjekt «bolig først» i 2014.

Regnskap 2014 viser et mindreforbruk på kr 695.000. Dette skyldes i hovedsak innsparte lønnsutgifter. Eldre mennesker med store fysiske utfordringer etter langvarig rusmisbruk medførte store utgifter til omsorgsplasseringer i privat institusjon, ettersom kommunen ikke hadde tilsvarende tilbud. Utgiftene utgjorde 1,1 mill. kroner i 2014. I 2015 startes et tilbud for brukergruppen i egen regi ved Brumunddal bo- og aktivitetssenter.

Utgifter til ressurskrevende bruker utgjør kr 600.000 og er dekket av reserven til ressurskrevende brukere under budsjettansvar 449.

425 Kommunalmedisinsk senter (KMS)

Ringsaker kommune startet 1.5.2013 opp driften av Kommunalmedisinsk senter (KMS). 2014 har vært det første året med helårs drift.

Enheten har tatt i mot 62 pasienter til øyeblikkelig hjelptilbud i løpet av 2014. Gjennom året har det vært en økning i pasientstrømmen hvor det i første halvår ble behandlet 21 pasienter, mens det i andre halvår ble behandlet 41 pasienter. Enheten samarbeider tett med omsorgsdistriktene for å ivareta oppgaver knyttet til utskrivningsklare pasienter. Det er i perioder krevende å finne rett tilbud til rett tid fordi behovet for tjenester varierer. Det er stor variasjon i innleggelsesårsaker. Tilbudet oppleves å være riktig og i tråd med intensjonen. Det forventes ytterligere økning i bruk av tilbudet med planlagt tilbud til Løten og Stange kommune.

Kreftkoordinator jobber tett med avdeling rehabilitering/intermediær/ø-hjelp i utviklingen av det lindrende tilbudet.

Medarbeiderne i KMS har høy faglig kompetanse. Fagdekningen av lege- og sykepleierressurser i KMS forventes å bidra til et kompetanseløft med positive ringvirkninger til hele pleie- og omsorgstjenesten.

Resultater etter rehabiliteringsopphold vurderes som gode. Det samarbeides tett med pleie- og omsorgsdistriktene og det drives målrettet og tverrfaglig samarbeid med hjemmet, institusjoner og skole. Det avholdes fellestrim på bo- og aktivitetssentrene for blant annet brukere med KOLS, hjerneslag, hjerteinfarkt og MS.

KMS har i 2014 hatt et sykefravær på 6,9 %. Fraværet er ikke relatert til arbeidsplassen. Sykemeldte ansatte følges opp i henhold til gjeldende rutiner. Det arbeides med å utvikle både det faglige tilbudet og samholdet i enheten som ledd i å øke ønske om tilstedeværelse.

Ved utgangen av 2014 var det registrert 33 deltidsansatte. Av disse jobbet 16 frivillig deltid og 17 ufrivillig deltid.

Regnskapet for 2014 viser et mindreforbruk på 2,097 mill. kroner. Resultatet inkluderer inntektsført mindreforbruk fra 2013 på kr 175.000. 1,649 mill. kroner av mindreforbruket skyldes lavere utgifter til ø-hjelpsplasser enn budsjettert. Midlene vil benyttes til å dekke tilbakebetaling til hjemmeboende brukere som har betalt for administrering av legemidler (Multidose). Resterende mindreforbruk på kr 273.000 skyldes at det har tatt noe lenger tid å besette stillinger enn det som ble forutsatt i budsjett 2014. I tillegg er mottatte fødsels-/sykepengerefusjoner noe høyere enn budsjettert.

Senteret ble sommeren 2014 rammet av vannlekkasje på grunn av store nedbørmengder. Det har påført store deler av enheten skader i form av fuktige veggplater, inventar og listverk. Nødvendige utbedringer medførte halvert drift i avdeling rehabilitering/intermediær/ø-hjelp i ca. en uke i 2014.

449 Pleie- og omsorgsformål – ufordelt

I forbindelse med 1. tertial 2014 ble det ved delegert økonomisak 199/2014, tildelt 18,845 mill. kroner fra reserven for å dekke merutgifter til ressurskrevende brukere i omsorgsdistriktene og Bjønnhaug avlastningssenter. Etter 2. tertial 2014 ble det ved delegert økonomisak 272/2014 foretatt nye fordelinger fra reserven på totalt 2,305 mill. kroner til omsorgsdistriktene, Demente, Bjønnhaug avlastningssenter og enhet Psykisk helse og rustjenester. Ordningen med ressurskrevende brukere dekker bare direkte lønnsutgifter. Det er vektlagt at kriteriene for interntildeling i Ringsaker kommune skal ligge så nært opp til kriteriene i den statlige tilskuddsordningen til ressurskrevende tjenester som mulig.

I 2014 budsjettet lå det inne et udekket innsparingsbehov knyttet til reduksjon i vertskommunetilskudd på 3,282 mill. kroner. Budsjettavviket ble dekket inn etter 1. tertial med en bevilgning på kr 118.000, jf. k.sak 52/2014 og en bevilgning på 3,164 mill. kroner etter 2. tertial, jf. k.sak 72/2014.

Arbeidet med å ta i mot utskrivningsklare pasienter fra sykehusene som ledd i samhandlingsreformen fungerer godt. Gode rutiner for en enhetlig oppfølging mot sykehusene har sammen med et effektivt tilretteleggingsarbeid i omsorgsdistriktene medført at kommunen har spart kr 761.000 mot opprinnelig budsjett i 2014 for denne delen av ordningen. Rammen til utskrivningsklare pasienter ble som følge av forventede innsparinger nedjustert med kr 511.000 etter 1. tertial 2014. Resterende innsparing pr. 31.12.2014 er dermed på kr 250.000.

Det har vært langt vanskeligere for Ringsaker kommune å styre den delen av Samhandlingsreformen hvor utgiften knytter seg til pasientstrømmen inn og ut av spesialisthelsetjenesten/sykehus. Inntaket til sykehus/spesialhelsetjeneste styres i stor grad av sykehusene selv, legevaktene og fastlegene. Problemene en har hatt med dette i Ringsaker har vært et generelt problem i hele kommune-Norge og Stortinget har på bakgrunn av dette vedtatt å avvikle denne delen av ordningen fra 1.1.2015.

Det ble i budsjett 2014 bevilget 39,999 mill. kroner til medfinansiering ifm. samhandlingsreformen. Ved 2. tertial ble det forventet en underdekning i ordningen på bakgrunn av de månedlige akonto fakturaene. Bevilgningen ble som følge av dette styrket med 1,378 mill. kroner til 41,377 mill. kroner 2. tertial.

Månedlig akonto faktura fra sykehuset ble nedjustert i desember 2014. I tillegg mottok kommunen endelig avregning for 2013. Dette medførte et positivt budsjettavvik ved utgangen av året på 1,5 mill. kroner vedrørende medfinansieringsordningen.

Innsparingen ved brukerstyrt personlig assistanse i kommunal regi i 2014 er omlag som forventet, 1,5 mill. kroner, hvis en ser bort i fra endringer i vedtak og opprettelse av driftskonto til brukerne på kr 470.000 1. tertial 2015, jf. k.sak 26/2014.

2.6 Barne- og ungdomsvern (VO 50)

Barnevernsjef: Lisbet Gjønnnes

2.6.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter barneverntjenesten, bosettingstiltak for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger (BEMA) og ungdomskontakt, samt lavterskeltiltak i Familiens hus.

2.6.2 Hovedkommentar

Reduserte meldingstall og økte stillingsressurser til barneverntjenesten førte i 2014 til raskere gjennomføring av undersøkelser. Barnevernplanen 2012 – 2016 ble undergitt en midtveisevaluering, jf. k.sak 67/2014. Parallelt med barneverntjenestens arbeid med overholdelse av undersøkelsesfrister ble det satset på utvikling av et godt tiltaksapparat. Nye metoder for å styrke foreldrekompetanse er satt i verk. Ungdomskontakten har videreført arbeid med ungdom som ruser seg og som har høyt skolefravær.

Enheten har opparbeidet et akkumulert merforbruk på 12,987 mill. kroner per 31.12.2014. Isolert merforbruk for 2014 er 2,156 mill. kroner. Til tross for at enhetens budsjetttramme for 2014 er styrket, er det ikke tilstrekkelig budsjetttramme til å dekke de økte utgiftene til enheten i året som har gått. Spesielt er det økte utgifter til plasseringer i barnevernsinstitusjon, beredskapshjem og fosterhjem samt utgifter til multisystemisk terapi (MST) som er årsaken til merforbruket.

2.6.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	8,0	10,0	7,6

Sykefraværet har gått ned fra 8,1 % i 2013 til 7,6 % i 2014. Av dette er 1,7 prosentpoeng korttidsfravær. Sykefraværet er i hovedsak knyttet til medarbeidere med kroniske sykdommer, men omfatter også sykmelding som følge av belastninger på grunn av arbeidets art og/eller på grunn av graviditet. Ekstern faglig veileder og ukentlige personalmøter har som formål å styrke det faglige arbeidet og medarbeidermotivasjonen. Arbeidsmiljøet er evaluert og tiltak er iverksatt.

I barneverntjenesten er det som et engangstiltak, satt inn vikar i 100 % for gravide med risiko for sykmelding høst 2014/vinter 2015. I tillegg til effekten det har for de gravides arbeidssituasjon, sikrer det god overlapp for brukerne. Opprettelse av tiltaksteam, med spesialisering av oppgaver, vurderes også som tiltak som vil redusere stresset ved for stort spenn i arbeidsoppgaver.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	48,75	51,75	53,95	54,95

Barneverntjenesten ble styrket med en saksbehandlerstilling gjennom statlig satsing på kommunalt barnevern i 2014. Stillingen ble opprettet i forbindelse med 1. tertialrapport. Denne stillingen kom i tillegg til stillinger som ble opprettet i budsjett 2014.

Enheten har 12 deltidsstillinger, hvorav 10 aktivitetsgrupeledere i ca. 9 % stillinger, et alternativ til støttekontakt. Per 31.12.2014 var seks registrert med ufrivillig deltid og seks registrert med frivillig deltid. To 70 % stillinger vil økes til henholdsvis 92 % og 100 % ved pågående endring av bemanningsplan for enheten, som følge av vedtatt økonomiplan for 2015 – 2018. Enheten har påbegynt intern evaluering av aktivitetsgruppene, med sikte på også å vurdere stillingsstørrelsene.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	74 553	80 633	78 278	95 603
Driftsinntekter	30 348	35 208	22 317	39 642
Netto driftsutgifter	44 205	45 425	55 961	55 961

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Investeringsutgift	53	0	0	0
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	53	0	0	0

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
500 Barne- og ungdomsvern	55 961	68 948	-12 987	-23,2 %

Enheten hadde i 2014 et merforbruk på 2,156 mill. kroner i forhold til budsjett til tross for at budsjettrammen i 2014 ble styrket med 9,041 mill. kroner i forhold til 2013-budsjettet og en ytterligere styrking på til sammen 4,5 mill. kroner gjennom 1. og 2. tertial 2014. Merforbruket skyldes i hovedsak utgifter til plasseringer i barnevernsinstitusjon, beredskapshjem og fosterhjem, samt utgifter til MST, et hjelpetiltak som skal avverge behov for plassering av ungdom med atferdsvansker. Det er dessuten overforbruk på overtid og utgifter til ekstern sakkyndig og utgifter til innhenting av opplysninger fra lege. Udekket merforbruk fra tidligere år er 10,831 mill. kroner og kommer i tillegg til underskuddet i 2014. Akkumulert merforbruk er følgelig 12,987 mill. kroner per 31.12.2014.

2.6.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

For første gang på mange år gikk antall meldinger til barneverntjenesten ned i 2014.

Antall meldinger - aldersfordeling på barn i melding

	2010	2011	2012	2013	2014
0 – 6 år, inkl. melding på ufødt barn	106	125	152	171	125
7 – 12 år	90	111	108	117	104
13 – 18 år	87	105	117	121	110
Sum	283	341	377	409	339

Fra 2010 til 2013 økte antall bekymringsmeldinger med 45 %. I den perioden steg antall meldinger på de yngste mest, med 61 %. I 2014 gikk meldingstallet ned med 17 % fra 2013. Størst var nedgangen i antall meldinger på de yngste barna; i aldersgruppa 0 – 6 år ble antall meldinger redusert med 27 %. Foreløpig kan en ikke si hva nedgangen skyldes, men en ser at noen instanser meldte sjeldnere i 2014 enn i 2013.

Hvem melder til barneverntjenesten i Ringsaker

Meldingsinstans	2012	2013	2014	Meldingsinstans	2012	2013	2014
Andre	37	53	14	Lege/sykehus	31	26	25
Annen off. instans	12	5	6	Mor/far/foresatt	45	33	30
Asylmottak/Imdi/Udi	2	5	0	Nabo/andre privatpersoner	5	19	17
Barnehage	16	14	18	Politi	72	92	64
Barnet selv	4	0	1	PPT	0	1	5
Barneverntjenester	42	46	46	Psykisk helsevern barn og unge	-	6	15
Barnevernvakt	18	18	15	Psykisk helsevern voksne	33	29	25
Familie for øvrig	15	15	19	Rustjenester	-	3	-
Familievernkantor	-	1	1	Skole	47	61	40
Frivillige org.	0	1	3	NAV kommune og stat	4	2	9
Helsestasjon	19	16	18	Ungdomskontakten/fritidsklubb	0	1	7
Krisesenter	5	4	3	Sum	407	451	381

Oversikten gir ikke eksakt antall meldinger fra hver instans, fordi nye henvendelser i en pågående undersøkelse kan bli registrert i postjournal, ikke som melding. Sammenligninger er vanskelig på grunn av endringer i SSB-kategorier (psykisk helse er splittet i barn/voksne, må telles manuelt da IKT-rapporten samler dem under «andre»). Skole og politi melder mindre enn i 2013, men det forklarer ikke nedgangen i antall meldinger på de yngste barna. Flere instanser kan melde fra om samme barn, derfor blir summen i denne tabellen høyere enn i forrige tabell.

En melding skal gjennomgås innen en uke, en eventuell undersøkelse skal gjennomføres innen tre måneder. I særlige tilfeller er fristen seks måneder. Fylkesmannen fører fristkontroll.

Overskridelse av frister for gjennomgang av meldinger og gjennomføring av undersøkelser

År	2012			2013			2014		
	Ant. saker avsluttet	Ant. fristbrudd	% fristbrudd	Ant. saker avsluttet	Ant. fristbrudd	% fristbrudd	Ant. saker avsluttet	Ant. fristbrudd	% fristbrudd
Ringsaker	335	11	3 %	425	134	31,5 %	349	11	3 %
Hedmark	1 864	166	9 %	2 021	457	22,5 %	2 108	184	8,5 %

Kilde: Fylkesmannens fristkontroll

Nedgang i antall undersøkelser kombinert med økte personalressurser ga kortere undersøkelsestid. I 2013 var det fristbrudd i 31,5 % av alle undersøkelsessaker. I 2014 ble dette redusert til 3 %.

Henleggelse av meldinger og undersøkelser – i % og antall (i parentes)

År	2011		2012		2013		2014	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Ringsaker	216	62 %	168	50 %	276	65 %	171	49 %
Hedmark	1 098	61 %	1 123	60 %	1 322	65 %	1 304	62 %

Kilde: Fylkesmannens fristkontroll

Flere undersøkelser henlegges uten tiltak, når saksmengden er stor. Høyt tempo i tjenesten gir mindre tid til å motivere foreldre for tiltak som en ikke kan pålegge dem. For Kostragruppe 13 og på landsgjennomsnitt førte 43 % av alle undersøkelser til tiltak. Per dato foreligger ikke Kostra-tall for 2014. Fylkesmannen slår sammen henleggelse av meldinger og henleggelse av undersøkelser, følgelig er de ikke sammenfallende med Kostra-tallene. En tiltaksprosent på 51 % vurderes å være bra sammenlignet med landsgjennomsnittet og må sees i sammenheng med at det er få typer hjelpetiltak som kan pålegges familier å ta imot.

Barn med tiltak fra Barne- og ungdomsvern

Barn i tiltak pr 31.12	2010	2011	2012	2013	2014
Antall barn plassert utenfor hjemmet	66	71	76	87	92
Antall barn med hjelpetiltak i hjemmet	99	124	158	132	175
Sum antall barn med tiltak pr 31.12	165	195	234	219	267
- Herav unge over 18 år	14	9	22	19	17

Antall barn/unge plassert utenfor hjemmet har økt og er hovedgrunnen til merforbruket i enheten. Ved Fylkesmannens tilsyn med Ringsakers oppfølging av fosterbarn i 2014 ble det ikke funnet avvik.

Familiens hus – lavterskeltiltak i regi av Barne- og ungdomsvern, evt. i samarbeid med andre

	2010	2011	2012	2013	2014
PMTO (individuell foreldreveiledning), antall familier	-	-	6	20	15
Antall «mål barn*» i familiene	-	-	6	27	18
Foreldrekurset »De utrolige årene«, gruppetiltak, antall familier	14	11	11	12	7
Antall «mål barn*» i familier som deltok på foreldrekurset	33	20	25	23	7
Antall familier med TIBIR-rådgivning (nytt tiltak fra november 2014)	-	-	-	-	14

*) «Mål barn»: Antall barn i familiene som tiltaket er rettet mot.

Familiens hus er en tverrfaglig arena for forebyggende tiltak og lavterskel endringstiltak, hvor PPT, helsestasjon, avlastningssenteret og barneverntjenesten samarbeider. «PMTO» og «De utrolige årene» er tiltak som tilbys for å styrke foreldreferdigheter og redusere atferdsproblemer hos barn. Høsten 2014 gjennomførte PMTO-veiledere fra barnevern og avlastningssenteret opplæring i TIBIR-rådgivning («*Tidlig innsats barn i risiko*») for 15 kommunale deltakere; de startet med rådgivning i november 2014. Opplæring ble også gjennomført i «Circle of Security – Parenting», desember 2014, et tiltak for styrket tilknytning mellom foreldre og barn som blir tilbudt foreldre fra 2015.

Bosettingstiltak for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger (BEMA)

Ringsaker kommune bosetter 8 enslige mindreårige som er innvilget asyl i Norge. Kommunen dekker selv en egenandel per enslig mindreårig samt 20 % av utgiftene, inkl. lønn og husleie etter at egenandelen er fratrukket. 80 % dekkes ved refusjon fra BUF-etat. Kommunen mottar også tilskudd fra IMDI. Økonomien i tiltaket er avhengig av fullt belegg. Alle ungdommene må gjennomføre grunnskoleopplæring før videregående utdanning. Det vil si at ingen er ferdig med videregående skole når de må flytte ut av tiltaket ved fylte 20 år. Målet for tiltaket er å gi ungdommene en så god start at de klarer å gjennomføre videregående skole etter utflytting. BEMA i Ringsaker har svært god gjennomføringsrate for videregående opplæring og yrkesdeltakelse.

Ved Arbeidstilsynets tilsyn med BEMA våren 2014 ble det verken funnet avvik eller gitt merknad.

Aktivitet Ungdomskontakten 2014

Type tiltak	2010	2011	2012	2013	2014
Antall ungdom med individuell oppfølging	62	68	102	121	140
Antall familier med støttesamtaler	26	29	46	63	90
Antall ungdom i lukkede gruppetiltak *)	55	63	70	77	42
Antall registrerte Åpen kveld **)	150	353	457	139	68
Antall registrerte på Åpen kveld i gjennomsnitt	5	12	10	6	2
Antall registrerte besøk i trefftid	874	586	883	1 118	986
Antall registrerte besøk i trefftid pr mnd., gjennomsnitt	73	49	74	106	101
Individuelle oppfølginger gjennom «TIUR»	-	-	28	49	46
Sommerjobbprosjekt TIUR			6	5	7
Oppfølgings- og los-prosjekt, oppfølging skolefravær (nytt)	-	-	-	-	4

*) »lukkede gruppetiltak« omfatter jentegrupper, SMART, fritidsgrupper for ungdom i ungdomsskolealder, aktivitetsgruppe, hobbygruppe, torsdagsgruppe («TIUR») og skilsmissegruppe i samarbeid med helsesøster

**)Åpen kveld ble gjennomført kun første halvår 2014

Ungdomskontakten er et lavterskeltilbud for unge i alderen 13-23 år med fokus på forebyggende psykososialt arbeid. Problematikk kan være relasjonsproblemer i forhold til jevnaldrende, lettere angst og depresjon, skolefravær, belastninger i hjemmet eller rus. Ungdomskontakten tilbyr individuell oppfølging, gruppetiltak og familieveiledning i tillegg til åpne aktiviteter som kan benyttes av alle. Antall ungdom med individuell oppfølging er doblet i 2014, sammenlignet med 2011. I tillegg er andelen unge med individuell oppfølging som har fått veiledning sammen med sine foreldre oppe i 64 %, mot 52 % i 2013. Av de som mottok individuell oppfølging var 68 jenter og 72 gutter. 71 % var i alderen 13-18 år.

Tidligere prosjektstilling i «TIUR» (Tidlig intervensjon unge og rus) ble opprettet som fast stilling i Ungdomskontakten fra og med 2014. Tiltaket inngår i tjenestens ordinære drift, dvs. at de øvrige medarbeiderne i Ungdomskontakten også arbeider med rusforebygging og rusreduserende tiltak overfor enkeltungdommer. 46 av 140 ungdommer som Ungdomskontakten har fulgt opp individuelt i 2014 har vært i TIURs målgruppe. Ungdomskontakten er kontaktadresse for rusbekymring for ungdom i kommunen.

Nye tiltak

Gjennom oppfølgings- og losprosjekt i Ungdomskontakten følges ungdom som risikerer å falle fra i skole og arbeidsliv opp. Statlige midler finansierer en 100 % prosjektmedarbeider fra høsten 2014. Fire ungdommer har blitt fulgt opp i 2014. Ordningen videreføres til juni 2016, med forbehold om fortsatt statlig finansiering.

Tverrfaglig opplæring av 15 medarbeidere innenfor Familiens hus i lavterskel foreldrerådgivning «TIBIR» (Tidlig innsats barn i risiko). Opplæring skjer fra Atferdssenteret og kommunens PMTO-terapeuter, ansatt i

avlastningscenteret og barnevern. Atferdssenterets bistand belastes ikke kommunen. Bruk av personalressurser skjer fra de deltakende tjenestenes rammer. 15 familier fikk veiledning i 2014.

Ungdomskontakten, ungdomsteamet i NAV og SLT-kordinator har etablert et faglig nettverk i samarbeid med KoRus Øst og Fylkesmannen for tidlig innsats overfor rusutsatt ungdom, med særlig vekt på cannabisbruk. Det var 170 deltakere på fagdag i oktober. Nettverket planlegges som årlig tiltak.

Rapport om bruk av delegert myndighet, klager, fylkesnemnd- og rettsaker, samt akuttvedtak

	2012	2013	2014
Delegert personalsak	23	11	15
Delegert økonomisak	7	2	0
Delegert innkjøpssak	0	1	1
Antall enkeltvedtak i henhold til lov om barneverntjenester	740	660	721
Antall klagesaker/tilsynssaker til fylkesmannen	5	3	4
Akuttvedtak, antall barn tatt hånd om midlertidig (bvl § 4-6, 1. ledd)	5	4	7
Akuttvedtak, antall med foreløpig plassering uten samtykke (bvl § 4-6, 2.)	22	13	9
Akuttvedtak, antall med midlertidig plassering pga. atferd (rus, kriminalitet el.l.)	3	3	2
Antall saker med rettsmøte i fylkesnemnda eller tingretten	12	39	31
Antall fylkesnemnds-/rettsdager gjennomført	24	85	55

Fylkesmannen behandlet fire tilsynssaker i enkeltsaker i 2014. Det ble konkludert med lovbrudd i to saker. Dette gjaldt anvendelse av forvaltningsloven og plikt for barneverntjenesten til å foreta undersøkelser.

Antallet rettsdager er redusert i 2014, men er mer enn dobbelt så høyt som i 2012. Fire saker ble gitt forenklet behandling uten forhandlingsmøte, en sak ble trukket og en stanset.

De ansatte i Ungdomskontakten.

2.7 Sosiale tjenester (VO 51)

Leder NAV-Ringsaker: Roy Carstens

2.7.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter økonomisk sosialhjelp, råd og veiledning, kvalifiseringsordningen, midlertidig bolig, individuell plan, gjeldsrådgivning og introduksjonsordningen. Enheten inngår som en del av NAV Ringsaker.

2.7.2 Hovedkommentar

De siste års økning i sosialhjelpsutbetalinger har fortsatt også i 2014. Sammenliknet med 2013 er økningen på 12 %. Hovedforklaringene er at hver bruker mottar mer sosialhjelp i 2014, ved at stønadslengden er økt, og hver bruker mottar i gjennomsnitt noe mer per år. På årsbasis har 1.011 brukere mottatt økonomisk stønad, en økning på 26 fra 2013.

Årsaken til økningen i sosialhjelpsutbetalingene er mange og sammensatte. Økte boutgifter er mest tydelig. Innstramming i statlig praksis i forhold til enkelte ytelser i 2014 er en annen årsak til økte sosialhjelpsutbetalinger. Tjenesten vil iverksette et eget prosjekt for å finne ytterligere årsaker til økninger i sosialhjelpsutbetalingene jf. punkt 2.7.4.

2.7.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Andel søknader behandlet innen to uker	80 %	70 %	72 %
Andel klagesaker omgjort av fylkesmannen	0 %	10 %	11 %

Det er gjennomført brukerundersøkelse for NAV i 2014. Resultatene fra denne viser at brukerne av NAV er fornøyde med tjenestene som ytes. 18 klagesaker ble oversendt Fylkesmannen for endelig avgjørelse, samme nivå som i 2013. Kommunens vedtak ble opprettholdt i 16 saker, 2 ble omgjort. Andel søknader behandlet innen to uker var 72 %. 89 % av sakene ble behandlet innen fire uker.

Det er gjennomført medarbeiderundersøkelse for NAV Ringsaker i 2014 i regi av NAV Hedmark. Denne undersøkelsen er ulik den kommunale, og tallene er ikke direkte sammenlignbare med den kommunale undersøkelsen. Oppsummert viser undersøkelsen god måloppnåelse blant annet i forhold til ansattes tilfredshet med engasjement, læring og stolthet over egen arbeidsplass. For øvrig er det gitt gode tilbakemeldinger fra ansatte på hva som forventes i jobben, samt for interesse og utvikling i jobben.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	6,0 %	7,0 %	4,7 %

Sykefraværet i 2014 er lavere enn målsetningen. Fraværet gjaldt i all hovedsak langtidssykemeldte og var i liten grad relatert til arbeidsplassen. Det har blitt jobbet med å få ned sykefraværet som var oppe i 14 % i 2013. Høy sykefravær tidligere år har blitt fulgt opp i dialog med HMS-tjenesten og aktiv bruk av bedriftshelsetjenesten.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	32,35	32,35	31,35	31,35

Av 31,35 årsverk er det to deltidsstillinger som utgjør totalt 1,35 årsverk. En av de ansatte har ufrivillig deltid.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	78 836	75 254	73 401	86 916
Driftsinntekter	14 184	14 753	5 159	18 674
Netto driftsutgifter	64 652	60 501	68 242	68 242

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Investeringsutgift	2 047	15 340	1 594	5 804
Investeringsinntekt	230	0	0	0
Netto investeringsutgift	1 817	15 340	1 594	5 804

Investeringene for 2014 gjelder boliger for rusmisbrukere på Kjerringhaugen. I april 2014 ble det tatt i bruk 8 leiligheter og fellesrom med kontorer og møterom, samt to akutthybler som NAV disponerer.

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
510 Sosiale tjenester	68 242	79 332	-11 090	-16,3 %

Sosiale tjenester hadde et merforbruk på 11,090 mill. kroner i 2014. Av dette utgjør overført merforbruk fra tidligere år 7,915 mill. kroner. For 2014 alene utgjør merforbruket 3,175 mill. kroner etter at enheten fikk tilført 3,854 mill. kroner for å dekke opp deler av merforbruket gjennom behandlingen av 1. og 2. tertialrapport 2014. Merforbruket er i hovedsak knyttet til utbetaling av økonomisk sosialhjelp, jf. hovedkommentar 2.7.2. Deler av merforbruket skyldes også økt bosetting av flyktninger fra 25 til 30 pr. år som ble vedtatt av kommunestyret i k.sak 103/2012. Utbetaling av kvalifiseringsstønad er lavere enn budsjettet pga. færre deltakere på programmet enn antatt. Enheten har, utenom budsjett, også mottatt refusjon fra UDI for å ha etablert alternativ mottaksplass. Dette har gitt en nettoinntekt på kr 305.000 i 2014.

2.7.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Sosialhjelpsutgifter og boutgifter 2012 – 2014 beløp i 1.000 kr (regnskapstall)

	2012	2013	2014	Endr i % 2013 -2014
Livsopphold	11 174	14 380	15 971	+ 11,1 %
Boutgifter	17 104	19 733	22 240	+ 12,7 %
Tilleggsytelser	6 802	7 478	7 957	+ 6,4 %
KVP-stønad	6 770	6 188	5 380	-13,1 %
KVP-supplerende sosialhjelp	375	350	291	- 16,9 %
Introduksjonsstønad	4 734	3 367	5 066	50,5 %
Introstønad supplerende sosialhjelp	572	366	645	76,2 %

Kategorien »tilleggsytelser» innbefatter ytelser som kommer i tillegg til veiledende livsoppholdssats. Dette er utgifter som skal vurderes ut i fra den enkeltes livssituasjon og utgifter til lege, psykolog, medisiner, tannbehandling, briller, flytteutgifter, innbo, bilhold mv.

Kvalifiseringsprogrammet (KVP)

I 2014 var det gjennomsnittlig 31 deltakere pr. måned mot 37 i 2013. I 2014 gikk 12 personer ut av programmet, og av disse gikk 7 til jobb. 3 av disse hadde lønnstilskudd på avslutningstidspunktet.

Introduksjonsprogrammet (INTRO)

I 2014 har det totalt vært 33 personer på introduksjonsprogrammet mot 27 i 2013. 14 nye personer har deltatt på introduksjonsprogrammet, mens 12 personer gikk ut av programmet, og av disse gikk 6 til utdanning eller jobb og 1 til arbeidsrettede tiltak. Utfordringen er å øke andelen som går over til videre utdanning eller arbeid.

Språkutvikling i praksis (SUP)

I 2014 har det blitt gjennomført et prosjekt for å opprette språkpraksisplasser for flyktninger som er nivåtilpasset deltakerne og i samsvar med etterspørselen i arbeidsmarkedet. Målet er å øke andelen som går over i arbeid eller utdanning etter fullført introduksjonsprogram. Prosjektet videreføres i 2015.

Sosiallån

Det er faste og gode rutiner for innføring av sosiallån. I 2013 og 2014 har enheten innvilget sosiale lån på henholdsvis kr 618.000 og kr 674.000.

Kartlegging av årsaker til vekst i sosialhjelpsutbetalingene - prosjekt

Rådmannen har i 2014 tatt initiativ til et prosjekt for bedre å kunne dokumentere og avklare årsaksforhold til vekst i sosialhjelpsutbetalingene. Prosjektet skjer i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og kommunene i regionen, og finansieres av statlige skjønnsmidler. Et slikt prosjekt vil forhåpentlig kunne gi grunnlag for iverksetting av konkrete og mer treffsikre tiltak. Prosjektet ble iverksatt siste del av 2014, og vil bli koordinert fra Ringsaker. Det ble mottatt kr 400.000 i statlige midler, og disse midlene ble overført til 2015 da det ikke var noen aktivitet i 2014. Det er videre søkt om statlige skjønnsmidler for 2015, og prosjektet vil pågå ut 2016.

Rapport om bruk av delegert myndighet

Type sak	2012	2013	2014
Delegert personalsak	6	9	10
Delegert økonomisak	0	0	1
Delegert innkjøpssak	0	0	1
Enkeltvedtak i sosialavdelingen	5 161	5 759	6 112

Antall enkeltvedtak har gått opp med 353 saker (6,1 %) fra 2013.

Glade ungdommer spilte sandhåndball på torget i Brumunddal.

2.8 Helsestasjoner (VO 52)

Resultatenhetsleder: Ingeborg Nordbryhn Wien

2.8.1 Ansvarsområde

Helsestasjonens ansvarsområde omfatter svangerskapsomsorg, helsestasjonstjenester for barn 0 – 6 år, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, helsetjenesten for flyktninger og asylsøkere, fysioterapi for barn og unge, og driften av Familiens hus. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er hjemlet i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og i lov om folkehelsearbeid. Tjenesten skal bidra til å forebygge sykdom og fremme god fysisk, psykisk og sosial helse hos blivende foreldre og hos barn 0 – 20 år og deres familier. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er lokalisert i Brumunddal, Moelv, Nes og Brøttum, samt helsestasjon for ungdom i Brumunddal.

2.8.2 Hovedkommentar

Fødselstallet for 2014 var 306, en liten nedgang fra 2013 på 1,6 %. Enheten har lagt vekt på tjenestene til de minste barna og deres foreldre, da gode relasjoner mellom barn og omsorgsgiverne er svært viktig for barnets utvikling. Enheten inngår i tverrfaglig samarbeid i Familiens hus med barneverntjenesten, PP-tjenesten og Bjønnehaug avlastningssenter om å styrke foreldrekompetansen på ulike alderstrinn.

Et høyt antall barnefamilier har behov for tverrfaglig innsats på grunn av barnets helsetilstand eller fordi omsorgssituasjonen ikke er god nok. Ansatte i enheten inngår i slikt samarbeid i forhold til gravide og alle aldersgrupper fra 0 – 18 år. En særskilt problemstilling for barn er konflikter mellom foreldre hvor omfanget synes å øke. Det er sendt melding til barneverntjenesten om 16 barn. Barneverntjenesten har innhentet opplysninger i 120 saker.

Bemanningsutfordringene har blitt mindre fra helsestasjonstjenesten som følge av opprettelse av nye stillinger i budsjett 2014. Det er færre med arbeidsforhold ved flere arbeidssteder og færre med uønsket deltid. Enheten har fortsatt utfordringer med hensyn til sårbarhet ved sykdom og fravær ved de minste helsestasjonene. Helsesøstre og fysioterapeuter bruker mye arbeidstid til kjøring til og fra ulike arbeidsarenaer på grunn av arbeidsoppgaver utenfor helsestasjonens lokaler og store avstander.

IS – 2057 «Nasjonale faglige retningslinjer for barselomsorgen» anbefaler at jordmødre skal gjennomføre hjemmebesøk til familier med nyfødte barn innen tredje dagen etter hjemreise. Enheten har ikke lyktes med å sette i verk dette, men det vil iverksettes fra 2015. Enheten har imidlertid system for å opprette tidlig kontakt med den «nyfødte» familien.

2.8.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Svangerskapskontroll dekningsgrad	93 %	85 %	97 %
6 ukers kontroll dekningsgrad	99 %	95 %	97 %
2 års kontroll dekningsgrad	95 %	90 %	104 %
7 års kontroll dekningsgrad	95 %	90 %	105 %
Poliovaksine 2 åringer dekningsgrad	96 %	90 %	*)
Poliovaksine 16 åringer dekningsgrad	90 %	80 %	*)
10. kl. med orientering HFU	100 %	100 %	50 %

*) Enheten har ikke nye resultater for 2014.

Resultatene ved dekningsgrad 2 års kontroll og 7 års kontroll er høyere enn 100 % fordi resultatet tar hensyn til hvor mange undersøkelser som er gjort siste året og ikke hvor mange barn pr. 31.12. Det hender også at undersøkelser blir gjennomført året etter det som var planlagt, for eksempel ved sykefravær eller at mange barn er født sent på året.

I 2014 har enheten gjennomført færre orienteringer om helsestasjon for ungdom i 10. klasse enn målet på grunn av ledighet i stillinger.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	6,0 %	7,5 %	5,6 %

Sykefravær for hele året er på 5,6 %, og det er lavere enn målet på 6,0 %.

Det har vært gjennomført forebyggende HMS-gjennomgang med oppfølgende tiltak. Det jobbes med fordeling av arbeidsoppgaver for å hindre at det blir for mange oppgaver på enkelte ansatte. Det er utarbeidet virksomhetsplan for å tydeliggjøre satsninger og prioriteringer i forhold til stor tilgang av oppgaver. Det holdes jevnlig møter for alle ansatte, både med faglig innhold og med hensikt å sikre godt sosialt arbeidsmiljø på tvers av faggrupper og arbeidsplasser.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	24,16	24,16	25,84	25,84

I budsjett 2014 ble det opprettet 1,6 årsverk helsesøster og 0,08 årsverk lege til helsestasjon for ungdom, jf. k. sak 98/2013.

Enheten har 18 deltidsansatte, hvorav seks er registrert med ufrivillig deltid. Enheten fikk i budsjett 2014 en styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten og fire ansatte har fått hele stillinger, men nyopprettede deltidsstillinger medfører en ny ansatt i ufrivillig deltid. Enheten har endret hjemler med hensikt at ansatte får ansettelsesforhold ved en helsestasjon og med redusert antall fagområder. Dette skal gi redusert belastning for den enkelte ansatte.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	17 992	19 232	19 834	22 102
Driftsinntekter	3 905	4 302	3 311	5 579
Netto driftsutgifter	14 087	14 930	16 523	16 523

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
520 Helsestasjoner	16 523	16 523	0	0,0 %

Regnskapet viser et budsjett i balanse. Overført mindreforbruk fra 2013 på kr 25.000 er da inkludert. Overførte midler er benyttet til HMS-tiltak, oppgradering av IKT-utstyr, medisinsk utstyr og til inventar og utstyr.

2.8.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Som videreføring av planarbeidet har enheten videreutviklet faggrupper for jordmødrene, for helsesøstre som arbeider med aldersgruppen 0–5 år, for skolehelsetjenesten i barne- og ungdomsskolen, for ungdomshelsetjenesten og for fysioterapeutene. Det er jobbet med faglig utvikling, bedre støtte til hver enkelt i vanskelige arbeidsoppgaver og større grad av trygghet i yrkesutøvelsen overfor brukerne. Det har også redusert sårbarheten i forhold til å være alene om arbeidsoppgaver.

Skolehelsetjenesten i barneskolen

Skolehelsetjenesten ble styrket med 1,6 årsverk helsesøster i 2014. Dette bidro til økt tilstedeværelse. Tilbakemeldinger fra skolens ansatte og fra foreldre viser at tjenesten har bedre tilgjengelighet. Faggruppa for skolehelsetjenesten i barneskolen har utformet et nytt tiltak med veiing og måling av 9-åringer i henhold til nasjonale faglige retningslinjer og program til bruk ved foreldremøter.

Tidlig innsats for barn i risiko (TIBIR)

Ni helsesøstre har deltatt i opplæring i TIBIR – foreldrerådgivning. Dette er et strukturert program som har til hensikt å hjelpe foreldre på et tidlig tidspunkt når barn viser tegn til atferdsproblemer.

Tidlig intervensjon - unge og rus (TIUR)

Ungdomshelsetjenesten har fått tilskudd på kr 600.000 fra Fylkesmannen i Hedmark til rusforebyggende tiltak i form av urinprøvetaking av ungdom som deltar i tiltaket «Tidlig intervensjon – unge og rus». Tilskuddet har gitt ett årsverk helsesøster i 2014. En jobber i tett samarbeid med politiet, NAV og ungdomskontakten om tiltak etter frivillige kontrakter med ungdom og eventuelt med foreldrene.

Skolehelsetjenesten i videregående skole

Enheten har fått tilskudd på kr 400.000 fra Helsedirektoratet som dekker utgifter til aktiviteter som retter seg mot styrking av skolehelsetjenesten i videregående skole. Dette benyttes til å styrke tjenesten med 0,7 årsverk i skoleåret 2014/2015. Elevundersøkelse gjennomført ved Ringsaker videregående skole høsten 2014 viser betydelig bedring i fornøydhet med skolehelsetjenesten i forhold til i 2013.

Circle of Security Parenting (COS-P)

Tre helsesøstre har deltatt i opplæring i Circle of Security Parenting, som er et tiltak med hensikt å lære foreldre hva barn trenger for å utvikle trygg tilknytning og å hjelpe foreldre til å bli bevisst egne utfordringer i å imøtekomme barnets tilknytningsbehov. Kompetansen kan benyttes til foreldregrupper og enkeltvis.

Psykisk helse for gravide

To jordmødre har deltatt i et utdanningsprogram i regi av Regionsenter for barn og unges psykiske helse (RBUP) Øst og Sør med hensikt å få bedre innsikt i psykisk helsearbeid for gravide.

Psykologisk førstehjelp

Sju helsesøstre i skolehelsetjenesten har tatt ett dags kurs i psykologisk førstehjelp som er en metode for å hjelpe barn å sette ord på følelsene sine og finne egne måter å takle vonde følelser på.

Familiens hus

Det arrangeres åpen barnehage ved Familiens hus på Nes 1 dag pr. uke, Moelv 2 dager pr. uke og Brumunddal 3 dager pr. uke. Tilbudet ledes av erfarne førskolelærere og gir anledning for sosialt samvær for barn og foreldre, rådgivning og nettverksbygging. Det er ulike måter å benytte tilbudene på. Noen kommer flere ganger pr. uke, mens andre noe mer sjeldent. Det er stor variasjon i brukernes behov. Det er god deltakelse blant brukere med ulik nasjonalitet, hvilket gir mulighet for introduksjon til norsk. Tilbudet fungerer som en forløper for og en motivasjon for å søke barnehageplass.

Flere opplæringstiltak går på tvers av enhetene som er involvert i Familiens hus.

Tidlig Intervensjon Kvello (TI Kvello)

Det har vært gjennomført to runder med observasjonskorps i fem barnehager etter programmet TI Kvello. Barnevernansatte, ansatte i PP-tjenesten, helsesøstre og fysioterapeuter deltok.

Oversikter i tabellform

År	2012	2013	2014
Antall konsultasjoner hos jordmor	2 342	2 135	2 340
Antall konsultasjoner hos helsesøster 0-5 år	5 740	5 999	5 531
Antall konsultasjoner hos helsesøster 6-15 år		3 081	3 463
Antall barn med tverrfaglig samarbeid hvor helsesøster deltar 0-16 år	150	178	152
Antall barn som får tilbud fra fysioterapeut i RE helsestasjoner 0-18 år	384	348	359
Antall konsultasjoner i HFU	1 756	1 779	1 828

2.9 Kultur og fritid (VO 55)

Kultursjef: Asle Berteig

2.9.1 Ansvarsområde

Kultur og fritid arbeider for å skape kulturaktiviteter hvor alle skal få mulighet til å delta og oppleve et mangfold av kulturinntrykk. Enhetens tjenesteproduksjon omfatter aktivitetstilbud for barn og unge, aktivisering av eldre mennesker med psykiske lidelser og funksjonshemmede, forvaltning av friluftsområder, idrett, friluftsliv og folkehelse, kulturminnevern og kunstformidling, tilrettelegging for allmennkulturaktivitet, levende formidling av Alf Prøysens forfatterskap samt administrasjon. Enheten skal fremme kulturell aktivitet i samspill med lag og foreninger, offentlige instanser og private ressurser. Barn og unges oppvekstkår er prioritert.

2.9.2 Hovedkommentar

Ringsaker kommune har de senere årene fått mye positiv oppmerksomhet for sin rolle som aktiv arrangør og tilrettelegger innenfor kulturarrangement og opplevelser. RingsakerGallaen, Byfest, Prøysenfestivalen, torgprogrammet i Brumunddal og Moelv er alle arrangementer som gir positive opplevelser. Kultursatsningen gir ønsket effekt i form av et sterkere engasjement og et tydeligere positivt omdømme for Ringsaker kommune.

Prøysen 2014, markeringen av Alf Prøysens 100-års jubileum, var gjennom hele 2014 en prioritert oppgave. Målet med arbeidet har vært å øke kjennskapen til Alf Prøysens forfatterskap og ved å legge til rette for produksjon av ny litteratur, ny musikk og andre nye kunstuttrykk for å holde Alf Prøysens forfatterskap levende også for kommende generasjoner. En rekke lokale, regionale og nasjonale arrangementer er gjennomført i Prøysen 2014. En naturlig del av dette arbeidet var involvering av ulike kompetansemiljø, lokalt, regionalt og nasjonalt. Kommunen mottok 15 mill. kroner i statlig tilskudd til nytt innhold i Prøysenhuset og 5 mill. kroner til markeringer i regi av Prøysen 2014. Alle arrangementene i regi av Prøysen 2014 er gjennomført i henhold til den statlige søknaden. Prøysenhuset har i 2014 hatt om lag 44.000 besøkende, hvorav om lag 17.000 av disse var på Prøysenfestivalen. Dette er en betydelig økning i publikumstall sammenlignet med 2013 da en hadde i overkant av 12.000 besøkende. Utover de besøkende i Prøysenhuset har det også vært flere TV-sendinger på NRK fra markeringen av 100-årsjubileumet. Arbeidet med ny utstilling i Prøysenhuset sluttføres i løpet av 2015.

Ringsaker kommune har mottatt et nytt Prøysenhus, tegnet av arkitektfirmaet Snøhetta, i gave fra Arthur Buchardt og hans samarbeidspartnere i «Sammen om Prøysenhuset». Det nye Prøysenhuset, Prøysenstua,

Jubileumsåret Prøysen 2014 ble avsluttet på Det Norske Teatret i Oslo.

Prøysentunet, Præstvegen, det nye utendørsteateret Sirkus Mikkeliški og den nye arenaen Kusvea muliggjør en helt ny og levende formidling av Alf Prøysens forfatterskap i Prøysens autentiske miljø. Dette er et nytt aktivum som ikke lå til grunn da Ringsaker kommune sist drev Prøysenhuset før overdragelsen til Domkirkeodden og Hedmark Fylkesmuseum.

Fritidsklubbenes funksjon som trygge og positive møteplasser for unge står sentralt i arbeidet for barn og unge. Åpen Hall, tilbud om uorganisert aktivitet for ungdom i Neshallen og Fagerlundhallen, har vært tilgjengelig i periodene januar til påske, og fra oktober til jul. Tilbudet gis i samarbeid med Ringsaker Idrettsråd, lokale idrettslag og fritidsklubbene. Ungdommens kulturmønstring (UKM), gjennomføres som et samarbeidsprosjekt mellom de tre fritidsklubbene. Bygdekinoen gis støtte til drift på Tingnes, i Næroset og i Moelv slik at kommunens innbyggere er gitt et lokalt kinotilbud. Særlig verdifullt er dette for barn og unge. Kulturenheten er aktive deltakere i SLT-samarbeidet.

Våren 2014 ble kommunens nye friluftskart lansert. Kartet ble sendt i posten til alle husstander.

Utbyggingsprogrammet, som er en del av kommunedelplanen for idrett, revideres årlig. Dette er et nødvendig grunnlag for tildeling av spillemidler og kommunale anleggstilskudd. Av totalt 24 spillemiddelsøknader i 2014 ble det gitt tilsagn om spillemidler til 5 ordinære anlegg i Ringsaker kommune. Totalt ble det i 2014 gitt tilsagn på 2,120 mill. kroner i spillemidler til anlegg. Dette varierer fra år til år, og har bl.a. sammenheng med totalt antall søknader fra Hedmark.

Enheten bidrar med støtteordninger innen kultur og kulturvern. Det er gitt økonomisk støtte til organisasjoner fordelt på scenekunst, korps, kor og diverse vokale og instrumentale ensembler, herunder Ringsaker Operaen. Regionalt samarbeider Ringsaker med kommunene på Hedmarken om tilskudd til Stiftelsen Domkirkeodden, Skibladner, Musikk i Hedmark og Hedmarken Symfoniorkester.

Konsert og arrangementstilskudd har bidratt til at gode konserter og forestillinger har blitt tilbudt innbyggerne i Ringsaker. Enheten har også forvaltningsansvar for Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken. Dette gjennomføres ved organisering av egne forestillinger og arrangementer, og tilrettelegging for artister ved innkjøpte produksjoner. Ordningene har blitt forvaltet i nært samarbeid med skolene og bo- og aktivitetssentrene i kommunen.

Innen tilrettelagte kulturtilbud er det flere ulike tilbud innenfor de to brukergruppene funksjonshemmede og psykisk helse, og det jobbes aktivt med å integrere brukere i ordinære lag og foreninger. Sommerjobbprosjekt i samarbeid med barnevern og TIUR-prosjektet ble gjennomført også i 2014, med bygging av ulike skjul/binger til dyrene i Kusvea i forbindelse med Prøysenfestivalen.

For sommerferietilbudene er det egne grupper for funksjonshemmede og psykisk helse.

2.9.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det avholdes årlige oppsummeringsmøter med leietakere av idrettshallene etter endt sesong. Det føres protokoll for disse møtene, og forhold av betydning blir fulgt opp. Leietakerne er godt fornøyd med ordningen.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	7,0 %	9,0 %	9,2 %

Sykefraværet har gått opp fra 5,8 % i 2013 til 9,2 % i 2014, og ligger over målsettingen for enheten.

Korttidsfravær utgjør imidlertid kun 1 %. Langtidsfraværet forventes å gå vesentlig ned i 2015. Enheten jobber i tråd med de retningslinjene som gjelder for oppfølging av langtidssykemeldte i Ringsaker og i tett samarbeid med personalkontoret. 2014 ble et ekstraordinært år som følge av store arbeidsbelastninger med utviklingen av Prøysenåret og gjennomføringen av alle arrangementene i jubileumsåret.

Silje fra barne-tv underholdt på Barnas Byfest.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	23,78	24,19	28,39	28,39

Innenfor kulturenheten er det 29 faste deltidsstillinger. Av disse er det 8 ufrivillig deltidsansatte. Enheten arbeider bevisst med å tilby ansatte i små stillinger utvidelse av sine stillinger ved intern utlysning av ledige stillingshjemler.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	33 370	56 117	53 260	61 063
Driftsinntekter	10 506	29 112	22 306	30 109
Netto driftsutgifter	22 864	27 005	30 954	30 954

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Investeringsutgift	304	88	4 675	3 910
Investeringsinntekt	7 175	0	0	0
Netto investeringsutgift	-6 871	88	4 675	3 910

Investeringsregnskapet innbefatter utgifter til utendørskulturarenaer ved Kusvea langs Præstvegen og Prøysenutstillingen.

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
550 Kultur og fritid	30 954	28 758	2 196	7,1 %

Enheten har et positivt budsjettavvik på 2,196 mill. kroner. Inkludert i dette tallet er kr 120.000 som er avsatt til disposisjonsfond i forbindelse med årsoppgjørdisposisjoner til større idrettsarrangement og idrettsaktiviteter i 2015. Tar en hensyn til disse postene utgjør mindreforbruket 2,076 mill. kroner isolert for 2014.

Det ble i regnskapet for 2013 benyttet tidligere års mindreforbruk for å dekke noen utgifter i forbindelse med Prøysen 2014 i påvente av statstilskuddet. Tar en hensyn til disse utgiftene på 0,767 mill. kroner utgjør mindreforbruket 1,309 mill. kroner i 2014.

2.9.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Registrerte brukere av utvalgte tjenestetilbud innenfor kultur og fritid

	2012	2013	2014
Prøysenhuset *	-	12 207	43 965
Fritidsklubbene**	16 980	12 812	12 672
Tilrettelagte kulturtilbud***	765	722	741
Sang- og musikk	407	430	438

*Prøysenhusets publikumstall for 2013 omfatter perioden fra 1.mai til 31. desember. Publikumstall for 2014 er fordelt med 38.900 i det nye Prøysenhuset og 5.265 i det gamle fram til 8. juli 2014. Dette er et bruttotall, ikke alle disse har løst billett.

**Det er nå regnet et gjennomsnitt av antall oppmøtte pr uke (352) ganget med antall uker klubbene holdes åpne (36). I tillegg kommer Åpen hall. Tidligere ble det telt antall hoder som møtte opp hver gang.

***For tilrettelagte kulturtilbud er det ført opp antall registrerte brukere.

Tilrettelagte kulturtilbud

Nøkkeltall	2012	2013	2014
Antall brukere, funksjonshemmede	355	345	342
Antall brukere, psykisk helse	410	377	399
Sum antall brukere	765	722	741
Aktivitet funksjonshemmede			
-Deltagere i faste, organiserte aktiviteter	141	124	127
-Deltagere ferietilbudet	101	89	85
Aktiviteter psykisk helse			
-Deltagere i faste, organiserte aktiviteter	241	231	205
- Deltagere ferietilbudet *	39	42	10
Sum deltagere i fast, organisert aktivitet	382	355	332

*Det ble ikke arrangert mer enn én tur innen psykisk helse grunnet fokus på Prøysenfestivalen.

Det er en ganske stabil brukergruppe innen tilrettelagte tilbud, noen faller ut og noen kommer til. Under aktivitet funksjonshemmede og aktivitet psykisk helsearbeid i tabellen over kan samme person delta på flere grupper.

Idrett, friluftsliv og folkehelse

Utleietid i idrettshallene, utenom skoletid	2012	2013	2014
Brumunddalshallen	1 301	1 266	1 220
Fagerlundhallen	1 183	1 281	1 285
Moelvhallen	1 220	1 260	1 245
Neshallen	1 072	830	797
Brøttumshallen			(f.o.m. mars) 297

Brøttumshallen kom som den femte idrettshallen for utleie utenom skoletid. Folkehelsekoordinatorstillingen er en bidragsyter og pådriver for forebyggende og helsefremmende folkehelsearbeid. Gjennom tverrfaglig involvering og samarbeid med lag og foreninger er bl.a. «10 Topper i Ringsaker» og «Bystafett» for grunnskolene populære tiltak.

1.100 personer leverte turkort for 2014, hvorav over 300 var barn/unge. Yngste deltaker var 1 år og eldste 88 år. 15 skoler deltok på «Bystafett», totalt utgjorde dette 1.200 deltakere i alderen 6-15 år. Ringsaker kommune var med i samarbeidsprosjektet Naturlos, og det gis aktivitetsfremmende tilskudd til velforeninger i fjellet, i tillegg til skiløypeprepareringstilskudd. I et godt samarbeid med Ringsaker idrettsråd ble det gitt totalt aktivitets-, drifts-, utstyr- og anleggsstøtte på 5,8 mill. kroner, hvorav 2,1 mill. kroner var øremerket kommunal del til spillemiddelfinansierte anlegg.

Ringsakerprisen gikk til Thor Gootas. Her sammen med ordfører Anita Ihle Steen og konferansier Ingeborg Heldal under RingsakerGallaen.

Lokale artister fikk synge med Frode Alnæs under Byfest i Brumunddal.

2.10 Kulturskole (VO 56)

Leder kulturskole: *Benedicta Gray*

2.10.1 Ansvarsområde

Kommunen er pålagt å drive kulturskole etter opplæringsloven § 13-6. Kulturskolen gir tilbud om undervisning til barn og unge innenfor musikkbarnehage, musikkførskele, instrumental og vokal musikk, barne- og ungdomsteater, visuell kunst, barnedans, klassisk ballett og jazzdans. Tilbudet gis både individuelt og til grupper av elever. I tillegg kommer tilbud til elever knyttet til det organiserte fritidsmusikklivet, barnehage og grunnskole.

2.10.2 Hovedkommentar

Kulturskoletimen, som ble innført høsten 2013, var et populært gratistilbud. 153 elever var påmeldt i vårsemesteret 2014, og tilbudet ble avsluttet med en utsolgt sang- og danseforestilling i Teatersalen i Brumunddal. Forestillingen kom i tillegg til skolens vanlige våravslutninger i musikk- og danseavdelingene. Kulturskoletimen ble avviklet ved behandlingen av statsbudsjettet for 2014 med virkning fra skoleåret 2014/2015.

Prøysenjubileet ble feiret med en ukes festival i begynnelsen av april. Elevene på 5. trinn fra Fagernes, Kilde, Kirkenær, Kirkekretsen og Messenlia skoler ble invitert til besøk på dagtid på kulturskolen for å oppleve og delta i en Prøysenforestilling presentert av kulturskolens lærere. På kveldstid hadde kulturskolens elever på tvers av avdelingene flere forestillinger for foresatte og publikum.

Kulturskolen har vært aktiv bidragsyter med flere innslag på det nye torget i Brumunddal, med blant annet skolens rockeverksted, slagverkselever og en konsert med flere av kulturskolens lærere. I tillegg til opptreden på torget hadde rockeverksted-elevene stor glede av å delta på Tømmerstockfestivalen i august og Rockegallaen i november.

Høstsemesterets aktiviteter inkluderte oppstart av et nytt musikkprosjekt «Spill i skolen», i samarbeid med Nes barneskole og Nes skolekorps. De eldste elevene på kulturskolens avdeling for visuell kunst gjennomførte en vellykket dagstur til Museet for samtidskunst i Oslo.

I oktober fikk kulturskolen besøk fra MYSA - Mathare Youth Sports Association. Deres kulturgruppe Haba na Haba holdt flere kurs i afrikansk dans og slagverk for kulturskolens elever, i tillegg til å presentere to gratis konserter/forestillinger for elever, foresatte og lærere.

I desember fikk kommunen en «julegave» fra kulturskolens elever og ansatte i form av en adventskalender som ble lagt ut på YouTube. Året sluttet med danseavdelingens juleballett som ble fremført for foresatte på det nye Prøysenhuset, og for barnehagebarn i kulturskolens lokaler i Brumunddal. Publikum fikk også se noen utdrag fra juleballetten på torget i Brumunddal siste lørdag før jul.

2.10.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	4,0 %	5,0 %	2,3 %

Sykefraværet de siste 12 måneder er på 2,3 % og fraværet økte med 0,7 prosentpoeng i forhold til 2013. Sykefraværet ligger fortsatt under målet på 4,0 %.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	12,19	13,19	13,19	12,19

Med innføring av kulturskoletimen fra høsten 2013, ble antall årsverk i kulturskolen økt med ett årsverk i forbindelse med 1. tertialrapport 2013. Ordningen er avviklet fra skoleåret 2014/2015, og det ble i k.sak 16/2014 inndratt 0,9 årsverk pedagog og 0,1 årsverk konsulent.

I 2014 hadde kulturskolen 17 fast ansatte, 4 heltid og 13 deltid. Av de deltidsansatte er 4 registrert som ufrivillig deltid. To av disse hadde fått stillingene sine midlertidig og delvis utvidet som en konsekvens av den før nevnte kulturskoletimen. Med avvikling av dette tilbudet fra skoleåret 2014/2015 har de to ufrivillig deltidsansatte gått tilbake til sine opprinnelige stillingsstørrelser.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	8 728	8 730	9 932	10 087
Driftsinntekter	3 053	2 270	2 853	3 008
Netto driftsutgifter	5 675	6 460	7 079	7 079

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
560 Kulturskole	7 079	7 049	30	0,4 %

Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 30.000 i 2014. Dette inkluderer disponering av kr 158.000 fra tidligere års mindreforbruk.

2.10.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Avvikling av kulturskoletimen

Skoleåret 2013/2014 deltok i overkant av 300 barn i ordningen med gratis kulturskoletime, én uketime med kulturskoletilbud til elevene på 1. – 4. trinn, i tilknytning til skole og/eller SFO. Dette utgjorde 43 % av alle elevene. Tilbudet ble avviklet fra skoleåret 2014/2015 i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2014

Prosjekt «Spill i skolen»

Det har vært en markert nedgang i rekruttering av aspiranter til korps de siste årene, både lokalt og nasjonalt. Som en konsekvens av dette har kulturskolen, i samarbeid med Nes skolekorps og Nes barneskole, satt i gang prosjektet «Spill i skolen». Elevene på 3. trinn på Nes barneskole får opplæring i korpsinstrumenter to skoletimer pr. uke med lærer fra kulturskolen, en time gruppeundervisning og en time samspill.

Facebookside

Etter flere henvendelser i løpet av de siste årene har kulturskolen fra desember hatt facebookside for å informere om skolens aktiviteter.

Antall elever ved kulturskolen

År	2012	2013	2014
Avdeling dans	116	111	138
Avdeling musikk	236	237	249
Avdeling teater	43	44	37
Avdeling visuell kunst	49	50	39
Kurs innenfor SFO-tiden	125	*)15	*)0
Kulturskoletime		**)151	**)153
Salg av tjenester til barnehage	180	190	189
Salg av tjenester til korps (ca. tall)	215	205	210
Salg av tjenester til grunnskoler	98	105	122
Sum	1 062	1 108	1 137

*) Det var bare ett kurs vår 2013 pga. at hovedlærer hadde fødselspermisjon. Det var ingen SFO-kurs tilbud høst 2013 eller i 2014 pga. kulturskoletimen.

**) Kulturskoletimen ble tilbudt høst 2013 og vår 2014.

Rapport om bruk av delegert myndighet

	2012	2013	2014
Delegert personalsak	3	1	0

2.11 Bibliotek (VO 57)

Resultatenhetsleder: Mette Westgaard

2.11.1 Ansvarsområde

Ringsaker bibliotek er desentralisert med avdelinger i Brumunddal, Moelv og Brøttum. Bibliotek er en lovpålagt tjeneste som skal sikre innbyggerne fri og offentlig tilgang til alle typer medier, digitale ressurser og tilgjengelig teknologi. Gjennom aktiv formidling av kunnskap og kultur fremmes opplysning, utdanning og kulturell aktivitet.

2.11.2 Hovedkommentar

Biblioteket er Ringsakers mest besøkte kulturinstitusjon, et terskelfritt møtested og et samlingspunkt for mange mennesker. Bygningmessig er de tre avdelingene i løpet av de siste årene fornyet og utviklet. Alle har en fleksibel innredning og er tilrettelagt for variert bruk fra alle grupper i befolkningen.

Gjennom en rekke arrangement er biblioteket et møtepunkt mellom kultur og befolkning. I 2014 var mange arrangement knyttet til Prøysenjubileet. Jubileet ble markert gjennom foredragsrekken Min Prøysen og ved samtalemøter om samfunnsaktuelle problemstillinger sett i lys av Prøysens diktning.

Aktiviteter som bidrar til å øke barns leselyst er bibliotekets hovedsatsingsområde. Gode leseevner er avgjørende for å tilegne seg kunnskap og informasjon, noe som øker sannsynligheten for at ungdom tar videre utdanning. Den årlige litteraturuka ga 2.500 elever forfattermøter og litterære opplevelser.

2.11.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Besøk pr. innbygger	4,5	4,2	3,7
Utlån pr. innbygger	4,7	4,4	3,8
Antall arr. og klassebesøk barn/ungdom	160	140	178
Antall arrangement voksne	110	90	134

Biblioteket i Brumunddal fikk ny drakt og sitt eget boktre i barneavdelingen.

De totale utlåns- og besøkstallene er lavere enn normalt da biblioteket i Brumunddal var stengt under ombyggingen. I tillegg ble avdelingen i Mesnali gjort om fra et offentlig kombinasjonsbibliotek til et ordinært skolebibliotek fra 1. juli. Brøttum og Moelv hadde en liten økning i både besøks- og utlånstall i 2014.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	4,5 %	5,0 %	10,5 %

Biblioteket hadde i 2014 et sykefravær over akseptabelt nivå. En vesentlig del av fraværet er knyttet til helseproblemer som ikke er relatert til jobbsituasjonen. Gjennom tett oppfølging er dette nå redusert.

I samarbeid med HMS Øst ble det gjennomført en møterekke hvor samhandling og kommunikasjon var tema. Bibliotekets medarbeidere opplever et godt kollegafellesskap med meningsfulle oppgaver, rom for nye ideer og mange positive tilbakemeldinger på utført arbeid.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	10,93	10,68	10,68	10,68

Biblioteket har til sammen 12 ansatte. Av disse er det fire ansatte som har deltidsstillinger. Tre deltidsansatte jobber frivillig deltid. En medarbeider ønsker utvidelse av stillingen fra 92 % til 100 %.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	8 144	8 170	8 408	8 335
Driftsinntekter	1 572	1 600	1 682	1 609
Netto driftsutgifter	6 572	6 570	6 726	6 726

Kafeen No@tt åpnet på biblioteket i Brumunddal.

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Investeringsutgift	13	305	8 730	8 871
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	13	305	8 730	8 871

Investeringsutgiftene i 2014 gjelder ombyggingen av hovedbiblioteket i Brumunddal.

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
570 Bibliotek	6 726	6 568	158	2,3 %

Biblioteket hadde i 2014 et positivt budsjettavvik på kr 158.000. Hovedforklaringen til dette avviket var mindreforbruk på lønn. Biblioteket i Brumunddal var stengt under ombyggingen, og det ble ikke satt inn vikar for vakante stillinger i denne perioden. Deler av lønnsbesparelsene er brukt til ekstra innkjøp av datautstyr og utbedringer som det ikke ble funnet rom til i ombyggingsprosjektet.

2.11.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Biblioteket i Brumunddal åpnet etter ombygging i juni. Tilbakemeldingene fra publikum er positive. Biblioteket har blitt lyst, trivelig, praktisk og brukervennlig. Den nye formidlingssalen «Ordbruket» i Brumunddal har startet med fast visning av film ukentlig. Kafétilbudet «no@ätt» blir benyttet.

Avdelingen på Brøttum flyttet i mars inn i nye lokaler midt i den nye skolen. Biblioteket her er både et folkebibliotek og et skolebibliotek som vil ha en viktig rolle både i skolehverdagen og i dagliglivet til de som bor på Brøttum og nordre del av kommunen. Biblioteket ble lyst og romslig med friske farger og en leken innredning.

Bibliotekets avdeling i Mesnali ble lagt ned fra 1. juli 2014. Avdelingen ble fra samme tidspunkt gjort om til et ordinært skolebibliotek.

Mediesamlingen på Prøysenhuset ble katalogisert av bibliotekets medarbeidere våren 2014.

Utlån av e-bøker kom i gang våren 2014. Bokbestand og utlånstall av e-bøker er foreløpig svært begrenset.

Rapport om bruk av delegert myndighet

År	2012	2013	2014
Delegert økonomisak	0	1	0
Delegert personalsak	5	2	2
Delegert innkjøpssak	0	0	1

2.12 Brann (VO 60)

Resultatenhetsleder: Ragnar Sund

2.12.1 Ansvarsområde

Virksomheten reguleres vesentlig av brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter, plan- og bygningsloven med forskrifter og forurensningsloven. Utrykningsstyrkens oppgaver er først og fremst å redde mennesker og dyr, for så å begrense skader på miljø, bygninger og materiell. Beredskapen omfatter slokking, restverdiredning, bistand ved vannskader, redning ved trafikkulykker m.m. og skadebegrensning ved akutt forurensning og andre redningsoppgaver. Brannvesenet rykker blant annet ut på hjertestans der mannskapene kan være fremme før ambulansen. Andre gjøremål er brannforebyggende arbeid, inkludert feiing av piper og ildsteder. Enheten ivaretar også oppgaven med å føre tilsyn og holde register over nedgravde oljetanker større enn 3.200 liter. Oljetanker under 3.200 liter blir også kartlagt. Det er fire brannstasjoner i Ringsaker kommune; Mesnali, Nes, Moelv og Brumunddal hvor også administrasjonen er plassert.

2.12.2 Hovedkommentar

I 2014 rykket brannvesenet ut til relativt få bygningsbranner, men en uvanlig stor andel av disse brannene var relativt store og ressurskrevende. Blant annet ble to store driftsbygninger totalskadet i brann og på det ene stedet omkom dessverre flere griser i brannen.

En omlegging av avgiftssystemet fra to terminer til fire terminer og fakturering til alle med aktivt fyringsanlegg førte til feiing av flere skorsteiner enn budsjettert i 2014.

2.12.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Andel utførte branntilsyn for A-objekter	100 %	100 %	100 %
Andel av feiernes arbeidsår til behovsprøvd feiing	52 %	55 %	72 %
Antall utarbeidede eller reviderte innsatsplaner	20	15	20
Antall gjennomførte standardøvelser med tidskrav	3	2	3

I 2014 har behovet for feiing vært større enn antatt. Deler av to stillinger var delvis ubesatt i 2014, men blir besatt i 2015 slik at tilsynsarbeidet kan prioriteres fremover.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	5,0 %	6,0 %	4,6 %

Sykefraværet de siste 12 måneder er på 4,6 % og er lavere enn målsettingen på 5,0 %. Enheten har individuell oppfølging av de sykemeldte i henhold til vedtatte retningslinjer.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	18,87	18,82	18,82	18,82

Personellressursen består av 17 heltidsstillinger og en deltidsstilling. Deltidsstillingen er registrert som frivillig. Innehaver av deltidsstillingen har også 0,2 årsverk i en annen enhet.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	27 048	27 207	29 028	29 966
Driftsinntekter	9 050	8 305	9 356	10 294
Netto driftsutgifter	17 998	18 902	19 672	19 672

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Investeringsutgift	1 145	3 429	2 325	763
Investeringsinntekt	687	80	0	0
Netto investeringsutgift	458	3 349	2 325	763

Det ble i 2014 investert i tre nye feierbiler og samtidig ble det solgt tilsvarende antall biler. Det var planlagt utskifting av en tankbil, men innkjøpet ble forsinket og gjennomføres i 2015.

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
600 Brann	19 672	19 032	640	3,3 %

Regnskapet for 2014 viser et mindreforbruk på kr 640.000. Inntektsført mindreforbruk fra 2013 på kr 23.000 inngår i tallet, slik at mindreforbruket for 2014 isolert sett er på kr 617.000. Mindreforbruket skyldes merinntekt i feiervesenet på grunn av omlegging av avgiftssystemet, samt at deler av to stillinger har stått ubesatt i største delen av 2014.

2.12.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Forebyggende brannvern

Særskilte brannobjekter	2012 utført	2013 utført	2014 registrert	2014 utført
A-objekter (overnattings-/publikumsbygg)	135	163	153	153
B-objekter (større industri-/lagerbygg)	41	42	39	22
C-objekter (verneverdige-/fredede bygg) ¹⁾	0	0	29	15

1) C-objekter har kun krav om tilsyn hvert fjerde år.

I antall utførte tilsyn er også tematilsyn og egenmeldinger inkludert. Det ble også ført tilsyn med brannsikkerheten på gårdsovernatting i løpet av året.

Totalt har ca. 4.500 personer i Ringsaker kommune gjennom ulike tiltak på f.eks. skoler, institusjoner, foreninger og bedrifter fått brannverninformasjon direkte fra brannvesenet. Bl.a. deltok brannvesenet på aksjon «boligbrann», aksjon «trygg hyttekos» og brannvernuka med åpen dag på alle fire brannstasjonene. 400 kalendere og røykvarslerbatterier ble delt ut. 950 personer fikk også praktisk slukkeøvelse og/eller evakueringsøvelse ved hjelp av brannvesenet. Det ble også kjørt teoriundervisning for ca. 300 elever på HMS-dagene på Ringsaker videregående skole. Alle barneskolene i Ringsaker fikk tilbud om besøk og undervisning fra brannvesenet til 6. trinn. 266 elever fikk denne undervisningen hos de 13 skolene som takket ja til dette tilbudet. Brannvesenet stilte også med stand og informasjon under Moelvdagene. Ca. 100 av kommunens barnehagebarn har i 2014 vært på besøk på en av brannstasjonene.

I tillegg til de forebyggende tiltakene nevnt over kommer alt det omfattende forebyggende arbeidet feierne gjennomfører ved feie- eller tilsynsbesøk hjemme hos innbyggerne.

Feiing

Feiing	2011	2012	2013	2014
Feide piper helårsbolig	5 628	6 477	5 945	7 130
Feide piper fritidsbolig	46	49	54	90
Utførte tilsyn av fyringsanlegg ¹⁾	1 258	1 803	1 544	1 050
Tilbudte tilsyn av fyringsanlegg	1 813	2 392	2 016	1 439
Antall søknad./meldinger om ildsted behandl.	160	162	173	145

1) Fyringsanlegg som er registrert som tilbudt, men ikke utført skyldes at huseier ikke har møtt fram til avtalt tidspunkt, eller meldt avbud samme dag som tilsynet skulle gjennomføres slik at det ikke har vært mulig å gjøre en avtale med noen andre.

Det ble feid ca. 1.300 pipeløp mer enn det som var forutsatt i budsjettet. Dette bidro til at en større andel av året enn planlagt ble benyttet til behovsprøvd feiing i forhold til tilsyn.

Beredskap

Utrykninger	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	Gj. snitt
Unødvendig/falsk alarm	90	158	184	196	165	174	174	139	131	127	129	151,5
Grasbrann/skogbrann	9	9	8	7	9	7	5	7	8	9	10	8,0
Bil-/båt-/vognbrann	13	17	16	17	9	10	15	7	8	23	13	13,4
Pipebrann	39	39	32	34	29	30	37	19	21	20	19	29,0
Annen brann	28	20	26	12	21	12	7	15	17	15	24	17,9
Brannhindrende tiltak	10	14	21	21	23	23	24	24	23	13	10	18,7
Trafikk ulykke/ulykke	41	41	67	49	48	49	46	54	68	55	54	52,0
Vannskade/oversvøm.	8	17	20	24	16	20	24	57	18	36	24	24,0
Akutt forurensing	3	7	12	11	11	13	0	10	1	11	3	7,4
Annen assistanse	29	22	32	25	23	22	27	27	30	44	38	29,0
Innbruddsalarm ¹⁾	8	3	3	4	12	16	14	13	8	12	14	9,7
Ambulanseoppdrag		5	21	9	15	14	14	12	38	36	47	21,1
Hus/hytte/bygn	24	27	23	21	27	25	26	31	25	31	20	25,4
Sum	302	379	465	430	408	415	413	415	396	432	405	406
Kontrolloppdrag ²⁾	9	15	24	22	15	25	11	12	7	8	11	14,4
Utrykning fra Hamar brannstasjon (avtale)	6	21	19	21	24	14	30	30	16	18	16	19,5

1) Enkelte kommunale bygg er knyttet til brannvesenet også med innbruddsalarm.

2) Kontrolloppdrag er meldinger som ikke er av så alvorlig karakter at hele vaktlaget blir alarmert.

Vaktlaget i Brumunddal rykket innenfor normalarbeidstiden ut på 59 av utrykningene. Utrykningstiden var på disse i gjennomsnitt 85 sekunder, og dermed innenfor brannordningens krav på 90 sekunder.

I løpet av året bidro Ringsaker brannvesen med hjelp til Hamar kommune fem ganger. Brannvesenet rykket ut til Gjøvik kommune totalt 20 ganger hvorav tre bygningsbranner. Seks av hendelsene var bistand til helse eller politi og er inkludert i statistikken over. Ved tre utrykninger ble det rekvirert hjelp fra Gjøvik brannvesen hvorav ett var dykkeroppdrag. Lillehammer region brannvesen rykket ut en gang til Ringsaker i 2014.

De mest ressurskrevende brannene i 2014 var brann i en driftsbygning på Nes og en i Brumunddal, samt brannen ved Strand Brænderi og siloen ved Moelven Limtre.

Hver uke gjennomfører utrykningsstyrken øvelser, flest på lagsnivå. I 2014 gjennomførte brannvesenet en stor skogbrannøvelse ved Brumund sag i samarbeid med grunneiere, sivilforsvaret og Brumunddal Røde Kors Hjelpekorps. Brannvesenet var også i 2014 med på en større beredskapsøvelse for Ringsaker kommune. Scenariet var langvarig strømbrydd i januar og i den forbindelse ble det laget en plan for å kunne drifte brannstasjonene med varme og nødvendig strøm til lading.

Nye tiltak

Fra og med 26.1.2012 har brannvesenet samarbeidet med nabobrannvesen (Hedmarken brannvesen) og felles overordnet vakt i Hamar, Løten, Stange og Ringsaker som en prøveordning. Ordningen har fungert bra og fra 2014 ble ordningen fast, jf. k.sak 98/2013 pkt. 18.

Fra og med februar 2014 ble nødnett tatt i bruk i hele Hedmark og Oppland. Erfaringene så langt tilsier at det har blitt bedre samhandling mellom de tre nødetatene.

I løpet av 2014 ble det utarbeidet en samarbeidsavtale mellom kommunene Gjøvik, Lillehammer og Ringsaker som sikrer innbyggerne raskest mulig hjelp fra brannvesen uavhengig av kommunegrensene. Avtalen som gjelder fra 1.1.2015 regulerer også de økonomiske forholdene ved samarbeidet. Bistand til helse og politi omhandles ikke av avtalen. Brannvesen har også tidligere rykket ut til hverandre på grunnlag av en bistandsavtale.

Rapport om bruk av delegert myndighet

I løpet av 2014 ble det behandlet 22 delegerte brannsaker. Tilsvarende tall for 2013 og 2012 var 18.

2.13 Landbruk (VO 61)

Landbrukssjef: Stein Inge Wien

2.13.1 Ansvarsområde

Landbrukskontoret har ansvar for den kommunale landbruksforvaltningen. Dette omfatter administrasjon av økonomiske og juridiske virkemidler som regulerer landbruket. Enheten skal jobbe aktivt med næringsutvikling innen tradisjonelt landbruk med bygdenæringer, samt øvrige landbruksrelaterte næringer i kommunen. Enheten har videre ansvar for landbruksvikarer, klinisk veterinærvaktordning i kommunen, kommunalt rovviltlag, viltforvaltning, samt naturforvaltning og friluftsliv.

2.13.2 Hovedkommentar

Tabellen under viser en oversikt over noen av de viktigste tilskuddsordningene som forvaltes av landbrukskontoret og hvilke beløp som er tilført landbruket i Ringsaker kommune i 2014:

Tilskuddsordninger

	Mill. kroner
Produksjons- og avløsertilskudd/sykdomsavløsning	140,0
Investeringer gjennom Innovasjon Norge	9,5
Spesielle miljøtiltak i jordbruket*	2,1
Regionalt miljøprogram	6,7
Drenering	0,7
Skogkultur	1,0
Totalt	160,0

*) Midlene har gått til verneverdige bygninger, kulturminner, vedlikehold av kulturmark, turstier og biologisk mangfold m.m.

I 2014 behandlet landbrukskontoret 29 søknader om investeringsmidler innen tradisjonelt landbruk i Ringsaker. De aller fleste av søknadene fikk innvilget rentestøtte og lån. Søknadene representerte et samlet investeringsgrunnlag på 93 mill. kroner. Det er investeringer innen alle driftsgrener, men også i år er det få prosjekter innen frukt/bær/grønnsaker. Det er fortsatt positivt at antall investeringer innen grovforbasert husdyrhold øker. Det ble i fjor behandlet 10 søknader innen bygdenæringer, som alle fikk innvilget tilskudd. Dette var søknader som omhandlet oppstart av nye bedrifter og videreutvikling av eksisterende bedrifter rettet mot reiseliv, lokalmat og opplevelser. Norges største landbrukskommune preges av betydelig investeringslyst.

Det ble i 2014 sluppet 16.149 sau og 1.652 storfe på utmarksbeite i Ringsaker. I forhold til tidligere år så var det beskjedne tap av beitedyr til rovvilt. Totalt ble det gitt erstatning for 220 dyr med et erstatningsbeløp på kr 718.000. Dette er om lag 1/3 av omfanget i 2013. Gjennomsnittlig tap av sau var på 4,3 %, mot 6,5 % året før. Det kommunale fellingslaget besto av 20 mann, og det ble nedlagt 133 timer i forbindelse med forsøk på betinget skadefelling av bjørn og ulv. Det er dokumenterte skader fra både bjørn og ulv i 2014.

Eksporten av sagtømmer økte betydelig høsten 2013. Dette var hovedsakelig eksport til Sverige og Tyskland. Sagtømmerprisene økte mot slutten av 2013 og gikk ytterligere opp fra årsskiftet. Massevirkeprisene var relativt lave og endret seg lite gjennom året. Sagtømmerprisene var derfor den viktigste årsaken til den store hogstinteressens i 2014. De siste 8 årene er det til sammen avvirket ca. 100.000 m³ mer enn beregnet hogstkvantum. Dette har skjedd i gardsskogene. Siden allmenningene og Pihl i gjennomsnitt hogger mindre enn beregnet hogstkvantum, betyr dette at meravvirkingen i gardsskogene i snitt har vært enda større. Det ble totalt avvirket 232.632 m³ tømmer for salg i Ringsakerskogene i 2014. Førstehåndsverdien av dette tømmeret var ca. 82 mill. kroner. Avvirkingen ligger rundt 35.000 m³ over beregnet hogstkvantum i henhold til siste takst. Det ble plantet 866.799 skogplanter, inkludert suppleringsplanting på 109.620 skogplanter. Behandlet areal for ungsogpleie utgjorde 2.641 dekar, en svak nedgang fra 2013. Markberedningsarealet ble økt fra 884 dekar i 2013 til 2.623 dekar i 2014. Skogsprøytingen endte på 210 dekar, alt utført med spesialtraktor.

2014 er første året for gjeldende treårs bestandsplan (2014 – 2016) for elg og hjort. Til sammen legger planen opp til felling av 1.205 elger og 36 hjort i treårsperioden. Av en tildelt kvote på 425, ble det felt 415 elger i 2014. Selv

med en reduksjon i uttaket i 2014, er nivået fortsatt høyt. Etter flere år med høye avskyttingsnivåer er tendensen nå en svak nedgang i elgstammen. Den skal ytterligere ned, og avskyttingsnivået må fortsatt holdes høyt. For hjort ble det tildelt 12 dyr og felt 3 dyr. Hjortestammen virker å være stabil, selv om antall synsobservasjoner i 2014 er mindre enn i 2013. Det ble felt 172 rådyr av en kvote på 345. Rådyrstammen varierer mye innad i kommunen, men synes generelt å være økende. Det ble felt 7 bever av en kvote på 10, alle i fjellområdene, i tillegg kommer 2 skadefellinger. Av fallvilt ble det levert 25 elger som ga en inntekt på kr 75.000.

2.13.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	3,0 %	5,0 %	1,1 %

Det er generelt lite sykefravær ved enheten.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	10,09	10,09	10,09	10,09

Det er ikke ufrivillig deltid ved enheten. Alle ansatte er i 100 % stilling, bortsett fra fire som er ansatt i 1,5 % stilling hver og arbeider med fallvilt, og hovedsakelig godtgjøres etter timelister.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	9 824	10 385	9 692	10 197
Driftsinntekter	4 860	4 996	4 145	4 650
Netto driftsutgifter	4 964	5 389	5 547	5 547

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
610 Landbruk	5 547	5 506	41	0,7 %

Fra regnskapsåret 2014 går Landbruk ut med et mindreforbruk på kr 41.000. Dette inkluderer inntektsføring av kr 60.000 fra tidligere års mindreforbruk. I tillegg er det i 2014 overført kr 200.000 i refusjon fra Fylkesmannen i forbindelse med at enheten i 2014 og tidligere år har forskuttert utgifter knyttet til «Saeuprojekt».

2.13.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

I samarbeid med Stange kommune, fire Follo-kommuner, Fylkesmennene i Hedmark, Oslo, Akershus og Vestfold med Bioforsk/Skog og Landskap som prosjektleder og Ringsaker kommune som koordinator/prosjekteier, ble det i 2013 startet et prosjekt for bekjempelse av den svartelistede arten rødhyll. Prosjektet ble avsluttet i 2014.

Markberedning er et tiltak for behandling av skogsmark etter hogst, men før tilplantning av ny skog. Beredningen skjer med spesialutstyr som egner seg på forskjellige marktyper. Landbrukskontoret har vært pådriver for å få et differensiert markberedningsutstyr i Ringsaker som er tilpasset marktypen.

Det ble i 2014 startet et prosjekt for å kartlegge alderssammensetningen av elg for bedre forvaltning.

Fylkesmannen hadde i 2014 forvaltningskontroll i Ringsaker kommune av tilskuddsordningen spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL). Det fremgår i rapporten at Fylkesmannen var svært fornøyd med hvordan Ringsaker kommune behandler saker etter forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket.

Økt verdiskaping og mer næringsutvikling innen både jordbruk, skogbruk og ulike bygdenæringer er en avgjørende målsetting for landbrukskontoret. Landbrukskontorets deltakelse i samarbeid med ulike samarbeidspartnere gir resultater og synliggjøres blant annet i en betydelig investeringslyst, og i form av antall søknader om bygdeutviklingsmidler gjennom Innovasjon Norge. De prosjektene som har blitt gjennomført innen bl.a. mjølk, storfekjøtt og sau i Ringsaker er gode eksempler på dette. Prosjektene har vært positive og

vellykkede, både for engasjement og deltagelse, og har også ført til økte investeringer innen ulike produksjoner. Dette er viktig for økt verdiskaping i alle ledd av verdikjeden i Ringsaker. Det forberedes nå en større satsing innen grønnsaker, frukt og bær i kommunen/regionen i samarbeid med bl.a. Fylkesmannen, Bioforsk, Gartnerhallen, Bama, Innovasjon Norge, Norsk landbruksrådgiving og produsenter. Det er også en betydelig oppmerksomhet på det aktive landbruket som en bærer av kulturlandskapet i Ringsaker. Dette er med på å markedsføre Ringsaker som en god bo- og reiselivskommune, med et mangfold av opplevelser.

Et utvalg av behandlede saker

	2011	2012	2013	2014
Prod.tilskudd antall søknader januar/august	436/580	443/584	434/565	434/560
Konsesjonssaker	17	23	25	22
Jordlovsaker	61	33	39	47
Klagesaker	4	5	0	2
Bu-midler, tradisjonelt landb. – søknader	18	25	24	29
Bu-midler, tilleggsnæring – søknader	11	10	10	10
Trad. landbruk omsøkte investeringer	58 mill. kr	90 mill. kr	74 mill. kr	93 mill. kr
Gjødslingsplaner	74	81	82	88
Regionalt miljøprogram	231	217	243	242
Dreneringstilskudd ant/daa			44/1000	23/649
Spesielle miljøtiltak i jordbruket	40	55	47	53
Landbruksveier	2	5	4	7
Vernskogsaker	2	3	3	1
Skogfondbilag	370	707	518	381
Søknader om tynningstilskudd	2	3	3	0
Sykeavløsertilskudd	81	95	98	105
Ferieavløsertilskudd	370	378	372	375
Nydyrking ant/daa	30/486	34/719	24/414	22/322
Viltlovsaker	10	7	6	7
Elg – tillatt felt/felt	449/431	449/411	500/461	425/415
Hjort – tillatt felt/felt	12/5	12/11	12/5	12/3
Rådyr – tillatt felt/felt	349/167	325/174	334/185	345/172
Fallvilt hjort/elg/rådyr	1/83/47	0/69/60	1/84/71	0/43/85

2.14 Teknisk drift (VO 62)

Resultatenhetsleder: Per Even Johansen

2.14.1 Ansvarsområde

Teknisk drift har ansvaret for kommunaltekniske tjenester som park, veg, vann, avløp, forvaltningsoppgaver innenfor renovasjon av husholdningsavfall, tettstedsutvikling, tilrettelegging av bolig og næringstomter samt planlegging og gjennomføring av utbyggingsprosjekter innenfor nevnte tjenesteområder.

2.14.2 Hovedkommentar

Kommunens vannverk er godkjent i henhold til drikkevannsforskriften, og leverer vann med tilfredsstillende kvalitet til alle abonnenter. Vannkvaliteten på ledningsnettets er tilfredsstillende, og det har vært svært få tilfeller av høyt bakterietall det siste året. Det drives et systematisk arbeid på vannverkene for å forbedre vannkvaliteten, bl.a har Moelv vannverk fått nytt desinfiseringsanlegg i 2013 og nytt filter i 2014. Det arbeides med å redusere vannlekkasjer. Kommunen bruker i beredskapssammenheng et system for befolkningsvarsling via talemelding og SMS til forbrukerne.

Det pågår et arbeid med å øke produksjon, leveranse og leveringssikkerhet i vannforsyningen til Brumunddal og Moelv, herunder Rudshøgda med hjørnesteinsbedriften Nortura. Kommunen deltok også i 2014 i benchmarking-prosjektet «Bedre VA» sammen med andre kommuner. Prosjektet har evaluert standarden på ledningsnettets, som er karakterisert som «mangelfull», pga. lekkasjer og lav saneringstakt.

Alle avløpsrensaneanleggene har oppnådd sine renskrav i 2014. Innlekksprosenten på avløpsnettets er fortsatt høy, ca. 40 %, og det saneres for lite avløpsledninger. Åsmarka rensanlegg ble lagt ned og spillvannet overføres nå til Moelv.

Ekstremvær skaper flomsituasjoner i sentrumsområdene, ikke minst i Brumunddal. Arbeidet med flomsikringen av Brumunddal sentrum er godt i gang. Gjennomføringen har pågått gjennom hele 2014, og avsluttes i 2015. Prosjekteringen av del 2 av flomsikringen er godt i gang. Tiltak for å avskjære og lede overflatevann ut i nærmeste bekk eller elv er utført og flere er under planlegging. Dette vil minske belastningen på det offentlige avløpsnettets og minske muligheten for kjelleroversvømmelser ved ekstrem nedbør. I nye reguleringsplaner og byggeprosjekter tilstrebes at overvann i størst mulig grad skal infiltreres eller på annen måte håndteres lokalt. Ved utbygging i sentrum er det viktig å tilrettelegge for etablering av flomveier for å øke sikkerheten mot flomskader.

Flere av vegene i Moelv sentrum ble utbedret og oppgradert til miljøgatestandard.

De kommunale gatelysanleggene har varierende kvalitet på lyspunktene. Styringssystemet for tenning og slukking av lysene er bygget på gammel teknologi. Arbeidet med å få på plass et nytt styringssystem og en plan for bedring av kvaliteten på lyspunkter er iverksatt. Arbeidet blir videreført i 2015.

Det er lagt vekt på estetisk opprustning og skjøtsel av de nye bysentra hvor man har jobbet med å tilpasse kvalitet av installasjoner og anlegg. I Brumunddal har det nye torget blitt tatt i bruk til store og små arrangementer. Det nye torgbygget har blitt et flott tilskudd til et levende sentrum.

Mulighetsstudiet rundt jernbanestasjonen ble avsluttet i 2014. Løsninger for kollektivtransport og universell utforming er tatt inn i Nygata-prosjektet, og gjennomføres i 2015.

I Moelv er Parkvegen/Bettavegen oppgradert til miljøgate. Prosjektet ble fullført i 2014 med krysset mot fv 216. Nå er den indre kjernen av sentrum i Moelv definert av en ring med miljøgatestandard.

Området utenfor Moelv stasjon ble rustet opp i 2014, med universell utforming, forbedret bussavvikling og en mer trafiksikker løsning i området.

Broparken nord i Brumunddal ble ferdig høsten 2014, som lekeplass og parkområde. Noen få gjenstående arbeider utføres våren 2015, men parken er tatt i bruk.

I 2014 ble Prøysens 100-årsdag feiret med nytt Prøysenhus. Infrastrukturen og utearealene ble ferdigstilt innen åpningen.

Utbyggingen av vann og avløp til IKEA ble fullført i 2014, med etablering av en «ringforsyning». Det er nå en helt annen leveringssikkerhet i områdene Kårtorp, Olrud, Krokstadvegen og Nydal. Arbeidet med å sanere og styrke VA-nettet inn i Nydal fortsetter og vil dermed legge til rette for ny næringsutvikling og flere boliger.

Utbyggingen av VA-anlegg Sjusjøen-Moelv fortsatte i henhold til planen. Næroset høydebasseng er tatt i bruk, Storåsen høydebasseng er snart overtatt, og Rømåsen høydebasseng er under bygging. Nye avløpspumpestasjoner på overføringsledningen er tatt i bruk. Utvidelsen av Moelv renseanlegg er i gang, og slutføres i 2015.

Byggingen av B41 på Stavsjø, samt Minka i Brumunddal er fullført. B41 er et kommunalt boligfelt i nærheten av den nye barnehagen på Stavsjø, på eiendommen Sundheimen.

Det er stor aktivitet innen utbygging av kommunaltekniske anlegg og teknisk drift har i tillegg til nevnte prosjekter bygd flere store og mindre prosjekter siste år. Av de viktigste nevnes:

- Jernbanekulvert Verven – Paradis.
- Ny renselinje Moelven RA. Arbeidet fortsetter i 2015.

2.14.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Bakterielle vannprøver	100 %	98 %	99 %
Utslippskrav avløp	100 %	96 %	100 %

I totalt 3 av 331 vannprøver ble det påvist én koliform bakterie, men ingen E.coli. Det ble ikke påvist koliforme bakterier i umiddelbare kontrollprøver.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	5,0 %	6,0 %	6,6 %

Sykefraværet siste 12 måneder er på 6,6 % og er litt høyere enn akseptabelt nivå. Korttidsfraværet for enheten ligger lavt. Langtidsfraværet ligger høyt og skyldes forhold som ikke er jobbrelatert. Sykefraværet er fulgt opp iht. kommunens interne retningslinjer.

Personalinnsats

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	56,00	57,00	59,50	59,50

I forbindelse med budsjett 2014 ble det opprettet 1 årsverk prosjektingeniør, 1 årsverk fagarbeider/driftsoperatør og 0,5 årsverk vegingeniør.

Enheten har ingen deltidsstillinger.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	169 818	176 278	181 752	230 475
Driftsinntekter	140 437	147 122	151 346	200 069
Netto driftsutgifter	29 381	29 156	30 406	30 406

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Investeringsutgift	101 584	138 318	202 032	227 496
Investeringsinntekt	9 416	22 695	0	0
Netto investeringsutgift	92 168	115 623	202 032	227 496

Avvik i netto investeringsutgift skyldes i hovedsak etterslep fra tidligere års bevilgninger.

Netto driftsutgifter pr resultatenhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
620 Teknisk drift	30 406	30 401	5	0,0 %

Før årsoppgjørdisposisjoner har teknisk drift et positivt budsjettavvik på om lag kr 5.000.

På slutten av året åpnet lekeplassen i Broparken. Lekeapparatene var en gave fra Lions Ringsaker.

2.14.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Dekningsgrader for vann, avløp, septik og renovasjon, beløp i 1.000 kr

	2011	2012	2013	2014
Dekningsgrad vann (funksjon 340,345)				
Totale utgifter inkl. fellesutgifter og kapitalkostnader	31 837	30 840	34 577	36 939
Inntekter	32 149	34 736	37 143	56 415
Prosentvis dekning	101	113	107	152,7
Dekningsgrad avløp (funksjon 350,353)				
Totale utgifter inkl. fellesutgifter og kapitalkostnader	48 343	52 067	54 476	60 659
Inntekter	49 982	55 468	57 906	88 987
Prosentvis dekning	103	107	106	146,7
Dekningsgrad septik (funksjon 354)				
Totale utgifter inkl. fellesutgifter og kapitalkostnader	5 382	5 457	5 937	6 155
Inntekter	6 712	7 353	6 498	7 718
Prosentvis dekning	125	135	109	125,4
Dekningsgrad renovasjon (funksjon 355,357)				
Totale utgifter inkl. fellesutgifter og kapitalkostnader	35 321	37 276	38 318	39 377
Inntekter	34 341	35 945	38 318	39 377
Prosentvis dekning	97	96	100	100

Dekningsgraden angir hvor stor andel av utgiftene som dekkes ved inntekter. Når dekningsgraden er over 100 %, avsettes overskytende på VAR-fond for å få avgiftsregnskapet i balanse. Når dekningsgraden er under 100 %, brukes VAR-fond for å få regnskapet i balanse eller tjenesten har et underskudd.

Nye retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester ble fastsatt i februar 2014. Iht. de nye retningslinjene skal en ved beregning av kapitalkostnader for rente på den investerte kapitalen innen VAR-regnskapet benytte 5-årig swaprente tillagt 0,5 prosentpoeng. Det er brukt en rente på 2,71 % i regnskapet for 2014. I opprinnelig budsjett for 2014 var det lagt til grunn en rente på 2,9 % som da tilsvarte 3-årig swaprente tillagt 0,5 prosentpoeng.

Hovedområdene vann og avløp har en netto avsetning til bundne driftsfond på hhv 19,476 mill. kroner og 28,328 mill. kroner. Overskuddene på vann og avløp skyldes høyere inntekter fra års- og tilknytningsgebyrer enn budsjettet. Økningen i inntektene fra tilknytningsgebyrer skyldes i hovedsak IKEA-utbyggingen. Økningen i inntekter fra årsgebyrer skyldes at det fra og med 2014 betales forskudd for vann og avløp for hele året og ikke for et halvt år slik det tidligere ble gjort. I tillegg ble øvrige driftsutgifter redusert. Det budsjetteres med bruk av fond i den neste økonomiplanperioden 2016-2019 for å holde en jevn og lav prisstigning.

Hovedområde septik har en netto avsetning til bundne driftsfond på 1,563 mill. kroner. Overskuddet skyldes i hovedsak mindre leverte mengder til Hias IKS, redusert kjøp av tjenester fra private og lavere kalkulert kostnad fra andre enn det som var lagt til grunn i budsjettet.

Hovedområde renovasjon hadde ved inngangen til 2014 et udekket underskudd på 1,738 mill. kroner. I budsjett 2014 var det forutsatt inndekking av kr 404.000 av akkumulert underskudd. Gebyrinntektene ble i 2014 høyere enn budsjettet, og ytterligere kr 376.000 av det akkumulerte underskuddet er dekket inn. Ved utgangen av 2014 har hovedområde renovasjon et akkumulert underskudd på kr 958.000, som må dekkes inn de kommende år.

Oversikt over bundne fond innen VAR-området siste 5 år, beløp i 1.000 kr

År	Vann				Avløp			
	IB	Bruk	Avsetn.	UB	IB	Bruk	Avsetn.	UB
2010	613	711	98	0	4 132	5 938	1 806	0
2011	0	447	769	322	0	601	2 293	1 692
2012	322	181	4 180	4 321	1 692	1 937	5 463	5 218
2013	4 321	0	2 747	7 068	5 218	220	3 877	8 875
2014	7 068	0	19 923	26 991	8 875	390	28 955	37 440

År	Renovasjon				Septik			
	IB	Bruk	Avsetn.	UB	IB	Bruk	Avsetn.	UB
2010	0	796	796	0	0	0	866	866
2011	0	0	0	0	866	0	1 401	2 267
2012	0	0	0	0	2 267	0	1 998	4 265
2013	0	82	82	0	4 265	0	688	4 953
2014	0	0	0	0	4 953	0	1 719	6 672

Pr. 31.12.2013 var VAR-fondene på til sammen 20,896 mill. kroner. Fra 2013 til 2014 er det en nettoøkning på VAR-fondene med 50,207 mill. kroner. Dette inkluderer avsatte renter på VAR-fondene med til sammen 1,230 mill. kroner. Pr. 31.12.2014 er saldoen for fondene 71,103 mill. kroner.

Rapport om bruk av delegert myndighet

Type sak	Antall 2012	Antall 2013	Antall 2014
Delegert vegsak	25	22	27
Delegert økonomisak	51	14	31
Delegert innkjøpssak	19	22	29
Delegert personalsak	13	7	12
Delegert forurensningssak	2	0	2

2.15 Kart og byggesak (VO 63)

Kart og byggesakssjef: Atle Ruud

2.15.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter bygge-, delings- og seksjoneringsaker, kart og oppmåling, avløp fra spredt bebyggelse, avfallsplaner for bygningsavfall og eiendomsskatt.

2.15.2 Hovedkommentar

Aktivitet innenfor byggesaksområdet hadde en positiv utvikling også i 2014 og i alt ble det behandlet 980 byggesaker og gjennomført 50 tilsyn. Det er ilagt 8 overtredelsesgebyr i 2014. Det ble opprettet 340 eiendommer i 2014 mot 244 foregående år. Det ble også opprettet 428 nye adresser, og det er omtrent på samme nivå som i 2013. Ved utgangen av 2014 var det vel 19.000 eiendomsskatteeiendommer.

2.15.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Antall klagesaker omgjort pga. saksbehandlingsfeil	0	0	0

Et av målene for å vurdere kvaliteten på tjenesten er at ingen klagesaker med hensyn til bygge- og fradelingsaker skal omgjøres av Fylkesmannen på grunn av saksbehandlingsfeil. I 2014 ble ingen saker omgjort på grunn av dette.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	5,0 %	6,0 %	5,2 %

Sykefraværet for de siste 12 måneder er 5,2 % og er høyere enn målsettingen på 5 %. Sykefraværet er i liten grad arbeidsplassrelatert.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	16,50	17,50	17,50	17,50

Ved utgangen av 2014 har virksomhetsområdet 15 heltidsstillinger og 1 deltidsstilling. Deltidsstillingen er registrert som ufrivillig.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	16 534	15 593	14 927	15 310
Driftsinntekter	14 388	13 909	17 060	17 443
Netto driftsutgifter	2 146	1 684	- 2 133	- 2 133

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Investeringsutgift	495	672	0	0
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	495	672	0	0

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
630 Kart og byggesak	- 2 133	- 3 640	1 507	70,7 %

Enheten fikk et mindreforbruk på 1,507 mill. kroner i 2014, som skyldes økte inntekter spesielt innenfor byggesaksområdet på grunn av mange saker.

2.15.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Generelt

Aktiviteten innenfor både byggesak og oppmåling har vært stor gjennom 2014. Byggetillatelser for nye boenheter er fremdeles på et høyt nivå. I tillegg har det vært stor aktivitet i fjellområdene både med hensyn til fradelinger og oppføring av nye fritidsboliger.

Nye tiltak

Gjennom GIS-samarbeidet med de andre kommunene på Hedmarken foregår det en løpende utvikling for å gjøre kartmodulen best mulig for flest mulig på ulike medium.

Hovedtrekk i årsproduksjonen

År	2012	2013	2014
Byggetillatelser for nye boenheter (antall)	103	214	184
Byggetillatelser for nye hytter (antall)	112	169	193
Nye eiendommer	423	244	340
Nye seksjoner	20	51	127
Registrering av spredte avløpsanlegg	150	50	20

Rapport om bruk av delegert myndighet

År	2012	2013	2014
Delegerte byggesaker	766	920	980
Delegerte delingssaker	266	220	231
Delegerte dispensasjonssaker	205	220	201
Delegerte utslipssaker	70	57	73

2.16 Kemnerkontoret (VO 70)

Resultatenhetsleder: Per Kollstrøm

2.16.1 Ansvarsområde

Kemnerkontoret har ansvaret for alle kommunale oppgaver som er relatert til skatt mv. og kommunal fakturering. For skatteområdet omfatter dette innfordring, kontrollvirksomhet, skatteregnskap, skatteoppgjør og saksbehandling for det regionale skatteutvalget. Kommunal fakturering omfatter fakturering, innfordring av kommunale betalbare tjenester og merkantile oppgaver.

2.16.2 Hovedkommentar

Kemnerkontoret er i stor grad à jour med sine hovedarbeidsoppgaver og har ingen uløste publikumsorienterte oppgaver av betydning. Det benyttes gode og oppdaterte rutinebeskrivelser og virksomhetsplaner i organisasjonen og i saksbehandlingen.

2.16.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Kemnerkontoret gjennomfører i perioden 2013-2015 et eget organisasjonsutviklingsprosjekt.

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Innbetalt restskatt 2012 pr. 31.12.14	85,00 %	83,00 %	87,62 %
Innbetalt forskuddsskatt 2013 pr. 31.12.14	96,00 %	95,00 %	99,36 %
Innbetalt forskuddstrekk 2013 pr. 31.12.14	99,00 %	98,00 %	99,94 %
Innbetalt arbeidsgiveravgift 2013 pr. 31.12.14	99,00 %	97,00 %	99,84 %
Antall regnskapskontroller pr. 31.12.14	30	25	57
Innbetalte kommunale krav pr. 31.12.14	90,00 %	88,00 %	96,43 %

I 2014 er målet «Innbetalte kommunale krav» beregnet på en ny måte ved at en tar sum restanse mot sum utfakturert beløp og får da frem en innbetalingsprosent for det enkelte år. Resultatet vil variere gjennom hele året etter hvilke beløp som til enhver tid blir utfakturert. Resultatet er langt bedre enn målet. Det viser at det jobbes målrettet og effektivt med innfordringsarbeidet med basis i gode rutiner og et godt innfordringsverktøy.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	7,0 %	8,5 %	7,0 %

Sykefraværet på 7,0 % er likt med målsettingen, men høyere enn i 2013 hvor resultatet var 3,4 %.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	15,06	14,06	13,50	13,50

Stillingsrammen er redusert med 0,56 årsverk førstesekretær fra 2014 som et innsparingstiltak.

Ved kemnerkontoret er det 13 heltidsstillinger og 1 deltidsstilling. Enheten har ingen ansatte som jobber ufrivillig deltid.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr.

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	9 481	9 511	9 779	9 880
Driftsinntekter	4 106	4 486	4 870	4 971
Netto driftsutgifter	5 375	5 025	4 909	4 909

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
700 Kemnerkontoret	4 909	4 549	360	7,3 %

Kemnerkontoret har et mindreforbruk på kr 360.000 ved utgangen av 2014. Dette inkluderer disponering av kr 485.000 fra tidligere års mindreforbruk og er brukt til å dekke merforbruk av enkelte poster.

2.16.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

År	2012	2013	2014
Totalt innbetalt skatt inkl. renter/innf.utg.	2 192,6 mill. kr	2 331,7 mill. kr	2 351,6 mill. kr
Totalt innbetalt arbeidsgiveravgift	1 051,6 mill. kr	1 146,6 mill. kr	1 154,8 mill. kr
Kommunens netto skatteinntekter	594,9 mill. kr	640,4 mill. kr	639,2 mill. kr
Avholdte utleggsforr.skatt/arb.giv.avgift	241 stk.	176 stk.	198 stk.
Antall anmeldelser vedr. arbeidsgivere	2 stk.	9 stk.	2 stk.
Antall konkursbegjæringer	12 stk.	15 stk.	15 stk.
Antall konkurser åpnet	3 stk.	8 stk.	6 stk.
Antall regnskapskontroller	49 stk.	44 stk.	57 stk.
Antall saker behandlet i skatteutvalget	7 stk.	8 stk.	0 stk.
Antall utsendte fakturaer komm. fakturering	125 737 stk.	128 910 stk.	130 466 stk.
Totalt fakturert beløp komm. fakturering	361,5 mill. kr	382,8 mill. kr	450,9 mill. kr
Antall tap av plass i barnehage	6 stk.	4 stk.	4 stk.
Antall tap av plass i skolefritidsordningen	12 stk.	19 stk.	16 stk.
Antall tap av plass i kulturskolen	0 stk.	2 stk.	10 stk.
Antall nedlagte utleggstrekk komm. krav	14 stk.	15 stk.	281 stk.
Antall begjærte tvangssalg fast eiendom	114 stk.	187 stk.	93 stk.

Rapport om bruk av delegert myndighet

Type sak	2012	2013	2014
Gjeldssak (delegeringsreglementets pkt. 5.28)	6	3	4
Innfordring av kommunale krav:			
Økonomireglementets § 8.5.1 (foreldelse)	9	3	33
Endelig utgiftsført beløp, kr	48 878	8 182	359 712
Økonomireglementets § 8.5.2 (konkurs)	4	2	1
Avskrevet beløp, kr	211 496	29 057	4 101
Økonomireglementets § 8.5.3 (misligholdte krav)	30	27	8
Avskrevet beløp, kr	608 091	403 158	196 543
Økonomireglementets § 8.5.4 (langsiktig innf.)	3	3	0
Endelig utgiftsført beløp, kr	25 027	45 045	0
Økonomireglementets § 8.5.6 (gjeldsordn.loven)	12	6	3
Avskrevet beløp, kr	144 743	42 067	10 723

2.17 Servicesenteret (VO 71)

Leder servicesenter: Roger Nilssen

2.17.1 Ansvarsområde

Servicesenterets oppgaver spenner fra resepsjonstjeneste og regelstyrt saksbehandling til skjønnsmessig og faglig myndighetsutøvelse. Målgruppe for senteret er innbyggere og besøkende som trenger en kommunal tjeneste som »helt eller delvis kan leveres over disk». Servicesenteret bistår publikum med å finne informasjon og skjema som ligger på internett og har skjema og brosjyrer for ulike offentlige tjenester som finnes på papir. Enheten har også ansvar for kommunens hovedsentralbord. Servicesenteret er lokalisert med 1. linjeteam i Kommunebygget i Brumunddal og med boligsosial avdeling i Herredshuset i Moelv.

2.17.2 Hovedkommentar

Enheten har i 2014 fokusert på etablering av boligsosial avdeling i Moelv, samt å få på plass gode rutiner for håndtering av nye boligsosiale oppgaver.

2.17.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	5,0 %	7,0 %	13,1 %

Sykefraværet i enheten har vært høyt i 2014. Det har gjennom året vært en positiv utvikling i sykefraværet ved at dette har gått ned fra 20,7 % i 1. tertial til 9,4 % ved utgangen av året. Enheten har vært i en endringsprosess gjennom etableringen av boligsosial avdeling i Moelv. Dette, samt lang ansettelsesprosess av avdelingsleder, har trolig medført et høyt sykefravær på servicesenteret 1. halvår 2014. Det har i 2. halvår vært jobbet målrettet og systematisk med oppfølging av de langtidssykemeldte.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	10,15	10,65	11,65	11,65

Servicesenteret består av et 1. linjeteam med 6,15 årsverk, inkludert arbeidsleder og servicesjef, samt en boligsosial avdeling med 5,5 årsverk, inkludert avdelingsleder. Enheten har en fast ansatt i 15 % stilling og en fast ansatt i 50 % stilling. Begge har 100 % stilling i kommunen. Enheten har dermed ingen som jobber ufrivillig deltid.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	14 502	15 229	12 198	18 284
Driftsinntekter	8 623	8 817	4 368	10 454
Netto driftsutgifter	5 879	6 412	7 830	7 830

Både regnskapsførte driftsutgifter og driftsinntekter er 6,086 mill. kroner høyere enn budsjettet. Dette skyldes etablerings- og tilpasningsstilskudd som blir fullfinansiert av Husbanken.

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
710 Servicesenteret	7 830	7 228	602	7,7 %

Servicesenteret hadde et mindreforbruk på kr 602.000 i 2014. Dette skyldes primært mindreforbruk av lønnsmidler på grunn av sykefravær og delvis frikjøp av enkeltmedarbeidere til arbeid med boligsosialt utviklingsprogram.

2.174 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

1.linje oppgaver

Sentralbordet betjener i gjennomsnitt 300 telefoner pr. dag. Skranken i Brumunddal har i snitt 60 besøk, mens besøkstallene i Moelv er betydelig lavere.

Fra 1.11.2014 overtok boligsosial avdeling ansvaret for håndtering av Servicesenterets førstelinje i Moelv. Dette har vært forberedt gjennom høsten i samarbeid med berørte ansatte og involverte samarbeidspartnere. Servicesenteret i Moelv har også tidligere hatt felles servicepunkt med biblioteket, men samarbeidet har høsten 2014 blitt revitalisert og forsterket.

Antall saker/vedtak på ulike fagområder i 2012, 2013 og 2014

Sakstype	2012	2013	2014
Serveringsbevilling	15	11	18
Skjenkebevilling for enkeltanledning	124	143	158
Farlig skolevei	135	92	130
Parkeringstillatelse for forflytningshemmede	137	128	128
Meglerhenvendelser vedrørende salg / overdragelse	694	652	698
Egenerklæring om konsesjonsfrihet ved erverv av fast eiendom		156	164
Motorferdsel i utmark	11	11	7
Teknisk forhåndsgodkjenning (spillemidler)	4	8	8

Servicesenteret yter råd og veiledning på mange fagområder. Det er stor etterspørsel etter veiledning i plan- og bygningsloven, særlig i sommerhalvåret. Senteret deltar i arbeidet med tomteutvikling og har ansvar for salg av kommunale tomter. I 2014 er det solgt 23 kommunale tomter.

Det gis veiledning i skjenke- og serveringssaker.

Servicesenteret holder oversikt over befolkningsutviklingen i Ringsaker og sender månedlig ut velkomstpakker til nye innbyggere. I 2014 er det sendt ut til sammen 978 velkomstpakker. I sommerhalvåret økte antall turister som var innom Servicesenteret i Brumunddal, spesielt gjaldt dette turister som gikk langs Pilegrimsleden.

Det er behandlet 130 søknader om skoleskyss, hvorav 120 ble innvilget og 10 ble avslått. Det har ikke vært klagesaker til behandling hos Fylkesmannen i 2014. Det er gjennomført befarings av flere av kommunens skoleveier i løpet av året.

Enheten har fokusert på tilgjengelighet og service. Det gjennomføres derfor månedlig kurs for ansatte i bruk av telefon, fraværskoder og kalendersystem og i 2014 har til sammen 157 ansatte deltatt.

Husbankens bostøtteordning forvaltes av 1. linjeteamet og i 2014 har det i snitt vært 843 bostøttemottakere pr. måned. Det er gitt til sammen kr 17.152.412 i bostøtte, dvs. gjennomsnittlig kr 1.696 pr. søker.

Servicesenteret har delegert myndighet til å leie ut kommunal grunn/torgplass, samt å drive tilsyn. I 2014 ble det leid ut grunn tilsvarende 204 torgplasser i tillegg til handelsstandens leie, samt gratis utleie til frivillige lag og foreninger.

I 2014 startet arbeidet med å få kontantfri kasse i Servicesenteret. Stadig flere kommuner og banker har tatt bort behandling av kontanter over disk, og fra 1.1.2015 skjer derfor all innbetaling til kommunen via Servicesenteret gjennom bankterminal i Brumunddal og Moelv.

Boligsosiale oppgaver

Servicesenteret og boligsosial avdeling har helhetlig ansvar for kommunens boligsosiale virkemidler, herunder Husbankens startlåns- og tilskuddsordninger. Enheten er gitt myndighet til å tildele kommunale utleieboliger og omsorgsboliger etter retningslinjer vedtatt av kommunestyret. Etterspørselen etter kommunale utleieboliger er stor, men siste bostedsløshetskartlegging i uke 48 viste en positiv nedgang fra 53 bostedsløse i 2013 til 32 i 2014.

Det ble i 2013 overført 98 ubehandlede søknader om kommunal bolig til vanskeligstilte på boligmarkedet til 2014. I 2014 mottok kommunen 92 nye søknader. Totalt hadde en da 190 saker til behandling i 2014.

Tildeling av kommunal bolig til vanskeligstilte på boligmarkedet for 2014

Tildelinger	Antall	Tildelt bolig	Venter på ledig bolig pr. 31.12.2014
Positivt vedtak (fyller vilkårene)	42	30	12
Vedtak om fornyet leiekontrakt	12	12	
Ikke lenger behov*	65		
Avslag	26		
Under behandling pr. 31.12.2014	45		
Sum	190	42	12

*Ikke lenger behov betyr at boligbehovet har blitt løst på annen måte og at søknaden er trukket.

Antall ubehandlede søknader ved inngangen til 2014 var høyt. Saksbehandlings- og oppfølgingskapasiteten i forhold til dette området har imidlertid blitt forbedret i 2. halvår 2014. 60 % av de som venter på å få tildelt ledig kommunal bolig ønsker seg bolig i Brumunddal.

Det ble i 2013 overført 78 ubehandlede søknader om omsorgsbolig til 2014. I 2014 mottok kommunen 77 nye søknader. Totalt hadde en da 155 saker til behandling i 2014.

Tildeling av omsorgsbolig i 2014

Tildelinger	Antall	Tildelt bolig	Venter på ledig bolig pr. 31.12.2014
Positivt vedtak (fyller vilkårene)	96	63	33
Avslag	40		
Ikke lenger behov*	18		
Under behandling pr. 31.12.2014	1		
Sum	155	63	33

*Ikke lenger behov betyr at boligbehovet har blitt løst på annen måte og at søknaden er trukket.

Servicesenteret overtok tildelingsansvaret for omsorgsboliger fra pleie- og omsorgsdistriktene fra 1.1.2014. I løpet av 1. halvår har enheten fått god kontroll på dette nye ansvarsområdet. Samarbeidet med Bygg og eiendom, som har forvaltningsansvaret for de kommunalt eide boligene, fungerer godt. 60 % av de som venter på å få tildelt ledig omsorgsbolig ønsker seg bolig i Brumunddal.

Det ble i 2013 overført 120 ubehandlede søknader om Startlån til 2014. I 2014 mottok kommunen 94 nye søknader. Totalt hadde en da 214 saker til behandling i 2014.

Saksbehandling av søknad om Startlån i 2014

Startlån i 2014	Antall
Innvilgede saker	55
Avslag med begrunnelse i retningslinjene	36
Avslag med begrunnelse i oppbrukte midler*	100
Under behandling pr. 31.12.2014	23
Sum	214

*Dette ble gjort på slutten av året.

Saksbehandling av søknad om Startlån skjer i henhold til lokale retningslinjer som er vedtatt av kommunestyret. Retningslinjene er forankret og tilpasset i henhold til Husbankens forskrift for tildeling av Startlån. Fra 1.4.2014 ble det fra Regjeringen ytterligere tydeliggjort at Startlånsordningen er øremerket varig økonomisk vanskeligstilte på boligmarkedet.

Etterspørselen etter Startlån i 2014 i form av søknader har vært større enn Servicesenterets saksbehandlingskapasitet og nivå på tilgjengelige lånemidler. Ved årsavslutning ble derfor 100 søknader avslått med felles begrunnelse om at midlene er oppbrukt. Disse søkerne kan søke på nytt igjen i 2015 når Husbanken har bevilget nye utlånsmidler. 9 husstander har fått tilskudd til etablering sammen med Startlån i 2014. Videre har 3 husstander fått tilskudd til tilpasning av eid bolig.

Tildeling av Startlån i 2014

Type tildeling	Antall	Beløp
Fullfinansierte boligkjøp med Startlån	9	12 060 000
Boligkjøp hvor Startlån utgjør en del av finansieringen	11	3 740 000
Startlån til utbedring av bolig	5	2 630 000
Startlån til refinansiering av bolig	12	3 058 311
Tildelt / forhåndstilsagn, ikke utbetalt	8	5 100 000
Tildelt / reservert, ikke utbetalt	10	9 365 000
Sum	55	35 953 311

Tildeling av tilskudd til etablering og tilskudd til tilpasning i 2014

Tildelinger	Antall	Tilskudd
Tilskudd til etablering	9	880 000
Tilskudd til tilpasning	3	830 000
Sum	12	1 710 000

Oppgaver i forhold til bosetting av flyktninger

Servicesenteret overtok koordineringsansvaret for bosetting av flyktninger fra NAV Ringsaker den 1.1.2014. I henhold til k.sak 103/2012 skal kommunen ta i mot i snitt 30 flyktninger pr. år, inkludert familiegjenforeninger i perioden 2013–2016.

Bosatte flyktninger i 2014 og 2013

	Voksne	Barn	Sum personer	Antall husstander
Bosatte i 2014	19	5	24*	13
Bosatte i 2013	17	15	32	12

*Det ble gjennomført en direkte bosetting fra Iran i 2014. En stor familie på 6 fra Syria oppholdt seg pr. 31.12.2014 fortsatt i Tyrkia, selv om de var forventet bosatt i 2014. Familien forventes å komme til Norge i løpet av 1. kvartal i 2015.

Servicesenteret har ansvaret for ukentlig «bolig- og innbyggingskole» for flyktninger som er på introduksjonsprogrammet. «Bolig- og innbyggingskolen» gjennomføres 2 timer i uka i samarbeid med NAV Ringsaker, Bygg og eiendom og Voksenpedagogisk senter. Antall deltakere på «bolig- og innbyggingskolen» i løpet av 2014 har vært til sammen 40 personer.

2.18 Renhold (VO 80)

Resultatenhetsleder: May Britt Kringsjå

2.18.1 Ansvarsområde

Enheten utfører renhold på om lag 125.000 kvadratmeter i nesten 100 kommunale bygg spredt over hele Ringsaker. Renholdsoppgavene som utføres er daglig renhold og temporære oppgaver som golvvedlikehold, vinduspuss, hovedrengjøring samt rens av tepper og møbler. Enheten har også ansvar for tøyvaskeriene ved sykehjemmene.

2.18.2 Hovedkommentar

Enheten har i 2014 jobbet med å effektivisere driften. En har rekalkulert arealene på tilnærmet alle bygg samt kvalitetssikret alle romtyper for å beregne korrekt renholdsbehov. Det jobbes videre med å hente ut effektiviseringsgevinster.

Arbeid med teamoptimalisering ble iverksatt sent høsten 2014. Dette er et løpende arbeid som vil bidra til en bedre utnyttelse av ressursene en har til rådighet og gjøre det mulig å iverksette nye renholdsplaner på mange bygg. Som et ledd i dette har enheten fokuset på hvordan en kan jobbe smartere i alle ledd.

Enheten fikk tildelt VOX-midler til å gjennomføre kombinert kurs i lese, skrive og data samt muntlig kommunikasjon for fremmedspråklige. 11 personer deltok på muntlig kommunikasjon og 9 personer deltok på kombikurset. Prosjektet anses som vellykket.

2.18.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	10,0 %	12,0 %	11,9 %

Sykefraværet i enheten har gått ned med 1,1 prosentpoeng fra 2013, men er fortsatt høyere enn akseptabelt nivå. Fraværet fordeler seg med 2,0 % korttidsfravær og 9,9 % langtidsfravær.

Enheten viderefører lederutviklingsprogrammet med HMS Øst, og håper dette vil bidra til bedre kunnskap på ledernivå som kan få positiv effekt på sykefraværet. Enheten jobber kontinuerlig med IA-samtaler i forkant av sykemelding og så fort en sykemelding er mottatt.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	100,85	101,75	103,05	103,05

Ved utgangen av 2014 har enheten 80 personer i deltidsstillinger, herav 21 som har ufrivillig deltid. Enheten har 41 personer i heltidsstillinger, herav 9 ledere og administrasjon. Per i dag er det svært vanskelig å redusere antall deltidsstillinger ytterligere med tanke på kombinasjon av stillinger på flere bygg.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	55 931	55 848	59 900	59 986
Driftsinntekter	10 741	7 927	9 373	9 459
Netto driftsutgifter	45 190	47 921	50 527	50 527

Netto driftsutgifter pr. resultatenhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
800 Renhold	50 527	49 897	630	1,2 %

Enheten har et positivt resultat på kr 630.000 i 2014, som skyldes bevisst arbeid med utnyttelse av ressurser blant annet gjennom rekalkulerte renholdsarealer på de fleste bygg. I tillegg har en effektivisert renholdet i temporær avdeling. Dette har resultert i reduserte lønnsutgifter gjennom 2014, som er innarbeidet i budsjett 2015.

Enheten har også sett på disponering av tilgjengelig personell i ferieavviklingen, med tanke på å drifte bygg på en optimal måte. Behovet for ferievikarer ble derfor lavere i 2014, noe som ga en positiv effekt på resultatet.

2.18.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Prøysenhuset stod ferdig sommeren 2014. Renholdsbehovet i bygget er 50 % stilling, og enheten ble styrket med kr 135.000 for å dekke driftsutgifter til renhold i Prøysenhuset.

Type sak	2012	2013	2014
Delegert personalsak	10	9	5
Delegert økonomisak	1	2	3
Delegert innkjøpsak	0	2	4

2.19 Bygg og eiendom (VO 81)

Resultatenhetsleder: Kjetil Wold Henriksen

2.19.1 Ansvarsområde

Bygg og eiendom har ansvar for drift og vedlikehold av kommunens totale bygningsmasse, bygge- og prosjektledelse ved nybygg og større ombyggings- og rehabiliteringsarbeid. Unntaket er bygg som tilhører enhet Teknisk drift. Energiledelse og energiøkonomisering for alle kommunale bygg er også oppgaver som er tillagt enheten.

I 2014 har bygg og eiendom forvaltet 428 boenheter som omfatter tjenesteboliger, boliger for vanskeligstilte i boligmarkedet, flyktningeboliger og boliger for enslige mindreårige asylsøkere. Av de totalt 428 boenhetene er 247 omsorgsboliger. Bygg og eiendom har fra 1.1.2014 også forvaltningsansvaret for 27 bygninger som ikke benyttes i aktiv tjenesteproduksjon.

2.19.2 Hovedkommentar

2014 har vært et år med et høyt aktivitetsnivå med ferdigstilling av flere byggprosjekter, deriblant Prøysenhuset, utvidelse av Nes barnehage, Brøttum barne- og ungdomsskole, boliger for rusmisbrukere på Kjerringhaugen og biblioteket i Brumunddal.

Utvikling av ledergruppen har vært prioritert i 2014. Dette har skjedd gjennom et lederutviklingsprogram som også videreføres i 2015. Målet for lederutviklingsprogrammet er bl.a. å få en felles lederfilosofi og en ledergruppe som jobber samlet mot enhetens mål.

Vedlikeholdsoppgaver har vært prioritert i 2014, og vedlikeholdsbudsjettet er økt i løpet av året for å kunne gjennomføre nødvendig vedlikehold.

2.19.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	5,0 %	6,0 %	3,8 %

I 2013 var det gjennomsnittlige sykefraværet på 7,8 %. Årets gjennomsnittlige fravær på 3,8 % viser at god oppfølging av sykmeldte, samt fokus på nærvær, har gitt positive resultater i 2014.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	45,48	45,57	46,07	47,07

I budsjett 2014 ble det opprettet 0,5 årsverk boligkoordinator. Fra 1.7.2014 ble det opprettet 1 årsverk prosjektleder. Enheten hadde 6 deltidsansatte ved utgangen av 2014. Det er ikke ufrivillig deltid ved enheten.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Resultat 2014
Driftsutgifter	88 063	95 207	101 303	106 119
Driftsinntekter	17 196	24 239	41 204	46 020
Netto driftsutgifter	70 867	70 968	60 099	60 099

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Resultat 2014
Investeringsutgifter	3 728	21 525	8 415	17 163
Investeringsinntekter	245	2 008	0	0
Netto investeringsutgifter	3 483	19 517	8 415	17 163

Avviket mellom investeringsbudsjett og regnskap på 8,748 mill. kroner skyldes prosjekter som er regnskapsført på budsjettansvaret til bygg og eiendom, mens prosjektene er budsjettert på andre ansvar. I tillegg skyldes det investeringer som er budsjettert med midler tidligere år, men på grunn av forsinkelser har blitt gjennomført i 2014.

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
810 Bygg og eiendom	60 099	60 818	719	-1,2 %

Enheten har et merforbruk på kr 719.000 før årsoppgjørdisposisjoner. Enheten har et merforbruk i sin driftsavdeling på kr 979.000. Blant annet er avdelingens merforbruk knyttet til økt vedlikehold, utgifter til eksterne utredninger i forbindelse med bassengsituasjonen i kommunen, og utskifting av lyskilder til leddlys. Det er i 2014 et mindreforbruk på energi tilsvarende 1,943 mill. kroner. Beløpet tilføres fondet for energi og kommunale avgifter. Merforbruket på 2,539 mill. kroner i kommunale avgifter og renovasjon skyldes i hovedsak omlegging fra to til fire betalingsterminer. Det er også avsatt kr 855.656 i forbindelse med forsikringsoppgjør.

2.19.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Driftsavdelingen

Drift og vedlikehold

Det er brukt 17,4 mill. kroner til drift og vedlikehold av en bygningsmasse på ca. 198.000 m². Dette inkluderer kr 410.000 til vedlikeholdsprosjektet (tidligere maleprosjektet). Enheten har også utført større og mindre vedlikehold av bygg i regi av vaktmesterkorpset for 2,4 mill. kroner. I tabellen under vises de største vedlikeholdsprosjektene som driftsavdelingen har gjennomført i 2014.

Prosjekter i driftsavdelingen

Objekt	Gjennomførte tiltak	Utgifter i kr
Moelv ungdomsskole	Nye toaletter	kr 1 200 000
Furnes ungdomsskole	Oppgradering og vedlikehold	kr 200 000
Brumunddal ungdomsskole	Oppgradering og vedlikehold	kr 200 000
Fossen skole	Oppgradering og vedlikehold	kr 120 000
Nes ungdomsskole	Oppgradering og vedlikehold	kr 150 000
Åsen skole	Oppgradering og vedlikehold	kr 140 000
Butterkvern barnehage	Oppgradering og vedlikehold	kr 110 000
Fossen barnehage	Oppgradering og vedlikehold	kr 100 000
Kommunale barnehager	Lekeplass og uteareal	kr 425 000
Ringsaker Bo	Nytt lys i korridorer over 2 plan	kr 500 000
Brumunddal Bo	Innvendig oppgradering og vedlikehold	kr 150 000
Brumunddal Bo	Utskifting av tak	kr 200 000
Kommunale bygg	Oppgradering av brannslukkeutstyr	kr 160 000
Kommunale bygg	Vedlikeholdsprosjektet (NAV)	kr 170 000
Sum		kr 3 825 000

Kartleggingsarbeidet over bygningsmassens tilstand er videreført i 2014. Resultatet for den totale kartleggingen vil bli klarlagt i løpet av 2015.

Teknisk avdeling

Energi/ENØK

Totalt energiforbruk for kommunens tjenestebygg og boliger i 2014 var 30,455 mill. kWh. Samlede utgifter utgjorde 22,053 mill. kroner, som innebar en besparelse på ca. 1,943 mill. kroner. Årsaken til besparelsen er knyttet til følgende forhold:

- Mild vinter og lavt kraftforbruk
- Stort prisfall på elektrisk kraft
- Fokus på energioptimal drift

Portefølleprisen for elkraft i 2014 ble 0,78 kr/kWh inkl. alle avgifter eks. mva. I desember 2014 ble ytterligere 2 bygg tilknyttet fjernvarme; Moelv brannstasjon og Herredshuset i Moelv. Totalt har da Ringsaker kommune 19 bygg som er tilknyttet fjernvarme. Det ble levert 5,473 mill. kWh til disse byggene i 2014 og tilsvarer 0,74 kr/kWh (eks. mva.)

El-sertifikater

I 2014 ble det kjøpt inn el-sertifikater for ca. kr 275.000 til å dekke porteføljen til Bygg og eiendom. Dette er en lovpålagt ordning iht. el-sertifikatloven, som forvaltes av NVE. Den årlige kvoten for sertifikatpliktige er bestemt gjennom lovens § 17. Utgiften pr. sertifikat ble for Ringsaker kommune kr 192.

Prosjekt ENØK

Det ble investert 2,2 mill. kroner i ENØK-prosjektet i 2014. Disse investeringene forventes å gi en årlig besparelse på om lag kr 400.000, tilsvarende en nedbetalingstid på 4,4 år. Satsing på energiøkonomisering gir korte nedbetalingstider og muligheter for positiv gevinst på driftssiden.

Kommunale avgifter og avfallshåndtering

Totale utgifter for kommunale avgifter og avfallshåndtering av tjenestebygg utgjorde 8,766 mill. kroner i 2014. Det pågår et arbeid for å innhente rammeavtale for avfallshåndtering. Denne vil komme på plass i 2015.

Boligavdelingen

Enheten har forvaltningsansvar for 428 boenheter hvorav 247 er omsorgsboliger. For de kommunale utleieboligene har enheten som målsetting å ha 90 % av boligmassen utleid til enhver tid. Pr. 31.12.2014 var 93 % utleid. Alle omsorgsboligene er utleid med unntak av boliger der det pågår vedlikehold.

Enheten gjennomfører løpende kartlegging av tilstanden til de kommunale utleieboligene. Boligene blir inndelt i tilstandsfaktor fra 0 til 4 ut fra tilstand på boligen. Målsettingen er å heve tilstandsgraden med minst ett nivå, et arbeid som søkes gjennomført ved bytte av leietakere. I 2014 fikk 21 boenheter hevet tilstandsgraden med minst ett nivå.

Endring i boligmassen

Det er i 2014 kjøpt en leilighet i Moelv til bosetning av flyktninger. I tillegg har kommunen mistet en bolig i brann.

Prosjektavdelingen

De største prosjektene i prosjektavdelingen har i 2014 ligget innen skolesektoren:

Prosjekt	Kostnadsramme	Status ved utgangen av 2014	Ferdigstillelse
Brøttum barne- og ungdomsskole	200 mill. kroner	Ferdigstilt	Ferdigstilt
Mørkved skole	180 mill. kroner	Kontrakt for utførelsesfasen er signert og riving av eksisterende bygg og detaljprosjektering er igangsatt.	Høsten 2016
Moelv skole	217 mill. kroner	Konkurransesgrunnlag for valg av entreprenør i utviklingsfasen (samspill) er sendt ut	Høsten 2017
Stavsberg skole	Ikke vedtatt	Utvikling av romprogram pågår	

Endring av gjennomføringsmodell

I forhold til prosjektgjennomføring så har enheten vært igjennom en omstillingsprosess i forhold til

byggeprosjektenes gjennomføringsmodell. Det er nå valgt å gjennomføre prosjektene i samspillentreprise hvor entreprenøren blir involvert tidlig i utviklingsfasen av prosjektet. Mørkved skole og avlastningssenter for barn og unge i Brumunddal er nå kommunens pilotprosjekter i denne gjennomføringsmodellen. Utviklingsfasen i disse prosjektene er i løpet av 2014 gjennomført og ferdigstilt i samarbeid med valgt entreprenør. Hovedgrunnlaget for den videre utførelsesfasen er da ferdigstilt.

Gjennomføring av prosjekter i samspill med entreprenør er valgt for å sikre større påvirkningskraft fra begge parter i de ulike prosjektfasene og derav skape gode løsninger og riktige levetidskostnader. Denne gjennomføringsmodellen krever generelt mer involvering og styring fra kommunen i prosjektene. Implementering av ny gjennomføringsmodell, parallelt med høyt aktivitetsnivå på investeringer, har resultert i stor arbeidsbelastning for avdelingen i 2014.

Merkantil avdeling

Bygg som ikke er i aktiv tjenesteproduksjon

Bygg og Eiendom har fra 2014 overtatt forvaltningsansvaret for 27 bygg som ved utgangen av 2014 ikke var i aktiv tjenesteproduksjon. 8 av disse bygningene ligger på Sund. Det er satt i gang utarbeidelse av forvaltningsplan for disse byggene hvor nåværende og mulig fremtidig bruk av byggene skal kartlegges.

Ny permanent utstilling ved Prøysenhuset

Enheten har budsjettansvaret for den nye utstillingen til Prøysenhuset. Utstillingen skal stå ferdig til åpningen av utstillingen sommeren 2015. Det er budsjettet 14 mill. kroner til dette prosjektet. Ved utgangen av 2014 viste regnskapet 2,959 mill. kroner. De store investeringene gjennom innkjøp av teknisk utstyr, leie av kunstnere, møbelproduksjon, filmproduksjon mv. vil komme våren 2015.

Rapport om bruk av delegert myndighet

Type sak	2012	2013	2014
Delegert innkjøpssak	31	21	24
Delegert personalsak	10	11	6
Delegert økonomisak	11	30	27

2.20 Matproduksjon (VO 82)

Resultatenhetsleder: Vidar Sveadalen

2.20.1 Ansvarsområde

Enheten produserer og leverer frokost, lunsj, toretters middag og kveldsmat til institusjoner, boliger for funksjonshemmede og hjemmeboende brukere i hele kommunen. Enheten bestiller, sorterer og kvalitetssikrer maten ved alle institusjonene. Det vil si at enheten har en tilretteleggerrolle for 43 postkjøkken fordelt på åtte bo- og aktivitetssentre. I tillegg drifter enheten åtte kantiner og tilbyr catering internt i kommunen. Enheten ivaretar distribusjon av maten med egen kjølebil og sjåfør.

2.20.2 Hovedkommentar

Matproduksjon har i 2014 lagt vekt på innføring av fire faste måltider ved alle kommunens postkjøkken i omsorgsdistriktene og spesialenhetene. Det er også lagt stor vekt på ernæring slik at brukerne skal få god, sunn og riktig mat. Samtidig med innføringen av et ekstra måltid er måltidstidspunktene justert slik at det blir færre timer mellom måltidene. Målsettingen er å skape mer ro rundt måltidene, slik at brukerne spiser mer, får mer variasjon i måltidene og bedret ernæringsstatus.

2.20.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	8,5 %	10,0 %	11,5 %

Sykefraværet for 2014 endte på 11,5 %, noe som er tre prosentpoeng høyere enn målsettingen. Fraværet er i hovedsak langtidsfravær, og utgjør 9,2 % av det totale fraværet. Korttidsfraværet på inntil 16 dager utgjør 2,3 %. Enheten jobber aktivt med tiltak som reduserer sykefraværet blant annet ved å ha tidlig dialog med ansatte som står i fare for å bli sykmeldt, avklare restarbeidsevne og se på muligheter for tilrettelegging. Det jobbes også aktivt med ergonomiske tiltak for å redusere faren for belastningskader i samarbeid med NAV Arbeidslivssenter.

Personalinnsats

	31.12.2012	31.12.2013	Budsjett 2014	31.12.2014
Antall årsverk	21,93	21,93	21,93	21,93

Enheten har totalt 29 ansatte, fordelt på 13 heltidsstillinger og 16 deltidsstillinger, hvorav 12 har frivillig og 4 har ufrivillig deltidsstilling. Ved ledige stillinger jobbes det for at ansatte som er kvalifisert for stillingen får forhøyet sin stilling. Utlysninger blir fordelt og gjort tilgjengelig for de ansatte. Ansatte i deltidsstillinger oppfordres til å søke.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	24 661	24 680	25 968	26 029
Driftsinntekter	9 518	8 998	9 455	9 516
Netto driftsutgifter	15 143	15 682	16 513	16 513

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Investeringsutgift	196	915	54	138
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	196	915	54	138

Netto driftsutgifter pr. resultatenhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
820 Matproduksjon	16 513	16 233	280	1,7 %

Regnskapet viser et mindreforbruk på kr 280.000 i forhold til budsjett ved utgangen av året. Dette inkluderer disponering av kr 104.000 fra tidligere års mindreforbruk.

2.20.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Innføring av fire faste måltider

Det har i løpet av 2014 blitt innført et lunsjmåltid ved alle bo- og aktivitetssentrene. Måltidet består i utgangspunktet av et ekstra brødmåltid. Det gjenstår fortsatt noe arbeid med å endre middagstid fra kl. 13.00 til kl. 16.00 ved enkelte avdelinger. Dette er en viktig del av gjennomføringen slik at kveldsmaten kan forskyves og spises noe senere. Dersom en lykkes med å redusere antall timer mellom kveldsmat og frokost, vil det kunne redusere uro og minske behovet for medikamentell behandling. Innføring av det 4. måltidet har en utgift på ca. kr 3 pr. bruker pr. dag, og kr 397.000 på årsbasis for virksomhetsområdet matproduksjon.

Hjemmeboende brukere med vedtak om matlevering

Det har vært en ytterligere nedgang i antall leverte middagsporsjoner til hjemmeboende brukere med vedtak om levering av mat i hjemmet. Når en sammenligner de fire siste årene har det vært en nedgang på til sammen ca. 12.000 porsjoner. I 2014 ble det levert ut ca. 50.000 porsjoner sammenlignet med ca. 62.000 porsjoner i 2011. Det ble sendt ut en oppfordring til omsorgsdistriktene om å benytte seg av tjenesten som et tiltak med stor forebyggende effekt. Det vil bli jobbet videre med ytterligere tiltak i 2015. Med bakgrunn i tallene har enheten kapasitet til å levere flere middagsporsjoner til hjemmeboende.

Catering

Enheten har en del etterspørsel etter catering levert internt i kommunen. Dette er et ekstra oppdrag enheten tar på seg utover primærtjenesten med forbehold om ledig kapasitet. For å kompensere noe for reduserte inntekter har enheten gradvis tatt flere oppdrag de siste årene. Inntekten på catering har økt med ca. kr 250.000 i perioden 2011 – 2014.

Investering av nytt kjøkkenutstyr

Enheten har utarbeidet en investeringsoversikt over kjøkkenutstyret ved 9 kjøkken. Det gjør det lettere å planlegge og gjennomføre nye anskaffelser. Ved å skifte ut gammelt utstyr i rett tid gir det store besparelser på service- og vedlikeholdsutgifter. Det er investert i nytt kjøkkenutstyr for kr 138.000 i 2014.

Nytt dataprogram

For å ivareta ny merkeforskrift som trådte i kraft i desember 2014, har enheten gått til anskaffelse av et nytt dataprogram. Programmet skal bidra til å bedre dokumentasjon på områder innenfor produksjon og logistikk. Anskaffelsen har en utgift på kr 120.000, som er finansiert av tidligere års overskudd.

Levering av mat til biblioteket i Brumunddal

Enheten har bidratt i arbeidet med å utvikle et café tilbud ved biblioteket i Brumunddal og leverer i den forbindelse tørrvarer, kaker, påsmurte produkter og enkle varmretter for videresalg i biblioteket.

Økologisk mat

Produksjonskjøkkenet på Tømmerli er godkjent av Debio for å kunne produsere, merke og distribuere økologisk mat. Enheten har disponert inntil kr 157.000 per år etter økoløft-prosjektet til å dekke merutgifter ved bruk av økologiske varer i perioden 2012 – 2014. Enheten ønsker å medvirke til målet om at 15 % av matproduksjonen og matforbruket skal være økologisk innen 2020.

Rapport om bruk av delegert myndighet

	2012	2013	2014
Delegert personal sak	10	1	4
Delegert økonomi sak	1	1	0
Delegert innkjøpsak	1	1	3

2.21 Overføringer (VO 87)

2.21.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter alle faste overføringer og tilskudd fra Ringsaker kommune. Det er overføringer til kirkelig fellesråd, museer, arbeidsmarkedsbedrifter, regionale reiselivsorganisasjoner, frivillighetssentraler i kommunen, andre trossamfunn, overføringer til interkommunale samarbeidsordninger om krisesenter, incestsenter og overgrepsmottak, samt enkeltprosjekter.

2.21.2 Hovedkommentar

Til Ringsaker kirkelige fellesråd ble det i løpet av 2014 overført til sammen kr 17.460.000. Av dette utgjør kr 1.099.000 kompensasjon for lønnsoppgjør og reguleringspremie til KLP. Inkludert i beløpet er kr 150.000 til dekning av avdrag på et lån på inntil kr 3.000.000 til utbedring av taket på Ringsaker kirke. Kirkelig fellesråd har fått innvilget et lån på 3 mill. kroner med en løpetid på 20 år hos kommunens hovedbankforbindelse Sparebanken Hedmark.

Kirkelig fellesråd fikk i tillegg utbetalt kr 7.400.000 av en samlet bevilgning på kr 8.150.000 til utvidelse av Brumunddal urne- og gravplass.

Frivilligsentralene i Brumunddal og Moelv samt Stiftelsen Buttekverntunet eldresenter fikk til sammen kr 621.000 i driftstilskudd.

Natteravnene i Ringsaker ble støttet med til sammen kr 26.000. Det ble også foretatt utbetalinger til Jønsberg 4H-gård på kr 40.000, Friskhuset på kr 64.000 og Stoppested Verden – barnas internasjonale kulturfestival på kr 100.000.

Det ble gitt driftstilskudd og transportstøtte til Providor AS på kr 977.000. MjøsAnker AS mottok et kommunalt tilskudd på kr 318.330 til kommunal medfinansiering på 25 % av statlig støtte pr. godkjent tilrettelagt arbeidsplass. Ringsaker hadde 9 plasser i 2014.

Hamar-regionen Reiseliv fikk overført til sammen kr 685.000 i 2014, av dette gjaldt kr 162.000 drift av Hamar-regionen Turistkontor. Det ble overført kr 167.315 til Hamarregionen Utvikling (HrU) som Ringsaker kommunes andel i ByRegioner og kommunikasjonsplattform. Destinasjon Sjusjøen fikk overført kr 250.000 i 2014.

Tilskudd til Stiftelsen Hamar krisesenter ble utbetalt med kr 2.254.158. Stiftelsen støttesenter mot incest og seksuelle overgrep fikk overført kr 96.000 i tilskudd fra kommunen. Tilskudd til overgrepsmottak for seksuelle overgrep i regi av Sykehuset Innlandet HF utgjorde kr 194.269 i 2014.

Det ble til sammen utbetalt kr 1.039.860 i tilskudd til trossamfunn. Dette var kr 204.000 mer enn budsjett og kr 90.000 mer enn i 2013.

2.21.3 Ressursbruk

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Driftsutgifter	24 743	23 954	24 389	24 389
Driftsinntekter	0	42	0	0
Netto driftsutgifter	24 743	23 912	24 389	24 389

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Regnskap 2014
Investeringsutgift	500	250	3 150	7 400
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto investeringsutgift	500	250	3 150	7 400

Netto driftsutgifter pr. resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Avvik	Avvik i %
870 Overføringer	24 389	24 293	96	0,4 %

Brumunddal torg fikk en fontene i gave fra Sparebanken Hedmarks kunstfond.

III Avslutning

3.1 Avslutning

Årsberetningen er først og fremst administrasjonens tilbakemelding til kommunestyret og andre politiske organer. Beretningen fungerer i tillegg som et informasjonsdokument for kommunens ansatte, innbyggere, næringsliv og andre lesere gjennom beskrivelse av de kommunale enheter, aktivitetsnivå og oppnådde resultater i 2014.

At årsberetningen er administrasjonens rapport til kommunestyret, innebærer at kommunestyret kan gi tilbakemeldinger ved behandlingen av den. Dette er særlig aktuelt dersom kommunestyret kommer til at årsberetningen avdekker forhold som bør utredes i forbindelse med neste års budsjett eller legges frem som egne saker. Rådmannen gjentar imidlertid at den administrative kapasiteten er begrenset, og at det derfor er nødvendig med en stram prioritering av de utredningsoppdrag administrasjonen kan utføre.

Årsberetningen er detaljrik og omfattende. Dette er gjort for at politikere, innbyggere og ansatte skal få grundig og detaljert informasjon om kommunen både om målsettinger, resultater, tjenesteproduksjon og ressursbruk knyttet til drift og investeringer.

Ringsaker kommune legger bak seg et år preget av høy aktivitet på tjenestesiden og målrettet innsats på tiltak som kan bidra til vekst og utvikling i kommunen. Kommunen fikk et godt netto driftsresultat i 2014 og balansen er solid. Oppsummert er rådmannen godt fornøyd med resultatene som er oppnådd.

Rådmannen ønsker å trekke fram alt det gode arbeidet som gjøres av dyktige og engasjerte medarbeidere i Ringsaker kommune for å ivareta kommunens oppgaver og imøtekomme innbyggernes behov på best mulig måte. Alle medarbeiderne er samtidig viktige bidragsyttere i arbeidet med vekst og utvikling i Ringsaker. Rådmannen takker alle ansatte for helhjertet innsats, samt tillitsvalgte og verneombud for et godt samarbeid i 2014.

Rådmannen i Ringsaker, den 20.3.2015

Jørn Strand

Espen Hvalby
assisterende rådmann

Rita Hidemstrædet
økonomisjef

Vedlegg 1: Plan og utredningsarbeid

Plan- og utredningsarbeid behandlet av kommunestyret i 2014

Reguleringsplaner - sluttbehandling

Reguleringsplan for Næroset sentrum II	sak 6/2014
Reguleringsplan for Vestad	sak 8/2014
Reguleringsplan for Gutubakken hytteområde, Sjusjøen	sak 14/2014
Reguleringsplan for E6 Botsenden - Moelv	sak 15/2014
Reguleringsplan for Øverkværn, delområde B8	sak 19/2014
Reguleringsplan for Parkvegen – Strandvegen – gang og sykkelveg	sak 20/2014
Reguleringsplan for forretningsområde på Rudshøgda, S20	sak 35/2014
Reguleringsplan for Krokstadskogen (Bilbyen)	sak 36/2014
Reguleringsplan for Nordmessenvegen	sak 37/2014
Reguleringsplan for Løvenga	sak 39/2014
Reguleringsplan for Natrudstilen 7	sak 40/2014
Reguleringsplan for Berger Langmoens veg 25A	sak 41/2014
Reguleringsplan for Øvre Birkebeinerbakken	sak 79/2014
Reguleringsplan for Hagebakken, Moelv	sak 81/2014

Arealplaner behandlet i 2014, status pr. 31.12.2014

Reguleringsplaner

Planer vedtatt

Næroset sentrum II	Forretningsområde
Vestad	Boligbebyggelse og bussholdeplass
Gutubakken hytteområde, Sjusjøen	Fritidsbebyggelse
E6 Botsenden - Moelv	4-felts E6
Øverkværn, delområde B8	Boligbebyggelse
Parkvegen – Strandvegen – gang og sykkelveg	Boligbebyggelse og g/s-veg
Rudshøgda, S20	Forretningsbebyggelse
Krokstadskogen (Bilbyen)	Forretningsbebyggelse
Nordmessenvegen	Boligbebyggelse
Løvenga	Boligbebyggelse
Natrudstilen 7	Fritidsbebyggelse
Berger Langmoens veg 25A	Boligbebyggelse
Øvre Birkebeinerbakken	Fritidsbebyggelse
Hagebakken, Moelv	Boligbebyggelse

Mindre endring av planer - vedtak

Moelv skole	Offentlig bebyggelse
E6 Arnkværn – Tjernli	4-felts E6
Natrudstilen 5	Fritidsbebyggelse
Brumunddal travbane	Boligbebyggelse
Jemtland, vestre del – Ånnerud industriområde	Næringsbebyggelse
Minka	Boligbebyggelse
Rudshøgda E4-5	Flytte avkjørsel, fv 19
Besøkssenter ved Prøysenstua	Prøysenstjerna
Lille Almerud	Boligbebyggelse
Graatenlia Hyttefelt	Fritidsbebyggelse
Dokken grustak	Massetak, adkomst
Krokstadskogen (Bilbyen)	Forretningsområde

Planer utlagt til offentlig ettersyn

Løvenga
Krogstadskogen
Berger Langmoens veg
Hagebakken
Øvre Birkebeinerbakken
Bruvollhagan, endring
Planundergang, Brøttum stasjon
Gang- og sykkelveg Mesnali, langs fv2
Skulivangen - Småsætra
Gruva
Strandsagvegen 1A
Natrudstilen 6
Rudshøgda, Kinnlimarka – E6

Boligbebyggelse
Forretningsbebyggelse
Boligbebyggelse
Boligbebyggelse
Fritidsbebyggelse
Boligbebyggelse
Vegadkomst, kulvert jernbane
Trafikksikkerhet
Fritidsbebyggelse
Boligbebyggelse
Adkomst næringsområde
Fritidsbebyggelse
Næringsbebyggelse

Reguleringsplaner under utarbeidelse

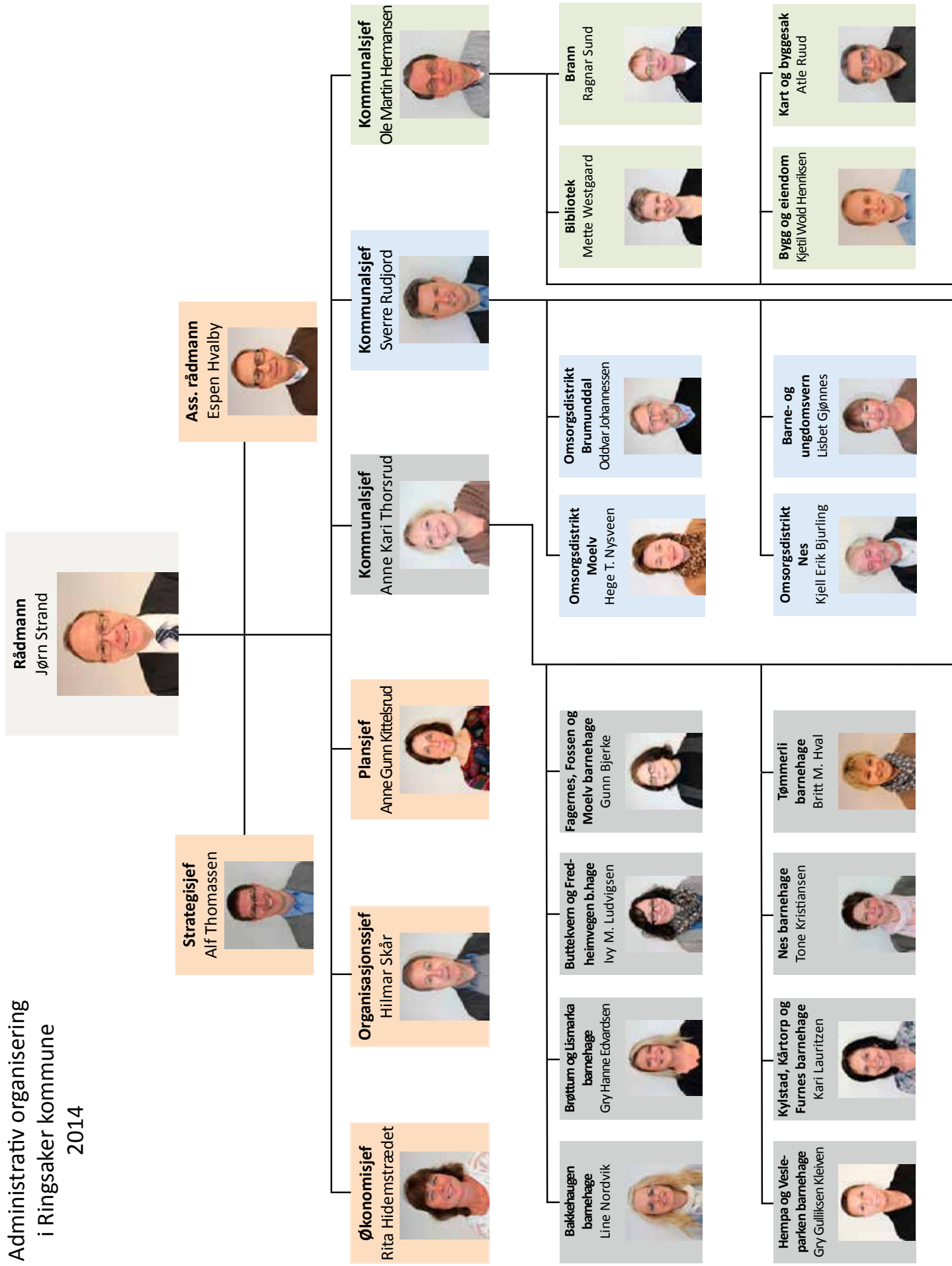
Stavsberg skole
Tingnes sentrum
Verven – Pardis, Brumunddal
G/S-veg Sjusjøen – Rømsåsen
Brumunddal sørvest
Brumunddal sentrum nord
Ikea handelspark
G/S-veg Nordåsvegen
G/S-veg Thore Bjerkes veg
Tørudvegen, Brumunddal
Strandsonen i Brumunddal
Lykset, Nydal
Nydalsenga
Furuvegen 31, Kårtorp
Elvegata 11, Brumunddal
Bjønnåsen
Fjellheimen, Sjusjøen
Massedeponi Tyria
Natrudstilen 8
Brugata 1-3
Byhagan, speedway- trail
Natrudstilen 1300-feltet
Sjusjøparken

Skoleutbygging
Sentrumsbebyggelse
Boligområde
G/S-veg
Områderegulering
Områderegulering
Forretningsområde
G/S- veg, trafikksikkerhet
Oppgradering av veg
Boligbebyggelse
Fri- og aktivitetsområde
Boligbebyggelse
Boligbebyggelse
Boligbebyggelse
Boligbebyggelse
Fritidsbebyggelse
Fritidsbebyggelse
Deponiområde fjellet
Fritidsbebyggelse
Bybebyggelse
Motorsport, idrettsanlegg
Fritidsbebyggelse
Fritidsbebyggelse

Annet planarbeid

Strandsonen i Moelv – mulighetsstudie II
Trafikksikkerhetsplan
Kommunedelplan for Kulturminner og kulturmiljø

Administrativ organisering i Ringsaker kommune 2014

Brumunddal ungdomsskole
Guro Kirkerud

Brøttum barne- og ungdomsskole
Haldis S. Sveen

Fagerlund skole
Kari S. Ødegaard

Fagernes og Åsen skole
Jan Kornerud

Furnes ungdomsskole
Terje Nærli

Gaupen skole
Gerd Elin Borgen

Hagen skole
Line Osmo

Hempa skole
Stine A. Thorstensen

Kilde, Fossen og Skarpsno skoler
Steinar Ulven

Kirkekretsen skole
Anna M. Saug

Kirkenær skole
Grete Granerud

Kystad skole
Line Osmo

Messenlia og Lismarka skole
Brite Kandal

Moelv ungdomsskole
Kristin M. Sørlien

Mørkved skole
Tone Strømberg

Nes barneskole
Stein Skjeseth

Nes ungdomsskole
Ann-Therese Dalbakk

PPT
Turid Fauske

Stavsberg skole
Else Margrethe Holst

Volksen-pedagogisk senter
Svein Kåre Rydland

AO-senteret
Rune Øygarden

Bjønnhaug avlastningscenter
Hege T. Granstrøm

Helsestasjoner
Ingeborg Wien

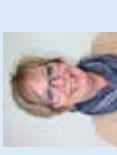
Demensenheten
Ane Wenche Moen

Matproduksjon
Vidar Sveadalen

Psykisk helse og rus
Inger S. Kjelsrud

KMS

Jan Robin Manstad

Kemneren
Per Kollstrøm

Kultur og fritid
Asle Berteig

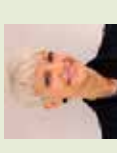
Kulturskolen
Benedicta Gray

Landbruk
Stein Inge Wien

Renhold
Mai Britt Kringsjø

Servicesenter
Roger Nilssen

NAV Sosiale tjenester
Roy Carstens

Teknisk drift
Per Even Johansen

RINGSAKER KOMMUNE

Sentralbord: 62 33 50 00

Telefaks: 62 33 50 31

Kontoradresse: Kommunebygget,
Brugata 2, 2380 Brumunddal

E-post: postmottak@ringsaker.kommune.no

Internett: www.ringsaker.kommune.no